

**T.C.**  
**BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ**

## **MALA ZARAR VERME SUÇU**

**Yüksek Lisans Tezi**

**İBRAHİM HALİL ÇUBAN**

**İSTANBUL, 2014**



**T.C.**

**BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ**

**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**KAMU HUKUKU ANA BİLİM DALI**

**MALA ZARAR VERME SUÇU**

**Yüksek Lisans Tezi**

**İBRAHİM HALİL ÇUBAN**

**Tez Danışmanı : Doç. Dr. Ali Kemal YILDIZ**

**İSTANBUL, 2014**

**T.C.**  
**BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ**  
**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**  
**KAMU HUKUKU ANA BİLİM DALI**

Tezin Adı: Mala Zarar Verme Suçu

Öğrencinin Adı Soyadı: İbrahim Halil ÇUBAN

Tez Savunma Tarihi:

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğu Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından onaylanmıştır.

Enstitü Müdürü

İmza

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğunu onaylarım.

Program Koordinatörü

İmza

Bu tez tarafımızca okunmuş, nitelik ve içerik açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak yeterli görülmüş ve kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmzalar

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Ali Kemal YILDIZ

\_\_\_\_\_

Üye

\_\_\_\_\_

Üye

\_\_\_\_\_

## TEŞEKKÜR

Başta Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'e teşekkür ediyorum. Bizlere yüksek lisans eğitimi fırsatı veren Bahçeşehir Üniversitesi'nin akademik ve idari çalışanları ile özellikle Bahçeşehir Üniversitesini kurarak ülkemizin eğitimine katkı sağlayan sayın Enver Yücel'e saygılarımı ve şükranlarımı sunuyorum. Bu araştırmanın ilk aşamalarından sonuçlanmasına kadar desteğini ve fikirlerini esirgemeyen, ceza hukuku alanındaki engin bilgi ve tecrübesini paylaştan, kendisine rahatlıkla ulaşma olanağı tanıyan çok değerli hocam ve tez danışmanım Doç. Dr. Ali Kemal Yıldız'a teşekkür ediyorum. Tez çalışmam boyunca ilgisi ve desteğini esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. Ayşe Nuhoğlu'na teşekkür ediyorum. Her zaman olduğu gibi yüksek lisans aşamasında da benden manevi desteğini esirgemeyen sevgili eşim Şükriye Çuban'a saygı ve şükranlarımı sunuyor, hayatımın anlamı biricik yavrum İbrahim Kağan'ın gözlerinden öpüyorum.

## ÖZET

### MALA ZARAR VERME SUÇU

İbrahim Halil ÇUBAN

Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ali Kemal YILDIZ

Mayıs 2014, 138 sayfa

Mala zarar verme suçu, günlük hayatta en çok işlenen suç tiplerinden biridir. Bu suç, 5237 sayılı TCK'nun malvarlığına karşı suçlar başlıklı bölümünde mala zarar verme başlığı altındaki 151 ve 152. maddelerinde düzenlenmiştir.

Mala zarar verme fiilleri, mülkiyet kavramı ve bireysel menfaatlerin ortaya çıktığı çok eski tarihi dönemlerden günümüze kadar varlığını sürdürse de bu fiiller ancak yakın zamanlarda bağımsız bir suç haline getirilmiştir.

Tezimiz, Türk Ceza Kanunu'nun mala zarar verme suçları ile ilgili düzenlemelerini araştırıp değerlendirmek amacı ile hazırlanmıştır. Tez hazırlanırken başta Türk Ceza Hukuku Külliyatı olmak üzere birçok kitap, tez, dergi, makale ve web sayfalarından istifade edilmiştir.

Tezimizde, tartışmalı konularla ilgili öğretideki değişik görüşlere yer verilmiş ve içtihat ve uygulamalarla bu konular açıklanmaya çalışılmıştır. Yasa metni, öğretideki görüşler ve içtihatlar çerçevesinde mala zarar verme suçuna ilişkin karşılaşılabilecek sorunlar üzerinde durulmuş ve bu sorunların ne şekilde çözüme kavuşturulması gerektiği ele alınmıştır.

Mala zarar verme suçunu inceleyen bu teze, suçun tarihsel gelişimini de kapsayan temel kavramların irdelenmesi ile başlanmıştır. İkinci bölümde suçun unsurları ve nitelikli halleri ele alınmıştır. Üçüncü bölümde ise kusurluluk ve kusurluluğu etkileyen haller, etkin pişmanlık, şahsi cezasızlık veya cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebepler, suçun özel görünüş şekilleri, benzer suç tiplerinden farkı, soruşturma ve kovuşturma usulleri ve yaptırım hususları ele alınarak çalışma sonlandırılmıştır.

**Anahtar Kelime:** Türk Ceza Kanunu, Mala Zarar Verme, Mülkiyet

## ABSTRACT

### DAMAGE TO PROPERTY CRIME

İbrahim Halil Çuban

Bahçeşehir University, The Institute of Social Sciences Public Law

Thesis Advisor: Doctor, Associate Professor Ali Kemal YILDIZ

May 2014, 138 pages

Damage to property crime, in your daily life for most types of crime committed. This crime, in the Turkish Penal code no. 5237 offences against property damage to property in the section titled 151 under the heading of, and 152. articles regulated.

Actual damage to property, the concept of ownership and individual interests of the emergence of the very old times up to the present day, although the existence of these actions, however, recently an independent crime.

Our thesis, the Turkish Penal Code, damage to property crimes to investigate and regulations has been prepared in order to assess. While preparing the thesis Turkish Criminal Law in the Literature, including books, theses, magazine, article, and benefit from the web page.

Our thesis is controversial issues related to education in the different opinions are provided and in case law and practices have attempted to explain these issues. The text of the law, education and opinions in the case law of the damage to property within the framework of international agreements on issues that may be encountered and how these problems should be resolved.

Damage to property crimes are studied in this thesis, the historical development of the crime, including the study of the basic concepts started with. In the second chapter the elements of the crime and qualified to make. In the third chapter of imperfection and affecting the imperfection of the cases, active repentance, personal impunity discount or punishment, which requires personal reasons of the crime, special forms of appearance of the similar type of crime, from investigation and prosecution procedures and sanctions issues addressed by the study have been completed.

**Keywords:** The Turkish Penal Code, Damage To Property, Property

## İÇİNDEKİLER

|                                                                          |    |
|--------------------------------------------------------------------------|----|
| KISALTMALAR .....                                                        | x  |
| 1. GİRİŞ .....                                                           | 1  |
| 2. MALA ZARAR VERME SUÇUNA İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR.....                  | 4  |
| 2.1 MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR VE MALA ZARAR VERME .....                  | 4  |
| 2.2 MALVARLIĞI KAVRAMI .....                                             | 6  |
| 2.3 MALA ZARAR VERME SUÇUNUN KONUSU .....                                | 8  |
| 2.3.1. Suçun Hukuki Konusu .....                                         | 9  |
| 2.3.2. Suçun Maddi Konusu .....                                          | 12 |
| 2.3.2.1 Mal Kavramı .....                                                | 12 |
| 2.3.2.2 Malın Başkasına Ait Olması .....                                 | 16 |
| 2.4. ZARAR KAVRAMI .....                                                 | 20 |
| 2.5 TARİHSEL GELİŞİM .....                                               | 22 |
| 2.5.1 Roma Hukukunda Mala Zarar Verme .....                              | 22 |
| 2.5.2 Ortaçağ Avrupa Hukukunda Mala Zarar Verme .....                    | 25 |
| 2.5.3 İslam Hukukunda Mala Zarar Verme .....                             | 25 |
| 2.5.4. Türk Ceza Hukukunda Mala Zarar Verme .....                        | 26 |
| 3. SUÇUN FAİLİ VE MAĞDURU, SUÇUN UNSURLARI VE NİTELİKLİ<br>HALLERİ ..... | 30 |
| 3.1 FAİL VE MAĞDUR .....                                                 | 30 |
| 3.1.1 Fail .....                                                         | 30 |
| 3.1.2 Mağdur .....                                                       | 32 |
| 3.2 SUÇUN UNSURLARI .....                                                | 33 |
| 3.2.1 Maddi Unsur (Fîl) .....                                            | 33 |
| 3.2.1.1 TCK'nun 151/1 maddesine göre zarar veren hareketler .....        | 39 |



|                                                                                                                                                                              |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 3.2.1.1.1 Eşyanın yıkılması .....                                                                                                                                            | 40 |
| 3.2.1.1.2 Eşyanın yok edilmesi .....                                                                                                                                         | 41 |
| 3.2.1.1.3 Eşyanın tahrip edilmesi .....                                                                                                                                      | 41 |
| 3.2.1.1.4 Eşyanın kullanılamaz hale getirilmesi .....                                                                                                                        | 42 |
| 3.2.1.1.5 Eşyanın bozulması .....                                                                                                                                            | 42 |
| 3.2.1.1.6 Eşyanın kirletilmesi .....                                                                                                                                         | 43 |
| 3.2.1.2 TCK'nun 151/2 maddesine göre zarar veren hareketler .....                                                                                                            | 44 |
| 3.2.1.2.1 Sahipli hayvanın öldürülmesi .....                                                                                                                                 | 47 |
| 3.2.1.2.1 Sahipli hayvanın işe yaramayacak hale getirilmesi .....                                                                                                            | 48 |
| 3.2.1.2.1 Sahipli hayvanın değerinde azalmaya neden olunması ..                                                                                                              | 49 |
| 3.2.2 Manevi Unsur .....                                                                                                                                                     | 50 |
| 3.2.3 Hukuka Aykırılık Unsuru .....                                                                                                                                          | 57 |
| 3.2.3.1 Kanunun hükmü .....                                                                                                                                                  | 58 |
| 3.2.3.2 Hakkın kullanılması .....                                                                                                                                            | 59 |
| 3.2.3.3 İlgilinin rızası .....                                                                                                                                               | 59 |
| 3.2.3.4 Meşru savunma .....                                                                                                                                                  | 60 |
| 3.3 SUÇUN NİTELİKLİ HALLERİ .....                                                                                                                                            | 60 |
| 3.3.1 Konu Bakımından Nitelikli Haller .....                                                                                                                                 | 62 |
| 3.3.1.1 Suçun kamu kurumu ve kuruluşlarına ait, kamu hizmetine tahsis edilmiş veya kamunun yararlanmasına ayrılmış yer, bina, tesis veya diğer eşya hakkında işlenmesi ..... | 62 |
| 3.3.1.2 Suçun, yangına, sel ve taşkına, kazaya ve diğer felaketlere karşı korunmaya tahsis edilmiş her türlü eşya veya tesis hakkında işlenmesi .....                        | 65 |
| 3.3.1.3 Suçun devlet ormanı statüsündeki yerler hariç, nerede olursa olsun, her türlü dikili ağaç, fidan veya bağ çubuğu hakkında işlenmesi .....                            | 66 |
| 3.3.1.4 Suçun sulamaya, içme sularının sağlanmasına ve ya afetlerden korumaya yarayan tesisler hakkında işlenmesi ....                                                       | 69 |
| 3.3.1.5 Suçun grev veya lokavt hâllerinde işverenlerin veya işçilerin veya işveren ve ya işçi sendika veya konfederasyonlarının maliki                                       |    |

|                                                                                                                                                                                                                                 |            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| olduğu veya kullanımında olan bina, tesis veya eşya hakkında işlenmesi .....                                                                                                                                                    | 71         |
| 3.3.1.6 Suçun siyasî partilerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve üst kuruluşlarının maliki olduğu veya kullanımında olan bina, tesis veya eşya hakkında işlenmesi ..                                         | 74         |
| 3.3.1.7 Suçun sona ermiş olsa bile, görevinden ötürü öç almak amacıyla bir kamu görevlisinin zararına olarak işlenmesi .....                                                                                                    | 78         |
| 3.3.2 İşleniş Şekli ve Kullanılan Araç Bakımından Nitelikli Haller .....                                                                                                                                                        | 82         |
| 3.3.2.1 Suçun, Yakarak, Yakıcı veya Patlayıcı Madde Kullanarak İşlenmesi .....                                                                                                                                                  | 82         |
| 3.3.2.2 Suçun, toprak kaymasına, çığ düşmesine, sel veya taşına neden olmak suretiyle işlenmesi .....                                                                                                                           | 85         |
| 3.3.2.3 Suçun, radyasyona maruz bırakarak, nükleer, biyolojik veya kimyasal silâh kullanarak işlenmesi .....                                                                                                                    | 87         |
| <b>4. KUSURLULUK, ETKİN PİŞMANLIK, ŞAHSİ CEZASIZLIK SEBEBİ VE CEZADAN İNDİRİM YAPILMASINI GEREKTİREN ŞAHSİ SEBEP, SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ, BENZER SUÇ TİPLERİYLE KARŞILAŞTIRILMASI, KOVUŞTURMA USULÜ VE YAPTIRIM .....</b> | <b>90</b>  |
| <b>4.1. KUSURLULUK .....</b>                                                                                                                                                                                                    | <b>90</b>  |
| 4.1.1 Kusurluluğu Etkileyen Haller .....                                                                                                                                                                                        | 91         |
| 4.1.1.1 Amirin Emri .....                                                                                                                                                                                                       | 91         |
| 4.1.1.2 Cebir ve Şiddet, Korkutma ve Tehdit .....                                                                                                                                                                               | 92         |
| 4.1.1.3 Haksız Tahrik .....                                                                                                                                                                                                     | 92         |
| 4.1.1.4. Hukuka Uygunluk Sebeplerinde Sınırın Aşılması .....                                                                                                                                                                    | 93         |
| 4.1.1.5 Zorunluluk Hali .....                                                                                                                                                                                                   | 94         |
| <b>4.2. ETKİN PİŞMANLIK .....</b>                                                                                                                                                                                               | <b>95</b>  |
| <b>4.3. ŞAHSİ CEZASIZLIK SEBEPLERİ VE CEZADAN İNDİRİM .....</b>                                                                                                                                                                 | <b>100</b> |
| <b>YAPILMASINI GEREKTİREN ŞAHSİ SEBEPLER .....</b>                                                                                                                                                                              | <b>100</b> |
| <b>4.4. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ .....</b>                                                                                                                                                                                  | <b>103</b> |
| 4.4.1 Teşebbüs .....                                                                                                                                                                                                            | 103        |

|                                                          |     |
|----------------------------------------------------------|-----|
| 4.4.2 İştirak (Suç Ortaklığı) .....                      | 105 |
| 4.3.3. İçtima .....                                      | 107 |
| 4.4.3.1 Bileşik Suç .....                                | 108 |
| 4.4.3.2 Zincirleme Suç .....                             | 112 |
| 4.4.3.3 Fikri İçtima .....                               | 116 |
| 4.5. MALA ZARAR VERME SUÇU VE BENZER SUÇ TİPLERİ .....   | 119 |
| 4.5.1 Hırsızlık .....                                    | 119 |
| 4.5.2 Yağma .....                                        | 120 |
| 4.5.3 Dolandırıcılık .....                               | 120 |
| 4.5.4 Güveni Kötüye Kullanma .....                       | 120 |
| 4.5.5 İbadethanelere veya Mezarlıklara Zarar Verme ..... | 121 |
| 4.6.SUÇUN KOVUŞTURMA USULÜ .....                         | 122 |
| 4.6.1 Şikâyeteye Bağlı Kovuşturma .....                  | 122 |
| 4.6.2 Re'sen Kovuşturma .....                            | 122 |
| 4.6.3 Görev ve Yetki .....                               | 123 |
| 4.7 SUÇUN YAPTIRIMI .....                                | 123 |
| 4.7.1 Suçun Basit Halinin Cezası .....                   | 123 |
| 4.7.2 Suçun Nitelikli Halinin Cezası .....               | 124 |
| 5. SONUÇ .....                                           | 126 |
| KAYNAKÇA .....                                           | 129 |

## KISALTMALAR

|        |                                                 |
|--------|-------------------------------------------------|
| AÜHFD. | : Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi   |
| bkz.   | : Bakınız                                       |
| C.     | : Cilt                                          |
| CD.    | : Ceza Dairesi                                  |
| CGK.   | : Ceza Genel Kurulu                             |
| CMK.   | : Ceza Muhakemesi Kanunu                        |
| Çev.   | : Çeviren                                       |
| EÜHFD. | : Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi |
| k.g.   | : Karşı görüş                                   |
| RG.    | : Resmi Gazete                                  |
| md.    | : Madde                                         |
| No.    | : Numara                                        |
| s.     | : sayfa                                         |
| S.     | : Sayı                                          |
| s.k.   | : Sayılı Kanun                                  |
| SBE.   | : Sosyal Bilimler Enstitüsü                     |
| TBB.   | : Türkiye Barolar Birliği                       |
| TBMM.  | : Türkiye Büyük Millet Meclisi                  |
| T.C.   | : Türkiye Cumhuriyeti                           |
| TCK.   | : Türk Ceza Kanunu                              |
| TMK.   | : Türk Medeni Kanunu                            |
| vb.    | : Ve benzeri                                    |
| vs.    | : Ve saire                                      |
| y.y.   | : Basım yeri yok                                |



## 1. GİRİŞ

Tezimizin konusu “Mala Zarar Verme suçu”dur. Mala Zarar Verme suçu, 5237 sayılı TCK’nın İkinci Kitabının “Kişilere Karşı Suçlar” başlıklı İkinci Kısımının “Malvarlığına Karşı Suçlar” başlıklı Onuncu Bölümünün 151 ve 152. maddelerinde düzenlenmiştir. Burada bireyin mülkiyet hakkını ihlal eden fiiller cezalandırılarak, kişinin mülkiyet hakkı koruma altına alınmıştır.

Nitekim TCK’nun 151. maddesinde “Başkasının taşınır veya taşınmaz malını kısmen veya tamamen yıkan, tahrip eden, yok eden, bozan, kullanılamaz hale getiren veya kirleten kişi, mağdurun şikâyeti üzerine, dört aydan üç yıla kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır...” denilmek suretiyle bu husus vurgulanmıştır.

Günümüzde kişilerin malvarlıkları ve mülkiyet hakkı, hem ulusal hem de uluslararası düzenlemelerle teminat alınmaya çalışılmıştır. İnsan Hakları Evrensel Bildirisi<sup>1</sup> 17. maddesi; “(1) Herkesin tek başına veya diğerleriyle birlikte mülkiyet sahibi olma hakkı vardır. (2) Kimse keyfi bir biçimde mülkünden mahrum bırakılamaz.” diyerek mülkiyeti güvence altına almıştır. Bu düzenlemenin yanı sıra İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme’nin 1. Ek Protokol<sup>2</sup>’ünün “ mülkiyetin korunması” başlıklı 1. maddesinde; “(1) Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Herhangi bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir. (2) Yukarıdaki hükümler, devletlerin, mülkiyetin kamu yararına uygun olarak kullanılmasını düzenlemek veya vergilerin ya da başka katkıların veya para cezalarının ödenmesini sağlamak için gerekli gördükleri yasaları uygulama konusunda sahip oldukları hakka hâlel getirmez.” ifadesine yer verilmek suretiyle mülkiyet hakkı başka bir uluslararası metinle teminat altına alınmıştır. Keza Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de anılan

---

<sup>1</sup> Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nun 10 Aralık 1948 tarihinde Paris’te yapılan oturumunda kabul edilmiştir. İnsan Hakları Evrensel Bildirisi, Türkiye tarafından kabul edilerek 27 Mayıs 1949 tarihinde 7217 sayılı RG. de yayınlanmıştır.

<sup>2</sup> I numaralı protokol, 20 Mart 1952’de Paris’te imzalanmış ve 18 Mayıs 1954’de yürürlüğe girmiştir. Türkiye, ek protokolü 20 Mart 1952 tarihinde imzalamış ve 10 Mart 1954 tarihinde onaylamıştır. 6366 sayılı Onay Kanunu 8 Mayıs 1954 gün ve 8662 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

maddenin kenar başlığı mülkiyetin korunması olduğu halde, bu maddenin “mülkiyet hakkı”nı güvence altına aldığını ifade etmiştir. Mahkemeye göre, mülkiyet hakkının konusunu oluşturan şeyler, taşınır ve taşınmaz mallarla sınırlı değildir. Somut ve soyut varlıklar, hisse senetleri, patent, telif hakları, emeklilikte gelir elde etme hakkı, kiralanan bir mülkten kira geliri elde etme hakkı, belirli bir mesleği icra etme hakkı, müşteri çevresine sahip olma gibi varlık ve değerler de mülkiyet hakkı kapsamında yer alır.<sup>3</sup>

Her ülkede olduğu gibi Türkiye’de de insanların malvarlıklarını koruyucu düzenlemeler yapılmıştır. Mülkiyet hakkı, iç hukukta Anayasa<sup>4</sup>’da ve diğer yasalarda temel haklar kapsamında değerlendirilmiş, ceza ve özel hukuk düzenlemeleriyle koruma altına alınmıştır.

Mülkiyet hakkını düzenleyen Anayasanın 35. maddesinde “Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz.” denilmek suretiyle bu hak anayasal teminat altına almıştır. 5237 sayılı TCK<sup>5</sup>’nin 1. maddesi de Anayasa’nın öngördüğü şekilde; “Ceza Kanununun amacı; kişi hak ve özgürlüklerini, kamu düzen ve güvenliğini, hukuk devletini, kamu sağlığını ve çevreyi, toplum barışını korumak, suç işlenmesini önlemektir.” ifadesini kullanmakla ceza kanunu bakımından öngörülen teminatı sağlamıştır.

Bu tezin ana konusunu oluşturan düzenleme ise TCK’nun 151 ve 152. maddeleridir. Gerçi Türk Ceza Hukuku’nda mala zarar verme fiilleri sadece bu maddelerde düzenlenmiş değildir. Örneğin Atatürk büst ve heykellerine yapılan saldırılar 5816 sayılı Yasa’da, ibadethanelere, ibadethanelerdeki eşyalara, mezarlıklara ve mezarlıklardaki yapılara karşı işlenen zarar verme fiilleri TCK’nun 153. maddesinde, ormanlara zarar verme fiilleri 6831 sayılı Yasa’da düzenlenmiştir. Ancak bu ve benzeri yasal düzenlemelerde yer alan fiiller, müstakil bir suç teşkil ettiğinden incelememizi yalnızca genel mala zarar verme suçuna ilişkin TCK’nun 151 ve 152. maddeleri ile sınırlı bir şekilde yapacağız. Ancak yeri geldiğinde benzer suç tiplerine de değineceğiz.

---

<sup>3</sup> Doğru, Osman/Nalbant, Atilla, 2013. *İnsan hakları avrupa sözleşmesi açıklama ve önemli kararlar*. C.2. Ankara: T.C. Yargıtay Başkanlığı, s.651.

<sup>4</sup> **Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982.**

<sup>5</sup> Türk Ceza Kanunu (5237 s. k).**Resmi Gazete**, 25611; 12 Ekim 2004

Bu tezin birinci bölümünde, mala zarar verme suçuna ilişkin temel açıklamalara yer verilecektir. “Malvarlığı, mülkiyet ve zarar kavramları”, “suçun maddi ve hukuki konusu” ve “suçun tarihçesi” bu bölümün konularını oluşturacaktır. Bu bölüm ile bundan sonraki bölümlere ışık tutulması amaçlanmıştır.

Tezin ikinci bölümünde, mala zarar verme suçunun faili ve mağduru, suçun maddi ve manevi unsurları, suçun nitelikli halleri ve hukuka aykırılık unsuru güncel Yargıtay kararları ışığında ele alınacak, hukuka uygunluk nedenleri olarak da; kanunun hükmü, hakkın kullanılması, ilgilinin rızası ve meşru savunma konuları açıklanacaktır.

Tezin üçüncü ve son bölümünde ise, mala zarar verme suçu bakımından kusurluluk ve kusurluluğu etkileyen haller, etkin pişmanlık, şahsi cezasızlık veya cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebepler, suçun özel görünüş şekilleri, benzer suç tiplerinden farkı, soruşturma ve kovuşturma usulleri ve yaptırım konuları incelenecektir.

Tez içerisinde ve dipnotlarda kullanılan Yargıtay içtihatları, genel olarak internet ortamından ve daha çok UYAP Personel Portalından faydalanılmak suretiyle alınmış olup, bu nedenle yayın bilgileri verilememiştir. Dipnotlarda ve tez içerisinde geçen söz konusu içtihatlarla, verilen bilgilerden (tarih, esas ve karar sayıları, ilgili mercii) yararlanılarak, internet ortamında ve/veya hukuk içtihat programları kullanılarak yapılacak sorgulamada ulaşılabileceğini değerlendirmekteyiz.



## 2. MALA ZARAR VERME SUÇUNA İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR

### 2.1. MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR VE MALA ZARAR VERME

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Özel Hükümler" isimli ikinci kitabının, "Kişilere Karşı Suçlar" başlıklı ikinci kısmının onuncu bölümü "Malvarlığına Karşı Suçlar" başlığını taşımaktadır. Bu bölümde kişinin malvarlığına yönelik çeşitli eylemler tanımlanmış ve yaptırıma bağlanmıştır.

Kanunun bu bölümünde; hırsızlık (md.141-147), yağma (md.148-150), mala zarar verme (md.151-153), hakkı olmayan yere tecavüz (md.154), güveni kötüye kullanma (md.155), bedelsiz senedi kullanma (md.156), dolandırıcılık (md.157-159), kaybolmuş veya hata sonucu ele geçirilmiş eşya üzerinde tasarruf (md.160), iflâs (md.161-162), karşılıksız yararlanma (md.163), şirket veya kooperatifler hakkında yanlış bilgi (md.164), suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi (md.165) ve bilgi vermeme (md.166) suç tipleri düzenlenmiştir. Bu suçlar TCK'nun diğer bölümlerinde yer alan fiiller içerisinde en sık işlenen ve uygulamada en çok karşılaşılan suç grubunun başında gelmektedir.

Kişilerin ekonomik durumu ile malvarlığına karşı işlenen suçlar arasında yakın bir ilgi bulunmaktadır. Ekonomik kriz, savaş, deprem gibi olağanüstü hallerin doğurduğu ağır hayat şartları, enflasyon, işsizlik ve gelir dağılımındaki adaletsizlik gibi olumsuz iktisadi koşullar malvarlığına karşı işlenen suçların çoğalmasına neden olmaktadır. Özellikle ekonomik krizin ortaya çıkardığı yoksulluk, kişileri ekonomik ihtiyaçlarını giderme amacıyla gelir kaynaklarını genişletmeye yöneltmekte, malvarlığına karşı saldırılar biçiminde gerçekleşen suçluluğun daha da artmasını sağlamaktadır.<sup>6</sup>

5237 sayılı TCK, malvarlığına karşı işlenen suçları, mülga 765 sayılı TCK'dan farklı olarak kişilere karşı suçlar arasında düzenlemiştir. Mülga 765 sayılı TCK, malvarlığını kişinin bir niteliği saymamış, onu, kişinin dışında, kişiden bağımsız hukuki bir değer olarak kabul edip 'Mala karşı suçlar' adı altında, İkinci Kitabının Onuncu Babında

---

<sup>6</sup> Şensoy, Naci, 1963. *Basit hırsızlık ve çeşitli mevsuf hırsızlıklar (türk ceza kanununun 491, 492 ve 493 üncü maddeleri)*. 2.Bası. İstanbul: N. Akbasan Matbaası, s.5.

düzenlemiştir. 5237 sayılı TCK ise, malvarlığını kişinin bir niteliği olarak değerlendirmiş, böylelikle malvarlığının tek başına ve kişiden bağımsız bir değer olmadığını kabul ederek malvarlığı değerlerine karşı yapılan saldırıları kişilere karşı suçlar arasında düzenlemiştir. Suçları tasnifinin özellikle 'sistematik yorum' yönünden önem taşıdığı kabul edildiğinde, kanunun bu düzenlemesinin yerinde olmadığı görülmektedir. Zira mal, kişinin maddi ve manevi varlığını oluşturan bir değer değildir. Bugün, modern hukuk düzenlerinde, malvarlığı değerlerine karşı suçların, kişiye veya kişilere karşı suçlar genel başlığı altında düzenlenmediği görülmektedir.<sup>7</sup>

Bu bölümde yer alan suçlar, kişilerin malvarlığı değerleri üzerindeki haklarını korumak için konulmuştur.<sup>8</sup> Malvarlığına karşı suçların ortak özellikleri, işlendikleri zaman, başkasına ait bulunan malvarlığına ilişkin aktif unsurların sağladığı faydayı yok etmiş ya da azaltmış olmalarıdır.<sup>9</sup> Diğer bir ifadeyle, malvarlığına karşı işlenen suçlarda, fiilin başkasının malvarlığında bir tehlike yaratması ya da zarar meydana getirmesi söz konusu olmaktadır.<sup>10</sup>

Yukarıda değinildiği üzere malvarlığı kapsamında bulunan haklar gerek özel hukuk hükümlerince ve gerekse ceza yasalarında yer alan düzenlemelerle güvence altına alınmaya çalışılmıştır. Çağımızda ekonomik ilişkilerde meydana gelen değişiklikler ve teknoloji alanındaki gelişmeler klasik suç tiplerinin yanı sıra yeni suç tiplerinin ihdas edilmesi ve ceza kanunlarında hükme bağlanması sonucunu doğurmuştur. Bu nedenle yeni ceza yasaları malvarlığını etkin bir şekilde güvence altına almak için malvarlığı aleyhine işlenen suçların sayısını arttırmıştır.<sup>11</sup>

Malvarlığı değerlerine yönelik haksız saldırıların ceza hukuku yaptırımları ile korunması söz konusu olduğunda, malvarlığına karşı suçlar dar ve geniş anlamda malvarlığına karşı suçlar olarak anlaşılmaktadır. Geniş anlamda malvarlığı değerlerine karşı suçlar, kişinin malvarlığı değerlerini tehlikeye uğratan veya zarara sokan tüm davranışlardır. Bu tanımlamadan hareketle, Malvarlığına Karşı Suçlar yanında, Kamu

<sup>7</sup> Hafizoğulları, Zeki, Malvarlığına karşı suçların ortak genel yapısı, s.2. [online]. Ankara. Başkent Üniversitesi, [www.baskent.edu.tr/~zekih/ogrenci/mal.doc](http://www.baskent.edu.tr/~zekih/ogrenci/mal.doc). [Erişim: 01.03.2014]

<sup>8</sup> Centel, Nur/Zafer, Hamide/Çakmut, Özlem, 2007. *Kişilere karşı işlenen suçlar*. C.I. İstanbul: Beta Basım, s.269.

<sup>9</sup> Dönmezer, Sulhi, 1998. *Kişilere ve mala karşı cürümler*. 15.Bası. İstanbul: Beta Basım, s.288.

<sup>10</sup> Hafizoğulları, [www.baskent.edu.tr/~zekih/ogrenci/mal.doc](http://www.baskent.edu.tr/~zekih/ogrenci/mal.doc), s.2. [Erişim: 01.03.2014]

<sup>11</sup> Koca, Mahmut, 2005. 5237 Sayılı yeni türk ceza kanununda malvarlığına karşı işlenen suçlar. *Kazancı Hukuk, İşletme ve Maliye Bilimleri Dergisi*. (5), s.68.

Güvenliğine Karşı Suçlar, kısmen Ekonomi, Sanayi ve Ticarete İlişkin Suçlar, Kamu İdaresinin Güvenliğine ve İşleyişine Karşı Suçlar ve özel ceza kanunların öngördüğü doğrudan veya dolaylı olarak malvarlığı değerlerini etkileyen suçlar, geniş anlamda malvarlığı değerlerine karşı suçlar kapsamındadır. Fakat dar anlamda malvarlığı değerlerine karşı suçlar, tez konumuzu da kapsayan ve yalnız Ceza Kanununun İkinci Kitabının, İkinci Kısımının, Onuncu Bölümünde düzenlenen "Malvarlığına Karşı Suçları" ifade etmektedir.<sup>12</sup>

## 2.2. MALVARLIĞI KAVRAMI

Sözlük anlamında malvarlığı (mamelek); "bir kişiye ait para ile ölçülebilen hakların bütünü" <sup>13</sup> şeklinde tanımlanmaktadır. Hukuki açıdan bir kişinin ekonomik değer taşıyan hak ve borçlarının tamamı malvarlığıdır. Malvarlığının aktif kısmını haklar, pasif kısmını ise borçlar oluşturur.<sup>14</sup>

Ceza hukukunun kabul ettiği malvarlığı kavramı özel hukuka nazaran daha geniştir. Özel hukuk, ekonomik değeri olan paraya çevrilebilen her şeyi malvarlığı kapsamında değerlendirmektedir. Ancak ekonomik ve parasal değer taşıma kriteri ceza hukuku bakımından yeterli değildir. Ceza hukuku söz konusu kriteri geçerli saymakla birlikte ekonomik değerden yoksun olan, kişi açısından manevi ve duygusal değeri olan bir şeyi de malvarlığı kapsamında değerlendirmektedir. Başka bir deyişle ceza hukukunda malvarlığını, ekonomik bir değeri olan, paraya çevrilebilen malların yanı sıra manevi ve duygusal değeri olan şeyler de oluşturmaktadır.<sup>15</sup> Örneğin özel hukuk açısından ekonomik bir değeri bulunmadığından malvarlığı kavramının dışında kalan bir saç parçası, sevilen birinin saklanan mektubu gibi sahibi için manevi ve duygusal önemi olan şeyler ceza hukukunda malvarlığı kapsamında değerlendirilmektedir. Ancak ekonomik değer taşımayan şey sahibi açısından manevi ve duygusal bir değer taşımıyorsa ceza hukukunun himayesinden yararlanamayacaktır. Mesela başkasına ait

<sup>12</sup> Hafizoğulları, [www.baskent.edu.tr/~zekih/ogrenci/mal.doc](http://www.baskent.edu.tr/~zekih/ogrenci/mal.doc). s.2.[Erişim: 01.03.2014].

<sup>13</sup> Türk Dil Kurumu, *Genel Türkçe Sözlük* [online], [www.tdk.gov.tr/index](http://www.tdk.gov.tr/index). [Erişim: 01.03.2014]

<sup>14</sup> Oğuzman, M.Kemal/Barlas, Nami, 2000. *Medeni hukuk giriş-kaynaklar-temel kavramlar*. 8.Bası. İstanbul: Beta Yayınları, s.96.

<sup>15</sup> Centel/Zafer/Çakmut, s.379, Dönmezer, s.471.

bir uğur getiren, bir maşallah sahibi için manevi bir değer taşımıyorsa ceza hukukunun koruması dışında kalacaktır.<sup>16</sup>

Bir diğer konuda malvarlığını sadece Eşya hukukuna ilişkin mülkiyet, zilyetlik gibi aynı haklar değil, borçlar hukukuna ilişkin alacak hakları gibi şahsi haklar da oluşturur. Beklenen haklar, diğer bir anlatımla meşru bir kazançla sonuçlanacak durumlar hususunda farklı mülahazalar olsa da tazminat hukukunun yoksun kalınan karı himaye etmesi nazara alındığında bu hakların da malvarlığı kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.<sup>17</sup>

Hukuka aykırı bir şekilde elde edilmiş olan değerler de malvarlığı kapsamındadır. Örneğin hırsızın zilyetliği hukuk düzeni tarafından himaye edilmiştir. Ancak şahsa sıkı sıkıya bağlı olan kişinin işgücü malvarlığı kapsamında değerlendirilmemektedir. Zira bir şeyin malvarlığı olabilmesi için kişinin şahsından ayrı olması gereklidir.<sup>18</sup> Hukuka, ahlaka ve adaba aykırı talepler ile eksik borcun malvarlığına dahil olmadığı hususunda hiçbir şüphe yoktur.<sup>19</sup>

Yukarıda yapılan açıklamalardan cezai korumanın konusu olarak malvarlığının hukuki niteliğinin mi yoksa ekonomik niteliğinin mi daha baskın olduğu tartışmasında, hukuki niteliğinin öne çıktığı sonucu çıkmaktadır. Diğer bir anlatımla malvarlığı, bir suçun maddi konusunu teşkil ettiğinde hukuki mahiyeti öne çıkmaktadır. Zira ekonomik anlayış benimsendiğinde kabul edilemez sonuçlarla karşılaşılabilir. Örneğin başkasının taşınır malını çalan kişi, onun yerine yaklaşık olarak aynı ekonomik değerde başka bir mal bıraktığında hırsızlık suçunu işlememiş olacaktır ki bu sonucu kabul etmek mümkün değildir. Öyleyse malvarlığının hukuki niteliği ekonomik niteliğine nazaran daha önem arz etmektedir.<sup>20</sup>

Hukuk düzeni, malvarlığını bazı hallerde ve belli amaçlar doğrultusunda organik bir birim olarak görmekte ve kendisini oluşturan haklardan ayrı, tamamını tek bir bütün olarak kabul etmektedir. Vefat eden bir kimsenin ya da bir müflisin malvarlığı buna

<sup>16</sup> Soyaslan, Doğan, 1997. *Ceza hukuku özel hükümler*. 2.Baskı. Ankara: Savaş Yayınevi, s.190.

<sup>17</sup> Antolisei, Francesco, 1962. Genel olarak mameleke karşı işlenen suçlar. U. Alacaktan (Çev.) *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 19 (1), s.68.

<sup>18</sup> Soyaslan, s.190.

<sup>19</sup> Hafizoğulları, [www.baskent.edu.tr/~zekih/ogrenci/mal.doc](http://www.baskent.edu.tr/~zekih/ogrenci/mal.doc) s.4. [Erişim: 01.03.2014].

<sup>20</sup> Antolisei, s.70, Hafizoğulları, [www.baskent.edu.tr/~zekih/ogrenci/mal.doc](http://www.baskent.edu.tr/~zekih/ogrenci/mal.doc) s.4. [Erişim: 01.03.2014].

misal olarak gösterilebilir. İtalyan doktrini, malvarlığının ceza hukukunda bağımsız bir bütün olarak cezai korumanın konusu oluşturmadığını, bir kişinin sahip olduğu haklar bütünü olarak malvarlığının, ancak kendisine vücut veren münferit haklar saldırıya maruz kaldığında cezai himayenin konusunu oluşturduğunu kabul etmektedir. Ancak Antolisei'nin de katıldığı diğer bir görüşe göre ceza hukuku bazı suç tiplerinde malvarlığını bağımsız bir birim olarak himaye etmektedir. Bu görüşü savunanlara göre örneğin malvarlığına karşı işlenen suçlar içerisinde yer alan dolandırıcılık suçunda ihlal edilen haklar kanuni tipte belli edilmediği için dolandırıcılığı düzenleyen maddede (md.157) öngörülen cezai müeyyideler tüm malvarlığı değerlerini korumaktadır.<sup>21</sup>

### 2.3. MALA ZARAR VERME SUÇUNUN KONUSU

Ceza Yasaları, ceza hukukunun en önemli kaynağı niteliğindedir. Kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesi gereğince bir fiilin tecziyesi cihetine gidilebilmesi için mutlaka o fiilin ceza kanununda bir suç tipi olarak ihdas edilmesi gerekmektedir. Öyleyse suçları, ceza kanunu ihlal eden fiiller olarak tanımlayabiliriz.<sup>22</sup>

Kanun koyucu herhangi bir fiili suç olarak tanımladığında bir hukuksal değeri himaye etme gayesini ortaya koymuş olur.<sup>23</sup> Konusu olmayan suç tipi yoktur. Kişinin maddi veya manevi varlığı ya da herhangi bir eşya suçun konusunu oluşturabilir. Burada dikkat edilmesi gereken husus, hukuki değer ve suçun hukuki konusu kavramlarının birbirinden farklı kavramlar olduğudur. Örneğin, kasten yaralama suçunda ihlal edilen hukuki değer kişinin vücut dokunulmazlığı iken suçun konusu belli bir kişinin vücududur. Yine hakaret suçunda korunan hukuki değer kişilerin şerefli, onurlu ve saygın olması iken suçun konusunu hakarete maruz kalan kişinin şerefi oluşturur. Öğretide hukuki değer kavramının yerine suçun hukuki konusu, suçun konusu kavramının yerine de suçun maddi konusu ifadeleri kullanılmaktadır.<sup>24</sup>

5237 sayılı TCK'nın 2'nci Kitabının 2'nci Kısımının “malvarlığına karşı suçlar” başlıklı 10 uncu Bölümünde yer alan mala zarar verme suçları, Kanunun 151'inci maddesinde

---

<sup>21</sup> Antolisei, s.71.

<sup>22</sup> Hafizoğulları, Zeki/Güngör, Devrim, 2007. Türk ceza hukukunda suçların tasnifi . *TBB Dergisi*. (69), s.22

<sup>23</sup> Sarıtaş, Erkan. (2009). Türk ceza hukukunda mala zarar verme suçu ve kriminolojik açıdan Vandalizm. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi SBE. s.39.

<sup>24</sup> Özgenç, İzzet, 2013. *Türk ceza hukuku genel hükümler*. 8. Bası. Ankara: Seçkin Yayıncılık, s.207-208.

“basit mala zarar verme suçu” ve 152’nci maddesinde “mala zarar verme suçunun nitelikli hâlleri” olarak düzenlenmektedir.

TCK’nun “Mala Zarar Verme” başlığı altındaki 151. maddesinin 1.fikrasında yer alan düzenlemeye göre mala zarar verme “*başkasının taşınır veya taşınmaz malını kısmen veya tamamen yıkmak, tahrip etmek, yok etmek, bozmak, kullanılamaz hale getirmek veya kirletmek*” şeklinde tanımlanabilir. TCK’nun 151. maddesinin gerekçesinde mala zarar verme suçunun konusunun, başkasının mülkiyetinde bulunan taşınır veya taşınmaz mallar olduğu açık bir şekilde ifade edilmiştir.<sup>25</sup>

Mala Zarar Verme suçunun konusunu, suçun hukuki konusu ve maddi konusu olmak üzere iki alt başlık halinde inceleyeceğiz.

### **2.3.1. Suçun Hukuki Konusu**

Ceza Hukuku’nun amacı, hukuksal değerleri himaye etmektir.<sup>26</sup> Hukuksal değerler, fiilin üzerinde gerçekleştirildiği ve suçun maddi konusunu teşkil eden insan ya da şey gibi gerçek, somut, duyu organları vasıtasıyla algılanabilen varlıkları değil, toplumsal düzenin hukuken koruma altına aldığı belli bir kişiyle ilgili olmayan soyut, manevi ve ideal değerleri ifade etmektedir.<sup>27</sup>

Her suç bir hukuksal varlık veya menfaatin ihlali anlamına gelir.<sup>28</sup> Diğer bir anlatımla; “her suçun bir hukuki konusu vardır ve bu da suçun doğrudan ihlal ettiği hukuki varlık veya menfaattir.”<sup>29</sup>

Varlık, insanın gereksinimlerini karşılamaya elverişli her şeyi ifade eder. Menfaat ise, kişi ile varlık arasında bulunan ve kişinin bir gereksinimini gidermek için varlığı kullanmasına olanak sağlayan ilişkiye denir. Bunlar hukuken himaye edildiğinde

---

<sup>25</sup> Özgenç, İzzet, 2006. *Türk ceza kanunu gazi şerhi (genel hükümler)*. 3. Bası. Ankara: Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı, s.863.

<sup>26</sup> Üzülmüş, İlhan. 2007. *Yeni türk ceza kanunu’nun hürriyete karşı işlenen suçlar sistemi çerçevesinde tehdit, şantaj ve cebir kullanma suçları*. Ankara: Turhan Kitabevi, s.17.

<sup>27</sup> Ünver, Yener, 2003. *Ceza hukukuyla korunması amaçlanan hukuksal değer*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, s.130.

<sup>28</sup> Toroslu, Nevzat, 2010. *Ceza hukuku genel kısım*, 15. Bası, Ankara: Savaş Yayınevi, s.97.

<sup>29</sup> Erem, Faruk/Toroslu, Nevzat, 2000. *Türk ceza hukuku özel hükümler*. 8. Bası. Ankara: Savaş Yayınevi, s.31.

“hukuksal varlık veya menfaat” adını alırlar ve suçun hukuki konusunu oluşturlar.<sup>30</sup> Suçun hukuki konusu fikri bir taraftan kanun koyucu sınırlandırarak hak ve hürriyetleri korumak, diğer taraftan da ceza hukuku bilimine yabancı unsurları ayıklayarak katkı sunmak amacıyla ortaya atılmıştır.<sup>31</sup>

Hukuk düzeni, ceza hukuku vasıtasıyla kişinin sahip olduğu mal ile arasındaki yarar ilişkisine zarar veren fiilleri suç haline getirerek malvarlığı değerlerini korumuş olmaktadır. Malvarlığına karşı işlenen suçlar arasında yer alan mala zarar verme eyleminin suç olarak ihdas edilmesinin nedeni de bireylerin sahip oldukları malvarlığı değerlerinin saldırılardan korunması amacıdır.

Sosyal bir varlık olan insanın hayatını idame ettirebilmesi bakımından doğada bulunan şeyleri elde etmesi gerekmektedir. Bu noktada karşımıza mülkiyet sorunu çıkmaktadır. Mülkiyet hakkı bireye “ bu benimdir, bana aittir” dedirten önemli bir hukuki kurumdur. Öyleyse Anayasa ile korunan ve herkes tarafından kullanılabilen mülkiyet hakkını, bir kimsenin hukuk düzeninin çizdiği kurallara uymak ve başkasının hakkına zarar vermemek şartıyla bir eşyayı dilediği gibi kullanma, semerelerinden yararlanma ve tasarruf etme yetkilerini kapsayan aynı bir hak olarak tarif edebiliriz.<sup>32</sup>

Yukarıda bir suçun hukuki konusunun, cezai müeyyide ile koruma altına alınan hukuki değer olduğunu belirtmiştik. Mala zarar verme suçu bakımından, korunun hukuki değer konusunda öğretide farklı görüşler mevcuttur.

*Dönmezer*, mala zarar verme suçunun mülkiyete karşı işlenen bir suç olduğunu, dolayısıyla bu suçla korunmak istenen hukuki değer mülkiyet olduğunu ifade etmiştir.<sup>33</sup> *Toroslu*’ya göre, bu suçun hukuki konusu başta mülkiyet olmak üzere bütün aynı haklardır.<sup>34</sup> *Centel/Zafer/Çakmut*, bu suçla korunun hukuksal değer mülkiyet hakkı olduğunu ifade etmekte, fakat zilyetliğin üçüncü kişilere devredildiği durumlarda

---

<sup>30</sup> Sancar, Türkan Yalçın, 2006. *Türklüğü, cumhuriyeti, meclisi, hükümeti, adliye, bakanlıkları, devletin askeri ve emniyet muhafaza kuvvetlerini alenen tahkir ve tezyif suçları*. 2. Bası, Ankara: Seçkin Yayıncılık, s. 63.

<sup>31</sup> Hafizoğulları, Zeki/Özen, Muharrem, 2010. *Türk ceza hukuku genel hükümler*. 2. Baskı, Ankara: US-A Yayıncılık, s. 225.

<sup>32</sup> Erdoğan, Yavuz, 2000. Kamu hukuku açısından mülkiyet hakkı, *Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kararları Dergisi*, [online]. (14) [http://www.msb.gov.tr/ayim/Ayim\\_menu.asp?IDNO=29](http://www.msb.gov.tr/ayim/Ayim_menu.asp?IDNO=29) [Erişim: 11.04.2014].

<sup>33</sup> Dönmezer, s.470.

<sup>34</sup> Toroslu, Nevzat, 2007. *Ceza hukuku özel kısım*, 2. Bası. Ankara: Savaş Yayınevi, s.155.

suçun hem mülkiyet hakkını hem de zilyetlikten doğan hakları koruduğunu belirtmektedirler.<sup>35</sup> Tezcan/Erdem/Önok, suçla mülkiyet hakkının korunduğunu belirtmekte, ancak faile ait olan bir mal üzerinde başkasının yararlanma hakkı var ise bunların menfaatinin ihlal edilmesi durumunda da bu suçun oluşacağı görüşünü savunmaktadırlar.<sup>36</sup> Akdoğan/Köseoğlu ise, suçun işlenmesiyle sonuçta malın sahibi konumundaki kişilerin zarara uğradığını, böylelikle suçun kişiler (malik) aleyhine işlendiğini, dolayısıyla bu suçla korunmak istenilenin kişiler olduğunu ifade etmektedirler.<sup>37</sup>

Yargıtay, yakın zamanlarda bu suçla ilgili verdiği birçok kararlarda “Mala zarar verme suçunun konusu başkasının mülkiyetinde bulunan taşınır veya taşınmaz mal ile sahipli hayvandır. Suçta korunan hukuki yarar mülkiyettir. Suçun maddi unsurunu oluşturan hareketler seçimlik olarak sayılmıştır. Yıkılma, yalnızca taşınmazlar için söz konusu olup taşınmazın kullanış biçimine uygun bir daha kullanılmaz duruma getirilmesini; yok etme, suça konu şeyin, amacına uygun kullanılmasını ortadan kaldırmayı, kirlletme ise suç konusunu kirli duruma getirmeyi, görünümünü bozmayı ve değerinde azalmaya yol açacak davranışta bulunmayı ifade eder. Suçun manevi unsuru genel kasttır. Failin, bir yarar sağlamak maksadıyla hareket etmesi şart değildir. Fail ile mağdurun anlaşmasına olanak sağlanması için soruşturma ve kovuşturma yapılması mağdurun şikayetine tabidir. Suçun oluşması için eşyaya önemli ve hemen giderilemeyecek bir zararın verilmesi, sahipli hayvanı işe yaramayacak hale getirilmesi, değerinin düşürülmesi ya da öldürülmesi gerekir.” şeklinde açıklamalarda bulunarak mala zarar verme suçunda korunan hukuki değer mülkiyet olduğunu vurgulamaktadır.<sup>38</sup>

Mala zarar verme suçu mülkiyet hakkını ihlal eden bir suçtur. Dolayısıyla bu suçla korunan hukuki değer zilyetlik olmayıp sadece mülkiyet olduğu kanısındayız. Zira kanun metninde “başkasının malı” ibaresinin kullanılması da korunan değer mülkiyet

---

<sup>35</sup> Centel/ Zafer/ Çakmut, s.377.

<sup>36</sup> Tezcan, Durmuş/Erdem, Mustafa Ruhan/Önek, Rıfat Murat, 2008. *Teorik ve pratik ceza özel hukuku*, 6.Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık, s.570.

<sup>37</sup> Akdoğan, Kazım/Köseoğlu, Cemal, 1963. *Devlet ve şahıs mallarına karşı işlenen cürümlerle sahtecilik suçları*. Ankara, s.274.

<sup>38</sup> **Yargıtay 15 CD. 29.11.2012 gün ve Esas No: 2012/11192, Karar No: 2012/44478 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı [Erişim: 01.03.2014] Aynı yönde: Yargıtay 15 CD. 25.05.2012 gün ve Esas No: 2012/5614, Karar No: 2012/39834 sayılı kararı, Yargıtay 15 CD. 19.06.2012 gün ve Esas No: 2012/5978, Karar No: 2012/39465 sayılı kararı,



hakkı olduğunu göstermektedir. Suçun temel şeklini düzenleyen TCK'nun 151. maddesinin gerekçesinde de başkasının *mülkiyetinde* bulunan taşınır veya taşınmaz mala zarar verilmesinin suçun konusunu oluşturduğu belirtilmek suretiyle korunan hukuksal değerin mülkiyet hakkı olduğu açık bir şekilde ifade edilmiştir.

### 2.3.2. Suçun Maddi Konusu

Bir suçun maddi konusu “ üzerinde suçun meydana geldiği kişi veya şey ” olarak ifade edilebilir.<sup>39</sup> Şey, dış dünyayı oluşturan, insandan başka her çeşit maddi ve gayrimaddi varlıklar olarak tarif edilmektedir.<sup>40</sup> *Antolisei*, bütün cisimlerin ve ekonomik niteliğe haiz olan ve mülkiyete elverişli bulunan diğer tüm varlıkların hukuki açıdan şey sayıldıklarını, hukuki bir kavram olarak şey'in ekonomik mal kavramını karşıladığını belirtmiştir.<sup>41</sup>

Mallar üzerinde işlenebilen mala zarar verme suçunun maddi konusunu başkasının taşınır veya taşınmaz malı ya da sahipli hayvanı oluşturmaktadır. Bir malın, mala zarar verme suçunun maddi konusu olabilmesi için üç unsur taşıması gerekmektedir. Bu unsurlar, mala zarar verme suçunun konusu olan şeyin bir mal niteliğinde olması, malın taşınır veya taşınmaz ya da sahipli hayvan olması ve başkasına ait olmasıdır. Şimdi bu unsurları incelemeye çalışacağız.

#### 2.3.2.1. Mal kavramı

Mal, sözlükte; mülkiyet konusu olabilen bütün maddi eşya ile malvarlığına girebilen bütün haklara verilen ad<sup>42</sup> olarak tanımlanmıştır.

Eşya hukuku açısından mal kavramı, haklara konu olabilen bütün şeyleri ifade eder. Mallar, maddi mallar ve gayri maddi mallar olarak ikiye ayrılır. Maddi mallar, fiziki varlığı olan, hissedilen ve dış dünyada sınırlı bir yer işgal eden şeylerdir. Maddi mallar katı, sıvı veya gaz halinde olabilir. Gayri maddi mallar, beş duyu organıyla algılanamayan, dış dünyada sınırlı bir yere işgal etmeyen ve fiziki varlığı olmayan şeylerdir. Bu mallar, hukuk düzeni tarafından haklara konu olabileceği kabul edilen ve ekonomik değer taşıyan iktisadi kıymetlerdir. Fikir ve sanat eserlerine ilişkin haklar,

<sup>39</sup> Erem, Faruk, 1968. Suçun konusu ve hümanist doktrin. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 25 (1), s.14.

<sup>40</sup> Akipek, Jale, 1972. *Türk eşya hukuku, aynı haklar, birinci kitap zilyetlik ve tapu sicili*. 2.Bası. Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, s.30.

<sup>41</sup> Antolisei, s.72.

<sup>42</sup> Yılmaz, Ejder, 1992. Hukuk sözlüğü. Ankara: Yetkin Yayınları, s.556.

marka ve patent hakları gayri maddi mallara örnek olarak gösterilebilir. İnsanların gereksinimlerini karşılayan, üzerinde şahısların fiili ve hukuki egemenlik kurabildiği maddi mallara eşya denmektedir. Diğer bir anlatımla “hukuk düzeninin üzerlerinde mülkiyet hakkının kurulabileceğini kabul ettiği ve maddeten de üzerlerinde hakimiyet tesisi mümkün olan maddi maddi mallar, eşyaları meydana getirir”.<sup>43</sup>

İnceleme konumuz olan suç bağlamında mal kavramı, taşınır ve taşınmazlar ile sahipli hayvanları ifade etmektedir.<sup>44</sup> Başka bir tanıma göre mal, malvarlığı değerlerinin konusunu oluşturan, hukuken ekonomik değere haiz ve dış alemde cismani varlığı olan nesnelerdir.<sup>45</sup> Dönmezer’e göre mal terimiyle bir yer işgal eden bütün maddelerin anlaşılması gerekir.<sup>46</sup>

Yukarıda yapılan açıklamalar ışığında herhangi bir şeyin mal olarak nitelendirilebilmesi için o şeyin öncelikli maddi bir yapıya sahip olması gerekir.<sup>47</sup> Bu kapsamda güneş ışığı, hava, depolanmamış enerji mal sayılmayacaktır.<sup>48</sup> Medeni hukukun mülkiyete konu ettiği fikri ürünler ve icatlar da maddi bir bünyeye sahip olmadıklarından mal olarak değerlendirilemeyecek ve bu çerçevede mala zarar verme suçunun kapsamına girmeyeceklerdir.<sup>49</sup>

Herhangi bir şeyin mal olarak kabul edilebilmesi için bir diğer koşul, maddi bir varlığın, üzerinde mülkiyet hakkı kurulabilecek şekilde sınırlanabilir bir niteliğe sahip olmasıdır.<sup>50</sup> Örneğin dağ, göl, nehir vs. mal kapsamında değildir. Üzerinde fiilen hakimiyet kurulması mümkün olmayan şeyler hukuki anlamda mal olarak kabul edilemez. Buna örnek olarak uzaydaki göktaşlarını verebiliriz.<sup>51</sup>

Maddi bir yapıya sahip olan, sınırlandırılabilen ve üzerinde fiilen hakimiyet tesis edilebilen bir şeyin mal sayılabilmesi için o şeyin hukuk düzeni tarafından mal olarak kabul edilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede canlı bir insanın vücudu mal kapsamı içinde mütalaa edilemez.<sup>52</sup> Ancak insan vücudundan ayrılmış olan kan, diş, saç veya organ mal olarak değerlendirilebilir ve mala zarar verme suçunun konusu olabilir. Ölüm ile insan vücudu şeye dönüştüğünden bu suçun konusu kapsamına girmez. Kanun, ölümler için özel düzenlemeler yapmıştır.<sup>53</sup> İnsan cesedi veya kemiklerinin alınması TCK’nun 130. maddesinde hüküm altına alınan kişinin hatırasına hakaret suçunu oluşturur.

---

<sup>43</sup> Akipek, s.31-32.

<sup>44</sup> Akdoğan/Köseoglu, s.274-275.

<sup>45</sup> Erem/Toroslu, s.543.

<sup>46</sup> Dönmezer, s.471.

<sup>47</sup> Serozan, Rona, 2007. *Taşınır eşya hukuku*. 2. Bası, İstanbul: Filiz Kitabevi, s.71.

<sup>48</sup> Oğuzman, M.Kemal/Seliçi, Özer/Oktay-Özdemir, Saibe, 2004. *Eşya hukuku*. 10.Bası. İstanbul: Filiz Kitabevi, s.5.

<sup>49</sup> Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s.6.

<sup>50</sup> Serozan, s.71, Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s.5.

<sup>51</sup> Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s.5.

<sup>52</sup> Centel/Zafer/Çakmut, s.380, Serozan, s.71, Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s.4.

<sup>53</sup> Soyaslan, s.191.

Bir maddenin mal olarak kabul edilebilmesi için ekonomik değere sahip olması gerekli midir? Bu husus doktrinde tartışmalı bir konudur. Bazı yazarlar bir maddenin mal olarak kabul edilebilmesi bakımından “ekonomik bir değere sahip olma” koşulunu aramakta<sup>54</sup> buna karşılık bazı yazarlar da ekonomik değerın önemli olmadığını, kişinin manevi değer verdiği şeylerin de mal sayılabileceğı görüşünü savunmaktadırlar.<sup>55</sup>

Bu suçla kişinin sadece ekonomik menfaati değil, onu da kapsayan mülkiyet hakkının himaye edilmekte oluşu nazara alınarak maddenin manevi değerının de gözden uzak tutulmaması gerekir. Sözelimi ekonomik değeri bulunmayan fakat sahibi için hatıra değeri yüksek bir mektubun yakılması halinde de bu suçun gerçekleştiğinden bahsedilebilir.<sup>56</sup>

Mala zarar verme suçunun oluşumu açısından malın en az derecede de olsa iktisadi bir değerının bulunması gerekmektedir. Nitekim değeri hemen hiçe eşit olan bir kibrit çöpü, bir toplu iğne gibi maddeler üzerinde fiilin gerçekleştirilmesi durumunda bu suç işlenemez.<sup>57</sup> Yargıtay bir kararında, mala zarar verme kastıyla hareket eden sanığın *ekonomik değeri olan* çarşafı yakmasıyla suçun oluştuğunu belirtmiştir.<sup>58</sup>

Malın katı, sıvı veya gaz olması halinde olması bu suçun maddi konusu olabilmesi bakımından farksızdır, yeter ki dış dünyada bir yer işgal etsin ve bir şahsın hakimiyeti altında bulunsun.<sup>59</sup> Bu çerçevede elektrik enerjisi ve gaz bu suçun konusunu oluşturabilir.<sup>60</sup>

Malın, canlı veya cansız olması arasında bir fark bulunmamaktadır. Bu bakımdan canlı hayvan ve bitkiler bu suçun konusunu oluşturabilir. Nitekim TCK’nun 151/2

---

<sup>54</sup> Önder, Ayhan, 1994. *Şahıslara ve mallara karşı cürümler ve bilişim alanında suçlar*. İstanbul: Filiz Kitabevi, s.462.

<sup>55</sup> Parlar, Ali/Hatipoğlu, Muzaffer, 2006. *Açıklamalı gerekçeli uygulamalı 5237 sayılı yeni türk ceza kanunu’nda malvarlığına karşı suçlar*. Ankara: Kartal Yayınevi, s.502. Aynı yönde: Centel/ Zafer/ Çakmut, s.379, Dönmezer, s.471, Toroslu, 2007. s.156, Akipek, s.35.

<sup>56</sup> Dönmezer, s.471

<sup>57</sup> Dönmezer, s.471.

<sup>58</sup> “Sanığın mala zarar verme kastıyla ekonomik değeri olan çarşafı yakmasıyla atılı suçun oluştuğı gözetilmeden, mahkumiyeti yerine yazılı şekilde beraatine karar verilmesi kanuna aykırıdır.” **Yargıtay 9. CD. 09.11.2005 gün ve Esas No: 2005/6102, Karar No:2005/8471 sayılı kararı**. Noyan, Erdal, 2010. Mala Zarar Verme. 1. Baskı. Ankara: Adalet Yayınevi, s.21.

<sup>59</sup> Kaymaz, Seydi/Gökcan, Hasan Tahsin, 2002. *Açıklamalı içtihatlı uygulamada sulh ceza davaları*. Ankara: Adil Yayınevi, s.503.

<sup>60</sup> Gözübüyük, Abdullah Pulat, 1976. *Türk ceza kanunu açılımı*. 3. Bası. Ankara: Kazancı Hukuk Yayınları, Cilt:4, s.635.

maddesinde hayvanlar açısından farklı seçimlik hareketler belirtilerek özel bir düzenleme yapılmıştır.<sup>61</sup>

Malın, taşınır veya taşınmaz olması suçun oluşabilmesi bakımından önemsizdir. Nitekim TCK'nun 151/1. maddesinin gerekçesinde suçun konusu, başkasının mülkiyetinde bulunan taşınır veya taşınmaz mal olarak gösterilmiştir.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu<sup>62</sup>'nin 683. maddesinden itibaren mülkiyete ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Anılan Yasa'nın 704. maddesine göre taşınmaz mülkiyetinin konusunu “araziler, tapu kütüğünde ayrı sayfaya kaydedilen bağımsız ve sürekli haklar ve Kat mülkiyeti kütüğüne kayıtlı bağımsız bölümler” oluşturmaktadır. Aynı Yasa'nın 762. maddesi hükmü gereğince taşınır mülkiyetinin konusu ise, nitelikleri itibarıyla taşınabilen maddi şeyler ile edinmeye elverişli olan ve taşınmaz mülkiyetinin kapsamına girmeyen doğal güçlerdir.

Türk Ceza Kanunu'nun Mala Zarar Verme başlığı altındaki 151. maddesinde mala zarar verme suçu, 152. maddesinde ise bu suçun nitelikli halleri düzenlenmiştir. İbadethanelere, ibadethanelerdeki eşyalara, mezarlıklara ve mezarlıklardaki yapılara karşı işlenen zarar verme fiilleri TCK'nun 153. maddesinde ayrı bir suç olarak düzenlendiğinden mala zarar verme suçunun konusunu teşkil etmeyeceklerdir. Yine 6831 sayılı Orman Kanunu, 5816 sayılı Atatürk Aleyhinde İşlenen Suçlar Hakkında Kanun, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu gibi özel ceza yasaları ile koruma altına alınan mallara verilen zararlar mala zarar verme suçunun maddi konusu olamayacaktır. Buna göre, fail tarafından işlenen fiil, özel kanunlardaki ceza normlarını ihlal ederse; mala zarar verme suçuna ilişkin TCK hükümleri değil, genel norm-özel norm ilişkisi gereğince ilgili özel kanun hükümleri uygulanmalıdır. Örneğin Atatürk büst ve heykellerine yapılan saldırılara ilişkin olarak, Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanun hükümleri uygulama alanı bulacaktır.<sup>63</sup>

---

<sup>61</sup> Centel/ Zafer/Çakmut, s.378, Tezcan/Erdem/Önok, s. 570, Erem/Toroslu, s.514.

<sup>62</sup> Türk Medeni Kanunu (4721 s.k). **Resmi Gazete**, 2457;08 Aralık 2001

<sup>63</sup> Parlar/Hatipoğlu, 2006. s.502.

### 2.3.2.2 Malın başkasına ait olması

Mala zarar verme suçunun maddi konusunu oluşturan taşınır veya taşınmaz mal başkasına ait olmalıdır.<sup>64</sup> Zira TCK'nun 151. maddesinde “başkasının taşınır veya taşınmaz malı” ifadesine yer verilmek suretiyle bu konu sarıh bir şekilde düzenlenmiştir.

Bu suçla korunan hukuki değer mülkiyet hakkı olduğundan öncelikle malın bir malikinin bulunması gerekir. Malik için sahibi olduğu mal başkasının malı niteliğinde değildir. Bu suçta zarar verilen mal başkasının malı olmalı, faile ait olmamalıdır.<sup>65</sup>

Eğer malik kendi malına zarar verirse suç oluşmayacaktır. Dolayısıyla malik mala zarar verme suçunun faili olamaz. Başka bir deyişle fail, maliki bulunduğu mala zarar verirse mal başkasının kullanımında bulunsu dahi bu suç oluşmaz. Bu bakımdan öğretide başkasının malı tabirini geniş yorumlayan bazı yazarların, malikin üzerinde sınırlı aynı hak bulunan bir malına zarar vermesi durumunda da bu suçun oluşacağı şeklindeki görüşlerine<sup>66</sup> katılmıyoruz. Zira bu suçla mal üzerindeki sınırlı aynı hak veya şahsi bir hak ya da zilyetlik durumu değil, yalnızca mülkiyet hakkı koruma altına alınmıştır. Nitekim Yargıtay 9. Ceza Dairesi bir kararında, failin içinde kiracı olan kendi evinin oda kapısının camı ve elektrik anahtarını kırması eyleminde mala zarar verme suçunun yasal unsurları itibariyle oluşmadığına karar vermiştir.<sup>67</sup> Yine aynı Daire bir başka kararında sanığın kendi evinin camını kırması eyleminin mala zarar verme suçunu oluşturmadığına hükmetmiştir.<sup>68</sup>

<sup>64</sup> Tezcan/Erdem/Önok, s.570, Dönmezer, s.470, Önder, s.463, Soyaslan, s.192, Centel/Zafer/Çakmut bunu suçun bir ön koşulu olarak kabul etmektedirler. bkz. Centel/Zafer/Çakmut, s.378.

<sup>65</sup> Soyaslan, s.192.

<sup>66</sup> Centel/Zafer/Çakmut, s.377, Tezcan/Erdem/Önok, s.570, Erem/Toroslu, s.515.

<sup>67</sup> “Mala zarar verme suçunun konusunun başkasının mülkiyetinde bulunan taşınır veya taşınmaz mal olduğu, failin maliki bulunduğu mala zarar verme eyleminde suçun maddi unsurunun gerçekleşmeyeceği, kira bedelinin ödenmemesi nedeniyle çıkan tartışmada sanığın maliki olduğu kiralayan katılan tarafından oturlan evin oda kapısının camını ve elektrik anahtarını kırması eyleminde mala zarar verme suçunun yasal unsurları oluşmadığından bu suçtan beraati yerine yazılı şekilde mahkumiyetine karar verilmesi, bozmayı gerektirmiştir.” **Yargıtay 9.CD. 12.01.2012 gün ve Esas No:2010/14939, Karar No: 2012/614 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 01.03.2014]

<sup>68</sup> “Sanığın kendi evinin camını kırmaktan ibaret eyleminde atılı suçun yasal unsurları itibariyle oluşmadığı gözetilmeden beraati yerine yazılı şekilde mahkumiyetine karar verilmesi kanuna aykırıdır”. **Yargıtay 9.CD. 23.02.2009 gün ve Esas No: 2008/18829, Karar No: 2009/2200 sayılı kararı.** Noyan, s.23.

Hemen belirtilmelidir ki malikin malına karşı zarar verme eylemi başka bir cezai hükme aykırılık oluşturuyorsa sorumluluğun o hükme göre değerlendirilmesi gerekir. Örneğin malikin evini yakması halinde mala zarar verme suçu oluşmasa da TCK'nun 170/1.a. maddesinde düzenlenen genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması suçu oluşabilir.

Bir mal üzerinde tek bir şahıs veya birden fazla şahsın mülkiyet hakkı söz konusu olabilir. İkinci halde birlikte mülkiyet gündeme gelecektir. Birlikte mülkiyette iki durum mevcuttur. Bunlar paylı mülkiyet ve elbirliği mülkiyetidir.

Türk Medeni Kanunu'nun 688 ve devamı maddelerinde paylı mülkiyet, 701 ve devamı maddelerinde ise elbirliği mülkiyeti düzenlenmiştir. Anılan Kanun'un 688. maddesine göre; “ paylı mülkiyette birden çok kimse, maddi olarak bölünmüş olmayan bir şeyin tamamına belli paylarla maliktir. Başka türlü belirlenmedikçe, paylar eşit sayılır. Paydaşlardan her biri kendi payı bakımından malik hak ve yükümlülüklerine sahip olur. Pay devredilebilir, rehnedilebilir ve alacaklılar tarafından haczettirilebilir”. Yine aynı Yasa'nın 701. maddesine göre ise; “ Kanun veya kanunda öngörülen sözleşmeler uyarınca oluşan topluluk dolayısıyla mallara birlikte malik olanların mülkiyeti, elbirliği mülkiyetidir. Elbirliği mülkiyetinde ortakların belirlenmiş payları olmayıp her birinin hakkı, ortaklığa giren malların tamamına yaygındır.”

Paylı veya elbirliği ile malik olunan mal üzerinde ortaklardan birisi zarar verme fiilini ika ederse mala zarar verme suçu oluşur mu? Bu konuda doktrinde fikir birliği yoktur. Bakıcı-Yalvaç'a göre; paylı mülkiyette, zarar verilen miktarın payı aşp aşmadığı dikkate alınmalıdır. Ancak elbirliği mülkiyetinde kimsenin tek başına bir tasarruf olanağı bulunmadığından mal başkasına ait olarak kabul edilmelidir.<sup>69</sup> Kaymaz-Gökcan'a göre; mal paylı mülkiyet halinde ise müşterek malik ancak kendine ait olan kısım dışındaki zarar verme eylemleri nedeniyle bu suçun faili olabilir.<sup>70</sup> Bir kısım yazarlar ise paylı mallarda diğer ortakların rızasının bulunmaması durumunda maliklerden birinin mala zarar vermesi halinde bu suçun oluştuğu görüşündedirler.<sup>71</sup>

---

<sup>69</sup> Bakıcı, Sedat/Yalvaç, Gürsel, 2008. 5237 Sayılı yasa kapsamında ceza hukuku özel hükümleri 2. Ankara: Adalet Yayınevi, s.407.

<sup>70</sup> Kaymaz/Gökcan, s.503.

<sup>71</sup> Centel/Zafer/Çakmut, s.378-379, Erem/Toroslu, s.516, Toroslu, 2007. s. 157.

Kanaatimizce paylı mülkiyette malın tamamı ortaklar arasında fiilen taksim edilmiş ise ortaklardan birinin kendi kullanımına ayrılan kısma zarar vermesi halinde bu suç oluşmaz. Eğer ortak diğer kısımlara zarar verirse suçun oluştuğu kabul edilmelidir. Elbirliği mülkiyetinde ise hiçbir ortağın tasarruf edebileceği bir pay söz konusu olmadığından ortaklardan biri tarafından mala zarar verilmesi durumunda bu suç oluşur.

Yargıtay, birçok kararında, “Türk Medeni Kanununun 706, Borçlar Kanununun 213, 2644 sayılı Tapu Kanununun 26. maddeleri hilafına tapulu taşınmazların harici veya fiili taksimi ile paylarının mülkiyeti ana taşınmazdan ayrılamaz. Ne var ki, taşınmazın kullanma biçimi tüm paydaşlar arasında varılan bir anlaşmayla belirlenmiş ya da fiili bir kullanma biçimi oluşmuş, uzun süre de paydaşlar bu durumu benimsemişlerse, kayıta paylı, eylemli olarak bağımsız bu oluşumun resmi taksim yapılana veya ortaklığın giderilmesine kadar "ahde vefa" (sözde sadakat) kuralı doğrultusunda korunması gerekir.” şeklinde açıklamalara yer vererek paylı mallarda mala zarar verme suçunun oluşumu için rızai taksim veya kullanımda anlaşma gibi istisnai hallerin varlığının gerektiğine karar vermiştir.<sup>72</sup>

---

<sup>72</sup> “İzrar suçunun oluşabilmesi için, aharın menkul veya gayrimenkul malına bilerek zarar meydana getirilmesi gerekmesine, olayımızda sanığın babasından miras yolu ile intikal eden ve hissedarı olduğu ceviz ağacını, diğer hissedarların topladıkları üründen kendine pay vermediklerinden duyduğu kızgınlıkla hayatini devam ettiremeyecek şekilde tahrip etmiş bulunmasına, ızrar suçlarından, hırsızlıkla ilgili TCK.nın 494/2. maddesine benzer, müşterek veya iştirak halinde mülkiyete konu mallar hakkında bir düzenleme bulunmamasına, hisseli mallarda ızrar suçunun kabul edilebilmesi için rızai taksim veya kullanımda anlaşma gibi istisnai hallerin varlığının gerekmesine, olayda ihkakı hak suçunun unsurları da bulunmadığının anlaşılmasına göre, hukuki nitelikteki eylem nedeniyle beraat kararı verilmesi yerine, yazılı şekilde (TCK.nın 516/6. maddesiyle) mahkumiyet kararı verilmesi yasaya aykırıdır.” **Yargıtay 10 CD. 27.12.2002 gün ve Esas No:2002/27520, Karar No:2002/27196 sayılı kararı.** [online] <http://www.kararevi.com/karars/554930#.U11L2Fd7SLU> [Erişim:27.04.2014]

“Türk Medeni Kanununun 706, Borçlar Kanununun 213, 2644 sayılı Tapu Kanununun 26. maddeleri hilafına tapulu taşınmazların harici veya fiili taksimi ile paylarının mülkiyeti ana taşınmazdan ayrılamaz. Ne var ki, taşınmazın kullanma biçimi tüm paydaşlar arasında varılan bir anlaşmayla belirlenmiş ya da fiili bir kullanma biçimi oluşmuş, uzun süre de paydaşlar bu durumu benimsemişlerse, kayıta paylı, eylemli olarak bağımsız bu oluşumun resmi taksim yapılana veya ortaklığın giderilmesine kadar "ahde vefa" (sözde sadakat) kuralı doğrultusunda korunması gerekir.

Yukarıda açıklanan ilkeler ışığında, öncelikle sanık tarafından yıkıldığı ve söküldüğü iddia ve kabul edilen tuğla duvar ve tel örgünün bulundukları yerin fiili taksim sonucu kimin kullanımında olduğu ve mülkiyetinin kime ait olduğu yerinde yapılacak keşifte dinlenecek mahalli bilirkişi, tanık anlatımları veya bilirkişi incelemesi ve dosyaya ibraz edilen Kartal 10. Noterliğinin 27.07.1999 tarih 34787 yevmiye nolu muvafakatnamesi ile kesin olarak saptandıktan sonra sonucuna göre sanığın hukuki durumunun takdir ve tayini gerektiği gözetilmeden eksik soruşturma ve yazılı gerekçe ile beraatine karar verilmesi...” **Yargıtay 9.CD. 17.05.2011gün ve Esas No: 2009/11369, Karar No: 2011/2949 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 27.04.2014]

“Mahkemece yapılan keşif sonucunda fen bilirkişisi ve zirai bilirkişi tarafından hazırlanan raporlara göre, miras yoluyla edinilen ve iştirak halinde mülkiyete konu olduğu anlaşılan tarlanın taraflar arasında rızaya dayalı olarak taksim edildiği, sanık tarafından kesildiği anlaşılan meyveli asmaların tamamının

Sahipsiz veya terk edilmiş bir mal başkasının mülkiyetinde olmadığından mala zarar verme suçunun konusunu oluşturmaz.<sup>73</sup>

Bir malın sahipli veya sahipsiz olduğu Türk Medeni Kanunu'nun 767 ve 768. maddelerine göre belirlenir. Çünkü Eşya Hukukunun malın aidiyetine ilişkin hükümleri Ceza Hukuku açısından da geçerlidir. Söz konusu Yasa'nın 767. maddesinde, sahipsiz bir taşınırı malik olmak iradesiyle zilyetliğine geçiren kimsenin, o malın maliki olacağı belirtilmiş iken, 768. maddesinde, tutulan av hayvanlarının yeniden serbest kalması durumunda sahiplerinin onları gecikmeksizin ve ara vermeksizin aramaması ve tekrar tutmak için uğraşmaması halinde bu hayvanların sahipsiz duruma gelecekleri, ayrıca ehlileştirilmiş hayvanların tekrar vahşileşmesi ve sahiplerine dönmemelerinin onları sahipsiz hale dönüştüreceği hüküm altına alınmış, ancak arı oğulunun başkasının taşınmazına uçması ile sahipsiz duruma gelmeyeceği de vurgulanmıştır.

Görüleceği üzere sahipsiz bir mal sahipli hale, sahipli bir mal da sahipsiz hale dönüşebilir. Örneğin başlangıçta sahipsiz olan hava bir kapta toplanırsa sahipli hale gelir. Yine balıklar, av hayvanları avlanmadan önce sahipsiz iken avlandıktan sonra sahipli olur. Başlangıçta başkasının mülkiyetinde olan bir mal daha sonra terk edildiğinde sahipsiz hale dönüşür. Örneğin çöp konteynerine bırakılan bir mala, zarar veren kişi bu suçu işlemiş sayılamaz.<sup>74</sup>

Kaybedilmiş bir mal üzerinde malikin mülkiyet hakkı devam ettiğinden kaybedilmiş mallara zarar verilmesi halinde mala zarar verme suçu oluşacaktır. Çünkü fail malın sahibini bilmesi bile malın başkasına ait olduğunu bilmektedir.<sup>75</sup> Örneğin malik cep

---

katılan tarafından kullanılan kısımda yer aldığı, bu asmaların katılan Mehmet Uygun tarafından dikilmiş olduğunun 26.02.2004 tarihli duruşmada sanığın da kabul ettiğinin anlaşılması karşısında; sanığın atılı suçtan mahkumiyeti yerine yazılı gerekçe ile beraatine karar verilmesi..." **Yargıtay 9.CD. 10.03.2010 gün ve Esas No: 2008/8946, Karar No: 2010/2940 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 27.04.2014]

"Somut olayda; sanığın, rızai taksim sonucu katılana ait kısımda kalan arazideki ağaçları, rızası olmaksızın keserek zarar verdiği tanıklar Turgay Kaya ve Saydam Bayram'ın beyanları ve tüm dosya kapsamı ile anlaşıldığından yüklenen suçtan mahkûmiyeti yerine yazılı gerekçe ile beraatine karar verilmesi..." **Yargıtay 15.CD. 17.10.2012 gün ve Esas No: 2012/10986, Karar No: 2012/43668 sayılı kararı.** . UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 27.04.2014]

<sup>73</sup> Centel/Zafer/Çakmut, s.379. Tezcan/Erdem/Önok, s. 570.

<sup>74</sup> Soyaslan, s.192.

<sup>75</sup> Antolisei, s.74, Soyaslan, s.192.



telefonunu düşürmek suretiyle kaybeder ve daha sonra fail bu telefonu bulduktan sonra kasten kırarsa mala zarar verme suçunu işlemiş olur.

Malın sahibi de Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre tespit edilecektir. Anılan Yasa'nın 705. maddesinde "Taşınmaz mülkiyetinin kazanılması, tescille olur. Miras, mahkeme kararı, cebri icra, işgal, kamulaştırma halleri ile kanunda öngörülen diğer hallerde, mülkiyet tescilden önce kazanılır. Ancak, bu hallerde malikin tasarruf işlemleri yapabilmesi, mülkiyetin tapu kütüğüne tescil edilmiş olmasına bağlıdır." ifadesine yer verilerek taşınmaz mallarda malın kime ait olduğunun tespiti için tapu kayıtlarının esas alınacağı belirtilmiştir. Öyleyse bir taşınmazın maliki tapuda mülkün sahibi olarak görünen kişidir diyebiliriz. Aynı Yasa'nın 985. maddesinde; "Taşınırın zilyedi onun maliki sayılır. Önceki zilyetler de zilyetlikleri süresince o taşınırın maliki sayılırlar." hükmüne yer verilmekle taşınır mallarda zilyed karine olarak mülkiyet sahibi olarak kabul edilmiştir. Fakat bu aksi ispatlanabilir bir karinedir. İhtilaf halinde sorunun Türk Medeni Kanunu hükümleri çerçevesinde ele alınarak çözümlenmesi gerekir.

## **2.4. ZARAR KAVRAMI**

Malvarlığına karşı işlenen suçlarda bir zararın meydana gelmesi suçun temel şartıdır ve bir noktada suçun varlık nedenidir. Malvarlığı kişinin aktif (eşyalar ve alacaklar) ve pasiflerinin (borçlar) tamamını ifade ettiğine göre malvarlığı ile ilgili zarar ne zaman söz konusu olacaktır? Bu suçlarda zarar, aktiflerin eksilmesi veya pasiflerin artması şeklinde ortaya çıktığına göre malvarlığını oluşturan değerlerin azalması veya eksilmesi ile zarar gerçekleşmiş olacaktır.<sup>76</sup> Başka bir ifade ile zarar, kişinin malvarlığının aktif ve pasif unsurları arasındaki dengenin aleyhte değişmesidir.<sup>77</sup>

Malvarlığına karşı işlenen suçlarda suçun maddi konusunu malvarlığı oluşturduğundan yasa metninin açıkça veya örtülü olarak meydana gelmesini beklediği zararın, mala ilişkin bir zarar olması gerekmektedir. Eğer yasal düzenlemede öngörülen fiiller hukuken belirlenebilir bir zarara neden olmamışsa fail cezalandırılmaz.<sup>78</sup>

---

<sup>76</sup> Soyaslan, s.194.

<sup>77</sup> Antolisei, s.77.

<sup>78</sup> Hafizoğulları, [www.baskent.edu.tr/~zekih/ogrenci/mal.doc](http://www.baskent.edu.tr/~zekih/ogrenci/mal.doc), s.8, [Erişim: 01.03.2014]

Bu suçlarda zarar mağdurun öznel değerlendirmesine göre değil, nesnel bir değerlendirme ile insanların genel değer yargılarına göre belirlenir. Bu belirleme mağdurun tüm malvarlığının nazara alınmasıyla olur.<sup>79</sup>

Malvarlığı kavramını incelerken ceza hukuku açısından malvarlığının sadece ekonomik olarak değerlendirilebilen, paraya çevrilebilen değerleri kapsamadığını, manevi ve duygusal değerlerin de malvarlığı kapsamında bulunduğunu belirtmiştik. Öyleyse malvarlığına ilişkin zarar yalnızca para ile ölçülebilen, ekonomik zarardan ibaret değildir. Manevi ve duygusal değerlerin yok olması veya azalmasını da malvarlığına ilişkin zarar olarak telakki etmek gerekir. Buradan ortaya çıkan sonuç, zararın ekonomik zarar ve malvarlığına ilişkin zarar olarak bir ayrıma tabi tutulmasını zorunlu kılmaktadır. Yapılan bu tefrik tazmin bakımından ehemmiyet arz etmektedir. Zira ekonomik zararın tazmini mümkün iken manevi değeri olan şeylerin para ile tazmini mümkün değildir.<sup>80</sup>

Zarar kavramıyla ilgili yukarıda yapılan açıklamalar mala zarar verme suçu bakımından da geçerlidir. Mala zarar verme suçunda, suçun oluşabilmesi için zararın meydana gelmesi zorunlu bir unsurdur. Bu bakımdan mala zarar verme suçu, “ zarar suçları” kapsamında değerlendirilmektedir.<sup>81</sup>

TCK’nun 151. maddesinin 1.fıkrasında yer alan düzenlemeye göre zarar verme kavramını “başkasının taşınır veya taşınmaz malını kısmen veya tamamen yıkmak, tahrip etmek, yok etmek, bozmak, kullanılamaz hale getirmek, kirletmek, sahipli hayvanı öldürmek, işe yarayamayacak hale getirmek veya değerinin azalmasına sebebiyet vermek” şeklinde tanımlayabiliriz.<sup>82</sup>

---

<sup>79</sup> Soyaslan, s.194.

<sup>80</sup> Soyaslan, s.194-195.

<sup>81</sup> Sarıtaş, Erkan, 2008. 5237 Sayılı yeni türk ceza kanununda mala zarar verme suçu. *İstanbul Barosu Dergisi*. **82** (1), s.162.

<sup>82</sup> Turabi, Selami, (2007). Mala zarar verme suçu (5237 sayılı tck 151vd.), *Doktora Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi SBE. s.9.

## 2.5. TARİHSEL GELİŞİM

Hukuk, insana özgü olan medeniyetin bir ürünüdür. Hukuk, medeniyetle beraber zamanla gelişmiştir. Somer'e göre " her hukuk sistemi kurallar şeklinde ortaya çıkmış bir medeniyettir. Diğer bir ifade ile her hukuk, belirli bir devirde, belirli bir toplumda hakim olan toplumsal, ruhi ve iktisadi hatta etnik ve coğrafi şartların ürünüdür."<sup>83</sup>

Hukuki kurum ve kuralların doğru bir biçimde anlaşılması ve yorumlanması bakımından geçirdikleri tarihsel sürecin bilinmesi gerekmektedir. İşte bu bölümde mala zarar verme suçunun tarihi gelişimini inceleyeceğiz.

### 2.5.1. Roma Hukukunda Mala Zarar Verme

Roma Hukuku, ilk zamanlarında yazılı olmayan örf ve adet hukukunu esas almıştı. İlerleyen devirlerde özel hukuk ve kamu hukukuna ait hükümler içeren ve ilk yazılı kaynak olma özelliğini taşıyan XII Levha Kanunları yapılmıştır.<sup>84</sup>

Roma Hukukundaki suçları, Hususi (Delicta Privata), Umumi (Delicta Publica) ve Fevkalade (Delicta Extraordinaria) suçlar şeklinde tasnif edebiliriz.<sup>85</sup> Roma Hukukunda, inceleme konumuz olan suç tipi bağımsız bir suç olarak düzenlenmemiş ise de bu suç Umumi (Delicta Publica) suçlar arasında telakki edilebilir. XII Levha Kanunları'nın genel olarak cezai yaptırım öngören hükümleri VIII. Levhada yer almaktaydı.<sup>86</sup> Bu levhanın 10<sup>87</sup> ve 11<sup>88</sup>. maddelerinde mala zarar verme fiiline ilişkin hükümler düzenlenmişti. XII Levha Kanunlarında söz konusu maddelerin haricinde mala zarar vermeye ilgili başkaca hükümler bulunmamaktadır.<sup>89</sup>

---

<sup>83</sup> Somer, Pervin 2005.Umumi hukuk tarihinin konusu ve önemi üzerine kısa bir değerlendirme. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. (8), s.223.

<sup>84</sup> Sarıtaş, 2009. s.13

<sup>85</sup> İçel, Kayıhan/Donay, Süheyl, 2005. *Karşılaştırmalı ve uygulamalı ceza hukuku, genel kısım. 1. kitap. 4. Bası*, İstanbul: Beta Basım, s.41.

<sup>86</sup> Sandalcı, Sema (1993). On iki levha yasaları. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Eskiçağ Dilleri ve Kültürleri Bölümü Latin Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, s.53.

<sup>87</sup> **Madde 10**; " Kim bir yapı ya da bir eve bitişik olarak depolanmış tahıl yığınına ateşe verirse, eğer bunu bilerek ve kötülük amaçlayarak yapmışsa, bağlı (ve) dövüldükten sonra ateşle öldürülmesi emredilir; ama eğer savsama sonucu (yangın çıkmışsa, zararı ödemesi emredilir; eğer (ödeme için) yeterli imkanı daha azsa, daha hafif ceza alacaktır." şeklindedir. Sema Sandalcı, 1993. s.54.

<sup>88</sup> **Madde 11**; " On iki levhada, saldırgan niyetle başkasının (ağaçlarını) kesen kişinin her bir ağaç için yirmi beş as ödemesi öngörülmüştür." şeklindedir. Sema Sandalcı, 1993. s.54-55.

<sup>89</sup> İçel/Donay, s.42.

10. maddede öngörülen hükümle kundaklama fiili cezai müeyyideye bağlanmıştır. Bu hükme göre bir kimse bir yapı ya da bir eve bitişikteki tahıl deposunu kasten ve kötü bir amaçla yakmışsa ceza uygulanabilecektir. Düzenlemeye göre failin cezalandırılabilmesi için fiilin bilerek, yani kasten işlenmesi ve fiilin icrası esnasında kötülük yapma amacının taşınması gerekir. Eğer yangın, savsama sonucu çıkmışsa daha hafif bir ceza ile karşılaşılacaktır. Buna göre fiilin taksirle işlenmesi de yaptırıma bağlanmıştır. Fiilin kasten işlenmesi durumunda failin ceza olarak darp edildikten sonra ateşle hayatına son verilmesi öngörülmüş iken fiilin taksirle işlenmesi bakımından para cezası verilmesi kabul edilmiş ve failin ödeme için yeterli olanağının bulunmaması durumunda daha hafif ceza verileceği hüküm altına alınmıştır.<sup>90</sup>

11. maddede ağaç kesme fiili yaptırım altına alınmıştır. Bu madde hükmüne göre bir kimse saldırgan niyetle başkasının ağacını keserse her bir ağaç için miktarı daha önceden belirlenmiş parayı ceza olarak ödeyecektir. Madde metninde saldırgan niyetle ibaresine yer verilmesi suçun manevi unsuru açısından kastın varlığının arandığını göstermektedir. Ayrıca düzenlemeye para cezasının maktu olarak tespit edilmesi bu fiilin suç olarak kabul edildiğinin işaretidir.<sup>91</sup>

XII Levha Kanunlarındaki bu hükümler ağaç veya tahıllara zarar vermek gibi bazı durumları suç saymış, kural olarak mülkiyetin konusunu oluşturan şeylere zarar verilmesini ise cezasız bırakmıştır.<sup>92</sup>

Roma hukukunda, M.Ö. 267 yılında kabul edilen Lex Aquilia Kanunu mala zarar verme fiillerinin en kapsamlı düzenlendiği ilk kanun özelliğini taşımaktadır. Bu kanunla köleler ve hayvanlar mal olarak değerlendirilmiş ve bunlara yönelen zararların tazmini ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir. Lex Aquilia üç bölümden oluşmaktaydı. Birinci bölümde başkasına ait bir köle ya da sürü hayvanının öldürülmesi, ikinci bölümde alacaklının zararına hileli bir şekilde borçlunun ibra edilmesi, üçüncü bölümde köle ve hayvanların yaralanması ve mallara verilen her türlü zararlara ilişkin fiiller düzenlenmiştir. Bu üç bölümdeki fiiller damnum iniuria datum suçunu teşkil etmektedir. Damnum iniuria datum; haksız olarak başkasının malına zarar verme anlamına gelmektedir. Örneğin kölesini öldürmek, hayvanını yaralamak gibi. İkinci

---

<sup>90</sup> Sarıtaş, 2009. s.13

<sup>91</sup> Sarıtaş, 2009. s.14-15.

<sup>92</sup> Dönmezer, s.469.

bölüm zamanla önemini yitirmiş ve kanun birinci ve üçüncü bölümde düzenlenen hükümler ile yaygınlaşmıştır.<sup>93</sup> Dolayısıyla köle ve hayvanlara zarar veren fiiller için bu bölümlerin incelenmesi gerekmektedir.

Lex Aquilia Kanunu'nun birinci ve üçüncü bölümünde yer alan hükümlere göre zarar verme fiilleri; “bir kimsenin kölesi veya sürü hayvanının öldürülmesi” ve “ bir kimsenin kölesi ve hayvanının yaralanması ile diğer eşyalarına zarar verilmesi” olmak üzere ikiye ayrılmış, her ikisi bakımından suçtan zarar görenin bu kanuna dayanarak actio legis Aquiliae davası açabileceği belirtilmiştir. Birinci bölümde bahsedilen bir kimsenin kölesi veya sürü hayvanının öldürülmesi şeklindeki zararlarda o şeyin son yıl içinde ulaştığı en yüksek değerin ödenmesi gerekirdi. Gaius verdiği bir örneğe göre bir efendinin kölesi öldürülürse ve efendi kölesinin gerçek değerinden fazla bir zararla karşılaşmışsa mahkumiyetin takdirinde bu durum nazara alınırdı. Mesela başkası tarafından kölenin mirasçı olarak atandığı bir durumda, henüz efendisinin izni olmadan daha mirası kabul etmeden köle öldürülürse sadece kölenin kıymeti değil aynı zamanda kaybedilen mirasın değeri de takdirde göz önünde tutulmaktaydı. Üçüncü bölümde düzenlenen köle veya hayvanın yaralanması ve diğer her çeşit eşyaya zarar verilmesi şeklindeki zararlarda bahse konu malların son otuz gün içindeki değeri ödenirdi. Fakat burada hakimın takdir hakkını kullanırken son otuz gün içindeki en yüksek değeri mi, yoksa daha aşağı bir değeri mi esas alacağı gösterilmemiştir. Actio legis Aquiliae davasının kabulü bakımından birinci koşul; köle veya sürü hayvanının öldürülmesi ya da köle veya hayvanın yaralanması yahut diğer mallara zarar verilmesi sonucunu doğuran haksız bir fiilin işlenmesiydi. Failin zarara sebebiyet veren hareketinin icrai bir hareket olması gerekiyordu. Zira ihmalî hareketler bakımından actio legis Aquiliae davasının uygulanması kabul edilmemişti. İkinci koşul failin kusurlu olmasıydı. Buna göre failin mutlaka kasten hareket etmesine gerek yoktu. Taksirli fiil neticesinde bir zararın meydana gelmiş olması da yeterli idi. Üçüncü koşul, fiilin hukuka aykırı olmasıydı. Eğer fiil açısından bir hukuka uygunluk sebebi var ise davanın sonunda mahkumiyete hükmedilemezdi. Önceleri sadece malın maliki tarafından açılabilen bu

---

<sup>93</sup> Rado, Türkan, 2001. *Roma hukuku dersleri, borçlar hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi, s.192-193.

dava ilerleyen zamanlarda sınırlı ayni hak ve kişisel hak sahipleri tarafından da açılabilir hale getirilmiştir.<sup>94</sup>

### 2.5.2. Ortaçağ Avrupa Hukukunda Mala Zarar Verme

Ortaçağ Avrupa'sında kavimler göçünün etkisiyle yaşanan karmaşa ve siyasi otoritelerin çökmesi sonucu ortaya çıkan her derebeylikte kendine özgü bir hukuk uygulanmıştır. Bu dönemde mala zarar verme suçu açısından yeknesak bir uygulama söz konusu değildir. Ancak Germen adetlerinde bir fiil neticesinde zarar ortaya çıkmış ise bu zararın para cezası ile karşılanması genel kabul görmüştür. Fakat bununla birlikte ateşe verme gibi eylemler ağır cezalarla cezalandırılmıştır.<sup>95</sup>

Kilise Hukukunda; bireylerin başkasının malı aleyhinde gerçekleştirdiği fiiller genellikle suç olarak kabul edilmiş ve yaptırıma tabi tutulmuştur. Ancak kilisenin mallarına karşı işlenen zarar verme fiilleri için daha ağır cezalar öngörülmüştür.<sup>96</sup>

Suçun halktan biri tarafından işlenmesi halinde yaptırım olarak aynen iade veya tazmin söz konusudur. Bu suçun failinin kiliseye mensup bir memur olması durumunda fiilin cezası, failin memuriyetle ilişkisinin kesilmesi ve aforoz edilmesidir.<sup>97</sup>

### 2.5.3. İslam Hukukunda Mala Zarar Verme

İslam hukuku, dinin iman, ibadet, ahlak ve muamelat alanları ile ilgili koyduğu emir ve yasakların ihlali durumunda ceza kavramı içinde değerlendirilmesi gereken bir kısım yaptırımlar öngörmüş ve bunları Ukubat başlığı altında ele almıştır. İslam hukukunun temel kaynağı olan Kuran'da Ukubat adı altında ayrı bir fasıl bulunmamaktadır. Fakat Kuran hükümlerinin tasnifinde ceza hukukunu ilgilendiren hususlar Ukubat diye anılır. Ukubat denilen İslam Ceza Hukuku'nun kaynakları Kuran, Sünnet, İcma-i Ümmet ve Kıyas'tır.<sup>98</sup>

İnceleme konumuz olan mala zarar verme fiilleri Kuran'da bağımsız bir suç olarak düzenlenmemiştir. Ancak İslam Ceza Hukuku, yağma ve hırsızlık dışında malvarlığı

---

<sup>94</sup> Rado, s.194-195.

<sup>95</sup> Sarıtaş, 2009. s.19-20.

<sup>96</sup> Tahiroğlu, Bülent, 1975. *Roma hukukunda furtum:doçentlik tezi*, İstanbul: Sulhi Garan Matbaası Varisleri, s.184.

<sup>97</sup> Tahiroğlu, s.171.

<sup>98</sup> Akbulut, İlhan, 2003. İslam hukukunda suçlar ve cezalar. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 52 (1), s.167.

aleyhine suçları “İtlaf” başlığı altında toplamış ve bunları cezalandırılabilir bir fiil olarak kabul etmiştir. Sözlükte telef etme, yok etme, öldürme olarak tarif edilen itlaf<sup>99</sup>, İslam hukukunda şahsa karşı işlenen ve taziren cezalandırılan fiillerdendir.<sup>100</sup>

İslam Hukuku bakımından İtlaf, başkasının canlı veya cansız herhangi bir malına doğrudan veya dolaylı hukuka aykırı bir fiille tazir ya da tazmin yaptırımının uygulanmasını gerektirecek şekilde zarar vermek olarak tarif edilebilir.<sup>101</sup> Tazir ise, önceden cezası belirtilmemiş olan yasaklanmış fiillerde uygulanması gereken ceza manasına gelmektedir. İtlaf suçlarında fiilin icrai veya ihmali bir hareket ile gerçekleştirilmesi önemsizdir. Ancak her halükarda fiil bir zarara sebebiyet vermelidir. Fiilin hukuka aykırılık unsurunun bulunmaması halinde itlaftan söz edilemeyecektir. Daha önceden itlaf fiillerinin taziren cezalandırılan fiillerden olduğunu belirtmiştik. Tazirle cezalandırılacak suçlarda hakime geniş takdir yetkisi tanınmış olup, hakim dilerse suçluya yalnız öğüt verir, onu azarlar, hapsedtirir, sürgün yollar, yüzünü karalayarak teşhir ettirir, sopa attırır. Yine suçlu, suçundan vazgeçinceye kadar selam vermemek, kendi haline terk edilmek, görevden uzaklaştırılmak, saçı traş edilmek, para cezası vermekle tazir olunabilir. Hakimin takdir edeceği tazir cezasının hapis, sözlü ihtar, azarlamadan öteye gitmemesi, had cezasının en aşağı sınırına varmaması gerekir.<sup>102</sup>

#### **2.5.4. Türk Ceza Hukukunda Mala Zarar Verme**

Türk Ceza Hukuku’nda mala zarar verme suçunun gelişimini İslamiyet’ten önceki dönemde, İslamiyet’ten sonraki dönemde, Tanzimat döneminde ve Cumhuriyet’ten sonraki dönemde olmak üzere dört dönemde inceleyebilmek mümkündür.

İslamiyet’ten önceki Orta Asya Türk Devletlerinde ceza hukuku alanında yazılı olmayan töre hukukuna dayalı bir düzen yürürlükte bulunmuştur. Eski Türk kaynaklarında mala zarar verme suçu ile ilgili herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır. Ancak hırsızlık, başkalarına kötülük yaparak zarar verme gibi mülkiyet aleyhine işlenen

---

<sup>99</sup> Yılmaz, s.449.

<sup>100</sup> Turabi, 2007. s.32.

<sup>101</sup> Turabi, 2007. s.33.

<sup>102</sup> Akbulut, s.179, Turabi, 2007. s.34-35.

suçların dayak cezasını gerektirdiği, bunun yanı sıra zarar tazmininin de bir yaptırım olarak uygulandığı belirtilmektedir.<sup>103</sup>

İslamiyet'in kabulünden sonra Türk Hukuku'nda, töre hukuku varlığını sürdürse de İslam hukuku tek egemen kaynak olarak uygulanmıştır. Töre hukukunun, İslam hukukuna aykırı olarak tatbiki mümkün değildi. İslam hukukunda mala zarar verme suçuyla ilgili açıklamalara yukarıda yer verdiğimizden burada tekrar değinmiyoruz.

Osmanlı İmparatorluğu Tanzimat Döneminde, herkesin can ve mal güvenliğinin sağlanması amacıyla önce 3 Mayıs 1840 tarihli Ceza Kanunname-i Hümayunu yürürlüğü konulmuştur.<sup>104</sup>

Mala zarar verme fiilleri bu kanunun dördüncü faslında 2 maddede hüküm altına alınmıştır. Birinci madde; “Taraf-ı Devlet-i Aliyyeden kimsenin mal ve emlakına vaz’ı yed olunmayacağına canib-i meali menakıb-ı hazret-i sahaneden kezalik ahd ü misak buyrulmuş olduğundan büyük ve küçük bir kimse diğer bir kimsenin mal ve emlakine bigayrihakkın taarruz ve tasallut ve müdahale etmek veyahut cebren almak veya sattırmak için bizzat veyahut bilvasıta icbar eylemek misillü şeyler veçhen minel vücuh caiz olmaya”, İkinci madde ise; “Ba’dezin bu misillü madde-i memnua ve mekruhaya cesaret eden olur ise faraza birinin mal ve emlakına tasallutu vukuunda men’ ve def’ olunup şayet bir takrip ile zaptetmis bulunur ise mazbut olan mal ve emlak mevcut ise aynen değil ise semenen sahibi evveline redd ettirildikten sonra ol sahsın hilaf-ı kanun hareketi cesaretine binaen erbab-ı menasıp ve memuriyetden ise hizmetinden tard ve ihraç olunup bu takımdan olmadığı halde memleketten ahir mahalle bir sene durmak üzere nefy ve tağrip kılın” şeklindedir.<sup>105</sup>

Kanun metninde mal ve emlak kavramlarına yer verilmesi bu suçun gerek menkul ve gerekse gayrimenkul mallara karşı işlenebileceğini ortaya koymaktadır. “Bigayri hakkın” ifadesinin kullanılması da haklı bir sebebe dayanan saldırı var ise suçun oluşmayacağını göstermektedir. Yaptırım olarak da malın aynen iadesi, yoksa bedeli

---

<sup>103</sup> Feda Şamil Arık, Eski türk ceza hukukuna dair notlar 1. suçlar ve cezalar [online], ss.1-50, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/18/24/87.pdf> [Erişim: 20.04.2014]

<sup>104</sup> Türk hukuk reformu dersi kapsamında anlatılan ceza hukuku reformu konusuna ilişkin not, [online] [www.istanbul.edu.tr/hukuk/ceza/ders.../turk-hukuk-reformu-ders-notu.d](http://www.istanbul.edu.tr/hukuk/ceza/ders.../turk-hukuk-reformu-ders-notu.d). [Erişim: 12.04.2014]

<sup>105</sup> Gökçen, Ahmet, 1989. Tanzimat dönemi osmanlı ceza kanunları ve bu kanunlardaki ceza müeyyideleri. İstanbul: y.y. s.99.



mukabil bir ücret ödenmesi hüküm altına alınmıştır. Failin halktan biri olması durumunda sürgüne gönderilmesi, yüksek rütbeli devlet memuru olması halinde ise hizmetten tard edilmesi ve ihracı söz konusu olacaktır.<sup>106</sup>

9 Ağustos 1858 tarihinde yürürlüğe konulan “Ceza Kanunname-i Hümayunu” büyük ölçüde 1810 Tarihli Fransız Ceza Kanunundan tercüme edilerek iktibas edilmiştir.<sup>107</sup> Bu kanunda mala zarar verme fiilleri “İzaa-i Mal ve Izrar-ı Nas” başlığı ile on ikinci fasılda 244 ila 253. maddeleri<sup>108</sup> arasında ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiş ve bazı mal tipleri

<sup>106</sup> Turabi, 2007. s.46.

<sup>107</sup> Türk Hukuk Reformu Dersi Kapsamında Anlatılan Ceza Hukuku Reformu Konusuna İlişkin Not, [www.istanbul.edu.tr/hukuk/ceza/ders.../turk-hukuk-reformu-ders-notu.d.](http://www.istanbul.edu.tr/hukuk/ceza/ders.../turk-hukuk-reformu-ders-notu.d.), s.1. [Erişim: 12.04.2014]

<sup>108</sup> **244. madde;**” Her kim birinin alat ve edevat-ı ziraatını ve hayvanat ağıllarını ve bekçi kulübelerini kırar ve bozar ise mutazarrır olan şahsın hakkı ifa ettirildikten sonra bir haftadan altı aya kadar hapis ile mücazat olunur”, **245. madde;** ”Her kim birinin binek veya araba atını vesair hayvanatını vekazalık yük ve binek hayvanatını ve her nevi davarını bila zaruret kasden helak eder ise derecat-ı atıyeye göre te’dip olunur. Söyle ki is bu cürüm eğer idam ve itlaf olunan hayvanatın sahibi olan kimsenin mutasarrıf veya mültezim veya müstecir veyahut ortakçı olduğu emlakın ahır ve ağıl ve sair müstemilatından olan ve arazisi üzerinde vuku bulmuş ise müttehem olan şahıs bir aydan altı aya kadar hapse konulur. Ve eğer müttehem olan şahsın mutasarrıf veya mültezim ve müstecir veyahut ortakçı olduğu bir mahal üzerinde vuku bulmuş ise bir haftadan bir maha kadar haps olunur. Ve eğer sair mahalde vuku bulmuş ise on beş günden bir buçuk maha kadar hapis ile mücazat kılınır. Ve zikir olunan hayvanatı tasmin ile helak eden kimse herhalde üç aydan iki seneye kadar haps edilir. Ve süveri mezkurenin kafesinde hayvanat sahibinin zararı tazmin ettirilir. Ve bir yirmilik beyaz mecidiyeden iki mecidiye altınana kadar ceza-i nakdi alınır”, **246. madde;** ”Her kim birinin mutasarrıf olduğu emlak ve arazisinin aleme-i tahdidi olan hendekleri doldurur veyahut yas ve kuru ağaç ile ve sair suretle yapılmış olan havluları bozar ise bir haftadan üç maha kadar hapis ile mücazat olunur. Ve zarar ve ziyan tazmin ettirildikten sonra bedel-i tazminin rub’u kadar cezay-i nakdi dahi alınır”, **247. madde;** ”Su değirmeni ve su ile idare olunan sair tezgah ve havuz ve sinai göl ashabı yahut müsteciri sularının mecrasını usul ve nizamının tayin ettiği suretten başka türlü yaparak yolları yahut ahırın tarlasını suya bastırır ise vuku bulan zarar tazmin ettirildikten sonra miktarı tazminin rub-u kadar ceza-i nakdi alınır”, **248. madde;**” Her kim fırın ve ocak vesair ateş ile işletilen mahallerin tathir ve tamirinde kusur edecek yahut kırlarda hane vesair ve ebniye ve orman ve bağ ve bahçe ve saman ve ot yığınları vesair kabili ihrak olan eşya civarında ateş yakarak veyahut mahalle arasında fişenk atarak veya buna mümasil bir şey yaparak yangın zuhuruna sebep olur ise üç günden bir haftaya kadar haps olunur. Ve bir mecidiye altından yirmi beş mecidiye altınına kadar cezay-ı nakdi alınır”, **249. madde;**” Bir şahıs kendinin olmayan han ve hane ve her türlü ebniyeyi ve ale’l umum tarik ve köprü ve çeşme ve su yolları vesaireyi her ne surette olur ise olsun bi’l-ihityar hedm ve harab eder ise üç aydan iki seneye kadar haps olunur. Ve mazarrat-ı vakıa tazmin ettirildikten sonra ve vereceği tazminin rub’u bedeline muadil ceza-i nakdi dahi alınır ve telef-i nefis ve cerh vuku bulursa hakkında telef-i nefis ve cerh mücazâtı başkaca icra olunur”, **250. madde;** Taraf-ı Devleti Aliyyeden inşasına izin verilmiş olan ebniyenin vaz’ ve ikamesine bila sebep fiilen mümanaat eden şahıs bir aydan bir seneye kadar hapis olunur. Ve bu mümanaattan dolayı vaki olan zarar ve ziyan tazmin ettirilir ve bedel-i tazminin rub’u kadar cezay-ı nakdi alınır”, **251. madde;** “ Gerek hükümete ait olan defatir ve senedat ve sicilat ve sair evrakı resmîyeyi ve gerek erbeb-ı ticaret ve sarrafhaneye müteallik polîçe ve tahvilat senedatı vel hasıl itlafından dolayı mazarratı müntic olacak her türlü evrakı bil ihtiyar yakan ve her ne suretle olursa olsun telef eden bir seneden üç seneye kadar hapis olunur ve kendisinden bir mecidiye altınından onbes mecidiye altınına kadar cezay-ı nakdi dahi alınır.”, **252. madde;** “Bir takım eşhas içtima ederek aleni zor ve cebir ile ahırinin emval ve eşyasını ve mahsulatını nehbü garet ve harab ederse muvakkaten pranga cezası ile mücazaat olunur ve zayıat-ı vakıaları eshabına istirdat ve tazmin olunduktan sonra her birerlerinden birer mecidiye altınından elliser mecidiye altınına kadar cezay-ı nakdi alınır ve misillü yağma ve garette bulunanlar kendilerinin bu fezahatten hissedar olmaları ahır tarafın tahrikat ve ibramatı ile vuku bulmuş idüğünü ispat ederler ise bir seneden üç seneye kadar hapis cezası ile mücazat olunur”,

göz önünde bulundurularak her bir suç için ayrı miktarda hapis ve para cezası öngörülmüştür. Kanun metninde başkasının malına zarar veren hareketler olarak “kıрма ve bozma”, “hayvanları helak etme”, “tarlasını suya bastırma”, “hedm ve harap etme”, “yakma veya telef etme” fiillerinden bahsedilmiştir. Yargılama sonunda mahkeme hem mağdurun zararını tazmin ettirecek hem de faile ceza verecekti.<sup>109</sup>

Cumhuriyet Döneminde, TBMM tarafından 01 Mart 1926 tarihinde kabul edilerek yürürlüğe konulan 765 sayılı Türk Ceza Kanunu, hemen hemen birebir tercüme edilen 1889 İtalyan Zanardelli Kanunundan iktibas edilmiştir. 25642 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun 12.maddesinin b fıkrası ile 765 sayılı Türk Ceza Kanunu bütün ek ve değişiklikleri ile birlikte yürürlükten kaldırılmıştır. ETCK’nun yerine 25611 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5237 sayılı TCK, 01.06.2005 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. Böylelikle mülga 765 sayılı TCK, seksen yıla yakın bir süre uygulanmıştır.<sup>110</sup>

Mülga 765 sayılı TCK’da mala zarar verme suçu kanunun cürümler isimli ikinci kitabının mal aleyhine cürümler başlıklı ikinci babı içinde yedinci fasılda nas-ı ızzar başlığı altında düzenlenmiştir. Suçun basit haline 516. maddenin 1.fıkrasında yer verilmiştir. Suçun nitelikli halleri ise 516. maddenin 2. fıkrasında 7 bent halinde sayılmıştır. Hayvana zarar verilmesi fiilleri de 521. maddede hüküm altına alınmıştır. 5237 sayılı TCK’da ise mala zarar verme suçu 151. ve 152. maddelerde düzenlenmiştir. 151. maddede suçun basit şekli hükme bağlanmışken 152. maddede suçun nitelikli halleri düzenlenmiştir. Her iki Yasa’nın mala zarar verme suçu ile ilgili düzenlemeleri suçun maddi unsuru bahsinde detaylı incelendiğinden burada ayrıca üzerinde durulmasına gerek görülmemektedir.

---

**253. madde;** “Henüz biçilmemiş olan mahsulatı ve tabii bitmiş veya dikilmiş olan ağaç veyahut nebadat-ı saireyi kat’ ve telef eden ve aşılansmış ağaçları bozan ve bir kimsenin bağ ve bahçesini tahrip eyleyen eşhas bir haftadan on beş güne kadar hapis cezası ile mücazat olunur ve ashabının zarar ve ziyanları tazmin ettirilir” şeklindedir. Ahmet Gökçen, 1989. ss.160-164

<sup>109</sup> Turabi, 2007.s.47-48.

<sup>110</sup> Türk hukuk reformu dersi kapsamında anlatılan ceza hukuku reformu konusuna ilişkin not, [online] [www.istanbul.edu.tr/hukuk/ceza/ders.../turk-hukuk-reformu-ders-notu.d](http://www.istanbul.edu.tr/hukuk/ceza/ders.../turk-hukuk-reformu-ders-notu.d). [Erişim: 12.04.2014]

### 3. MALA ZARAR VERME SUÇUNUN FAİLİ VE MAĞDURU, SUÇUN UNSURLARI VE NİTELİKLİ HALLERİ

#### 3.1. FAİL VE MAĞDUR

##### 3.1.1. Fail

Ceza hukukunun temel amacı, kaç kişi tarafından işlendiğine bakılmaksızın suç faili veya faillerini bulmak ve Yasa’da öngörülen yaptırımını uygulamaktır.<sup>111</sup>

Bir suçun faili, suç teşkil eden tipik eylemi gerçekleştiren kimsedir. Bilindiği üzere Ceza Yasalarında tanımlanan suçların büyük bir kısmı herkes tarafından işlenebilen suçlardır. Özellikle kanun metninde faille ilgili olarak “...kişi...”, “...kimse...”, “bir kimse...” ya da “her kim...” ibarelerinin geçtiği suçlar bu niteliğe haizdir. Buna karşılık bazı suçlar belli hukuki veya fiili durumda bulunan kimseler tarafından işlenebilen suçlardır. İşte bu tür suçlara özgü suç denir. Bir suç, özgü suç niteliği taşııyorsa herkes tarafından işlenebilen bir suç demektir.<sup>112</sup>

Mala zarar verme fiillerinin temel şeklini düzenleyen TCK’nun 151. maddesinde; “Başkasının taşınır veya taşınmaz malını kısmen veya tamamen yıkan, tahrip eden, yok eden, bozan, kullanılamaz hâle getiren veya kirleten *kişi*, haklı bir neden olmaksızın, sahipli hayvanı öldüren, ise yaramayacak hâle getiren veya değerinin azalmasına neden olan *kişi...*” den söz edildiğine göre bu suçun faili herkes olabilir. Diğer bir deyişle mala zarar verme suçu özgü bir suç değildir.

Bir kimsenin fail olarak sorumluluğunun doğabilmesi bakımından, tipe uygun fiil ile suçun maddi konusunda oluşan zarar neticesi arasında illiyet bağı olması gerekir.

Daha önceden madde metnindeki “başkasının malı” ifadesinin “başkasının mülkiyetindeki mal” şeklinde anlaşılması gerektiğini ve bu nedenle malın malikinin bu suçun faili olamayacağını hatırlatmak isteriz. Buna karşılık mal üzerinde sınırlı bir ayni hakka veya başkaca şahsi hakka sahip olan kimse bu suçun faili olabilecektir.

<sup>111</sup> Dönmezer, Sulhi/Erman, Sahir 1999. *Nazari ve tatbiki ceza hukuku*, 12. baskı, İstanbul: Beta Basım. Cilt: 2, s.433.

<sup>112</sup> Özgenç, 2013. s.188.

Tüzel kişiler “statüleri” ile kişilik kazanabildikleri ( TMK. m. 47, 59 ) için, kendine vücut veren statü ile sınırlı olarak hak ve fiil ehliyetine sahip olur. Şüphesiz tüzelkişiler, vergi suçları veya diğer idarî suçların faili olabilir. Ancak hiçbir tüzelkişi, genel ahlaka veya kamu düzenine aykırı bir faaliyette bulunamaz, çünkü böyle bir faaliyette bulunmayı amaçlayan tüzelkişinin, kanundan ötürü kişilik kazanması mümkün değildir. Suç ve ceza öngören kurallar kamu düzeninin tesisi için konulduğundan vazgeçilmez temel kural niteliği taşırlar. Öyleyse tüzelkişinin suç işlemesi söz konusu olamaz. Ancak tüzelkişinin organı olan kişiler suç işleyebilir. Bu durumda fail tüzelkişi değil, onun organı durumundaki kişilerdir.<sup>113</sup>

1982 Anayasasının 38. maddesinin 7. fıkrasında “Ceza sorumluluğu şahsidir.” hükmüne yer verilmekle hiç kimsenin başka bir kişinin fiilinden ötürü cezai anlamda sorumlu tutulamayacağı kabul edilmiştir. Bu ifadeyle kastedilen sadece “insan”dır.<sup>114</sup>

5237 sayılı TCK’nun 20. maddesinde ise ; “ (1) Ceza sorumluluğu şahsîdir. Kimse başkasının fiilinden dolayı sorumlu tutulamaz. (2) Tüzel kişiler hakkında ceza yaptırımını uygulanamaz. Ancak, suç dolayısıyla kanunda öngörülen güvenlik tedbiri niteliğindeki yaptırımlar saklıdır.” şeklinde bir düzenlemeye yer verilmiştir. Anılan maddenin gerekçesinde; “sadece gerçek kişiler suçun faili olabilir ve sadece gerçek kişiler hakkında ceza yaptırımına hükmedilebilir “ ifadesine yer verilmek suretiyle yalnız gerçek kişilerin fail olabileceği belirtilmiştir. Buna göre gerek Anayasa’da ve gerekse TCK’da tüzelkişiler suç faili olarak kabul edilmemiştir.<sup>115</sup>

Yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda mala zarar verme suçu açısından da tüzel kişilerin bu suçun faili olamayacağını kabul etmek gerekir. Eğer tüzelkişi adına mala zarar verme suçu işlenmiş ise, bu durumda cezai sorumluluk o fiili işleyen kişi veya kişileri ait olacaktır. Öyleyse mala zarar verme suçunun faili sadece gerçek kişiler olabilir.

Bu suçun failinin, TCK’nun 167. maddesinde sayılan kişilerden olması halinde uygulanan şahsi cezasızlık sebebi konusuna ise ileride değineceğiz.

---

<sup>113</sup> Hafizoğulları /Özen, 2010. s. 395.

<sup>114</sup> Toroslu, 2010. s.348.

<sup>115</sup> Hafizoğulları /Özen,, 2010. s. 244.

### 3.1.2. Mağdur

Bir suçun mağduru, suçla ihlal edilen ve ceza ile korunan hukuki değer veya menfaatin sahibidir.<sup>116</sup> Başka bir ifadeyle suçun mağduru kavramından, suç fiilinden zarar gören herkesi değil, sadece bu fiil ile ihlal olunan ve cezai korumanın konusunu oluşturan varlık ya da menfaatlerin sahiplerini anlamak gerekir.<sup>117</sup>

Suçtan zarar gören ise, bir suçun işlenmesiyle zarara veya tehlikeye duçar olan hak ve yararın sahibi olan kişidir. Mağdur kavramı, suçtan doğrudan doğruya zarar gören kişiyi, suçtan zarar gören kavramı ise, suçtan dolaylı olarak zarar gören kişiyi ifade etmektedir.<sup>118</sup>

Daha önceden bu suçla mülkiyet hakkının korunduğundan bahsetmiştik. Madem mala zarar vermede suçun hukuki konusu mülkiyetin korunmasıdır, malik suçun mağdurdur.<sup>119</sup> TCK'nun 151. maddesi bakımından malik, suçun maddi konusunu oluşturan taşınır veya taşınmazı ya da hayvanları mülkiyetinde bulunduran kimsedir. Malikin haricinde mal üzerinde sınırlı ayni hak veya şahsi hak sahibi olan kişilerin bu suçun mağduru olması söz konusu değildir. Bu kişiler ancak suçtan zarar gören konumunda olabilirler.

Mala zarar verme suçunun mağduru herkes olabilir, ancak mağdurun gerçek kişi olması şarttır. Tüzelkişiler bu suçun mağduru olamaz. Tüzelkişilerin sahip olduğu malvarlığı değerlerine yönelik bu suçun işlenmesi durumunda tüzelkişi suçtan zarar gören sıfatını kazanabilir.<sup>120</sup> Bu noktadan hareketle mala zarar vermede suçun mağduru, maliki olduğu taşınır veya taşınmaz mala ya da hayvana rızası hilafına zarar verilmesi nedeniyle kadre uğramış gerçek kişi diyebiliriz.

Mala zarar verme suçunda, suçun maddi konusunu oluşturan malın kimin mülkiyetinde olduğu hususunun tespiti Ceza hukuku ve Ceza Muhakemesi hukuku bakımından suçun unsurları, cezasızlık sebebi, şikâyet hakkı gibi bir çok kurum açısından önemli sonuçlar

<sup>116</sup> Hafizoğulları, Zeki/Özen, Muharrem, 2008. Hırsızlık, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 12 (1-2), s.776

<sup>117</sup> Katoğlu, Tuğrul, 2012. Ceza hukukunda suçun mağduru kavramının sınırları, *AÜHFD*, 61 (2), s.662.

<sup>118</sup> Gürocak, İsmail, 2011. Türk ceza kanununda mala zarar verme ve ibadethanelere ve mezarlıklara zarar verme suçları, *TBB Dergisi* (94), s.160,

<sup>119</sup> Parlar/Hatipoğlu, 2006. s.501.

<sup>120</sup> Gürocak, s.160.

doğurmaktadır. Nitekim Yargıtay bir kararında, suça konu arazinin kimin mülkiyetinde olduğu kesin olarak tespit edildikten sonra sanığın hukuki durumunun tayin ve takdir edilmesi gerektiğini belirtmiştir.<sup>121</sup>

Suçun mağduru malın malik olduğuna göre, şikayet hakkı da ona aittir. Ayrıca mağdur, delillerin toplanmasını isteme, soruşturma sonucundan ve duruşmadan haberdar edilme, kamu davasına katılma, kanun yollarına başvurma gibi haklara sahiptir.

### 3.2. SUÇUN UNSURLARI

#### 3.2.1. Maddi Unsur (Fiil)

Bir suçun oluşumu bakımından öncelikle haksızlık içeren bir fiilin işlenmesi gerekmektedir. Bu fiil, ancak bir insan hareketi olabilir. Ceza hukuku bakımından fiil, insanın kendi iradesiyle dış dünyada belli bir sonucu gerçekleştirmeye yönelik hareketidir. Suç teşkil eden fiil, icrai bir hareketle işlenebileceği gibi ihmali bir hareketle de işlenebilir.<sup>122</sup>

Her suçun yasal tanımında yer alan unsurlar bulunmaktadır. Suçun yasal unsuru manasına da gelen tipiklik, fiilin ceza yasasında düzenlenen suç tanımına uygun bulunmasıdır. Eğer işlenmiş bir fiil, yasadaki suç tanımı ile birebir örtüşmüyorsa içerisinde bütün suç unsurlarını taşısa dahi suç olarak kabul edilemez. O halde bir suçun maddi unsuru, yasanın suç olarak tanımladığı tipik fiili ifade etmektedir.<sup>123</sup>

Eğer suçun kanuni tanımında belirtilen hareketlerden herhangi birinin yapılması durumunda suçun oluşacağı hüküm altına alınmış ise bu suç seçimlik hareketli bir suç

---

<sup>121</sup> “Kadastro teknisyeni olan fen bilirkişisi, olay yerinde yapılan keşiften sonra alınan 20.12.2005 tarihli raporunda, davaya konu yerin tahminen katılanın arazisi içinde olmadığını, fakat bu tahmini bir varsayım olup tapuya ilişkin krokinin olay yerine uyup uymadığının net ve kesin olarak anlaşılabilmesi için elektronik alet kullanılması gerektiğini belirtmesi karşısında; gerçeğin kuşkuyla yer vermeyecek şekilde ortaya çıkarılması bakımından konusunda uzman teknik bilirkişiye elektronik aletle ölçüm yaptırılmak suretiyle inceleme yaptırılıp, suça konu arazinin kimin mülkiyetinde olduğu kesin olarak tespit edildikten sonra sanığın hukuki durumunun tayin ve takdiri gerekirken, eksik soruşturma ile yazılı şekilde varsayımlar içeren bilirkişi raporuna dayanılarak hüküm tesisi, kanuna aykırıdır.” **Yargıtay 9.CD. 09.10.2008 gün ve Esas No: 2007/5013, Karar No: 2008/10715 sayılı kararı.** Noyan, s.28.

<sup>122</sup> Özgenç, 2013. s.161.

<sup>123</sup> Alacakaptan, Uğur, 1975. *Suçun Unsurları*, Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Sevinç Matbaası, s.29.

demektir. Seçimlik hareketli bir suçun oluşumu bakımından kanuni tipte belirtilen birden fazla alternatif hareketlerden herhangi birinin yapılması gerekli ve yeterlidir.<sup>124</sup>

5237 sayılı TCK'nun "Mala Zarar Verme" başlıklı 151. maddesinde;

“(1) Başkasının taşınır veya taşınmaz malını kısmen veya tamamen yıkan, tahrip eden, yok eden, bozan, kullanılamaz hale getiren veya kirleten kişi, mağdurun şikayeti üzerine, dört aydan üç yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) Haklı bir neden olmaksızın, sahipli hayvanı öldüren, işe yaramayacak hale getiren veya değerinin azalmasına neden olan kişi hakkında yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır.” biçiminde mala zarar verme suçunun basit şekli düzenlenmiştir.

5237 sayılı TCK'nun "Mala zarar vermenin nitelikli halleri" başlıklı 152. maddesinde;

“(1) Mala zarar verme suçunun;

- a) Kamu kurum ve kuruluşlarına ait, kamu hizmetine tahsis edilmiş veya kamunun yararlanmasına ayrılmış yer, bina, tesis veya diğer eşya hakkında,
- b) Yangına, sel ve taşkına, kazaya ve diğer felaketlere karşı korunmaya tahsis edilmiş her türlü eşya veya tesis hakkında,
- c) Devlet ormanı statüsündeki yerler hariç, nerede olursa olsun, her türlü dikili ağaç, fidan veya bağ çubuğu hakkında,
- d) Sulamaya, içme sularının sağlanmasına veya afetlerden korumaya yarayan tesisler hakkında,
- e) Grev veya lokavt hâllerinde işverenlerin veya işçilerin veya işveren veya işçi sendika veya konfederasyonlarının maliki olduğu veya kullanımında olan bina, tesis veya eşya hakkında,
- f) Siyasî partilerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve üst kuruluşlarının maliki olduğu veya kullanımında olan bina, tesis veya eşya hakkında,

---

<sup>124</sup> Alacakaptan, s.47.

g) Sona ermiş olsa bile, görevinden ötürü öç almak amacıyla bir kamu görevlisinin zararına olarak,

İşlenmesi hâlinde, fail hakkında bir yıldan altı yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(2) Mala zarar verme suçunun;

a) Yakarak, yakıcı veya patlayıcı madde kullanarak,

b) Toprak kaymasına, çığ düşmesine, sel veya taşkına neden olmak suretiyle,

c) Radyasyona maruz bırakarak, nükleer, biyolojik veya kimyasal silâh kullanarak,

İşlenmesi hâlinde, verilecek ceza iki katına kadar artırılır." şeklinde mala zarar verme suçunun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli halleri düzenlenmiştir.

Mülga 765 sayılı TCK'nun 516. maddesinde ise bu suç şu şekilde ifade edilmiştir;

“ Bir kimse her ne şekilde olursa olsun diğer bir kimsenin taşınır veya taşınmaz malını yıkar veya yok eder veya bozar ya da bunlara zarar verirse zarar görenin şikayeti üzerine bir yıldan üç yıla kadar hapis ve bin liradan üçbin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

Eylem:

1. Görevinden ötürü öç almak amacıyla bir memurun zararına,
2. Kişilere karşı şiddet kullanarak veya 493 üncü maddenin birinci ve ikinci fıkralarında belirtilen araçlardan biri ile,
3. Kamuya ait veya kamu hizmetine veya bir din ve mezhebin ibadetine ayrılmış yapılara veya bunların eklentilerine veya taşınır nitelikteki eşya veya parçalarına ya da askeri yapılar, depolar, tersaneler, fabrikalar, gemiler ya da anıtlar veya heykeller veya eski yapıtlar veya mezarlık ve eklentileri,
4. Setler ya da felaketlere karşı kamunun korunması amacıyla yapılmış koruma araçları ve diğer yapı ya da bir kamu hizmetine ayrılan gereçler ve işaretler,
5. Kanal veya sulamaya ait her türlü doğal veya yapay su yatakları ve bu tür diğer yapılar,



6. Dikilmiş bağ çubukları veya meyveli ağaç veya fidanlar ile gezi yerleri veya alanlardaki ağaçlar,

7. Yakıcı veya patlayıcı maddeler kullanılarak motorlu taşıt araçları,

Üzerinde işlenirse failin göreceği ceza, eylemin özelliğine veya meydana gelen tehlikenin veya zararın ağırlığına veya yıkılan veya bozulan veya zarar verilen şeyin önemine veya değerine göre bir yıldan yedi yıla kadar hapis ve üçbin liradan yirmibeşbin liraya kadar ağır para cezasıdır. Ancak eylem, ceza infaz kurumları ve tutukevlerine ait bina, araç, gereç veya tesislerine karşı işlenirse veya 7 nci bentteki halde hapis cezası üç yıldan az olamaz.

Bu eylemler hakkında kovuşturma yapılması şikayete bağlı değildir.”

Bu suçla ilgili olarak aynı Yasa'nın 517. maddesinde “Yukarıdaki maddede belirtilen eylemler Hükümete karşı şiddet veya karşı gelme amacı ya da beş ve daha çok kişinin birleşmesiyle işlenirse, eyleme katılanlar hakkında verilen ceza birinci fıkradaki hallerde üçte bir, ikinci fıkradaki hallerde ise yarı oranında artırılır. Bu hallerde kamu adına kovuşturma yapılır.” hükmüne yer verilmiş iken 521. maddede ise ” Her kim, bila mucip başkasına ait olan bir hayvanı öldürür veya işe yaramayacak hale koyarsa sahibinin şikayeti üzerine dört aya kadar hapis ve yüz liraya kadar ağır cezayı nakdiye mahkum olur. Eğer ika olunan zarar, hafif ise yalnız otuz liraya kadar ağır cezayı nakdi ile iktifa olunabilir. Eğer hayvanın yalnız kıymetine noksan gelmiş ise hapis cezası bir aya ve cezayı nakdi otuz liraya kadardır. Tarla ve arazisine kuş veya kümes hayvanları girmiş olan şahıs bunları zarar ika ederken görüpte öldürürse cezaen mesul olmaz.” şeklinde bir düzenleme öngörülmüştü.

Görüldüğü üzere mülga 765 sayılı TCK'da suçun maddi unsuru olarak, başkasının taşınır veya taşınmaz malını yıkma, yok etme, bozma ve zarar verme fiilleri sayılmış iken 5237 sayılı TCK'da suçun maddi unsuru olarak, başkasının taşınır veya taşınmaz malını kısmen veya tamamen yıkma, tahrip etme, yok etme, bozma, kullanılamaz hale getirme ve kirletme fiillerine yer verilmiştir. Buna göre mülga 765 sayılı TCK'da tahrip etme, kullanılamaz hale getirme ve kirletme kavramları bulunmamaktadır. Ancak tahrip

etme ile kullanılamaz hale getirmenin bozma, kirlletmenin ise zarar verme kapsamında bulunduğu belirtilerek 5237 sayılı TCK'daki bu düzenleme eleştirilmiştir.<sup>125</sup>

Yine sahipli hayvana zarar verme fiili, mülga 765 sayılı TCK'da bağımsız bir suç tipi olarak hüküm altına alınmış iken, 5237 sayılı TCK'da basit mala zarar verme suçu kapsamında 151. maddenin 2. fıkrasında düzenlenmiştir.

Mülga 765 sayılı TCK'da ibadethanelere ve mezarlıklara zarar verme suçu, mala zarar verme suçunun nitelikli hali olarak düzenlenmişken; 5237 sayılı TCK'da bu suç, bağımsız olarak 153. madde de düzenlenmiştir.

5237 sayılı TCK'nun bu suç için öngördüğü yaptırımlar, mülga 765 sayılı TCK'ya göre hafifletilmiş ve seçenekli hale getirilmiştir.

5237 sayılı TCK'da, mülga 765 sayılı TCK'nun öngördüğü bazı nitelikli hallere yer verilmemiştir. Mala zarar verme suçunda kişilere karşı şiddet kullanılması; kişilere karşı şiddet kullanılması, hükümete karşı şiddet veya karşı gelme amacı ya da beş ve daha çok kişinin birleşmesiyle işlenmesi, belli araçların kullanılması, askeri yapılar, depolar, tersaneler, fabrikalar, gemiler, anıtlar veya heykeller ve eski yapılara yönelik olması gibi haller 5237 sayılı TCK'da yer almamıştır.<sup>126</sup>

Buna karşın 5237 TCK' da, mülga 765 sayılı TCK' da olmayan “suçun grev veya lokavt hâllerinde işverenlerin veya işçilerin veya işveren veya işçi sendika veya konfederasyonlarının maliki olduğu veya kullanımında olan bina, tesis veya eşya hakkında işlenmesi”, “suçun siyasî partilerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve üst kuruluşlarının maliki olduğu veya kullanımında olan bina, tesis veya eşya hakkında işlenmesi”, “suçun toprak kaymasına, çığ düşmesine, sel veya taşkına neden olmak suretiyle işlenmesi” ve “suçun, radyasyona maruz bırakarak, nükleer, biyolojik veya kimyasal silâh kullanarak işlenmesi” şeklindeki nitelikli hallere yer verilmiştir.

Mülga 765 sayılı TCK'nun 522. maddesinde malvarlığına karşı işlenen suçlarda malın değerinin azlığı, cezayı hafifletici bir sebep olarak öngörülmüştü. Buna göre suç konusu olan şeyin değerinin veya suçtan doğan zararın hafif veya pek hafif sayılması halinde

---

<sup>125</sup> Centel/Zafer/Çakmut, s.374.

<sup>126</sup> Gürocak, s.153-154.

failin cezasından belli bir oranda indirim yapılyordu. Bu hüküm mala zarar verme suçları bakımından da uygulanıyordu. 5237 sayılı TCK ise, malvarlığına karşı işlenen suçlarda malın değerinin azlığını cezada indirim sebebi olarak sadece hırsızlık ve yağma suçları bakımından düzenlemiştir. Kuşkusuz bu Yasa Koyucunun takdirindedir. Ancak yağma gibi kişi hürriyetine ve/veya vücut bütünlüğüne yönelik bir suçta indirim nedeni olarak öngörülen malın değerinin azlığı konusunun mala zarar verme suçunda cezada indirim sebebi olmaması anlaşılamamaktadır.<sup>127</sup> Bu indirim sebebinin, yapılacak bir yasal değişiklikle mala zarar verme suçu bakımından da uygulanabilir hale getirilmesi, uygulamada ceza adaleti bakımından olumlu sonuçlar doğuracağı kanısındayız.

Yukarıda seçimlik hareketli suçun ne anlama geldiğini açıklamıştık. TCK'nun 151. maddesinin gerekçesinde mala zarar verme suçunun, başkasının mülkiyetinde bulunan taşınır veya taşınmaz malın kısmen veya tamamen yıkılması, tahrip edilmesi, yok edilmesi, bozulması, kullanılamaz hâle getirilmesi veya kirletilmesiyle oluştuğu ve bu bakımdan söz konusu suçun, seçimlik hareketli bir suç olduğu ifade edilmiştir. Ancak dikkat edilirse burada suçun maddi konusunun suç sonrasındaki yıkılma, yok olma, bozulma, kullanılamaz hale gelme, kirlenme gibi hal ve şartları betimlenmiştir. Bu açıdan bakıldığında kanunda “seçimlik neticelerden” bahsedilmiştir demek daha doğru olacaktır.<sup>128</sup> Ancak bu durum, bu suçun aynı zamanda seçimlik hareketli bir suç olmasına da engel teşkil etmemektedir.<sup>129</sup>

Mala zarar verme suçunun gerçekleşmesi için failin, başkasına ait taşınır veya taşınmaz mala TCK'nun 151. maddesinde sayılan seçimlik hareketlerden herhangi biriyle zarar vermiş olması gerekmektedir. Seçimlik hareketler maddenin birinci fıkrasında; “*kısmen veya tamamen yıkmak, tahrip etmek, yok etmek, bozmak, kullanılamaz hale getirmek veya kirletmek*” şeklinde, ikinci fıkrasında ise “*sahipli hayvanı öldürmek, işe yaramayacak hale getirmek ve değerinin azalmasına neden olmak*” şeklinde

---

<sup>127</sup> Köprülü, Timuçin, 2007. Malvarlığına karşı işlenen suçlarda değer azlığı. *TBB Dergisi*, (71), s.262-263.

<sup>128</sup> Centel/ Zafer/Çakmut, bu suçun gerekçede ifade edildiği gibi seçimlik hareketli bir suç olmadığını, seçimlik neticeli bir suç olduğunu ve hareket bakımından da serbest hareketli olduğunu belirtmektedirler. Centel/Zafer/Çakmut, s.381.

<sup>129</sup> Sarıtaş, 2009. s.73.

belirtilmiştir. Bu suçun maddi unsurunu oluşturan söz konusu hareketlerin gerçekleştiriliş şekli önemli değildir.<sup>130</sup>

Yasada sayılan bu seçimlik hareketlerin dışında başka bir davranışla mala zarar verme suçunun işlenmesi mümkün değildir.<sup>131</sup> Bu seçimlik hareketlerin dışında kalan ve eşyanın kıymetinde azalmaya neden olan her türlü tasarruf ise, zarar verme kavramı kapsamında değerlendirilmelidir.<sup>132</sup>

TCK'nun 151. maddesinde suçun maddi unsuruna ilişkin olarak belirtilen fiillerin ortak özellikleri, mala zarar verme niteliği taşımalarıdır.<sup>133</sup> Mala zarar verme suçları, genellikle icrai hareketlerle işlenen suçlardır. Ancak bu suçun ihmali hareketlerle işlenmesi de mümkündür.<sup>134</sup> Yani fail mala zarar verme suçunu işlemiştir diyebilmek için zarar neticesini doğuran olumlu veya olumsuz bir hareket yapmış olmalıdır. İcrai hareketle işlenen mala zarar vermede kullanılan aracın önemi bulunmamakta olup, bu araç mekanik veya kimyasal veyahut başka bir şey de olabilir. Bu suçun ihmali hareketle işlenebileceğini belirtmiştik. Buna örnek olarak bir sitede görevli bahçıvanın, bitkilerin bakımından sorumlu olduğu halde bitkileri sulamayarak kurumalarına neden olması gösterilebilir.<sup>135</sup>

Mala zarar verme suçu, dolaylı faillik şeklinde de işlenebilir. Örneğin bir akıl hastasını kullanarak başkasının malında bir zarar meydana getirildiğinde bu suç oluşur.<sup>136</sup>

### **3.2.1.1. TCK'nun 151/1 maddesine göre zarar veren hareketler**

Başkasının malına karşı “yıkamak, tahrip etmek, yok etmek, bozmak, kullanılamaz hale getirmek veya kirletmek ” sonucunu doğuran hareketlerden birini yapan kişi TCK'nun 151. maddesinin 1. fıkrasında tanımlanan suçun fiil unsurunu gerçekleştirmiş olur. Fiilin neticesinde malın tamamen zarar görmesi gerekmez, kısmi bir zararın varlığı halinde de suç oluşur. Şimdi bu seçimlik hareketleri inceleyelim.

<sup>130</sup> Parlar/Hatipoğlu, 2006.s.503-504.

<sup>131</sup> Artuç, Mustafa, 2007. *Malvarlığına Karşı Suçlar*. Ankara: Adalet Yayınevi, s.224.

<sup>132</sup> Tezcan/Erdem/Önok, s.572.

<sup>133</sup> Dönmezer, s.471.

<sup>134</sup> Centel/ Zafer/Çakmut, s.382, k.g. Tezcan/Erdem/Önok, s.572.

<sup>135</sup> Turabi, 2007. s.79-80.

<sup>136</sup> Parlar/Hatipoğlu, 2006.s.503.

### 3.2.1.1.1 Eşyanın yıkılması

Yıkamak sözlük anlamı itibariyle, “Kurulu bir şeyi parçalayarak dağıtmak, bozmak, tahrip etmek”<sup>137</sup> manasına gelmektedir.

Yıkmanın ne anlama geldiği konusunda öğretide çeşitli tanımlar yapılmıştır. *Dönmezer*<sup>138</sup>, mülga 765 sayılı TCK’da önce tahrip ve imha sözcüklerinin kullanıldığını, sonradan bu sözcüklerin yıkma ve yok etme şeklinde değiştirildiğini belirterek “yıkmayı harap ve viran etme, mamuriyeti imha etme”, Soyaslan<sup>139</sup>, yıkmak ve bozmak kavramlarını birlikte değerlendirerek, “hiçe indirgemek, fonksiyonunu yerine getiremez hale koymak, ortadan kaldırmak, eşyanın değerinin azalmasına sebebiyet vermek,” şeklinde tanımlamışlardır. *Tezcan/Erdem/Önok*<sup>140</sup>, yıkmanın yalnızca taşınmazlar bakımından söz konusu olabileceğini belirterek yıkma fiilini “taşınmazın önceki kullanım biçimine uygun olarak bir daha kullanılamaz hale getirilmesi” olarak ifade etmişlerdir. *Centel/Zafer/Çakmut*<sup>141</sup> da aynı görüşü paylaşmaktadırlar. *Önder*<sup>142</sup>, yıkma fiilini “bir şey üzerinde bozmaktan daha ileri giden bünyesinde değişiklik meydana getiren hareketler” şeklinde tanımlamakta ve örnek olarak da “bir resmin baş kısmının koparılmasını” göstermektedir. *Parlar/Hatipoğlu*<sup>143</sup> da aynı tanımlı benimsemiştir. *Toroslu*<sup>144</sup> “malın eski halini kaybetmiş olması” olarak tanımlamaktadırlar. *Yargıtay* ise yıkmanın, yalnızca taşınmazlar için söz konusu olduğunu belirterek bu kavramı taşınmazın önceki kullanış biçimine uygun olarak bir daha kullanılamaz duruma getirilmesi şeklinde tarif etmektedir.<sup>145</sup>

Kanaatimizce de yıkmak; başkasına ait taşınmaz bir malı suçtan önceki kullanım şekline nazaran geri dönüşü olmayacak biçimde ortadan kaldırmak şeklinde tanımlanabilir. Bu açıdan yıkmak fiili sadece taşınmaz mallar yönünden söz konusu olabilir.

<sup>137</sup> Türk Dil Kurumu, Genel Türkçe Sözlü, <http://www.tdk.gov.tr/index.php> [Erişim Tarihi: 14.04.2014]

<sup>138</sup> Dönmezer, s.471-472.

<sup>139</sup> Soyaslan, s.278.

<sup>140</sup> Tezcan/Erdem/Önok, s.571-572.

<sup>141</sup> Centel/Zafer/Çakmut, s.381.

<sup>142</sup> Önder, s.466.

<sup>143</sup> Parlar/Hatipoğlu, 2006. s.503.

<sup>144</sup> Toroslu, 2007. s.157.

<sup>145</sup> **Yargıtay 15. CD. 18/09/2013 Esas No: 2013/13351, Karar No: 2013/13535 sayılı ilamı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 14.04.2014]

### 3.2.1.1.2. Eşyanın yok edilmesi

Yok etmek sözlük anlamı itibariyle, “ varlığına son vermek, ortadan kaldırmak, ifna etmek, izale etmek”<sup>146</sup> manasına gelmektedir.

Öğretide malın yok edilmesi de çeşitli şekillerde tanımlanmıştır. *Dönmezer*<sup>147</sup>, “yıkma ile eş anlamlı olduğunu belirterek yok etmeyi; yıkma, harap ve viran etme, mamuriyeti imha”, *Tezcan/Erdem/Önok*<sup>148</sup>, “suça konu olan şeyin maddi varlığını ortadan kaldırma”, *Centel/Zafer/Çakmut*<sup>149</sup> “maddi varlığını ortadan kaldırma veya hak sahibinin tasarruf alanından çıkarma”, *Önder*<sup>150</sup> “yıkma oranla eşyanın üzerinde daha yoğun bir zarar meydana getirmek” şeklinde tanımlamışlardır. *Parlar/Hatipoğlu*<sup>151</sup> “bir malın yıkmaktan daha ileri anlamda onarılması ve yeniden kullanılması mümkün olmayacak biçimde ve yoğunlukta zarara uğratılması şeklinde tanımlamakta ve örnek olarak da “bir saatin tamamen parçalanmasını” göstermektedir. *Toroslu*<sup>152</sup> “hak sahibinin, tekrar elde edemeyeceği veya büyük güçlüklerle elde edebileceği şekilde, tasarrufundan çıkarılma” şeklinde tanımlamıştır. *Yargıtay* ise bu kavramı “Yok etme, suça konu şeyin maddî varlığını ortadan kaldırmaktır.” şeklinde tarif etmiştir.<sup>153</sup>

Kanaatimizce de yok etme, suça konu malın maddi varlığının döndürülemeyecek şekilde ortadan kaldırılması şeklinde tarif edilebilir.

### 3.2.1.1.3 Eşyanın tahrip edilmesi

Tahrip etmek sözlük anlamı itibariyle, “yıkma, kırıp dökme, harap etme, bozma”<sup>154</sup> manasına gelmektedir.

Malın tahrip edilmesi ile ilgili olarak öğretide *Dönmezer*<sup>155</sup>, “tahrip ve imha kelimelerinin eş anlamlı olduğunu, yıkma ile yok etmenin aynı zamanda tahrip ve imha manasına geldiğini, tahrip etmenin harap ve viran etme, yıkılma, bozma, mamuriyeti

<sup>146</sup> Türkçe -Türkçe Sözlük, [online]. <http://www.turkcebilgi.com/sozluk/> [Erişim: 14.04.2014]

<sup>147</sup> Dönmezer, s.472,

<sup>148</sup> Tezcan/Erdem/Önok, s.572.

<sup>149</sup> Centel/Zafer/Çakmut, s.381.

<sup>150</sup> Önder, s.466.

<sup>151</sup> Parlar/Hatipoğlu, 2006. s.503.

<sup>152</sup> Toroslu, 2007.s.158.

<sup>153</sup> **Yargıtay 15. CD. 18/09/2013 Esas No: 2013/13351, Karar No: 2013/13535 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 14.04.2014]

<sup>154</sup> Türkçe-Türkçe Sözlük, <http://www.turkcebilgi.com/sozluk/> [Erişim Tarihi: 14.04.2014]

<sup>155</sup> Dönmezer, s.472.

imha olarak anlaşılması gerektiğini”, *Toroslu*<sup>156</sup>, “ yıkmak ile tahribin aynı anlama geldiğini, malın eski halini kaybetmesine tahrip denildiğini” ifade etmişlerdir. *Parlar/Hatipoğlu*<sup>157</sup>, “ kanunda bozmak fiiline yer verildiğini, bozmanın tahrip etme halini de kapsadığını, ayrıca tahrip etme deyiminin kullanılmasının isabetli olmadığını” belirtmişlerdir.

Kanaatimizce de bozmak ve yıkmak kavramları zaten tahrip etme halini de kapsadığı için yasada bu kavrama yer verilmesi yerinde olmamıştır.<sup>158</sup>

#### **3.2.1.1.4. Eşyanın kullanılamaz hale getirilmesi**

Kullanılamaz hale getirmek sözlük anlamı itibariyle, “o şeyden yararlanılması imkanını ortadan kaldırmaktır”<sup>159</sup> manasına gelmektedir.

Malın kullanılamaz hale getirilmesi öğretide, “eşyadan yararlanma olanağının ortadan kaldırılması”<sup>160</sup>, “işe yaramaz hale koymak, eşyanın kullanılmasını kısmen veya tamamen elverişsiz hale getirmek, geçici olarak eşyanın tahsis edildiği amacı gerçekleştiremez hale getirmek”<sup>161</sup>, “eşyanın maddi varlığına zarar vermemekle birlikte kullanılış amacını ve varoluş sebebini ortadan kaldırmak”<sup>162</sup>, “bir şeyin işlevini yerine getiremez hale sokmak”<sup>163</sup> şeklinde tarif edilmektedir.

Kanaatimizce kullanılamaz hale getirme, suça konu eşyanın maddi varlığına zarar verilmeden o eşyadan yararlanma olanağının geçici de olsa ortadan kaldırılmasıdır.

#### **3.2.1.1.5. Eşyanın bozulması**

Bozmak sözlük anlamı itibariyle, “ bir şeyi kendisinden beklenen işi yapamayacak duruma getirmek; bir yerin, bir şeyin düzenini karıştırmaktır”<sup>164</sup> manasına gelmektedir.

Eşyanın bozulması öğretide, “suça konu şeyin özgülendiği amaç uygun olarak kullanılması olanağını ortadan kaldıracak veya güçleştirecek biçimde o mal üzerinde

---

<sup>156</sup> Toroslu, 2007.s.157.

<sup>157</sup> Parlar/Hatipoğlu, 2006. s.503.

<sup>158</sup> Aynı yönde: Centel/Zafer/Çakmut, s.382.

<sup>159</sup> Noyan, s.8.

<sup>160</sup> Centel/Zafer/Çakmut, s.382.

<sup>161</sup> Soyaslan, 1997.s.278.

<sup>162</sup> Parlar/Hatipoğlu, 2006. s.503.

<sup>163</sup> Toroslu, 2007. s.158.

<sup>164</sup> Noyan, s.8.

tasarrufta bulunmak”<sup>165</sup>, “bir şeyin gerektiği gibi ve esas maksadının gerektirdiği yönde kullanılması imkanını ortadan kaldıracak ya da zorlaştıracak şekilde onun üzerinde tasarrufta bulunmak”<sup>166</sup>, “o malın özgülendiği amaca uygun olarak kullanılma olanağının kısmen veya tamamen ortadan kaldırılması veya zorlaştırılması”<sup>167</sup>, “bir şeyin gördüğü fonksiyonun bertaraf edilmesi”<sup>168</sup>, “bir şeyin niteliğinin değiştirilmesi, o şeyin özgülendiği hizmeti yerine getiremez hale sokulması”<sup>169</sup>, “malın değerini veya kullanabilirliğini önemli derecede azaltacak bir değişikliğe uğratmak”<sup>170</sup> gibi çeşitli şekillerde tanımlanmıştır. *Yargıtay*’a göre ise “Bozma, suça konu şeyin, amacına uygun olarak kullanılması olanağını ortadan kaldırmaktır.”<sup>171</sup>

Kanaatimizce bozmak, suça konu şeyin özgülendiği hizmeti yerine getiremeyecek şekilde değişikliğe uğratılmasıdır.

#### **3.2.1.1.6 Eşyanın kirletilmesi**

Kirletmek sözlük anlamı itibariyle, “Kirli duruma getirmek, pisletmek”<sup>172</sup> manasına gelmektedir. Mala zarar verme suçunun, suça konu malın kirletilmesi suretiyle işlenmesi mümkündür

Eşyanın kirletilmesi öğretide; “bir şeyi kirli duruma getirerek görünümünü bozmak”<sup>173</sup>, “taşınır veya taşınmaz malın önceki haline getirilmesi için önemsiz olmayan bir derecede çabayı gerektiren örneğin, başkasına ait binanın duvarına yazı yazmak afis veya ilan yapıştırmak resim yapmak gibi davranışlar”<sup>174</sup> şekillerinde tarif edilmektedir.

*Yargıtay* ise kirletmeyi, suç konusunu kirli duruma getirme, görünümünü bozma ve değerinde azalmaya yol açacak davranışta bulunma şeklinde tanımlamakta ve kanun maddesinin gerekçesindeki ifade tarzına göre kirletmeye, başkasının binasının duvarına

<sup>165</sup> Tezcan/Erdem/Önok, s.572.

<sup>166</sup> Dönmezer, s. 472.

<sup>167</sup> Centel/Zafer/Çakmut, 2007.s.382.

<sup>168</sup> Önder, s.466.

<sup>169</sup> Parlar/Hatipoğlu, 2006. s.503.

<sup>170</sup> Toroslu, 2007. s.158.

<sup>171</sup> **Yargıtay 15. CD. 18/09/2013 Esas No: 2013/13351, Karar No: 2013/13535 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 14.04.2014]

<sup>172</sup> NND Sözlük. [online] <http://ne-demek.net/anlam/kirletmek-ne-demek.html> [Erişim: 14.04.2014]

<sup>173</sup> Toroslu, 2007. s.157.

<sup>174</sup> Parlar/Hatipoğlu, 2006. s.503.



yazı yazmak, resim yapmak, afiş ve ilân yapıştırmak biçimindeki fiilleri örnek göstermektedir.<sup>175</sup>

Önemsiz sayılacak, temizlenmesi mümkün ve yorucu olmayan, yani mala zarar verme niteliği bulunmayan kirletmeler bu fiil kapsamında telakki edilemez.<sup>176</sup> Örneğin, bir büstün yıkamakla kolayca çıkacak bir boyayla boyanması durumunda bu suç oluşmazken, aynı büstün yağlı boya ile boyanması bu suçu oluşturabilir.<sup>177</sup> Yine arkadaşının kitabının kenarına kurşun kalemle notlar alan birinin fiili kirletme olarak değerlendirilemez.<sup>178</sup> Ancak içme suyu kanal hafriyatına taş doldurmak gibi fiiller kirletme kapsamındadır.<sup>179</sup>

### 3.2.1.2. TCK'nun 151/2 maddesine göre zarar veren hareketler

5237 sayılı TCK'nun 151. maddesinin 2. fıkrasında başkasına ait hayvana zarar verilmesi fiili düzenlenmiştir. Buna göre başkasının hayvanına karşı haksız olarak “öldürmek, işe yaramayacak hale getirmek ve değerinin azalmasına neden olmak ” sonucunu doğuran hareketlerden birini yapan kişi bu suçun fiil unsurunu gerçekleştirmiş olacaktır.<sup>180</sup>

Bir kişinin mülkiyetinde bulunan evcil veya vahşi tüm hayvanlar bu suçun konusu oluştururlar. Hayvan sahipsiz ise (sahipsiz evcil ya da yaban hayvanı ise) ancak 5199 sayılı Kanun'un 25. maddesindeki cezai yaptırımlar uygulanabilecektir. Hayvanın canlı olması şarttır. Bu suçun oluşabilmesi için eylemin "haklı bir neden olmaksızın"

<sup>175</sup> **Yargıtay 15. CD. 18/09/2013 Esas No: 2013/13351, Karar No: 2013/13535 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 14.04.2014]

<sup>176</sup> Centel/Zafer/Çakmut, s.382, Tezcan/Erdem/Önok, s.572, Önder, s.464, Parlar/Hatipoğlu, 2006. s.503.

<sup>177</sup> Tezcan/Erdem/Önok, s.572.

<sup>178</sup> Dönmezer, s.471.

<sup>179</sup> “ Sanığın müteahhit tarafından yapılmakta olan içme suyu kanal hafriyatına taş doldurmaktan ibaret olan eyleminin TCK'nun 516/ilk maddesine uyduğu gözetilmeden...” **Yargıtay 6. CD. 29.02.1984 gün ve 2723/3048 sayılı kararı.** Mehmet Görgün, 1998. *Uygulamada sulh ceza davaları.* Ankara: Adalet Yayınevi, s.323.

<sup>180</sup> “Somut olayda; sanığın komşusu katılana ait iki adet keçiyi tüfekle vurarak sahipli hayvanı öldürmek suretiyle mala zarar verme suçunu işlediği anlaşılmakla, mahkumiyetine dair kabulde isabetsizlik görülmemiştir”. **Yargıtay 15. CD. 10.06.2013 gün ve Esas No: 2013/3253, Karar No: 2013/10759 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 14.04.2014]

gerçekleştirilmesi gerekmektedir.<sup>181</sup> Fiilin haklı nedene dayanması halinde suç oluşmaz.<sup>182</sup>

Kendisine ait hayvanı öldüren kimsenin fiili de suç oluşturmuyacaktır.<sup>183</sup> Failin, hayvana karşı işlediği hukuka aykırı fiil TCK'nun 151. maddesinin 2. fıkrası kapsamındaki suçu oluşturmuyorsa 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu<sup>184</sup> hükümlerine göre değerlendirme yapılmalıdır. Yargıtay, sahipli hayvanla cinsel ilişkiye giren failin eyleminin kabahat teşkil ettiğine karar vermiştir.<sup>185</sup>

Bu suç kasten işlenebilir. Buna göre fail fiilini, hayvanın başkasına ait olduğunu ve hareketinin haksızlık oluşturduğunu bilerek ve isteyerek gerçekleştirmektedir. Bu suçun taksirle işlenmesi mümkün değildir.<sup>186</sup>

Failin fiili, hayvanın ölmesi, işe yaramaz hale gelmesi veya değerini kaybetmesine neden olmuş ise fiil ile netice arasında illiyet bağı gerçekleşmiş sayılır.<sup>187</sup>

Mamatha Gandhi, “bir milletin büyüklüğü ve ahlaki gelişimi hayvanlara olan davranış biçimi ile değerlendirilir” demiştir. Hayvanlar, dünyayı kendi doğrularına göre

<sup>181</sup> Parlar, Ali/Hatipoğlu, Muzaffer 2008.Türk ceza kanunu yorumu. C.3. Ankara: Seçkin Yayıncılık, s.2349-2353.

<sup>182</sup> “Sanığın katılan sanıklar Mehmet ve İsak'a ait köpeği av tüfeği ile yaraladığının iddia edildiği somut olayda; sanığın tavuklarını yemesi nedeniyle haklı bir nedene dayanarak katılanlara ait köpeği yaralaması eyleminde 5237 sayılı TCK'nın 151/2.maddesinde tanımlanan suçun unsurları oluşmadığı ve beraatine karar verilmesi gerektiği gözetilmeden yazılı şekilde karar verilmesi...” **Yargıtay 15. CD. 03.07.2013 gün ve Esas No: 2013/10075, Karar No: 2013/12373 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 14.04.2014]

“Somut olayda; sanık Yusuf Göksu'nun katılan sanık Sabahattin Demirsoy'un köpeğini vurmak suretiyle mala zarar verme suçunu işlediği belirtilerek 5237 sayılı TCK'nın 151/2-a bendi gereğince cezalandırılması istemiyle açılan kamu davasında; sanığın söz konusu köpek tarafından ısırıldığı İdil Devlet Hastanesi raporu ile sabit olduğundan sanığın haklı bir neden olmaksızın, sahipli hayvanı öldürme eyleminden bahsedilemeyeceğinden yüklenen suçun unsurları oluşmadığı gözetilmeden beraati yerine yazılı şekilde ceza verilmesine yer olmadığına karar verilmesi...” **Yargıtay 15. CD. 03.07.2013 gün ve Esas No: 2013/9138, Karar No: 2013/12424 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 14.04.2014]

<sup>183</sup> Malkoç, İsmail/ Güler, Mahmut, 1999. *Uygulamada türk ceza kanunu özel hükümler*. Ankara: Adil Yayınevi. Cilt:4, s.4699.

<sup>184</sup> Hayvanları Koruma Kanunu (5199 s. k). **Resmi Gazete**, 25509; 24 Haziran 2004

<sup>185</sup> “ Sanığın, şikayetçiye ait hayvanla cinsel ilişkide bulunmaktan ibaret eyleminin 5237 sayılı TCK'nun 151/2. Maddesine nazaran özel hüküm niteliğinde bulunan 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nun 14/j ve 28/k maddesine uyan kabahati oluşturduğu...” **Yargıtay 9.CD. 19.03.2012 gün ve Esas No: 2010/12023, Karar No: 2012/3547 sayılı kararı.** Akkaya, Çetin/Türk, Kenan, 2013. *İçtihatlı türk ceza kanunu ve ceza muhakemesi kanunu*. Ankara: Adalet Yayınevi, s.552.

<sup>186</sup> “Sanığın ekili olmayan tarlasında poşet içinde ağaç dalına asılı olarak bulunan zehirli gübrenin müştekiye ait keçiler tarafından yere düşürülerek yenmesi sırasında bu hayvanların ölümlerine sebebiyet vermek şeklinde oluşan eyleminde TCK 521. Maddede yazılı suçun unsurlarının bulunmadığı...” **Yargıtay 6. CD. 1.2.1994 gün ve 12486/802 sayılı kararı.** Malkoç/Güler, s.4699.

<sup>187</sup> Noyan, s.225.

değiştiren insanların sorumluluğu altındadır ve onların hakları vardır. Doğa üzerinde egemenlik kuran “modern insan” hayvan hakları konusunda duyarlı olabilmeyi benimsemeye başlamıştır.<sup>188</sup>

Dünyadaki hukuk sistemleri kural olarak, insanlar ve tüzelkişiler dışında hiç bir varlığa hak ehliyeti tanımamıştır. Bu nedenle hayvanlar, haklara ehil değil ancak eşya olarak haklara konu olabilmektedir. Doğal hukuk açısından ise, tüm canlılar yaşama, varolma hakkına sahiptir. Bu anlayışı kabul eden pek çok Avrupa ülkesi kanunlarına hayvanların eşya sayılmayacağına ilişkin hükümler koymuştur. Türkiye’de ise hayvanlar, hukuken eşya-mal olarak değerlendirilmektedir. TCK’nun 151/2. maddesinde hayvan, mala zarar verme suçunun konusu olarak değerlendirilmiştir. Bu suç bakımından korunan hukuksal yarar, hayvanın yaşama hakkı veya vücut bütünlüğünün korunması değil, bireyin mülkiyet hakkıdır. Zira sahipsiz hayvanlara yönelik gerçekleştirilen eylemler bu kapsamda değerlendirilmemektedir. Diğer bir ifade ile, korunan hukuksal yarar, hayvanın yaşama hakkı olmadığı için aynı hareket sahipli bir hayvana yönelik gerçekleştirilirse suç oluşacak, sahipsiz bir hayvana karşı işlenirse bu suç oluşmayacaktır. Hayvana yönelik verilen zararlar; öldürülmesi, işe yaramayacak hale getirilmesi veya değer kaybına uğraması daha ziyade ekonomik nitelikte değerlendirilmiş ve ancak sahibinin geçerli şikâyeti üzerine cezalandırılması kabul edilmiştir.<sup>189</sup>

Çağımızda hayvan hakları konusunda yaşanan gelişmeler, onların daha etkin bir şekilde korunmasını ve hayvan haklarının haksız bir şekilde ihlali edilmesi durumunda etkin yaptırımların uygulanmasını zorunlu kılmaktadır.

TCK’nun 152/1.c. maddesinde, Devlet ormanı statüsündeki yerler hariç, nerede olursa olsun, her türlü dikili ağaç, fidan veya bağ çubuğu hakkında işlenen zarar verme fiilleri nitelikli hal sayılmıştır. Sahipli bir hayvanın hayatı, dikili ağaç, fidan veya bağ çubuğundan daha değersiz değildir. Buna göre sahipli hayvana haksız yere zarar veren fiiller, mala zarar verme suçunun nitelikli hallerinden biri olarak düzenlenmeli ve böylece takibi şikayete bağlı bir suç olmaktan çıkarılmalıdır.

---

<sup>188</sup> Orhan Kural, Hayvan Hakları. [online] [orhankural.net/.../Mühendislik-Etiği-Dersi-Hayvan-Hakları-Sunumu.pptx](http://orhankural.net/.../Mühendislik-Etiği-Dersi-Hayvan-Hakları-Sunumu.pptx) [Erişim:15.04.2014]

<sup>189</sup> Dönmez, Burcu, Hayvanlara yönelik işlenen suçlar. ss. 903-925 [online] <http://journal.yasar.edu.tr/wp-content/uploads/2014/01/25-Burcu-D%C3%96NMEZ.pdf> [Erişim: 04.05.2014]

Şimdi sahipli hayvana karşı işlenen mala zarar verme fiilinin nasıl işlenebileceğini inceleyelim.

### **3.2.1.2.1 Sahipli hayvanın öldürülmesi**

Bir canlının öldürülmesi onun hayat fonksiyonlarının geri dönülmez bir şekilde sona erdirilmesidir. Canlı hayvanın bir başkası tarafından öldürülmesi halinde malikin mülkiyet hakkından doğan tüm yetkileri hitam bulduğundan bu fiil en ağır zarar verme hali olmaktadır.<sup>190</sup>

Failin, sahipli hayvanı öldürme şeklindeki seçimlik hareketi meydana getirmeye elverişli her türlü fiili bu suç oluşturur. Örneğin hayvanı zehirleme veya tüfekle vurma vb. durumlar buna örnektir.

Fail, öldürdüğü hayvanın sahipli olduğunu bilmiyorsa veya hayvanı öldürmede haklı bir nedeni varsa sorumlu tutulamaz. Ancak hayvanın öldürülmesinde haklı bir neden yoksa fail cezalandırılacaktır. Nitekim Yargıtay'ın bu yönde vermiş olduğu birçok kararları vardır.<sup>191</sup>

---

<sup>190</sup> Sarıtaş, 2009. s.80.

<sup>191</sup> “Katılanlara ait kedinin sanığın bahçesine girerek yumurtaları yemesi nedeniyle sanık tarafından, kedinin katılanlara ait olduğu bilinmeksizin, tüfekle öldürülmesi şeklinde geliştiği iddia olunan olayda, mahkemece sanığın kedinin sahipli olduğunu bilmediğine ilişkin beyanının aksini kanıtlar başkaca bir delil bulunmadığı, dosya arasındaki fotoğraflarda kedinin tasmaşının bulunmadığı, 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu hükümleri uyarınca da olay anında suça konu kedinin "sahipsiz hayvan" statüsünde bulunduğu gerekçeleri ile sanığın beraatini karar verilmesinde isabetsizlik görülmemiştir.” **Yargıtay 15. CD.11.09.2012 gün ve Esas No: 2012/6123, Karar No: 2012/41089 sayılı ilamı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 14.04.2014]

“TCK'nın 151. maddesinin ikinci fıkrasında "haklı bir neden olmaksızın sahipli hayvanı öldürme" eyleminin suç olarak düzenlendiği insanlara ve diğer canlılara zarar verecek biçimde saldırması sebebiyle bir hayvanın öldürülmesinin haklı nedene dayanacağı, bu durumda suçun unsurlarına dahil olan "haksız neden" keyfiyeti gerçekleşmediğinden atılı suçtan CMK'nun 223/2-a maddesi gereğince beraat kararı verilmesi gerektiği gözetilmeden...” **Yargıtay 9. CD. 05.06.2012 gün ve Esas No: 2011/10993, Karar No: 2012/7366 sayılı ilamı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 14.04.2014]

“Somut olayda; katılanın çocuğunun sanığa ait hasat yapılmış, ürün kaldırılmış tarlada koyun otlattığı sırada sanığın çocuğa burada hayvan otlatma dediği ve sonrasında koyunlardan ikisini kaldırıp yere vurarak öldürdüğü anlaşıldığından sanığın eyleminin haksız yere sahipli hayvanı öldürmek suretiyle mala zarar verme suçunu oluşturduğu yönündeki kabul ve uygulamada bir isabetsizlik görülmemiştir.” **Yargıtay 15. CD. 01.10.2013 gün ve Esas No: 2013/12107, Karar No: 2013/14525 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 14.04.2014]

“Savunma, tanık beyanları ve tüm dosya kapsamına göre, hindisine saldırdıktan sonra kaçan köpeği traktörle takip etmesine müteakip tüfekle vuran sanığın eyleminde haklılık unsuru kalmadığı gözetilmeden atılı suçtan mahkumiyeti yerine yazılı gerekçe ile beraatine karar verilmesi...” **Yargıtay 9. CD. 24.02.2011 gün ve Esas No: 2009/4473, Karar No: 2011/1309 sayılı kararı.** Akkaya/Türk, s.556.

### 3.2.1.2.1 Sahipli hayvanın işe yaramayacak hale getirilmesi

Sahipli hayvan, failin gerçekleştirdiği fiilden önce yapabildiği işleri yapamaz duruma gelmiş ise, işe yaramayacak hale getirilmiş demektir.<sup>192</sup>

*Dönmezer*<sup>193</sup>, işe yaramayacak hale koymaktan maksadın, hayvanın o ana kadar yaptığı belirli hizmetleri yerine getiremez hale sokmak olarak ifade etmiştir ve işe yaramayacak hale koymak deyiminin hayvanın her türlü hizmetini kapsadığını belirtmiştir. Damızlık hayvanların bu işi yapamaz hale getirilmesi, bir atın topal edilmesi ve artık hiçbir iş görmemesini bu kapsamda değerlendirmesine karşın süs hayvanı ve lükse giren bir hayvanın, insanlara belirli bir hizmet görmemesi sebebiyle işe yaramaz hale getirilmesinden söz edilemeyeceğini, bu nedenle bu fiil açısından suçun maddi unsurunun bu hayvanlar bakımından gerçekleşmeyeceğini, bunlar hakkında hayvanların değerinde azalmaya neden olunması fiilinin söz konusu olacağını belirtmekte ve işe yaramaz hale getirmenin daimi olması gerektiğini ifade etmektedir.<sup>194</sup> *Tezcan/Erdem/Önok* ise, suçun oluşması için hayvana verilen zararın süreklilik göstermesini aramamakta, hayvanın kendiliğinden iyileşmesi halinde de bu suçun oluştuğunu belirtmektedirler.<sup>195</sup>

Kanaatimizce burada hayvana verilen zararın süreklilik göstermesi gerekmemektedir. Zarar verilen hayvanın kendiliğinden iyileşmesi halinde bu suçun oluşacağı kanısındayız. Ancak Yargıtay'ın aksi yönde kararları bulunmaktadır.<sup>196</sup>

<sup>192</sup> Noyan, s.224.

<sup>193</sup> Dönmezer, s.490.

<sup>194</sup> Aynı yönde: Parlar/Hatipoğlu, 2006. s.505.

<sup>195</sup> Tezcan/Erdem/Önok, s.572.

<sup>196</sup> “Somut olayda; sanığın katılanlara ait eşeğe balta ile vurup yaraladığı şeklinde gerçekleşen eylemde suçun unsuru olan sahipli hayvanı öldürmek, işe yaramayacak hale getirmek ya da değerinin azalmasına sebep olma koşullarının gerçekleşmediği gerekçesi ile verilen beraat kararında bir isabetsizlik görülmemiştir.” **Yargıtay 15. CD. 09.05.2013 gün ve Esas No: 2013/6014, Karar No: 2013/8632 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 14.04.2014]

“Somut olayda; sanığın, katılana ait köpeği vurmak suretiyle mala zarar verme suçunu işlediği belirtilerek 5237 sayılı TCK'nın 151/2 bendi gereğince cezalandırılması istemiyle açılan kamu davasında; sanığın tavuklarına saldırdığı için köpeği vurduğu ancak köpeğin iyileştiği katılan anlatımı ile sabit olduğundan, sanığın haklı bir neden olmaksızın, sahipli hayvana zarar verme eyleminden bahsedilemeyeceğinden yüklenen suçun unsurları oluşmadığı gözetilmeden beraati yerine yazılı şekilde ceza verilmesine yer olmadığına karar verilmesi...”. **Yargıtay 15. CD. 08.10.2013 gün ve Esas No:2013/12332, Karar No: 2013/15014 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 14.04.2014]

Yargıtay kararlarında, av köpeğinin vurularak avlanmayı yapamaz duruma sokulması<sup>197</sup>, atın bacağıının kırılması<sup>198</sup> gibi durumlar hayvanın işe yaramayacak hale getirilmesi olarak kabul edilmiş ve bu durumun tespiti için bilirkişi incelemesi yaptırılması gerekli görülmüştür.<sup>199</sup>

#### **3.2.1.2.1. Sahipli hayvanın değerinde azalmaya neden olunması**

Suçun maddi konusunun sahipli hayvan olması halinde, TCK'nun 151/2. maddesinde gerçekleşmesi öngörülen son netice "hayvanın değerinde azalma neden olunması" dır. Değerinin azalmasına neden olma kavramını, işe yaramaz hale getirme durumunun dışında belirli bir hizmeti yerine getiren hayvanın piyasa değerini etkileyen bazı eksikliklere uğratılması şeklinde tarif edebiliriz.<sup>200</sup>

Öğretide bu kavramla ilgili tanımlarda hukukçular arasında pek görüş ayrılığı bulunmamaktadır. Yukarıda da belirtildiği üzere *Dönmezer*, lüks ve süs hayvanlarına ölüm dışında verilen zararların, değer düşüklüğüne sebebiyet vermek olduğunu, belirli bir hizmeti yerine getirmediüklerinden dolayı bu hayvanlara karşı işe yaramayacak hale getirme fiilinin oluşmayacağı görüşündedir.<sup>201</sup>

İşe yaramayacak hale getirme fiilinin meydana gelmesi bakımından hayvanda oluşan işe yaramaz halinin daimi olması gerekirken, değerinin azalmasına neden olmada bu değer

<sup>197</sup> "Sanığın müştekiye ait köpeği av tüfeği ile vurarak işe yaramayacak hale koyduğu anlaşılmasına göre eylemin TCY 521/1 maddesine uygun suçu oluşturduğu gözetilmeden 521/2 maddesinin tatbiki ile ön ödeme yaptırılarak kamu davasının TCK 119 maddesi gereği ortadan kaldırılmasına karar verilmesi..." **Yargıtay 10.CD. 16.12.1992 gün ve 13359/13121 sayılı kararı.** Turabi, 2007. s.107.

<sup>198</sup> "Sanığın, müştekiye ait atın bacağı kırarak işe yaramayacak hale koyduğu anlaşıldığı cihetle, TCK 521/1, 522 maddelerine uygun eylemden dolayı ön ödeme yolu ile kamu davasının ortadan kaldırılamayacağını düşünülmemesi..." **Yargıtay 10.CD. 07.12.1993 gün ve 9659/13636 sayılı kararı.** Turabi, 2007. s.107.

<sup>199</sup> "Katılan Mustafa Cengiz'e ait büyükbaş hayvanların komşusu olan sanıkların ikamet ettiği evin arkasında bulunan sebze bahçesine girerek bahçede ekili sebzelerle zarar verdiği, bunun üzerine sanıkların katılan Mustafa Cengiz'e ait büyükbaş hayvanı tahta sopayla ve taşla yaralayarak değerinin azalmasına sebebiyet verdiklerinin iddia edildiği olayda, sanıkların eylemleri sonucunda katılan Mustafa Cengiz'e ait büyükbaş hayvanın işe yaramayacak hale gelip gelmediği veya değerinin azalıp azalmadığı hususunda bilirkişi incelemesi yaptırılarak sanıkların hukuki durumlarının takdir ve tayini yerine eksik incelemeyle yazılı şekilde beraatlerine karar verilmesi..." **Yargıtay 15. CD. 29.11.2012 gün ve Esas No: 2012/11192, Karar No: 2012/44478 sayılı ilamı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 14.04.2014]

"Ayağı kırılan ineğin işe yaramayacak hale mi, yoksa kıymetinde noksanlık mı husule getirdiği bir veteriner hekime sorulup tespit edildikten sonra, suç vasfının tayini gerektiğinin gözetilmemesi..." **Yargıtay 6.CD. 12.04.1983 gün ve 1209/3192 karar sayılı kararı.** Görgün, s.335.

<sup>200</sup> Sarıtaş, 2009. s.85.

<sup>201</sup> Dönmezer, s.490.

noksanlığının daimi olması şart değildir.<sup>202</sup> İneğin kuyruğunun, merkebin kulağının ve mandanın boynuzunun kesilmesi gibi fiillerin hayvanın değerinin azalmasına neden olma kapsamında değerlendirildiği görülmektedir.<sup>203</sup>

### 3.2.2. Manevi Unsur

Ceza hukukunda bir suçtan bahsedebilmek için öncelikle haksızlık içeren bir fiilin işlenmesi gerektiğini daha önceden belirtmiştik. İşte haksızlık olarak ortaya çıkan fiilin bir niteliği de hukuka aykırı olmasıdır.<sup>204</sup>

Hukuka aykırılık, haksız fiilin yasada öngörülen emir ve yasaklara riayet etmemesi neticesinde ortaya çıkar. Yalnız fiil ve hukuka aykırılık cezalandırabilme bakımından yeterli değildir. Bunun yanında failin kusurlu olması gerekmektedir.<sup>205</sup> İşte failin subjektif durumuyla ilgili olan bu unsura “kusurluluk”, “manevi unsur” ya da “subjektif unsur” denilmektedir.<sup>206</sup>

Kusurlu sorumluluğun kabulü bakımından, failin ancak kast ya da taksirle ortaya koyduğu ve bu nedenle psikolojik yönden de kendisine bağlanabilen bir fiilin varlığı gerekmektedir.<sup>207</sup>

Suç oluşturana fiilin kanuni tanımında yer alan unsurlarının fail tarafından bilinmesi ve bu fiilin istenmesi anlamına gelen kast ise, kusurluluğun gerçek şeklini ifade etmektedir.<sup>208</sup>

5237 sayılı TCK'nun "Kast" başlıklı 21. maddesi;

"(1) Suçun oluşması kastın varlığına bağlıdır. Kast, suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesidir.

(2) Kişinin, suçun kanuni tanımındaki unsurların gerçekleşebileceğini öngörmesine rağmen, fiili işlemesi halinde olası kast vardır. Bu halde, ağırlaştırılmış müebbet hapis

---

<sup>202</sup> Dönmezer, s.491.

<sup>203</sup> Turabi, 2007. s.108.

<sup>204</sup> Özgenç, 2013. s.282.

<sup>205</sup> Veli Özer Özbek/Nihat Kanbur/ Koray Doğan/Pınar Bacaksız/İlker Tepe, 2011. Türk ceza hukuku genel hükümler. 2. Baskı. Ankara: Seçkin Yayınları, s.256.

<sup>206</sup> Demirbaş, Timur, 2007. *Ceza hukuku genel hükümler*. 5. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık, s.306.

<sup>207</sup> Erman, Sahir, 1989. *Hakaret ve Sövme Suçları*. 2. Baskı. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Döner Sermaye İşletmesi, s.3.

<sup>208</sup> Toroslu, 2010. s. 173-174.

cezasını gerektiren suçlarda müebbet hapis cezasına, müebbet hapis cezasını gerektiren suçlarda yirmi yıldan yirmibeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur; diğer suçlarda ise temel ceza üçte birden yarısına kadar indirilir" şeklinde düzenlemeye yer verilmiştir.

Maddenin gerekçesinde; "Kast, kişi ile işlediği suçun maddî unsurları arasındaki psikolojik bağı ifade etmektedir. Suçun kanuni tanımındaki maddî unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesi, kastın varlığı için zorunludur. Suç tanımında yer almakla birlikte, fiilin ifade ettiği haksızlık üzerinde etkili olmayan koşulların gerçekleştiğinin bilinip bilinmemesi, kastın varlığı açısından önem taşımamaktadır. Örneğin objektif cezalandırılabilme koşulunun arandığı suçlarda bu koşulun veya şahsî cezasızlık sebebinin fail tarafından bilinmesi gerekmez. Madde metninde doğrudan kasttan ayrı olarak olası kast da tanımlanmıştır. Olası kast durumunda suçun kanuni tanımında yer alan unsurlardan birinin somut olayda gerçekleşebileceği öngörülmesine rağmen, kişi fiili işlemektedir. Diğer bir deyişle, fail unsurların meydana gelmesini kabullenmektedir. Mevzuatımıza giren yeni bir kavram olan olası kastla ilgili uygulamadan bazı örnekler vermek yararlı olacaktır. Yolda seyreden bir otobüs sürücüsü, trafik lambasının kendisine kırmızı yanmasına rağmen, kavşakta durmadan geçmek ister; ancak kendilerine yeşil ışık yanan kavşaktan geçmekte olan yayalara çarpar ve bunlardan bir veya birkaçının ölümüne veya yaralanmasına neden olur. Trafik lambası kendisine kırmızı yanan sürücü, yaya geçidinden her an birilerinin geçtiğini görmüş; fakat, buna rağmen kavşakta durmamış ve yoluna devam etmiştir. Bu durumda otobüs sürücüsü, meydana gelen ölüm veya yaralama neticelerinin gerçekleşebileceğini öngörerek, bunları kabullenmiştir. Düğün evinde törene katılanların tabancaları ile odanın tavanına doğru ardı ardına ateş ettikleri sırada, bir kişinin aldığı alkolün de etkisi ile elinin seyrini kaybetmesi sonucu, yere paralel olarak yaptığı atışlardan bir tanesinden çıkan kurşun, törene katılanlardan birinin alınına isabet ederek ölümüne neden olur. Bu örnek olayda kişi yaptığı atışlardan çıkan kurşunların orada bulunan herhangi birine isabet edebileceğini öngörmüş; fakat, buna rağmen silâhıyla atışa devam etmiştir. Burada da fail silâhıyla ateş ederken ortaya çıkacak yaralama veya ölüm neticelerini kabullenmiştir. Verilen bu örneklerde kişinin olası kastla hareket ettiğinin kabulü gerekir. Suçun olası kastla işlenmesi durumunda temel cezada indirim yapılması öngörülmüştür. Kasten işlenebilen suçlar, ilke olarak hem doğrudan hem de olası kastla işlenebilir. Ancak, kanundaki tanımında "bilerek" ifadesine yer verilmiş olan suçlar



sadece doğrudan kastla işlenebilir. Örneğin iftira suçunda, failin suçsuz olduğunu “bilerek” kişiye suç isnat etmesi gerektiğinden, bu suç ancak doğrudan kastla işlenebilir.” şeklindeki görüşlere yer verilmiştir.<sup>209</sup>

Görüldüğü üzere TCK’nın 21. maddesinde kast, “Suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesi ” şeklinde tanımlanmıştır. Bugün öğreti ve uygulamaya hâkim olan görüşe göre kast, kanunda öngörülmüş objektif suç unsurlarının somut olayda bilinmesi ve istenmesi ile oluşmaktadır. Buna göre kastın, bilme ve isteme olmak üzere iki unsura dayandığını söyleyebiliriz. Öyleyse failin kasten hareket etmiş sayılabilmesi için tipe uygun hareketi sonuçlarıyla beraber önceden öngörmüş, yani bilmiş olması ve öngördüğü tüm hususları aynı zamanda istemiş olması gerekmektedir. Kastın isteme unsuru irade olarak da nitelendirilmektedir. İrade, suç tipindeki fiili ve sonucunu gerçekleştirme kararıdır.<sup>210</sup>

Yasa metninden anlaşılacağı üzere kast, TCK’nun 21. maddesinin 1. fıkrasının ikinci cümlesinde tanımlanan doğrudan kast ve 2. fıkrasında yer verilen olası kast olmak üzere iki şekilde karşımıza çıkabilir. Fail, düşündüğü, öngördüğü ve dolayısıyla bildiği sonucu aynı zamanda isteyerek gerçekleştirmişse, gerçekleşen bu sonuç bakımından “doğrudan kast” söz konusu olur.<sup>211</sup>

Yargıtay, sanığın olay günü akşam saat 17.30 sıralarında Bafra Öğretmenevinin 6. katında bulunan yemekhaneye yemek yemek için gittiği, yemekten sonra alkol almaya başladığı, televizyonda dinlediği şarkıdan etkilenip, üzerinde bulunan ruhsatsız silahını çıkarıp beş el ateş ettiği, ateş etmesi sonucu yemekhanenin camının kırıldığı şeklinde gerçekleşen olayda mala zarar verme suçu yönünden sanığın doğrudan kastla hareket ettiğine karar vermiştir.<sup>212</sup>

---

<sup>209</sup> Özgenç, 2006. s.280-281.

<sup>210</sup> İçel, Kayıhan, 2007. Ceza hukukunda temel kusurluluk şekli kast. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. (12) s.62-64.

<sup>211</sup> Gökpinar, Mahmut, 2008. Ceza sorumluluğunun temeli: kast. *TBB Dergisi*. (79), s.205.

<sup>212</sup> “Sanığın olay günü akşam saat 17.30 sıralarında Bafra Öğretmenevinin 6. katında bulunan yemekhaneye yemek yemek için gittiği, yemekten sonra alkol almaya başladığı, televizyonda dinlediği şarkıdan etkilenip, üzerinde bulunan ruhsatsız silahını çıkarıp beş el ateş ettiği, ateş etmesi sonucu yemekhanenin camının kırıldığı şeklinde gerçekleşen olayda, çevreye hedef gözetmeksizin rast gele ateş ederken camın kırılması gibi bir durum söz konusu olmayıp, beş el atışın tamamı kapalı olan camdan dışarı havaya doğru yöneltilmiştir. Bu oluşa göre aradaki kapalı camın zarar görmesi eylemin zorunlu ve mutlak sonucu olup, dinlediği şarkıdan etkilendiğini ifade eden sanığın gerçekleştirmeyi istediği havaya beş el silahla ateş etme suretiyle genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması suçuna kaçınılmaz şekilde

Failin hedefi olan asıl sonuç dışında oluşan ikinci derecede sonuçlar yönünden karşılaşılabilecek başka bir durum, bu sonuçların gerçekleşmesinde bir zorunluluğun bulunmaması, sadece bir olasılığın söz konusu olmasıdır. İşte bu olası sonuçların gerçekleşebileceğini öngören fail, bunları önlemek için bir çaba göstermemiş, bunlara önem vermeyerek adeta kayıtsız kalmışsa, “olası kast” veya “belirli olamayan kast” (Dolus Eventualis) söz konusu olur.<sup>213</sup>

Yargıtay’ın bir kararında doğrudan kast ve olası kast şöyle irdelenmektedir: *“Doğrudan kast, öngörülen ve suç teşkil eden bir fiili gerçekleştirmeye yönelik irade olup, kanunda suç olarak tanımlanmış eylemin bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesi ile oluşur. Fail hareketinin kanuni tipi gerçekleştireceğini bilmesi ve istemesi halinde doğrudan kastla hareket etmiş olacak, buna karşın, işlediği fiilin muhtemel bazı neticeleri gerçekleştirebileceğini öngörmesine ve bu neticelerin gerçekleşmesini mümkün ve muhtemel olarak tasavvur etmesine rağmen muhtemel neticeyi kabullenerek fiili işlemesi durumunda ise olası kast söz konusu olacaktır. Olası kast ile doğrudan kast arasındaki ayırıcı ölçüdeki en belirgin unsur, doğrudan kasttaki bilme unsurudur. Fail hareketinin kanuni tipi gerçekleştireceğini biliyorsa doğrudan kasıtlı hareket ettiğinin kabulü gerekmektedir. Yine failin hareketiyle hedeflediği doğrudan neticelerle birlikte, hareketin zorunlu veya kaçınılmaz olarak ortaya çıkan sonuçları da, açıkça istenmese dahi doğrudan kastın kapsamı içinde değerlendirilmelidir. Belli bir sonucun gerçekleşmesine yönelik hareketin, günlük hayat tecrübelerine göre diğer bazı sonuçları da doğurması muhakkak ise, failin bu sonuçlar açısından da, doğrudan kastla hareket ettiği kabul edilmelidir. Failin hareketiyle hedeflediği doğrudan sonuçların yanı sıra, hareketinin zorunlu sonuçları ya da kaçınılmaz yan sonuçlar da, açık bir isteme olamasa dahi doğrudan kast kapsamında değerlendirilecektir. Olası kastı, doğrudan kasttan ayıran diğer ölçüt ise; suçun kanuni tanımındaki unsurların gerçekleşmesinin muhakkak olmayıp, muhtemel olmasıdır. Fail, böyle bir durumda, muhakkak değil ama büyük bir ihtimalle gerçekleşecek olan neticenin meydana gelmesini kabullenmekte ve olursa olsun düşüncesi ile göze almakta; neticenin gerçekleşmemesi için çaba*

---

bağlı bulunduğu, mala zarar verme suçu yönünden de doğrudan kastla hareket ettiği kabul edilmelidir.” **Yargıtay CGK. 10.12.2013 gün ve Esas No: 2012/9-1456, Karar No: 2013/608 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>213</sup> İçel, s.65.

*göstermemektedir. Olası kastta fiilin kanunda tanımlanan neticenin gerçekleşmesine neden olunacağı muhtemel görülmesine karşın, bu neticenin gerçekleşmesi fail tarafından kabullenilmektedir.*<sup>214</sup>

Örnelemek gerekirse fail, husumetli olduğu bir şahsı öldürmek maksadıyla onun bindiği yolcu otobüsüne bomba koyar ve bombanın infilak etmesiyle diğer yolcular ölür veya yaralanırsa, bu durumda failin doğrudan kastla hareket ettiğini kabul etmek gerekir. Zira fail, bombanın patlaması ile otobüsteki diğer yolcuların yaralanıp öleceğini bilerek hareket etmektedir. Eğer fail, bir şahsı öldürmek için onun kullandığı araca ateş eder, ancak hedef aldığı bu şahsa isabet ettiremeyip yanındaki başka bir şahsı vurarak öldürürse failin olası kastla davrandığını söyleyebiliriz. Çünkü bu durumda failde, aralarında husumet bulunmayan şahsı öldürmeye yönelik doğrudan bir isteme bulunmamaktadır. Fakat fail, bu şahsın isabet alıp ölebileceğini öngörmüş ve bu sonucun oluşmasına rıza göstermek suretiyle kayıtsız kalmıştır.<sup>215</sup>

Kast konusunda yapılan bir diğer ayrım ise genel ve özel kasttır. Genel kast, yasaların yalnızca, suçu oluşturan fiilin bilinmesi ve istenmesi halini yeterli gördüğü ve faili harekete geçiren amacın önem taşımadığı irade biçimi olarak tanımlanmaktadır. Özel kast ise, genel kastla birlikte faili harekete geçiren, bir amacın da söz konusu olduğu irade biçimi şeklinde ifade edilmektedir.<sup>216</sup>

Diğer bir kusurluluk hali ise taksirdir. TCK'nun TCK'nun 22. maddesinin 1. fıkrasında, taksirle işlenen fiillerin, kanunun açıkça belirttiği hâllerde cezalandırılacağı hüküm altına alınmış, 2. fıkrasında ise taksir, “dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanunî tanımında belirtilen neticesi öngörülmeyle gerçekleştirilmesidir.” şeklinde tanımlanmıştır. Öyleyse kast kusurluluğun temel şekli olup, diğer kusurluluk şekli olan taksirli sorumluluk ise ancak kanunda açıkça öngörüldüğü durumlarda söz konusu olabilir. Bu nedenle, TCK da bir suçun taksirli hali düzenlenmemiş ise kişiyi cezai yönden sorumlu tutmak mümkün değildir. Bu kapsamda mala zarar verme suçunun taksirle işlenmesi Yasa'da öngörülmediğinden bu suç taksirle

<sup>214</sup> **Yargıtay CGK. 10.12.2013 gün ve Esas No: 2012/9-1456, Karar No: 2013/608 sayılı ilamı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>215</sup> Apaydın, Cengiz, 2011. Olası kastla insan öldürme suçu. *Suç ve Ceza Ceza Hukuku Dergisi*. (2), ss.1-91.

<sup>216</sup> Hafizoğulları /Özen, s. 284, Demirbaş, s. 341.

işlenemez. Mala zara verme suçunun manevi unsuru kasttır.<sup>217</sup> Yargıtay'da bir kararında, bu suçun taksirle işlenemeyeceğini belirterek yerel mahkemenin kararını bozmuştur.<sup>218</sup>

Bu suç, yukarıda açıklanan ayırım bağlamında TCK'nun 152. maddesinin 1. fıkrasının (g) bendinde düzenlenen fiil hariç genel kastla işlenebilen bir suç olup, ayrıca özel bir kastın varlığı aranmaz.<sup>219</sup> Failin suçun maddi unsurundaki hareketleri bilmesi ve neticeyi gerçekleştirmek istemesi yeterlidir.<sup>220</sup>

Mülga 765 sayılı TCK döneminde mala zarar verme suçu bakımından özel kast meselesi öğreti ve uygulamayı karşı karşıya getirmişti. Öğretideki genel görüş bu suçun ancak genel kastla işlenebileceği yönündeydi.<sup>221</sup> Yargıtay ise, mala zarar verme suçunun "ızrar" özel kastıyla işlenebileceğini belirtmekteydi. Ancak son dönemlerde Yargıtay, isabetli bir şekilde bu içtihadını değiştirerek bu suçun olası kastı da ihtiva edecek şekilde genel kastla işlenebileceğine hükmetmiştir.<sup>222</sup>

---

<sup>217</sup> Dönmezer, s.473, Önder, s.466, Erem/Toroslu, s.517, Tezcan/Erdem/Önok, s.573. Toroslu, 2007. s.158, Centel/Zafer/Çakmut, s.382, Parlar/Hatipoğlu, 2006. s.503.

<sup>218</sup> "Aksi sabit olmayan savunmasına göre sanığın uyuması sonucu güttüğü keçilerin katılanların ekili tarlalarına girip zarar verdikleri neticenin, sanığın taksiri sonucu gerçekleşmesi nedeniyle mala zarar verme suçunun kasıt unsurunun bulunmadığı gözetilerek beraati yerine, yazılı gerekçe ile mahkumiyetine karar verilmesi...". Yargıtay 9.CD. 07.06.2010 gün ve Esas No: 2008/16556, Karar No: 2010/6902 sayılı kararı. UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>219</sup> Tezcan/Erdem/Önok, s.578, Centel/Zafer/Çakmut, s.383, Önder, s.466, Toroslu, 2007. s.158, Erem/Toroslu, s.517, Parlar/Hatipoğlu, s.505.

<sup>220</sup> Gürocak, s.165.

<sup>221</sup> Tezcan/Erdem/Önok, s.578, Centel/Zafer/Çakmut, s.383, Önder, s.466, Toroslu, 2007. s.158, Erem/Toroslu, s.517, Parlar/Hatipoğlu, s.505.

<sup>222</sup> "Tüm dosya içeriğine göre, sanığın kendi ihtiyariyle aldığı uyuşturucu ve alkolün etkisiyle emniyet nezarethanesinde bulunan iki ayna ile bir sabunluğu kırdığı anlaşılmakla, mala zarar verme suçunun *genel kasıtlı işleneceği* gözetilmeden, atılı suçtan mahkumiyeti yerine kasıt yokluğundan bahisle beraatine karar verilmesi,". **Yargıtay 9.CD. 05.10.2009 gün ve Esas No: 2008/4013, Karar No: 2009/9583 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

"Oluş, kabul ve tüm dosya içeriğine göre, sanığın, mahallesine su akması ve deponun anahtarının bulunmaması nedeniyle vanayı açmak için deponun kilidini kırdığı anlaşılmakla, mala zarar verme suçunun *genel kasıtlı işleneceği* gözetilmeden, atılı suçtan mahkumiyeti yerine kasıt yokluğundan bahisle beraatine karar verilmesi,". **Yargıtay 9.CD. 28.02.2011 gün ve Esas No: 2009/5141, Karar No: 2011/1350 sayılı ilamı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

"Şikâyetçi ve tanık beyanları, görgü tespit tutanağı ve tüm dosya kapsamına göre, işlem sırası yüzünden görevli bulunan şikâyetçi Elife Şentürk ile tartışan ve ona kızan sanığın elini cam bankoya vurup camın kırılmasına neden olduğu olayda, mala zarar verme suçunun *genel kasıtlı* işlenebileceği de nazara alındığında, unsurları itibarıyla oluştuğu hukuki durumunun buna göre takdir ve tayini gerektiği gözetilmeden, yazılı gerekçe ile beraatine karar verilmesi, **Yargıtay 9.CD. 28.06.2010 gün ve Esas No:**

Başkasının taşınır veya taşınmaz malına TCK'nun 151. maddesinin 1. fıkrasında sayılan “kısmen veya tamamen yıkmak, tahrip etmek, yok etmek, bozmak, kullanılamaz hale getirmek veya kirletmek ” şeklindeki seçimlik hareketlerle zarar veren ya da 2. fıkarda belirtilen biçimde sahipli bir canlı hayvanı haklı bir sebep olmadan “öldüren, işe yaramayacak hale getiren ve değerinin azalmasına neden olan” ve bu fiilleri bilerek ve isteyerek gerçekleştiren kişi de mala zarar verme suçu açısından aranan kastın varlığı kabul edilir.<sup>223</sup>

Bu suçun olası kastla işlenmesi mümkündür.<sup>224</sup> Olası kastla mala zarar verme suçunun işlenebilmesi için, failin gerçekleşmesi muhtemel sonuçları öngörmesine rağmen bu sonuçları kabullenmesi, neticenin gerçekleşmesine aldırması ve eylemlerine "olursa olsun" bilinciyle devam etmesi gerekmektedir.<sup>225</sup> Nitekim Yargıtay'ın bu yönde vermiş olduğu kararları vardır.<sup>226</sup>

---

**2008/17692, Karar No: 2010/7737 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>223</sup> Parlar/Hatipoğlu, 2008. s.2353.

<sup>224</sup> Centel/Zafer/Çakmut, s.383, Önder, s.466.

<sup>225</sup> Gökpinar, s.219.

<sup>226</sup> “Sanığın küçükbaş hayvanlarını çobansız olarak serbest bırakması sonucu şikayetçinin başına girerek zarar vermesi olayında şikayetçinin daha önceki uyarıları da dikkate alındığında, eylemin *olası kastla* mala zarar verme suçunu oluşturup şikayete bağlı olmadığı gözetilmeden...”. **Yargıtay 9.CD. 22.03.2010. Esas No: 2008/9570, Karar No: 2010/3262 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

“Somut olayda; sanığın daha önce aralarında husumet olan Ferhat ince isimli şahsa ilçe merkezinde karşılaşarak silahla ateş ettiği, bu esnada çevrede araçların bulunduğu, sanığın silahından çıkan mermilerden bir tanesinin müştekiye ait traktörün aküsüne isabet etmek suretiyle kullanılamayacak derecede zarar verdiği, sanığın etrafta bulunan araçların zarar görebileceğini öngörmesine rağmen, birden fazla ateş ederek *olası kast* altında mala zarar verme suçunu işlediği anlaşılmakla, atılı suçtan mahkumiyetine yönelik kabulde bir isabetsizlik görülmemiştir.” **Yargıtay 15 .CD. 14.06.2012 gün ve Esas No: 2012/6868, Karar No: 2012/39239 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

“Somut olayda; Sanığın tavuklarının başıboş köpekler tarafından öldürüldüğü gerekçesiyle köpeklerin yuvalandığını belirttiği boş arsaya söz konusu köpekleri öldürmek amacıyla arasına zehir koyduğu ekmek parçalarını yerleştirmesi sonucu zehirlerden yiyen dört adet köpeklerle birlikte müştekiye ait küçük baş hayvanların da ölmesi biçiminde belirlenen olayda mahkemenin olası kast altında mala zarar verme suçunun işlendiğine ilişkin kabulünde bir isabetsizlik görülmediğinden tebliğnamedeki bozma düşüncesine iştirak edilmemiştir.” **Yargıtay 15 .CD. 19.12.2012 gün ve Esas No:2012/11076, Karar No: 2012/45946 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

“Somut olayda; sanık Sezai ile diğer sanıkların sınır komşusu oldukları, sınır ihtilafı nedeniyle aralarında husumet bulunduğu, aynı sorun nedeniyle olay tarihinde aralarında çıkan tartışmada sanık Sezai'nin, katılan sanıklar Yasemin ve Hamiye'ye sinkafı küfürde bulunarak hakaret ettiği, sanık Yasemin'in de kayın pederine ait arazideki çöpleri ateşe verdiği, yangının büyüyerek katılan sanık Sezai'ye ait bir adet akasya ağacı ile altı adet fındık ağacına da zarar verdiği anlaşılmakla sanık Sezai'nin birden fazla kişiye karşı hakaret, sanık Yasemin'in olası kast ile mala zarar verme suçlarını, işlediklerine dair mahkemenin kabulünde bir isabetsizlik görülmemiştir.” **Yargıtay 15 .CD. 05.03.2013 gün ve Esas**

Yargıtay; “sanıklardan (A)'nın tarlasında bulunan ağaçlardan yedi tanesini, diğer sanık (B) ile birlikte kesmeleri üzerine ağaçların arazinin yanında bulunan şikayetçiye ait bahçeye düşerek, burada bulunan fidanları kırmak suretiyle zarar vermesi eyleminde”<sup>227</sup>, “sanığın, içerideki malzemelerine almak için, birlikte kullandıkları deponun kapısını zorlamak suretiyle açmaktan ibaret olan eyleminde”<sup>228</sup> “sanığın kuşa attığı taşın, terkedilmiş vaziyette duran müştekiye ait minibüsün camına isabet edip kırması eyleminde”<sup>229</sup>, “geceleyin asansör içinde mahsur kalıp, hissettiği ruhi bunalım sonucu asansör camını kıran sanığın eyleminde”<sup>230</sup>, “ sanığın tarlasını sürürken sınırda bulunan ve müştekinin diktiği beton direklerden 3-4 adedinin kaza ile pulluğun çarpması sonucunda devrilmesi şeklindeki eyleminde”<sup>231</sup>, “müştekinin üst katında oturan sanığın, kendi dairesinde tadilat yaptırdığı sırada alt katta hasar oluşmasına sebebiyet verdiği olayda”<sup>232</sup> sanığın, güttüğü koyun sürüsünden ürkererek kaçan bir kısım koyunların şikayetçiye ait yulaf ekili tarlaya girerek zarar vermesi olayında<sup>233</sup> suçun manevi unsurunun oluşmadığına karar vermiştir.

### 3.2.3 Hukuka Aykırılık Unsuru

İşlenen her bir suç, ceza hukukunun ihlali, daha geniş bir ifadeyle hukuk düzeni ile çatışma anlamına gelmektedir. İşte bir fiilin ceza hukukunu ihlal etmesi ve hukuk düzeni ile çatışması hukuka aykırılık unsurunu oluşturmaktadır.<sup>234</sup>

Bir fiilin bu unsuru taşıması için yasada yer alan normu ihlal etmesi yeterli değildir. Ayrıca bu normla korunan hukuki değeri de ihlal etmesi gerekmektedir. Örneğin başkasına ait taşınır veya taşınmaz mala zarar vermek doğrudan yasada yer alan yasaklanmış davranış biçimidir. Fakat bu şekilde icra edilen bir fiilin hukuka aykırılık unsurunu taşıması için söz konusu malın önemsiz ve değersiz olmaması da gereklidir.

---

**No: 2013/2874, Karar No: 2013/8234 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>227</sup> **Yargıtay 15. CD. 24.04.2013 gün ve Esas No: 2013/1808, Karar No: 2013/7499 sayılı ilamı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>228</sup> **Yargıtay 9. CD. 05.03.2009 gün ve Esas No: 2008/13774, Karar No:2009/2687 sayılı kararı.** Noyan, s.29.

<sup>229</sup> **Yargıtay 9. CD. 15.11.1985 gün ve 4817-5195 sayılı kararı.** Görgün, s.324.

<sup>230</sup> **Yargıtay 6. CD. 05.10.1985 gün ve 3292-7151 sayılı kararı.** Görgün, s.324.

<sup>231</sup> **Yargıtay 10. CD. 31.03.1997 gün ve 3934-3915 sayılı kararı.** Parlar/Hatipoğlu, 2008. s.2354.

<sup>232</sup> **Yargıtay 8. CD. 14.03.1991 gün ve 317-2815 sayılı kararı.** Görgün, s.325.

<sup>233</sup> **Yargıtay 15. CD. 11.09.2012 gün ve Esas No: 2012/6177, Karar No:2012/41029 sayılı ilamı.** MEŞE İçtihat ve Mevzuat Bankası Programı, [Erişim: 16.04.2014]

<sup>234</sup> Hafizoğulları /Özen, 2010. s.219.

Aksi takdirde fiil işlenmiş olsa bile ortada bir zarar veya tehlike ve bu kapsamda hukuki bir değerin ihlali söz konusu olmadığı için suç da oluşmamış sayılacaktır. Başka bir ifadeyle fiilin hukuka aykırı olarak kabul edilebilmesi bakımından hem yasayla çatışması hem de yasayla korunan hukuki değeri ihlal etmesi gerekmektedir.<sup>235</sup>

Ceza Kanunu, yasakladığı veya emir buyurduğu bazı fiillerin belli şartlar altında yapılmasına veya yapılmamasına başka bir hükmü ile izin vermekte, bu fiillerin işlenmesini hukuki bir değerin ihlali saymamaktadır. Böyle bir durumda bu fiiller suç teşkil etmemektedir.<sup>236</sup> İşte bu noktada hukuka aykırılık unsurunu ortadan kaldıran ve suçun oluşmamasını sağlayan bir kurum olarak hukuka uygunluk nedenleri karşımıza çıkmaktadır.

Öyleyse mala zarar verme bakımından hukuka aykırılık unsurunun oluşması için, fiilin yasada gösterilen şekilde icra edilmesi ve yasanın koruduğu hukuki değeri ihlal etmesi, ayrıca hukuka uygunluk nedenlerinin bulunmaması gereklidir. Bu kapsamda biz, bu başlık altında TCK’da yer alan *kanunun hükmü*, *hakkın kullanılması*, *ilgilinin rızası* ve *meşru savunma* hukuka uygunluk nedenlerini mala zarar verme suçu açısından inceleyeceğiz.

### **3.2.3.1. Kanunun hükmü**

TCK’nun 24. maddesinin 1. fıkrasında, “kanunun hükmünü yerine getiren kimseye ceza verilmez” hükmü yer almaktadır. Buna göre kanunun hükmünü icra eden failin fiili hukuka aykırı olmayacaktır. Maddedeki “kanun” deyimini ile “hukuk normu” ifade edilmekte olup, kanun, kanun hükmünde kararname, tüzük, yönetmelik, genelge gibi hukuk kurallarının tümünü kapsamaktadır. Kanunun hükmünü yerine getirmenin bir hukuka uygunluk sebebi kabul edilebilmesi bakımından, şekli ve maddi anlamda bir hukuk kuralının bulunması ve failin görevinin gereği olarak bu hukuk kuralına uygun bir şekilde fiilini gerçekleştirmiş olması şarttır.<sup>237</sup>

Örneğin kolluk görevlilerinin, usulüne uygun bir biçimde mahkemece verilmiş bir konuttu arama kararının gereğini yerine getirmek için başka türlü girme olanağının

<sup>235</sup> Hafizoğulları /Özen, 2010. s.220.

<sup>236</sup> Hafizoğulları /Özen, 2010. s.235.

<sup>237</sup> Çınar, Nurullah, 2009. Hakaret suçlarında hukuka uygunluk nedenleri, *Adalet Dergisi*, (34), s.230-231.

bulunmaması nedeniyle konutun giriş kapısının kilit sistemini kırmaları bu kapsamda telakki edilebilir.<sup>238</sup>

### **3.2.3.2. Hakkın kullanılması**

TCK'nun 26. maddesinin 1. Fıkrası gereğince, “hakkını kullanan kimseye ceza verilmez”. Ceza hukukunda hakkın kullanılması, hukuk tarafından koruma altına alınan bir hakkın kullanılması durumunda hak sahibinin cezai yaptırımla karşılaşmaması anlamına gelmektedir. Hakkın kullanılmasının bir hukuka uygunluk nedeni sayılabilmesi için, bir kişiye hukuk düzeni tarafından tanınmış öznel bir hakkın bulunması, hak sahibinin bu hakkını hiçbir merciin aracılığına ihtiyaç duymaksızın kullanabilmesi ve hakkını kullanırken de yasal sınırlar içerisinde hareket etmesi ve hakkın kullanılması ile gerçekleştirilen fiil arasında fikri bir bağlantı bulunması şarttır.<sup>239</sup>

Yargıtay bir kararında, sanığın arazisine müşteki tarafından kavak fidanları dikilmek suretiyle vaki tecavüzü def için bunları söküp atmaktan ibaret eylemini, sanığın hakkını kullanması kapsamında değerlendirdiğini görmekteyiz.<sup>240</sup>

### **3.2.3.3. İlgilinin rızası**

TCK'nun 26. maddesinin 2. fıkrası hükmü gereğince, kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakkına ilişkin olmak üzere, açıkladığı rıza çerçevesinde işlenen fiilden dolayı kimseye ceza verilemeyecektir. Rızanın geçerli olması için, mağdurun mutlak surette tasarrufta bulunabileceği bir hakkının bulunması, mağdurun rıza göstermeye ehil kişilerden olması ve zımni veya sarih bir biçimde rıza açıklamasında bulunması gerekmektedir.<sup>241</sup>

Örneğin bir kişinin sahip olduğu koyunu kurban bayramında kasaba kestirmesi olayında kasabın fiili, koyun sahibinin açıkladığı rıza çerçevesinde suç teşkil etmeyecektir.<sup>242</sup>

---

<sup>238</sup> Sarıtaş, 2009.s.109

<sup>239</sup> Çınar, s.233.

<sup>240</sup> Görgün, s.323.

<sup>241</sup> Çınar, s.245.

<sup>242</sup> Turabi, 2007. s.133.



### 3.2.3.4. Meşru savunma

Meşru savunma, failin, kendisinin veya başkasının bir hakkına yönelmiş saldırı karşısında, savunma amaçlı olarak ve bu saldırıyı uzaklaştıracak ölçüde kuvvet kullanması demektir.<sup>243</sup>

Meşru savunma da mala zarar verme suçunun oluşmasını önleyen hukuka uygunluk nedenlerinden birisidir. Nitekim TCK'nun 25. maddesinin meşru savunmayı düzenleyen 1. fıkrasının gerekçesinde, meşru savunmanın bir hukuka uygunluk nedeni olduğu açık bir biçimde belirtilmiştir. Meşru savunma halinde mala zarar verme suçu oluşmayacaktır. Zira meşru savunma durumunda failin eylemi kanun tarafından haklı görülmektedir.<sup>244</sup> Yargıtay'ın bir kararında, failin keşisine saldıran şikayetçiye ait köpeği öldürmesi meşru (haklı) görülmüştür.<sup>245</sup>

### 3.3. SUÇUN NİTELİKLİ HALLERİ

5237 sayılı TCK'nun 152. maddesinde<sup>246</sup> mala zarar verme suçunun nitelikli halleri düzenlenmiştir. Maddenin gerekçesinde; verilen zararın büyük bir kitleyi etkilemesi olanaklı bulunan bu hâllerde, nitelikli zarar vermenin varlığının kabul edildiği belirtilmiştir.<sup>247</sup>

<sup>243</sup> Özgenç, 2013.s. 327.

<sup>244</sup> Şahin, Mehmet, 2008. Yasal (meşru) savunma, *TBB Dergisi*, (75), s.288.

<sup>245</sup> **Yargıtay 8.CD. 11.03.1991 gün ve 18401/4245 sayılı kararı.** Turabi, 2007. s.131

<sup>246</sup> TCK'nun 152. maddesi;

“(1) Mala zarar verme suçunun;

a) Kamu kurum ve kuruluşlarına ait, kamu hizmetine tahsis edilmiş veya kamunun yararlanmasına ayrılmış yer, bina, tesis veya diğer eşya hakkında,

b) Yangına, sel ve taşkına, kazaya ve diğer felaketlere karşı korunmaya tahsis edilmiş her türlü eşya veya tesis hakkında,

c) Devlet ormanı statüsündeki yerler hariç, nerede olursa olsun, her türlü dikili ağaç, fidan veya bağ çubuğu hakkında,

d) Sulamaya, içme sularının sağlanmasına veya afetlerden korumaya yarayan tesisler hakkında,

e) Grev veya lokavt hâllerinde işverenlerin veya işçilerin veya işveren veya işçi sendika veya konfederasyonlarının maliki olduğu veya kullanımında olan bina, tesis veya eşya hakkında,

f) Siyasî partilerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve üst kuruluşlarının maliki olduğu veya kullanımında olan bina, tesis veya eşya hakkında,

g) Sona ermiş olsa bile, görevinden ötürü öç almak amacıyla bir kamu görevlisinin zararına olarak, İşlenmesi hâlinde, fail hakkında bir yıldan altı yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(2) Mala zarar verme suçunun;

a) Yakarak, yakıcı veya patlayıcı madde kullanarak,

b) Toprak kaymasına, çığ düşmesine, sel veya taşkına neden olmak suretiyle,

c) Radyasyona maruz bırakarak, nükleer, biyolojik veya kimyasal silâh kullanarak, İşlenmesi hâlinde, verilecek ceza iki katına kadar artırılır." şeklindedir.

<sup>247</sup> Özgenç, 2006. s.865.

Görüldüğü üzere mala zarar verme suçunun nitelikli halleri iki ayrı fıkra düzenlenerek her biri için farklı yaptırımlar öngörülmüştür. Birinci fıkradaki cezaya etki eden nedenlerin varlığı halinde cezanın alt ve üst sınırları belirtildiği halde, ikinci fıkra sayılan nedenlerin bulunması durumunda suçun basit hali ya da birinci fıkradaki nitelikli halleri nedeniyle verilen cezanın iki katına kadar arttırılması hükme bağlanmıştır. Kanun koyucu birinci fıkra, (g) bendi hariç olmak üzere bazı mallara karşı gerçekleştirilen zarar verme fiillerini, bu malların sahip oldukları nitelikler itibariyle taşıdıkları önemi dikkate alarak daha ağır bir yaptırıma tutmuştur. Örneğin kamu kurum ve kuruluşlarına ait olma, kamu hizmetine tahsis edilmiş olma, bir siyasi partiye ait olma gibi. İkinci fıkra ise suçun işlenişinde kullanılan araçlar nazara alınarak cezanın artırılması hüküm altına alınmıştır. Bu fıkranın uygulanması bakımından suçun maddi konusunu oluşturan malın TCK'nun 151. veya 152/1 maddesi kapsamında olmasının bir önemi bulunmamaktadır. Düzenlemeye göre fiil, birinci fıkra kapsamına giren bir mala karşı ikinci fıkra öngörülen şekilde gerçekleştirilmiş ise her iki nitelikli hal birlikte tatbik edilecektir. Birinci fıkranın son bendinde failin özel saiki ağırlaştırıcı neden olarak kabul edilmiştir.<sup>248</sup>

Hemen belirtmek gerekir ki somut bir olayda suçun basit hali ile nitelikli hali birlikte gerçekleşirse, fail suçun nitelikli haline göre cezalandırılacaktır. Örneğin failin, bir işyerinin önce camını kırıp sonra içerideki perdeleri ateşe vermesi olayında olduğu gibi. Yargıtay'ın uygulaması da bu doğrultudadır.<sup>249</sup>

---

<sup>248</sup> Sarıtaş, 2009. s.117-118.

<sup>249</sup> “Somut olayda; mağdura ait barda bir miktar alkol aldıktan sonra fazla hesap istendiği düşüncesiyle bar çalışanlarıyla tartışan sanığın, alkolün ve bu olayın etkisiyle iş yeri kapandıktan sonra tekrar gelerek camını taşla kırıp cam kenarında bulunan perdeyi bir kaç yerinden yaktığı ve olay yerine gelen polislerce yakalandığı sabit olmakla, yakarak mala zarar verme suçunun oluştuğuna yönelik kabulde bir isabetsizlik görülmemiştir.” **Yargıtay 15.CD., 27/11/2012 gün ve Esas No: 2012/11188, Karar No: 2012/44278 sayılı ilamı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim Tarihi: 17.04.2014]

“Sanıkların aynı zaman içerisinde katılan Adil Yılmaz ve çocuklarının bulunduğu evi taşıyarak camı kırmaları, tel örgüyü söküp tahrip etmeleri, dinamo ve su borularını dağıtmaları ve aynı yerde bulunan tarladaki narenciye fidanlarını söküp, kırarak zarar vermeleri şeklinde gerçekleşen olayda eylemin tek olduğu ve nitelikli mala zarar verme suçunu oluşturduğu gözetilmeden eylemin ikiye bölünerek iki ayrı suçtan yazılı şekilde mahkumiyete karar verilmesi..” **Yargıtay 15. CD. 24.05.2012 gün ve 2012/4741-2012/37821 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim Tarihi: 17.04.2014]

### **3.3.1. Konu Bakımından Nitelikli Haller**

TCK'nun 152. maddesinin 1. fıkrasında 7 bent halinde sayılan nitelikli hallerden (g) bendi haricindekilerin müşterek özellikleri, nitelikli halin suçun konusu itibariyle gerçekleşmesidir.

#### **3.3.1.1. Suçun kamu kurumu ve kuruluşlarına ait, kamu hizmetine tahsis edilmiş veya kamunun yararlanmasına ayrılmış yer, bina, tesis veya diğer eşya hakkında işlenmesi**

TCK'nun 152.maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi, mala zarar verme suçunun; kamu kurum ve kuruluşlarına ait, kamu hizmetine tahsis edilmiş veya kamunun yararlanmasına ayrılmış yer, bina, tesis veya diğer eşya hakkında işlenmesi hâlinde, failin cezalandırılacağından bahsetmektedir.

Maddenin gerekçesinde; birinci fıkranın (a) bendinde, mala zarar verme suçunun konusunu, kamu kurum ve kuruluşlarına ait, kamu hizmetine tahsis edilmiş veya kamunun yararlanmasına ayrılmış yer, bina, tesis veya diğer eşyanın oluşturmasının, bu suçun nitelikli unsuru olarak kabul edildiği belirtilmiştir. Kamu kurum ve kuruluşlarına ait bina ve tesislerle, buralarda bulunan veya bu bina ve tesislere ait olan eşya, örneğin kanalizasyon boru ve mazgalları, kamu hizmetine veya kamunun yararlanmasına tahsis edilmiş tesis ve eşyanın, bu bent kapsamında değerlendirilmesi gerektiği, keza, trafik işaret ve levhalarına zarar veren, bir park yerindeki oturma veya oyun gruplarını tahrip eden kişinin, bu bent hükmüne göre cezalandırılacağı ifade edilmiştir. Zarar verilen eşyanın mülkiyetinin kamuya ait olması şart değildir. Önemli olan, eşyanın kamu hizmetine veya kamunun yararlanmasına tahsis edilmiş olmasıdır.<sup>250</sup>

Bu bendin doğru bir şekilde yorumlanması ve uygulanması bakımından kamu kurum ve kuruluşları ve kamu hizmeti kavramlarından ne anlaşılması gerektiği ortaya konulmalıdır.

---

<sup>250</sup> Özgenç, 2006. s.865.

Kamu kurum ve kuruluşları; yasama ve yargı organları, idare makamları, kamu tüzelkişiliklerini, mahalli idareleri, kamu iktisadi teşebbüslerini ve üst kuruluşları içine alan makamları belirtmek için kullanılır.<sup>251</sup>

Kamu hizmeti, piyasanın işleyiş kurallarından belli oranda bağışık kılınarak devlet tarafından üstlenilmiş, toplumsal ihtiyaçları karşılayacak mal ve hizmet üretimidir. Kamu hizmeti alanına dahil edilmiş mal ve hizmet üretiminin, devlet tarafından bizzat yapılması mümkün olduğu gibi özel girişimcilere de yaptırılabilir.<sup>252</sup>

Yasa metninden anlaşılacağı üzere, eşyanın kamu kurum ve kuruluşlarına ait olması veya bu eşyanın kamu hizmetine tahsis edilmiş ya da kamunun yararlanmasına ayrılmış olması durumunda bu nitelikli hal gerçekleşir.<sup>253</sup>

Failin zarar verdiği kamu kurum veya kuruluşuna ait bina veya tesisin mülkiyetinin devlete ait olması gerekli değildir. Bina veya tesis, özel mülkiyete konu olmakla birlikte kiralama yoluyla kamu hizmetine tahsis edilmiş ise bu nitelikli halin uygulanması icab eder.<sup>254</sup> Nitekim gerekçede de “zarar verilen eşyanın mülkiyetinin kamuya ait olması şart değildir. Önemli olan, eşyanın kamu hizmetine veya kamunun yararlanmasına tahsis edilmiş olmasıdır” denilerek bu hususa vurgu yapılmıştır. Yine kamu kurum ve kuruluşlarına ait veya kamu hizmetine tahsis edilmiş araçları, tabela ve levhaları, belediyeye ait çöp kovalarını vs. bentte geçen “diğer eşya” kapsamında değerlendirmek gerekir.

Öğretide *Dönmezer*<sup>255</sup>, bu bent hükümlerinin uygulanması bakımından eşyanın kamu hizmetine tahsis edilmiş bulunmasını yeterli saymakta, fiilen kamu hizmetinde kullanılmanın şart olmadığını ifade etmektedir. Buna karşı *Önder*<sup>256</sup> ise, yalnız tahsis edilmiş, bununla birlikte henüz fiilen kamu hizmeti için kullanılmamakta olan eşya hakkında bu bent hükümlerinin uygulanamayacağını belirtmektedir.

---

<sup>251</sup> Artuç, s.230.

<sup>252</sup> İdare Hukuku Kavramları, [<http://80.251.40.59/politics.ankara.edu.tr/karahan/makaleler/kavramlar.pdf>] [Erişim:21.04.2014]

<sup>253</sup> Gürocak, s.167.

<sup>254</sup> Önder, s.470

<sup>255</sup> Dönmezer, s.477-478.

<sup>256</sup> Önder, s.470. Aynı yönde: Centel/ Zafer/Çakmut, s.385, Parlar/Hatipoğlu, 2006. s.544.

Yargıtay kararlarında; kanaletlere<sup>257</sup>, hastane hizmet aracına<sup>258</sup>, belediyeye ait kantar odasına<sup>259</sup>, polis otosuna<sup>260</sup>, karakoldaki resim panosuna<sup>261</sup>, PTT ankesörlü telefonkulübesine<sup>262</sup>, SSK Dispanserinin kapısına<sup>263</sup> adliye camı<sup>264</sup>, ilköğretim okulu camı<sup>265</sup> ve cezaevinin camları<sup>266</sup>nın bu bent kapsamında değerlendirildiği görülmektedir.

<sup>257</sup> “Somut olayda; sanığın, Köşelerli köyü mülki hudutları içerisinde yer alan 490 parsel sayılı taşınmaz bitişiğindeki kamu hizmetine tahsis edilen kanaletleri sökmek suretiyle zarar verdiği anlaşılmakla, eyleminin nitelikli mala zarar verme suçunu oluşturduğuna dair mahkemenin kabulünde bir isabetsizlik görülmemiştir.” **Yargıtay 15. CD. 03.07.2013 gün ve Esas No:2013/10698, Karar No:2013/12397 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>258</sup> “Somut olayda; sanığın Karşıyaka Devlet Hastanesi otoparkında park halindeki 05 AT 3949 plakalı hastaneye ait hizmet aracının sol dış dikiz aynasına vurarak kırılmasına neden olması eyleminin "nitelikli mala zarar verme" suçunu oluşturduğunu takdir eden mahkemenin kabul ve uygulamasında bir isabetsizlik görülmemiştir.” **Yargıtay 15. CD. 16.05.2013 gün ve Esas No:2013/6054, Karar No:2013/9068 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>259</sup> “Somut olayda; olay tarihinde alkollü olan sanığın, Afyonkarahisar Merkez Işıklar Kasabası Belediyesine ait kantar odasının iki adet camını taş atmak suretiyle kırdığı anlaşılmakla, eyleminin nitelikli mala zarar verme suçunu oluşturduğuna dair mahkemenin kabulünde bir isabetsizlik görülmemiştir.” **Yargıtay 15. CD. 06.06.2013 gün ve Esas No: 2013/3962, Karar No:2013/10516 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>260</sup> “Sanığın polis ekip otosunun camını ve kapısını kırması eyleminin 5237 sayılı TCK’nın 152/1-a maddesi kapsamında bulunduğu, hukuki durumunun ve lehe yasa değerlendirmesinin buna göre takdir ve tayini gerektiğinin gözetilmemesi...” **Yargıtay 9. CD. 23.03.2009 gün ve Esas No:2007/9198, Karar No: 2009/3369 sayılı kararı.** Noyan, 2010.s.44.

<sup>261</sup> “Sanığın adli işlem yapılmak üzere getirildiği polis karakolunda resim panosuna kafası ile vurarak zarar verdiğinin görgü tespit tutanağı ve yeminli tanık beyanlarından anlaşılmakla mala zarar verme suçunun sübuta erdiği hukuki durumunun buna göre takdir ve tayini gerektiği gözetilmeden yazılı gerekçe ile beraatine karar verilmesi...” **Yargıtay 9. CD. 02.02.2009 gün ve Esas No:2007/11704, Karar No: 2009/994 sayılı kararı.** Noyan, s.45.

<sup>262</sup> “Sanığın 13.05.2001 tarihinde P.T.T'ye ait ankesörlü telefon kulübesinin camını kırma eyleminin suç tarihinde yürürlükte olan 765 sayılı TCK’nın 516. maddesinin 2. fıkrasının 3. bendi ve suç tarihinden sonra yürürlüğe giren 5237 sayılı TCK’nın 152/1-a maddesinde tanımlanan kamu malına zarar verme suçunu oluşturacağı da nazara alınarak sanığın lehine olan kanunun tespiti ile lehe kanunun bir bütün halinde uygulanması ve bu durumun hükmün gerekçesine yansıtılması suretiyle hüküm tesisi gerektiği gözetilmeden suç vasfında yanlışya düşülerek yazılı şekilde hüküm tesisi...” **Yargıtay 9. CD. 12.05.2009 gün ve Esas No:2008/21559, Karar No: 2009/5612 sayılı kararı.** Noyan, s.45.

<sup>263</sup> “Kamu hizmetine ayrılmış binalarla eklentilerine veya bunların mütemmim cüz’ünü teşkil eden taşınır nitelikteki eşya ve parçalarına zarar verilmesi eyleminin 765 sayılı TCK’nın 516/3. maddesinde tanımlanan suçu oluşturacağı somut olayda sanığın SSK Dispanserinin kapı camını kırarak zarar verme eyleminin de bu fıkra kapsamında bulunduğu, hukuki durumunun buna göre takdir ve tayini gerektiği gözetilmeden, suç vasfında yanlışya düşülerek yazılı şekilde hüküm tesisi...” **Yargıtay 9. CD. 26.01.2009 gün ve Esas No:2007/9402, Karar No: 2009/636 sayılı kararı.** Noyan, s.46.

<sup>264</sup> “Sanığın adliye binasına ait camı kırma eyleminin, 765 sayılı TCK’nın 516/3. maddesindeki suçu oluşturacağı gözetilmeden, suç vasfında yanlışya düşülerek yazılı şekilde hüküm tesisi...” **Yargıtay 9. CD. 17.03.2009 gün ve Esas No:2007/7934, Karar No: 2009/3084 sayılı kararı.** Noyan, s.46.

<sup>265</sup> Sanığın ilköğretim okulu camını kırması eyleminin suç tarihinde yürürlükte olan 765 sayılı TCK’nın 516/3 ve karar tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı TCK’nın 152/1-a maddelerinde tanımlanan suçu oluşturduğu hukuki durumunun ve lehe yasa değerlendirmesinin buna göre takdir ve tayini gerektiği

### 3.3.1.2. Suçun yangına, sel ve taşkına, kazaya ve diğer felaketlere karşı korunmaya tahsis edilmiş her türlü eşya veya tesis hakkında işlenmesi

TCK'nun 152. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendine göre, suçun yangına, sel ve taşkına, kazaya ve diğer felaketlere karşı korunmaya tahsis edilmiş her türlü eşya veya tesis hakkında işlenmesi, suçun temel şekline nazaran daha ağır ceza ile cezalandırılmayı gerektirmektedir.<sup>267</sup>

Maddenin gerekçesinde, mala zarar verme suçunun, yangına, sel ve taşkına, kazaya ve diğer felaketlere karşı korunmaya tahsis edilmiş her türlü eşya veya tesis hakkında işlenmesi, mala zarar verme suçunun konu bakımından bir nitelikli unsuru olarak tanımlandığı belirtilmiştir.<sup>268</sup>

Bu hükmün karşılığı, mülga 765 sayılı TCK'nun 516/2. maddesinin (4) nolu bendinde “Setler ya da felaketlere karşı kamunun korunması amacıyla yapılmış koruma araçları ve diğer yapı ya da bir kamu hizmetine ayrılan gereçler ve işaretlere” zarar verme olarak düzenlenmişti. Görüldüğü üzere, 5237 sayılı TCK, bu maddeyi daha sade ve kapsamlı bir şekilde düzenlemiştir.

Yangına, sel ve taşkına, kazaya ve diğer felaketlere karşı korunmaya tahsis edilmiş her türlü eşya veya tesis, bu nitelikli halin konusunu teşkil etmektedir. Kanunda sözü edilen, “yangın, sel, taşkın, kaza” gibi haller bazı felaketlere birer örnek olarak gösterilmiş ise de, diğer felaketlere karşı korunma amacına özgülenmiş her türlü eşya veya tesis ifadesi ile tüm felaketlerin önlenmesine matuf eşya veya tesise verilen zararların bu bend kapsamında bulunduğu belirtilmiştir.<sup>269</sup>

Bu bendin uygulanması bakımından eşya veya tesislerin kamuya veya özel kişilere ait olmasının herhangi bir önemi yoktur, ancak herhalde söz konusu eşya veya tesisin bir “felakete” karşı korunmaya özgülenmiş olması gerekmektedir. Öyleyse fırtına, kasırga

---

gözetilmeden, suç vasfında yanılığa düşülerek yazılı şekilde hüküm tesisi...” **Yargıtay 9. CD. 06.02.2008 gün ve Esas No:2007/5141, Karar No: 2008/672 sayılı kararı.** Noyan, s.46.

<sup>266</sup> “...sanığın cezaevinin camını kırması sebebiyle hakkında 765 sayılı TCK.nun 516. maddesinin 2. fıkrasına 4806 sayılı Kanunla eklenen son cümlelerin uygulanması gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi, aleyhe temyiz bulunmadığından bozma nedeni yapılmamıştır.” **Yargıtay 9. CD. 15.10.2008 gün ve Esas No:2007/10502, Karar No: 2008/11075 sayılı kararı.** Noyan, s.46.

<sup>267</sup> Parlar/Hatipoğlu, 2008. s.2363.

<sup>268</sup> Özgenç, 2006. s.865.

<sup>269</sup> Tezcan/Erdem/Önok, s.574, Parlar/Hatipoğlu, 2006. s.545.

felaket olarak nitelendirebilir diğer hallere karşı korunmak amacıyla özgülennmiş her çeşit eşya veya tesis de bu bent kapsamında değerlendirilecektir. Örneğin barajlar, toprak kaymasına veya su taşmasına engel olacak diğer yapı ve setler, itfaiye arazözü ve yangın söndürme tüpleri, alarmları gibi aletler, demiryollarındaki sinyalizasyon cihazları, gemilerdeki can yelekleri vb. eşyalar hakkında işlenen mala zarar verme suçları bu bent kapsamında telakki edilir.<sup>270</sup>

### **3.3.1.3. Suçun devlet ormanı statüsündeki yerler hariç, nerede olursa olsun, her türlü dikili ağaç, fidan veya bağ çubuğu hakkında işlenmesi**

TCK'nun 152. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendinde, suçun devlet ormanı statüsündeki yerler hariç, nerede olursa olsun, her türlü dikili ağaç, fidan veya bağ çubuğu hakkında işlenmesi mala zarar verme suçunun konu bakımından bir nitelikli unsur olarak kabul edilmiştir.<sup>271</sup>

Maddenin gerekçesine göre, Devlet ormanı statüsündeki yerler hariç, nerede olursa olsun, her türlü dikili ağaç, fidan veya bağ çubuğuna zarar verilmesi, daha ağır ceza ile cezalandırılmayı gerektirmektedir. Devlet ormanı statüsündeki yerlerde bulunan ağaç ve fidanlara zarar verilmesi, Orman Kanununda ayrı suçlar olarak tanımlandığı için, bu bent kapsamı dışında mütalaa edilmiştir.<sup>272</sup>

Bu hükmün karşılığı, mülga 765 sayılı TCK'nun 516/2. maddesinin (6) nolu bendinde "Dikilmiş bağ çubukları veya meyveli ağaç veya fidanlar ile gezi yerleri veya alanlardaki ağaçlara" zarar verme olarak öngörülmüştü.

Görüldüğü üzere her iki düzenleme arasında bazı farklılar mevcuttur. 5237 sayılı TCK'da, suçun konusunu oluşturan ağaç ve fidanların meyveli olması şartına yer verilmemiş, ayrıca meyveli olup olmadığına bakılmaksızın her çeşit ağaç ve fidana zarar verilmesi yeterli görülmüş<sup>273</sup>, Devlet ormanı statüsündeki yerlerde bulunan ağaç ve

<sup>270</sup> Parlar/Hatipoğlu, 2008. s.2363, Aynı yönde: Centel/Zafer/Çakmut, s.386, Tezcan/Erdem/Önok, s.574, Önder, s.471.

<sup>271</sup> Parlar/Hatipoğlu, 2008. s.2363.

<sup>272</sup> Özgenç, 2006. s.865.

<sup>273</sup> "Zarar verilen kavak ağaçlarının dikili ağaç olup sanık hakkında 5237 sayılı TCK'nın 152/1-c maddesi yerine aynı Kanunun 151/1. maddesi uyarınca uygulama yapılması suretiyle eksik ceza tayini aleyhe temyiz bulunmadığından bozma nedeni yapılmamıştır." **Yargıtay 9.CD. 29.11.2012 gün ve Esas No: 2012/7853, Karar No: 2012/13921 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

fidanlara zarar verilmesi ise, 6831 sayılı Orman Kanununda ayrı birer suç olarak ihdas edildiğinden, bu bendin kapsamı dışında tutularak<sup>274</sup> uygulamada ortaya çıkabilecek duraksamaların önüne geçilmiştir.<sup>275</sup>

Bentte sözü edilen “bağ çubuğu” ifadesi asma fidesi, “fidan” ifadesi ise ağaç ve ağaççıkların yeni yetişeni biçiminde anlaşılmalıdır. Dikilmemiş yabancı bağ çubukları ve maddede sayılanların dışında kalan bitkiler bu bend kapsamında mütalaa edilemez.<sup>276</sup> Yargıtay bir kararında, bu bendin uygulanması bakımından suça konu bitkinin, dikili ağaç veya fidan niteliği bulunup bulunmadığının tespiti ile sonucuna göre suç vasfının tayin edilmesi gerektiğine işaret etmiştir.<sup>277</sup>

Bu bendin uygulanması bakımından, ağaç, fidan veya bağ çubuklarının dikili olması yeterlidir. Bunların bulundukları yerlerin önemi bulunmamaktadır. Yani ağaç, fidan veya bağ çubukları, kişilerin özel mülkünde veya orman statüsündeki yerler hariç kamuya ait diğer alanlarda olabilir.<sup>278</sup> Yargıtay’ın konuyla ilgili bir kararı, “5787 ada 2 ve 3. parseller maliki olan sanığın, bu parsellerin güney cephesinde olan ve imar uygulamasında park sahası içinde kalan ağaçları kestirmesi eyleminin "nitelikli mala zarar verme" suçunu oluşturduğunu takdir eden mahkemenin kabul ve uygulamasında bir isabetsizlik görülmemiştir.” şeklindedir.<sup>279</sup>

---

<sup>274</sup> “Suça konu ceviz ağaçlarının dikili bulundukları iddia edilen yerde yapılan keşif sonucu düzenlenen bilirkişi raporunda, anılan yerin orman sayılan yerlerden olduğu ve özel mülkiyete konu teşkil edemeyeceğinin belirtilmesi karşısında; sanığın eyleminin 6831 sayılı Orman Kanununun 91. maddesinde yazılı suçu oluşturup oluşturmayacağına karar yerinde tartışılmaması...” **Yargıtay 9.CD. 05.04.2012 gün ve Esas No: 2010/17110, Karar No: 2012/4521 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>275</sup> Parlar/Hatipoğlu, 2008. s.2364.

<sup>276</sup> Parlar/Hatipoğlu, 2008. s.2364.

<sup>277</sup> “Suça konu muz bitkisinin otsu bir özelliği olup, odunsu yapıya sahip olmaması ve yörede ortalama bir yıl ömrü olup ve her yıl yeniden ekime konu olması karşısında; bu muz türünün dikili ağaç veya fidan niteliği bulunup bulunmadığı konusunda İlçe Tarım Müdürlüğünden görüş alınması suretiyle suç vasfının tayini yerine eksik araştırma ile hüküm kurulması...” **Yargıtay 9.CD. 19.01.2012 gün ve Esas No: 2011/2641, Karar No: 2012/940 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

“Sanığın komşusuna ait gül bitkisini kesmek şeklindeki eyleminin TCK’nın mala zarar verme suçunun temel şeklini düzenleyen 151/1. maddesine uyduğu gözetilmeden, dikili ağaç ve fidanlara zarar verme eylemini yaptırma bağlayan 152. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendi ile cezalandırılmasına karar verilmesi...” **Yargıtay 9.CD. 28.12.2011 gün ve Esas No: 2010/188, Karar No: 2011/30736 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>278</sup> Centel/Zafer/Çakmut, s.386, Parlar/Hatipoğlu, 2008. s.2364.

<sup>279</sup> **Yargıtay 15.CD. 25.04.2013 gün ve Esas No: 2013/637, Karar No: 2013/7630 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]



Suçun oluşumu bakımından zarar verilen dikili ağaç, fidan veya bağ çubuğunun suç tarihi itibarıyla hayatiyetini kaybetmemiş olması gerekmektedir.<sup>280</sup> Bunlara sahipli hayvanların zarar vermesi halinde hayvanların gözetim ve denetiminden sorumlu olan kişi bu bende göre cezalandırılacaktır.<sup>281</sup>

Türk Medeni Kanununun “Mülkiyet hakkının içeriği” başlıklı 683. maddesi: “Bir şeye malik olan kimse, hukuk düzeninin sınırları içerisinde o şey üzerinde dilediği gibi kullanma, yararlanma ve tasarrufta bulunma yetkisine sahiptir” hükmü ile malikin mülkiyet hakkını yasal sınırlar içinde kullanabilme yetkisini düzenlemiştir. Öte yandan, anılan Kanunun taşınmaz mülkiyet hakkının kısıtlamalarını düzenleyen “komşu hakkı” bölümünde yer alan 740. maddesi ise, başkasının mülküne taşarak zarar veren dal ve köklerin, zarar gören mülk sahibinin istemi üzerine uygun bir süre içinde kaldırılmaması halinde, zarar gören mülk sahibi tarafından kesilebileceği ve kendi mülkiyetine geçirilebileceği hükmünü içermektedir. Görüleceği üzere bu madde ile de mülkiyetin taşkın kullanımına kısıtlama getirilmiştir. Buna göre, mülk sahibi bu hakkını, önceden istemde bulunmasına karşın taşan dal ve kökler uygun bir süre içinde kaldırılmadığı takdirde kendisi kullanabileceği gibi, bu zararın mahkeme aracılığı ile giderilmesini de isteyebilir. Örneğin fail, komşusu olan mağduru çatısındaki kiremitlere zarar veren ağaçları budaması konusunda uzun süre uyarır ve mağdur bu uyarılara aldırış etmezse bunun üzerine failin mağdura ait ağaçların dallarını budama hakkı ortaya çıkar. Fail, TMK’den doğan bu hakkını kullandığında mala zarar verme suçunu işlemiş sayılmaz.<sup>282</sup>

---

<sup>280</sup> “Sanık savunmaları, katılanın beyanları, olay yeri görgü tespit tutanağı, bilirkişi raporu ve tüm dosya kapsamına göre, suça konu ağacın suç tarihi itibarıyla kurumuş olduğunun, dolayısıyla TCK’nın 152/1-c maddesi anlamında dikili ağaç vasfını haiz olmadığının anlaşılması karşısında, sanığın eyleminin TCK’nın 151/1. maddesinde düzenlenen basit nitelikte mala zarar verme suçunu oluşturduğu hukuki durumunun buna göre takdir ve tayini gerektiği gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması...”

**Yargıtay 9.CD. 06.12.2012 gün ve Esas No: 2012/10060, Karar No : 2012/14402 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>281</sup> “Somut olayda; Çeşme-Ildırı köyünde çiftçilik-çobanlık yapan ve küçükbaş hayvan sürüsü bulunan sanığın, komşu Urla-Kadıovacık köyünde ikamet eden katılanın Manastır mevkiindeki zeytinliğine gözetim-denetim vazifesini yerine getirmeksizin hayvanlarının muhtelif tarihlerde bir kaç kez girmesine ve çeşitli türde meyve fidanlarına-ağaçlarına zarar vermelerine neden olması eyleminin "nitelikli mala zarar verme" suçunu oluşturduğunu takdir eden mahkemenin kabul ve uygulanmasında bir isabetsizlik görülmemiştir.” **Yargıtay 15.CD. 25.04.2013 gün ve Esas No: 2013/633, Karar No: 2013/7624 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>282</sup> “Somut olayda, sanık ile mağdurun bitişik arazilerde komşu oldukları, mağdura ait ağaçların sanığa ait binanın çatısındaki kiremitlere zarar verdiği ve sanığın bu durumdan rahatsız olduğu, sanığın uzun süre

Eğer fail, yararlanma kastıyla ağaca zarar veriyorsa, böyle bir durumda yalnız hırsızlık suçu oluşacak, faile ayrıca mala zarar verme suçundan ceza verilemeyecektir.<sup>283</sup> Yine fail, iştirak halinde malik olduğu taşınmazda bulunan ağaçlara zarar verirse bu suç oluşmaz.<sup>284</sup>

#### **3.3.1.4. Suçun sulamaya, içme sularının sağlanmasına veya afetlerden korumaya yarayan tesisler hakkında işlenmesi**

TCK'nun 152. maddesinin 1 . fıkrasının (d) bendine göre, ; mala zarar verme suçunun, “sulamaya, içme sularının sağlanmasına veya afetlerden korumaya yarayan tesisler” hakkında işlenmesi, suçun temel şekline nazaran daha ağır ceza ile cezalandırılmayı gerektirmektedir.<sup>285</sup>

Bu hükmün karşılığı, mülga 765 sayılı TCK'nun 516/2. maddesinin (5) nolu bendinde “kanal veya sulamaya ait her türlü doğal veya yapay su yatakları ve bu tür diğer yapılara” zarar verme olarak düzenlenmekteydi.

Mülga 765 sayılı TCK'da içme sularının getirilmesine ve sağlanmasına özgülenmiş tesislere karşı gerçekleştirilen fiiller nitelikli hal olarak kabul edilmemektedir. 5237 sayılı TCK ise, içme sularının sağlanmasına yarayan tesisler hakkında işlenen fiilleri, nitelikli hal saymıştır.

---

mağduru uyarmasına rağmen mağduru bu konuda bir tedbir almaması üzerine sanığın mağdura ait ağaçların dallarını budadığı anlaşıldığından, unsurları oluşmayan suçtan sanığın beraati yerine, yazılı şekilde mahkûmiyetine karar verilmesi...”, **9. CD., 05.10.2011 gün ve Esas No: 2009/15592, Karar No: 2011/27763 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>283</sup> “Ağaç alım satımı ile uğraşan Hasan Sarı ve Yusuf Sert ile görüşüp onlara diğer katılanların sahibi olduğu kavak dikili taşınmazı göstererek kendisine ait olduğunu söyleyen ve 37 adet kavak ağacının kesilmesi karşılığında 500 TL kapora alan sanığın, kavak ağaçlarının bu şahıslarca kesilip faydalanmak amacıyla götürüleceğini bilmesi ve neticeyi de istemesi, bu suretle asli failler Hasan Sarı ve Yusuf Sert'i yanıltarak hırsızlık suçunun işlenmesinde araç olarak kullanması karşısında, hırsızlık suçundan TCK'nın 37/2. maddesi uyarınca dolaylı fail olarak sorumlu tutulması gerektiği halde, suç niteliğinde yanılığa düşülerek mala zarar verme suçundan mahkûmiyetine karar verilmesi...” **Yargıtay 9.CD. 31.03.2010 gün ve Esas No: 2008/10751, Karar No: 2010/3748 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>284</sup> “Sanıkların, katılan ile iştirak halinde malik oldukları bahçedeki ağaçları kestikleri, çitleri söktükleri olayda mala zarar verme suçunun unsurlarının oluşmadığına yönelik kabulde bir isabetsizlik görülmemiştir.” **Yargıtay 15.CD. 11.10.2012 gün ve Esas No: 2012/9578, Karar No: 2012/43341 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>285</sup> Noyan,s.55.

TCK'nun 152/1. maddesinin (b) bendinde “felaketlere karşı korunmaya tahsis edilmiş” eşya hakkında işlenen zarar verme fiili, ayrı bir nitelikli hal olarak belirtilmesine karşın (d) bendinde de “afetlerden korunmaya yarayan” tesisler hakkında işlenmesinden ikinci kez bahsedilmesi gereksiz bir tekrar olduğu düşüncesiyle eleştirilmiştir.<sup>286</sup>

Bu bendin uygulanması bakımından sulamaya, içme sularının sağlanmasına veya afetlerden korumaya yarayan tesislerin özel kişilere veya kamu tüzelkişiliklerine ait olması hakkında bir fark gözetilmemiştir. Buna göre tesislerin sahibi kim olursa olsun bunlara zarar verildiğinde nitelikli hal gerçekleşmiş sayılır.<sup>287</sup>

Bu bend ile hem tarımsal sulamalarla ilgili yapı ve tesislere, hem de içme sularının sağlanmasına yarayan tüm tesislere zarar verilmesi artırım nedeni olarak öngörülmüştür.

Bu nitelikli halin uygulanabilmesi için tesisin fiilen sulama veya içme suyunun sağlanması amacını gerçekleştiriyor olması gerekmektedir.<sup>288</sup> Henüz tamamlanmamış tesisleri bu kapsamda değerlendirmek mümkün değildir.<sup>289</sup> Belediyeye ait su boruları<sup>290</sup>, kaynaktan eve su getiren boru veya hortum<sup>291</sup>, su depoları<sup>292</sup>, içme suyuna özgü çeşme,

---

<sup>286</sup> Parlar/Hatipoğlu, 2008. s.2364.

<sup>287</sup> Tezcan/Erdem/Önok, s.575. Centel/Zafer/Çakmut, s.387, Parlar/Hatipoğlu, 2008. s.2364, Bakıcı/Yalvaç, s.435.

<sup>288</sup> Parlar/Hatipoğlu, 2008. s.2364.

<sup>289</sup> Tezcan/Erdem/Önok, s.575, Centel/Zafer/Çakmut, s.387, Önder, s.472.

<sup>290</sup> “Sanığın, sekiz yıllık su borcunu ödememesi nedeniyle Hamur İlçesi Belediye Başkanlığınca içme suyunun kesilip aboneliğinin iptal edildiği, buna kızan sanığın kardeşi Hamza ile birlikte kendi tapulu arazilerinden geçen belediyeye ait içme suyu borusunu kırarak zarar verdikleri olayda, mahkemenin mala zarar verme suçunun oluştuğuna ilişkin kabulünde bir isabetsizlik görülmemiştir.” **Yargıtay 15. CD. 13.6.2013 gün ve Esas No: 2013/3794, Karar No: 2013/11031 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>291</sup> “Sanığın, uzaktaki bir arazide bulunan su kaynağından toprak altından ve kendisine ait bahçeden geçer şekilde, kardeşi olan katılanın evine içme suyu taşımak için döşenen ve mülkiyeti katılana ait su borusunu, ortadan kesmek suretiyle kasten gerçekleştirdiği eylem ile içme suyu tesisatını, beklenen fonksiyonu kısmen yapamayacak duruma getirerek bozduğu anlaşıldığından eylemin 5237 sayılı TCK'nun 152/1-d maddesine temas eden mala zarar verme suçunu oluşturduğu yönündeki kabulde bir isabetsizlik görülmemiştir.” **Yargıtay 15. CD., 16.05.2012 gün ve Esas No: 2012/3098, Karar No: 2012/37254 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

“Sanığın, aralarında husumet bulunan amcası katılanın ve komşularının evine içme suyu gelmesini sağlayan boruları kırmak suretiyle nitelikli mala zarar verme suçunu işlediğinin iddia edildiği olayda, içme sularının sağlanmasına yönelik boruların kırılması suretiyle nitelikli mala zarar verme suçunun sabit olduğu gerekçesine dayanan mahkemenin kabulünde bir isabetsizlik bulunmamıştır.” **Yargıtay 15. CD. 22.04.2013 gün ve Esas No: 2013/2023, Karar No: 2013/7307 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

“Şikâyetçinin evinin içme suyu ihtiyacını sanığın evine 400 metre mesafede bulunan dereден sağladığı, bu kapsamda dere ile evi arasına plastik su hortumu döşediği, şikâyetçinin bu suyu kullanmasını istemeyen sanığın bahsi geçen hortumu keserek, hortumun içerisine ağaç kazık çakarak zarar verdiği olayda, mahkemenin 5237 sayılı TCK'nın 152/1-d maddesinde düzenlenen nitelikli mala

devlete ait su işlerinin kanalı, sulama amacıyla yapılan kanallar ve yapay su yatakları, içme suyu yolları, değirmen arkı ve benzeri tesislere karşı işlenen fiiller (d) bendi kapsamında değerlendirilecektir. “Afet” sözcüğü, çeşitli doğa olaylarının neden olduğu yıkım manasına gelir. Afetlerden korumaya yarayan tesisler hakkında işlenen mala zarar verme fiilleri de bu bent kapsamında değerlendirilecek, ancak sulamaya veya içme sularının sağlanmasına yaramayan tesisler, örneğin kanalizasyonlar, bataklık kurutma kanalları gibi tesisler bu bent kapsamı dışında tutulacaktır.<sup>293</sup>

Bu bendin uygulanması için failin kastının mala zarar vermeye yönelik olması gerekir. Örneğin maden sahası işleten faile ait şirkette çalışan kepçe operatörü, kazı çalışmaları esnasında koparmak suretiyle belediyeye ait içme suyu borularına zarar vermiş olabilir. Böyle bir olayda failin zarar verme kastı yok ise mala zarar verme suçu oluşmayacağından bu bendin de uygulanması mümkün değildir.<sup>294</sup>

#### **3.3.1.5. Suçun grev veya lokavt hâllerinde işverenlerin veya işçilerin veya işveren veya işçi sendika veya konfederasyonlarının maliki olduğu veya kullanımında olan bina, tesis veya eşya hakkında işlenmesi**

TCK’nun 152. maddesinin 1 . fıkrasının (e) bendinde, grev veya lokavt hâllerinde işverenlerin veya işçilerin veya işveren veya işçi sendika veya konfederasyonlarının maliki olduğu veya kullanımında olan bina, tesis veya eşyaya zarar verilmesi, söz

---

zarar verme suçunun oluştuğuna yönelik kabulünde bir isabetsizlik görülmemiştir.” **Yargıtay 15. CD. 11.12.2013 ve Esas No: 2013/13318, Karar No: 2013/19693 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>292</sup> “Katılanın içme suyu ihtiyacını sanığın taşınmazının yanında bulunan dere kenarına su deposu inşa edip su borusu döşeyerek karşıladığı, sanığın aralarında oluşan husumet nedeniyle katılana ait olan su deposunun içini taş doldurup tahrip edip su borusunu da kesip, sökerek, bozarak kullanılamaz hale getirdiği olayda içme sularının sağlanmasına yarayan tesis hakkında mala zarar verme suçunun oluştuğuna dair mahkeme kabulünde bir isabetsizlik görülmemiştir.” **Yargıtay 15. CD., 11.06.2013 gün ve Esas No: 2013/3343, Karar No: 2013/10919 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>293</sup> Parlar/Hatipoğlu, 2008. s.2365.

<sup>294</sup> “Maden sahası işleten sanığa ait şirkette çalışan kepçe operatörünün, kazı çalışmaları esnasında katılan belediyeye ait içme suyu borularını koparması şeklinde gelişen somut olayda; maden sahası zemininden su borusu geçtiğine dair yüzeyde belirleyici herhangi bir işaret olmaması, sanığa sadece bu yerden içme suyu hattının geçtiğine dair bilgi verilmesiyle yetinilmesi ve su hattının tam olarak nereden geçtiğinin tespitinin de uzmanlık gerektiren bir konu olması karşısında, sanığın bu yönde talimat verdiğine dair kastı olmadığından kamu malına zarar verme suçunun manevi unsuru yönünden oluşmadığına yönelik kabulde bir isabetsizlik görülmemiştir.” **Yargıtay 15. CD., 27.11.2012 gün ve Esas No: 2012/11211, Karar No: 2012/44296 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

konusu suçun bir nitelikli hâli olarak kabul edilmiştir. Bu nitelikli hal, mülga 765 sayılı TCK'da bulunmayan yeni bir düzenlemedir.<sup>295</sup>

Maddenin gerekçesine göre; failin greve katılan işçi veya lokavt ilân eden işveren olması gerekmemektedir. Grevden yana olan ve olmayan işçiler arasında çıkan bir arbedede zarar verme suçu işlenecek olursa yine bu bent uygulanır. Sendika, konfederasyon veya işyeri işgalleri sırasında da bina, makine veya başka mallara zarar verilecek olursa bu bent uygulanacaktır.<sup>296</sup>

Buna göre bu bendin uygulanabilmesi bakımından failin, grev veya lokavttın söz konusu olduğu işyerindeki işçiler veya bu uyuşmazlığın tarafı olan sendikanın görevlileri ya da diğer üyelerinden biri olması şart değildir.<sup>297</sup>

Grev ve lokavt, 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu<sup>298</sup> nun 25 ve 26. maddelerinde tanımlanmıştır. Kanun'un "Grevin tanımı" başlığını taşıyan 25. maddesine göre; "İşçilerin, topluca çalışmamak suretiyle işyerinde faaliyeti durdurmak veya işin niteliğine göre önemli ölçüde aksatmak amacıyla aralarında anlaşarak veya bir kuruluşun aynı amaçla topluca çalışmamaları için verdiği karara uyarak işi bırakmalarına grev denilir. Toplu iş sözleşmesinin yapılması sırasında uyuşmazlık çıkması halinde işçilerin iktisadi ve sosyal durumlarıyla çalışma şartlarını korumak veya düzeltmek amacıyla bu Kanun hükümlerine uygun olarak yapılan greve kanuni grev denilir. Kanuni grev için aranan şartlar gerçekleşmeden yapılan greve kanun dışı grev denilir. Siyasi amaçlı grev, genel grev ve dayanışma grevi kanun dışı grevdir. İşyeri işgali, işi yavaşlatma, verimi düşürme ve diğer direnişler hakkında kanun dışı grevin müeyyideleri uygulanır. Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, milli egemenliğe, Cumhuriyete, milli güvenliğe aykırı amaçla grev yapılamaz."

Yine Kanun'un "Lokavtın tanımı" başlığını taşıyan 26. maddesine göre; "İşyerinde faaliyetin tamamen durmasına sebep olacak tarzda, işveren veya işveren vekili tarafından kendi teşebbüsü ile veya bir işveren kuruluşunun verdiği karara uyarak işçilerin topluca işten uzaklaştırılmasına lokavt denilir. Toplu iş sözleşmesinin

---

<sup>295</sup> Sarıtaş, 2008. s.169.

<sup>296</sup> Özgenç, 2006. s.866.

<sup>297</sup> Centel/ Zafer/Çakmut, s.387, Tezcan/Erdem/Önok, s.576, Parlar/Hatipoğlu, 2008. s.2366.

<sup>298</sup> Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu (2822 s. k).**Resmi Gazete**, 18040; 05 Mayıs 1983

yapılması sırasında uyuşmazlık çıkması ve işçi sendikası tarafından grev kararı alınması halinde bu Kanun hükümlerine uygun olarak yapılan lokavta kanuni lokavt denilir. Kanuni lokavt için aranan şartlar gerçekleşmeden yapılan lokavta kanun dışı lokavt denilir. Siyasi amaçlı lokavt, genel lokavt ve dayanışma lokavtı kanun dışı lokavttır. Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, milli egemenliğe, Cumhuriyete, milli güvenliğe aykırı amaçla lokavt yapılamaz.”

Bu bentte sözü edilen İşçi ve işveren kavramları 4857 sayılı İş Kanunu<sup>299</sup>,nun 2. maddesinde tarif edilmiştir. Kanunun tanımlar başlığını taşıyan 2. maddesinin 1. fıkrasına göre, “Bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan gerçek kişiye işçi, işçi çalıştıran gerçek veya tüzel kişiye yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlara işveren, işçi ile işveren arasında kurulan ilişkiye iş ilişkisi denir.”

İşveren veya işçi sendikaları veya konfederasyonları kavramlarının anlamları ise 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu<sup>300</sup>’nun tanımlar başlığını taşıyan 2. maddesinin 1. fıkrasının (f) ve (ğ) bentlerinde açıklanmıştır. (f) bendine göre Konfederasyon, değişik işkollarında en az beş sendikanın bir araya gelerek oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip kuruluşu, (ğ) bendine göre ise Sendika, işçilerin veya işverenlerin çalışma ilişkilerinde, ortak ekonomik ve sosyal hak ve çıkarlarını korumak ve geliştirmek için en az yedi işçi veya işverenin bir araya gelerek bir işkolunda faaliyette bulunmak üzere oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip kuruluşları ifade etmektedir.

Yasal düzenlemeye göre, grev veya lokavt yoksa bu nitelikli hal gerçekleşmez. Grev veya lokavtın kanuni ya da kanun dışı olması bakımından bir ayrım yapılmamıştır. Bu nitelikli halin uygulanabilmesi bakımından grev veya lokavt durumunda herhangi bir eşyaya değil, yalnızca işçi, işveren veya bunların sendika veya konfederasyonlarının maliki olduğu veya kullandığı eşyaya zarar verilmesi gerekir.<sup>301</sup>

---

<sup>299</sup> İş Kanunu (4857 s. k).Resmi Gazete, 25134; 22 Mayıs 2003

<sup>300</sup> Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu (6356 s. k).**Resmi Gazete**, 28460; 18 Ekim 2012

<sup>301</sup> Parlar/Hatipoğlu, 2008. s.2366.

### **3.3.1.6. Suçun siyasî partilerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve üst kuruluşlarının maliki olduğu veya kullanımında olan bina, tesis veya eşya hakkında işlenmesi**

Mala zarar verme suçunun siyasî partilerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve üst kuruluşlarının maliki olduğu veya kullanımında olan bina, tesis veya eşya hakkında işlenmesi, TCK'nun 152. maddesinin 1 . fıkrasının (f) bendinde mala zarar verme suçunun konu bakımından bir nitelikli hali olarak tanımlanmıştır.<sup>302</sup>

Maddenin gerekçesine göre; mala zarar verme suçunun, siyasî partilerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve üst kuruluşlarının maliki olduğu veya kullanımında olan bina, tesis veya eşya hakkında işlenmesi, suçun temel şekline nazaran daha ağır ceza ile cezalandırılmayı gerektirmektedir. Bu nitelikli hal, mülga 765 sayılı TCK'da bulunmayan yeni bir düzenlemedir.<sup>303</sup>

Demokrasilerde siyasi partiler, yasal ve meşru yollarla seçmenlerin desteğini sağlayarak iktidarı ele geçirmeye çalışırlar. Siyasi partiler arasında bu iktidarı yarışı sürerken özellikle demokratik olgunluğa erişmemiş kişilerin siyasi kargaşa, seçim dönemi vb. hallerde siyasi partilere ait veya bunların kullanımında olan bina veya eşyalara zarar verdiği görülmektedir. İşte kanun koyucu, siyasi partilerin çoğulcu demokratik sistemde serbest bir şekilde siyaset yapabilmeleri ve bu tür saldırılara karşı korunmalarını temin etmek için, siyasi partilerin binalarına ve tesislerine karşı gerçekleştirilen zarar verme fiillerini suçun basit haline göre daha ağır ceza ile cezalandırmıştır.<sup>304</sup>

Siyasi partilerle ilgili esaslar 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nda<sup>305</sup> düzenlenmiştir. Siyasi parti, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 3. maddesinde; “Siyasi partiler, Anayasa ve kanunlara uygun olarak; milletvekili ve mahalli idareler seçimleri yoluyla, tüzük ve programlarında belirlenen görüşleri doğrultusunda çalışmaları ve açık propagandaları ile milli iradenin oluşmasını sağlayarak demokratik bir Devlet ve toplum düzeni içinde ülkenin çağdaş medeniyet seviyesine ulaşması amacını güden ve ülke çapında faaliyet göstermek üzere teşkilatlanmış tüzelkişiliğe sahip kuruluşlardır”.

---

<sup>302</sup> Noyan, s.64.

<sup>303</sup> Özgenç, 2006. s.866.

<sup>304</sup> Centel/Zafer/Çakmut, s. 388.

<sup>305</sup> Siyasi Partiler Kanunu (2820 s.k). **Resmî Gazete**, 18027; 22 Nisan 1983

şeklinde tarif edilmiştir. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu’nun 68. maddesine göre; “Siyasi partiler, ikametleri ile amaç ve faaliyetleri için gerekli olanlardan başka taşınmaz mal edinemezler. Partiler, amaçları içinde olmak şartıyla sahip oldukları taşınmaz mallardan gelir sağlayabilirler”. Siyasi partilerin bina ve tesislerinde malik oldukları veya kullanımlarında olan taşınır eşyalar ile parti bayrağı, flaması, rozeti ve benzeri rumuzları ve parti yayınları da eşyalarına örnek olarak verilebilir. Buna göre, partilerin seçim propagandası için kullandıkları otobüs, minibüs gibi araçlar, hoparlör, mikrofon gibi eşyalar da siyasi partilerin kullanımında olan eşyalardan sayılmaktadır.<sup>306</sup>

Yargıtay uygulamasında parti binasının giriş kısmındaki camın kırılması<sup>307</sup>, siyasi partiye ait lokalin camlarının kırılması<sup>308</sup>, seçim bürosunun camının kırılması<sup>309</sup>, parti amblemini içerir tabelanın kırılması<sup>310</sup>, siyasi bir partinin kullanımında olan binaya ait duvarların yazı yazılarak kirletilmesi<sup>311</sup> bu bent kapsamında değerlendirilmiştir.

<sup>306</sup> Parlar/Hatipoğlu, 2008. s.2366.

<sup>307</sup> “Sanığın Demokratik Sol Parti Fındıklı İlçe Başkanlığı yetkilileri ile aralarında çıkan tartışma esnasında olay yerinde bulunan bir sopa ile parti binasının giriş kısmındaki camı kırması şeklindeki eylemi ile ilgili olarak, siyasi partinin kullanımında olan binaya zarar verilmiş olması karşısında, mahkemenin 5237 sayılı TCK’nun 152/1-f bendinde düzenlenen mala zarar vermenin nitelikli halinden uygulama yapmasında bir isabetsizlik görülmemiştir.” **Yargıtay 15. CD., 30.05.2012 gün ve Esas No: 2012/3137, Karar No: 2012/38115 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>308</sup> “Siyasi parti lokalinin, 5237 sayılı TCK’nun 152/1-f maddesinde sayılan tesis niteliğinde olduğunun gözetilmemesi, aleyhe temyiz olmadığından bozma nedeni yapılmamıştır. Somut olayda; sanığın bir siyasi partiye ait lokalin camlarını, görgü tespit tutanağına göre kırmış olduğunun tespit edildiği ve sanığın suçunu samimi bir şekilde ikrar ettiği anlaşıldığından; mahkemenin kabulünde isabetsizlik görülmemiştir. “ **Yargıtay 15. CD., 18.12.2012 gün ve Esas No: 2012/11166, Karar No: 2012/45776 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>309</sup> “179 promil alkollü olan sanığın, Adalet ve Kalkınma Partisi seçim bürosunun camına mengene atıp kırmaktan ibaret eyleminin 5237 sayılı TCK’nın 152/1-f maddesinde düzenlenen siyasi partilerin maliki olduğu veya kullanımında olan bina, tesisi veya eşya hakkında mala zarar verme suçunu oluşturduğuna yönelik kabulde bir isabetsizlik görülmemiştir.” **Yargıtay 15. CD. 16.05.2013 gün ve Esas No: 2013/3330 Karar No: 2013/9088 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>310</sup> “Somut olayda; sanığın, Demokrat Parti Esetçe Belde teşkilatı tarafından kullanılan büronun, giriş kapısının üstüne vidayla sabitlenerek yerleştirilmiş parti amblemini içerir tabelayı zorlayarak yerinden söküp duvara vurmak suretiyle kırması şeklindeki eyleminin, 5237 sayılı TCK’nın 152/1-f maddesinde düzenlenen “siyasi partilerin kullanımında olan bina, tesis veya eşyaya zarar verme” suçunu oluşturduğuna yönelik kabul ve uygulamada bir isabetsizlik görülmemiştir.” **Yargıtay 15. CD. 11.02.2014 gün ve Esas No: 2013/14067, Karar No: 2014/2405 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>311</sup> “Sanığın, Adalet ve Kalkınma Partisi Elmalı İlçe Teşkilatı’nın kullanımında olan binanın giriş kapısının sağ duvarına ve binanın sol duvarlarına keçeli kalemle çeşitli şekilde yazılar yazdığı, siyasi bir partinin kullanımında olan binaya ait duvarları yazı yazarak kirletmek suretiyle mala zarar verme suçunu işlediği iddia edilen olayda, Sanığın binanın tamamının partiye ait olmadığını beyan etmesi ve görgü tespit tutanağına göre, binanın üç katlı olduğunun belirtilmesinin sanık savunması ile örtüşmesi



1982 Anayasasının 135. maddesi kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını düzenlemektedir. Madde iki tür kuruluştan söz etmektedir: Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve kamu kurumu niteliğindeki meslek üst kuruluşları.

Anayasaya göre, bu kuruluşlar “... belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak maksadı ile kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzelkişilikleridir.” Buna göre, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları Anayasada belirtilen amaç ve işlevleri görmek üzere kanunla kurulan, organları kendi üyeleri tarafından ilgili kanunlarda belirlenen usullere göre ve yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzelkişilikleridir.” Bu meslek kuruluşları, kuruluş amaçları dışında faaliyette bulunamazlar.

“ Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının amacı Anayasamızın 135’inci maddesinde ifade edilmiştir. Ayrıca teşkilat kanunlarında mesleğin özelliğine göre daha ayrıntılı düzenlemeler bulunmaktadır. Bu kuruluşlar meslek grupları ve bu grupların kolları itibariyle ayrı ayrı kurulmaktadır. Teşkilat kanunları, bu kanunlara bağlı yönetmelikler, ana sözleşme statü ve genelgeler çalışma usul ve esaslarını belirlemektedir. Kurulması ilgili bakanlığın iznine tabidir. İç denetim yanında bakanlıkça da denetlenir. Genel kurul, yönetim kurulu ve denetim kurulu gibi zorunlu organları bulunmaktadır. Sanayi odası, ticaret odası, sanayi ve ticaret odası ve deniz ticaret odasında ayrıca meslek komiteleri ve meclis gibi organlar vardır. Yine baro, esnaf ve sanatkâr odaları birliği gibi bazı kuruluşlarda disiplin kurulu seçilmektedir. Örgütlenme hiyerarşisi de genelde birbirine benzemektedir. Her meslek mensubu çalışmasını sürdürebilmek için meslek kolu itibariyle, faaliyet bölgesi içindeki ilgili odaya, aynı meslek kolundan odalar da üst kuruluşları olan ilgili birliğe kaydolmak

---

karşısında; gerçeğin kuşkuya yer vermeyecek şekilde belirlenmesi için binanın tamamının Adalet ve Kalkınma Partisi İlçe Teşkilatının kullanımında olup olmadığının araştırılması, tamamının anılan partinin kullanımında olmadığının veya partinin zemin katı dışında faaliyet gösterdiğinin anlaşılması durumunda atılı suç oluşmayacağı... “**Yargıtay 15. CD., 01.04.2014 gün ve Esas No: 2013/16595, Karar No: 2014/6022 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

zorundadır. Bu örgütlenme şeması bakımından bazı meslek grupları az da olsa farklılık göstermektedir. Örneğin, esnaf ve sanatkârlar faaliyet bölgesindeki ilgili esnaf ve sanatkârlar odasına, her ildeki esnaf ve sanatkârlar odaları o ildeki esnaf ve sanatkarlar odaları birliğine ve varsa aynı meslek kolunda ülke çapında faaliyet gösteren esnaf ve sanatkarlar federasyonuna, birlik ve federasyonlar da Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu'na (TESK) kaydolmak zorundadır. Ünvan olarak avukatların mesleki kuruluşları baro, üst kuruluşları ise Türkiye Barolar Birliği diye adlandırılmıştır.

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları tüzel kişiliğe sahiptir. Üyelerinin yaptığı iş, genel manada kamu görevi niteliğindedir. O nedenle görev ve yetkileri arasında kamu hukukundan doğan haklar vardır. Bu haklar özel ve resmi kuruluşlarla ilişkilerde daha verimli çalışma olanağı sağlamaktadır. Herhalde, mesleki derneklerle, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları arasındaki en önemli fark budur. Tabi, üyeliğin gönüllü-zorunlu olması kuralı da önemlidir.

Türkiye'de değişik meslek kollarında faaliyet gösteren çok sayıda kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu ile üst kuruluşu bulunmaktadır. Bunlardan bazıları şunlardır; Ziraat odası, esnaf ve sanatkârlar odası, ticaret odası, sanayi odası, ticaret ve sanayi odası, deniz ticaret odası, ticaret borsası, tabipler odası, eczacılar odası, diş hekimleri odası, veterinerler odası, mimarlar odası, değişik dallardaki mühendislerin odaları, noterler odası, muhasebeci-muhasebeci mali müşavirler odası, yeminli mali müşavirler odası, barolar ve bunların üst kuruluşu olan birlikler ile esnaf ve sanatkârların üst kuruluşu olan birlikler, federasyonlar ve Konfederasyon 'dur'.<sup>312</sup>

Bu bendin uygulanabilmesi için öncelikle suça konu malın “siyasi parti”, “kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu” ile bunların “üst kuruluşu”na ait olması veya bunlar tarafından kullanılıyor olması gerekmektedir. İkinci koşul ise failin bu malın bir siyasi parti veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşunun mülkiyetinde veya kullanımında olduğunu bilerek bunların bina, tesis veya eşyaları hakkında zarar verme fiilini gerçekleştirmiş olması gerekmektedir.<sup>313</sup>

<sup>312</sup> <http://istesob.org.tr/hukuk/kamukurumunitelimeslekkuruluslari.php>. [Erişim: 23.04.2014]

<sup>313</sup> Noyan, s.64.

### **3.3.1.7. Suçun sona ermiş olsa bile, görevinden ötürü öç almak amacıyla bir kamu görevlisinin zararına olarak işlenmesi**

5237 sayılı TCK'nun 152. maddesinin 1. fıkrasının (g) bendinde, mala zarar verme suçunun “sona ermiş olsa bile, görevinden ötürü öç almak amacıyla bir kamu görevlisinin zararına olarak” işlenmesi hali nitelikli unsur olarak öngörülmüştür. Maddenin gerekçesinde kamu görevlisinin yerine getirdiği görevle ilgili olarak öç almak maksadıyla malvarlığına zarar verme hâlinin, nitelikli şekil olarak kabul edildiği belirtilmiştir. Bu hüküm, mülga 765 sayılı TCK'nun 516. maddesinin 2. fıkrasının (1) numaralı bendinde “eylemin görevinden ötürü öç almak amacıyla bir memurun zararına” işlenmesi biçiminde yer alan nitelikli halin karşılığını oluşturmaktadır.<sup>314</sup>

Görüldüğü üzere 5237 sayılı TCK, memur yerine daha geniş bir uygulama alanı bulunan kamu görevlisi kavramını kullanmıştır.

5237 sayılı TCK'nun 6. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendine göre, “kamusal faaliyetin yürütülmesine atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli, süreli veya geçici olarak katılan kişi”, kamu görevlisi sayılmaktadır. Tanımdan da anlaşılacağı gibi, bir kişinin kamu görevlisi sayılması için yegâne ölçüt, kişinin katıldığı faaliyetin kamusal faaliyet olmasıdır. Bunun ötesinde katıldığı faaliyete sağladığı katkının niteliği, bu faaliyet icrasındaki konumu ve faaliyete ne suretle katıldığının bir önemi bulunmamaktadır.<sup>315</sup>

5237 sayılı TCK'nun 6. maddesindeki kamu görevlisi kavramı, mülga 765 sayılı TCK döneminde geçerli olan memur kavramından daha geniş bir kavramdır. Kamusal faaliyete katılan herkes, statüsüne ve faaliyete sağladığı katkının niteliğine bakılmaksızın kamu görevlisi sayılmaktadır. Bu çerçevede mülga 765 sayılı TCK'nın uygulandığı dönemde ortaya çıkan bir kısım adaletsizlikler, 5237 sayılı TCK'nun öngördüğü yeni düzenlemeyle bertaraf edilmiş ve kamusal faaliyete katılan herkesin ceza hukuku açısından aynı hukuki rejime tabi olması sağlanmıştır. Ayrıca 5237 sayılı TCK'nın altıncı maddesinde yapılan kamu görevlisi tanımı ile, Anayasanın 128.

<sup>314</sup> Parlar/Hatipoğlu, 2008. s.2367.

<sup>315</sup> Aydın, Hüseyin, 2010. Ceza hukukunda kamu görevlisi kavramı. *Ankara Barosu Dergisi*. (1), s.109.

maddesindeki kamu görevlisi tabirinin kapsamına yaklaşıldığı bu anlamda hukuk düzeni içinde nispi de olsa bir yeknesaklığın sağlandığını söylemek mümkündür.<sup>316</sup>

TCK'nun 6. maddesinin gerekçesinde; “765 sayılı Türk Ceza Kanunundaki “memur” tanımının doğurduğu sakıncaları aynen devam ettirecek nitelikte olan tanım, Tasarı metninden çıkarılarak; memur kavramını da kapsayan “kamu görevlisi” tanımına yer verilmiştir. Yapılan yeni tanıma göre, kişinin kamu görevlisi sayılması için aranacak yegâne ölçüt, gördüğü işin bir kamusal faaliyet olmasıdır. Bilindiği üzere, kamusal faaliyet, Anayasa ve kanunlarda belirlenmiş olan usullere göre verilmiş olan bir siyasal kararlar, bir hizmetin kamu adına yürütülmesidir. Bu faaliyetin yürütülmesine katılan kişilerin maaş, ücret veya sair bir maddî karşılık alıp almamalarının, bu işi sürekli, süreli veya geçici olarak yapmalarının bir önemi bulunmamaktadır. Bu bakımdan, örneğin mesleklerinin icrası bağlamında avukat veya noterin kamu görevlisi olduğu hususunda bir tereddüt bulunmamaktadır. Keza kişi, bilirkişilik, tercümanlık ve tanıklık faaliyetinin icrası kapsamında bir kamu görevlisidir. Askerlik görevi yapan kişiler de kamu görevlisidirler. Bu bakımdan örneğin bir suç vakıasına müdahil olan, bir tutuklu veya hükümlünün naklini gerçekleştiren jandarma subay veya erleri de, kamu görevlisidirler. Buna karşılık, kamusal bir faaliyetin yürütülmesinin ihaleye dayalı olarak özel hukuk kişilerince üstlenilmesi durumunda, bu kişilerin kamu görevlisi sayılmayacağı açıktır.” şeklinde ifadelerle yer verilmek suretiyle kamusal faaliyet ve kamu görevlisi deyimlerinden ne anlaşılması gerektiği açıklanmıştır.<sup>317</sup>

*Önder*, bu nitelikli halin kabulü ile mala zarar verme suçunda failin saikine önem verildiğini, saikin önemsenmesinin eski kanunların ve eski sistemin günümüze kadar ulaşan fosilleri olduğunu, yeni kanunların saik ile ilgili nitelikli hal öngörmediğini, faildeki saikin hakim tarafından temel cezanın tespitinde göz önünde bulundurulması gerektiğini belirtmiştir.<sup>318</sup> *Dönmezer*, “Yaptıkları görev dolayısıyla üzerlerine husumet çekmeleri mümkün ve muhtemel olan memurların mülkiyet haklarının böylece özellikle korunması yerinde” olduğu görüşündedir.<sup>319</sup>

---

<sup>316</sup> Aydın, s.109.

<sup>317</sup> Özgenç, 2006, s.96.

<sup>318</sup> Önder, s.469.

<sup>319</sup> Dönmezer, s.476.

Kanunda suçun, “kamu görevlisinin zararına” islenmesinden söz edildiğine göre bu ifade ile zarar verilen malın kamu görevlisine ait olması koşul olarak aranmamakta ve fiilin genel olarak kamu görevlisinin zararına işlenmesi bu bent hükmünün uygulanabilmesi bakımından yeterli görülmektedir.<sup>320</sup> Bu nedenle kamu görevlisinin suçun mağduru olması şart değildir. Suçtan zarar görmesi yeterli sayılacaktır.<sup>321</sup>

Fail, eylemin gerçekleştirdiği esnada kamu görevlisinin fiilen görevli olması gerekli değildir.<sup>322</sup> Zira kanunda görevin “sona ermiş olması” halinde işlenen fiillerin de bu kapsamda sayılacağı açık bir şekilde ifade edilmiştir.<sup>323</sup> Öyleyse mağdur olan kamu görevlisinin fiilin gerçekleştiği tarihte tayin, izin, hastalık ya da emeklilik gibi sebeplerle görevinden ayrılmış bulunması bu nitelikli halin uygulanmasına engel teşkil etmeyecektir.<sup>324</sup>

Bu nitelikli halin uygulanmasına haciz işlemi yapan avukatın aracını çizen<sup>325</sup> mahkemede aleyhine mütalaa veren bilirkişinin evinin camını kıran<sup>326</sup> görevini yapan uzman çavuşun aracına zarar veren<sup>327</sup> ve okul müdürünün aracına zarar veren<sup>328</sup> faillerin

<sup>320</sup> Erem/Toroslu, s.520, Önder, s.469. k.g. Tezcan/Erdem/Önok, s.576.

<sup>321</sup> Erem/Toroslu, s.520.

<sup>322</sup> Centel/Zafer/Çakmut, s.388, Tezcan/Erdem/Önok, s.576.

<sup>323</sup> Parlar/Hatipoğlu, 2008. s.2368.

<sup>324</sup> Tezcan/Erdem/Önok, s.576,

<sup>325</sup> “Avukatlık yapan katılanın, olaydan önce 14/09/2009 ve 21/10/2009 tarihlerde olmak üzere sanığın evinde haciz işlemlerini gerçekleştirdiği, sanığın da, olay tarihinde dışarda park halinde bulunan ve katılana ait olduğunu bildiği 35 UT 150 plaka sayılı aracı boydan boya çizdiği, sanığın eylemi gerçekleştirdiğine dair görüntü kayıtlarının bulunduğu, böylece sanığın, görevinden ötürü öç almak amacıyla kamu görevlisinin malına zarar verdiğinin iddia edildiği olayda, 5237 sayılı TCK’nın 152/1-g maddesinde, sona ermiş olsa bile, görevinden ötürü öç almak amacıyla bir kamu görevlisinin zararına olarak suçun işlenmesinin nitelikli hal olarak kabul edildiği, aynı yasanın 6/1-c maddesinde, kamusal faaliyetin yürütülmesine atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli, süreli veya geçici olarak katılan kişinin kamu görevlisi olarak tanımlandığı, bu anlamda avukatlık görevinin yapılması sırasında, avukatın bir kamu görevi yürüttüğünün kabul edilmesi gerektiği dikkate alınarak, icra dosyası, görüntü kayıtları, alınan bilirkişi raporu ve tüm dosya kapsamına göre, sanığın öç almak özel kastıyla hareket ederek avukat olan katılanın zararına suçu işlediğinin sabit olması karşısında, bu gerekçeye dayanan mahkumiyet kararında bir isabetsizlik bulunmamıştır.” **Yargıtay 15. CD. 24.06.2013 gün ve Esas No: 2013/8156, Karar No: 2013/11638 sayılı ilamı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>326</sup> Dönmezer, s.476.

<sup>327</sup> “Mağdur Uzman Çavuş Turgay Kara’nın yaptığı görevden ötürü öç almak amacıyla aracına zarar veren sanığın bu eyleminin TCK’nın 152/1-g maddesinde düzenlenen suçu oluşturacağı, sanığın hukuki durumunun buna göre takdir ve tayini gerekirken suçun niteliğinde yanılığa düşülerek TCK’nın 151/1. maddesi gereğince eksik ceza tayini aleyhe temyiz bulunmaması nedeniyle bozma nedeni yapılmamıştır.” **Yargıtay 9. CD. 21.06.2012 gün ve Esas No: 2012/2060, Karar No: 2012/8049 kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>328</sup> “Mahkemece katılan ile sanığın evvelce aynı okulda idareci ve öğretmen ilişkisi içinde oldukları ve dosyaya yansıyan belgelerden aralarında idari konulardan bir takım sorunların bulunduğu anlaşılmış ve kabulün de bu şekilde olması karşısında, sanığın, emekli okul müdürü olan katılanın aracını

eylemleri örnek olarak gösterilebilir. Yargıtay kararlarında, vekaleti olmayan ve baro tarafından görevlendirilmeyen avukatın aracına vurarak zarar veren<sup>329</sup> keşifte aleyhine ifade veren tanığın işlettiği çay ocağındaki diafona giden kabloları koparan<sup>330</sup> duruşma sırasının kendisine bir türlü gelmemesine sinirlenerek mübaşirlik yapan kişinin mübaşir elbisesine zarar veren<sup>331</sup> kimselerin fiilinin bu bent kapsamı dışında tutulduğu görülmektedir.

Fail hakkında bu bendin uygulanması için suçtan zarar görenin kamu görevlisi olmasının yanında fiilin kamu görevlisinin görevinden ötürü öç almak amacıyla gerçekleştirilmesi gerekir.<sup>332</sup>

---

şikayetçinin sanık hakkında açtığı soruşturma ve Milli Eğitim Müdürlüğüne şikayetleri nedeniyle mala zarar verme suçunu işlediği, eyleminin suç tarihinde yürürlükte bulunan 765 sayılı TCK'nın 516/1. fıkra 1. bent ve suç tarihinden sonra yürürlüğe giren 5237 sayılı TCK'nın 152/1-g maddelerine uygun olup, sanığın hukuki durumunun ve lehe yasa değerlendirmesinin buna göre yapılması gerektiğinin gözetilmemesi, **Yargıtay 9. CD., 25.01.2010 gün ve Esas No: 2008/9709 Karar No: 2010/860 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>329</sup> “İstanbul Barosuna kayıtlı avukat olan katılanın kendi beyanına göre ve meslektaşlarının çağrısı üzerine suç tarihinde gözaltına alınan şahısların savunmalarında müdafî olarak katılmak kendilerine destek olmak amacıyla İstanbul’dan Vize ilçesi Jandarma Komutanlığı’na geldiğinde, sanığın katılanın avukat olduğunu öğrenmesi üzerine, katılanın aracına vurarak mala zarar vermesi şeklinde gerçekleşen somut olayda; katılanın vekaleti olmadığı gibi baro tarafından bir görevlendirilmesi de bulunmadığı halde, görevi başlamadan ve görevinden ötürü öç almak özel kastı bulunmadan mala zarar verme suçunu işleyen sanık hakkında TCK’nın 151/1. maddesinden tayin edilen cezanın anılan Kanunun 152/1-g maddesi gereğince arttırılamayacağı gözetilmeden fazla ceza tayini...”. **Yargıtay 9.CD. 20.12.2012 gün ve Esas No: 2011/3095, Karar No: 2012/15502 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>330</sup>“ Sanığın, Jülide Banu Büyükbayraktar ve Osman Mert aleyhine açtığı davanın keşfinde katılanın aleyhine tanık sıfatı ile ifade vermesine kızdığı bu nedenle katılana işlettiği çay ocağındaki diafona giden kabloları kopardığı şeklinde gerçekleştiği iddia edilen olayda 5237 sayılı TCK'nın 152/1-g maddesinde, sona ermiş olsa bile, görevinden ötürü öç almak amacıyla bir kamu görevlisinin zararına olarak suçun işlenmesinin nitelikli hal olarak kabul edildiği, aynı yasanın 6/1-c maddesinde, kamusal faaliyetin yürütülmesine atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli, süreli veya geçici olarak katılan kişinin kamu görevlisi olarak tanımlandığı, tanıklık görevi sona eren katılanın bir kamu görevi yürüttüğünün kabul edilmesinin mümkün olmadığı gözetilerek sanığın eyleminin 5237 sayılı TCK'nın 151/1 maddesi kapsamında kaldığı gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması, **Yargıtay 15. CD. 11.02.2014 gün ve Esas No: 2013/14136, Karar No: 2014/2360 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>331</sup> Sanığın duruşma sırasının kendisine bir türlü gelmemesine sinirlenerek mübaşirlik yapan katılanın mübaşir elbisesine zarar verdiği olayda, sanığın görevinden ötürü öç almak amacıyla hareket ettiğine dair dosya arasında herhangi bir delil bulunmamakta olup, sanığın sinirlenip bir anda gelişen olay esnasında mala zarar verme suçunu işlemiş olması karşısında eyleminin 5237 sayılı TCK'nun 151/1 maddesinde düzenlenen basit mala zarar verme suçunu teşkil ettiği gözetilmeden yazılı şekilde nitelikli mala zarar verme suçundan sanığın cezalandırılması, **Yargıtay 15. CD. 28.05.2013 gün ve Esas No: 2012/13377, Karar No: 2013/9842 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>332</sup> Erem/Toroslu, s.519, Centel/ Zafer/ Çakmut, s.388, Parlar/Hatipoğlu, 2008 s.2368.

Buna göre yasa koyucu mala zarar verme suçunun basit ve diğer nitelikli hallerinden farklı bir şekilde, sadece bu bendin tatbikine münhasır olmak üzere fiilin belirli bir maksatla işlenmesini öngörmüştür. Eğer fail, zarar verme eylemini öğretide “özel kast” olarak ifade edilen öç almak amacıyla işlememiş ise, bu bende göre cezalandırılmayacaktır.<sup>333</sup>

Fiil, doğrudan kastla işlenmelidir. Olası kastın varlığı halinde bu bend uygulanamaz. Fail, fiilini genel olarak memurlara karşı duyduğu husumetten dolayı gerçekleştirmiş ise bu bendin uygulanamayacağı ifade edilmiştir.<sup>334</sup> Çünkü bu durumda failde “görevinden dolayı öç alma” amacı bulunmamaktadır. Eğer kamu görevlisi görevi başında olsa dahi göreviyle bağdaşmayan bir işlem veya eylemde bulunmuş ise, başka bir deyişle memur görevini kötüye kullanarak failde öç alma amacını meydana getirmiş ise bu bend yine uygulanmayacaktır.<sup>335</sup> Zira bu halde kamu görevlisi görevinden dolayı öç almak maksadıyla zarara uğratılmamıştır.

### **3.3.2. İşleniş Şekli ve Kullanılan Araç Bakımından Nitelikli Haller**

TCK’nun 152. maddesinin 2. fıkrasında mala zarar verme suçunun çeşitli suretlerde işlenmesi nitelikli unsur olarak belirlenmiştir. Buna göre; mala zarar verme suçunun yakarak, yakıcı veya patlayıcı madde kullanarak veya toprak kaymasına, çığ düşmesine, sel veya taşkına neden olmak suretiyle ya da radyasyona maruz bırakarak, nükleer, biyolojik veya kimyasal silâh kullanarak işlenmesi hâlinde, faile aynı Yasa’nın 151. maddesine veya 152.maddenin 1. fıkrasına göre verilecek cezanın artırılması gerekmektedir. Bu nitelikli hâllerin kabulünde, mala zarar verme suçunun işleniş şeklinin ortaya çıkardığı tehlikeli durum göz önünde bulundurulmuştur.<sup>336</sup>

#### **3.3.2.1. Suçun, yakarak, yakıcı veya patlayıcı madde kullanarak işlenmesi**

TCK’nun 152. maddesinin 2. fıkrasının (a) bendinde, mala zarar verme suçunun yakarak, yakıcı veya patlayıcı madde kullanarak işlenmesi, suçun işleniş şeklinin ortaya çıkardığı tehlikeli durumdan dolayı cezanın artırılmasını gerektiren nitelikli bir hal olarak kabul edilmiştir. Buna göre bu bent kapsamındaki nitelikli halin oluşması için,

<sup>333</sup> Dönmezer, s.476.

<sup>334</sup> Dönmezer, s.476, Centel/ Zafer/ Çakmut, s.388, Parlar/ Hatipoğlu, 2006. s.546.

<sup>335</sup> Dönmezer, s.476, Tezcan/Erdem/Önok, s.576.

<sup>336</sup> Özgenç, 2006. s.866.

mala zarar verme fiilinin “yakarak” ya da “yakıcı veya patlayıcı madde kullanarak” işlenmesi yeterlidir.<sup>337</sup> Örneğin bir kamu kurumuna ait binadaki eşyalara yakmak suretiyle zarar verilmesi durumunda bu nitelikli unsur gerçekleşir.<sup>338</sup> Özel bir konut veya işyerindeki eşyaların yakılması durumunda da bu bent uygulanacaktır.<sup>339</sup>

Bu bent kapsamında fiilin yakarak, yakıcı veya patlayıcı madde kullanarak işlenmesi hali, suçun nitelikli hali sayılmıştır. Yakıcı madde kullanılmadan bir malın yakılabilmesi mümkün olmadığından madde metninde “yakarak” ve “yakıcı madde kullanarak” ifadelerinin birlikte kullanılması öğretide eleştirilere konu olmuştur.<sup>340</sup> Yargıtay’da bir kararında patlayıcı madde atarak zarar verme şeklinde gerçekleşen eylemde patlayıcı madde atmanın yakarak mala zarar suçunun unsuru olduğu ve eylemin 5237 sayılı TCK’nın 42. maddesi kapsamında bileşik suç olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir.<sup>341</sup>

Patlayıcı maddeler TCK’nun 6/1-f maddesi anlamında silah olarak kabul edilmektedir. Ne var ki TCK’da yakıcı ve patlayıcı maddelerin nelerden ibaret olduğu

<sup>337</sup> Parlar/Hatipoğlu, 2008 s.2369-2370.

<sup>338</sup> “ Sanığın Malatya E tipi kapalı ceza infaz kurumu C-2 koğuşunda diğer sanıklarla birlikte tutuklu olarak kaldığı, cezaevi kantininden daha önceden aldıkları semaveri değiştirmek istedikleri, fakat bu isteklerinin kabul edilmediği, bunun üzerine sanık Ferhat Erdoğan ile birlikte infaz koruma memurları ile tartışarak koğuşta bulunan yatak ve battaniyeleri ateşe vererek yakmak, ayrıca cezaevi yemekhanesinin camını kırmaktan ibaret olan eylemlerinin TCK’nın 44.maddesi uyarınca aynı yasanın 152/2-a maddesinde düzenlenen yakarak mala zarar verme suçunu oluşturacağı...” **Yargıtay 15. CD. 27.12.2012 gün ve Esas No: 2012/11382, Karar No: 2012/46575 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim Tarihi: 17.04.2014]

“ Somut olayda; sanığın hükmen-tutuklu olarak Oltu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda kaldığı A-4 numaralı tek kişilik koğuşta bulunan yastık, yatak ve battaniyeyi yakmak suretiyle zarar verdiği, eyleminin mala zarar verme suçunu oluşturduğuna yönelik kabulde bir isabetsizlik görülmemiştir. **Yargıtay 15. CD. 19.12.2012 gün ve Esas No: 2012/11353 Karar No: 2012/45957** sayılı ilamı. UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim Tarihi: 17.04.2014]

<sup>339</sup> Somut olayda; mağdura ait barda bir miktar alkol aldıktan sonra fazla hesap istendiği düşüncesiyle bar çalışanlarıyla tartışan sanığın, alkolün ve bu olayın etkisiyle iş yeri kapandıktan sonra tekrar gelerek camını taşla kırıp cam kenarında bulunan perdeyi bir kaç yerinden yaktığı ve olay yerine gelen polislerce yakalandığı sabit olmakla, yakarak mala zarar verme suçunun oluştuğuna yönelik kabulde bir isabetsizlik görülmemiştir. **Yargıtay 15.Ceza Dairesi 27/11/2012 gün ve Esas No: 2012/11188, Karar No: 2012/44278** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 17.04.2014]

<sup>340</sup> Centel/Zafer/Çakmut, s.389.

<sup>341</sup> “Sanığın iddia ve kabul edilen şikayetçilere ait araçlara patlayıcı madde atarak zarar verme şeklinde gerçekleşen eyleminde patlayıcı madde atmanın yakarak mala zarar suçunun unsuru olduğu ve eylemin 5237 sayılı TCK’nın 42. maddesi kapsamında bileşik suç olarak değerlendirilmesi gerektiği gözetilmeden, aynı Kanunun 44. maddesi kapsamında farklı nev’iden fikri içtima kapsamında değerlendirilerek uygulama yapılması sonuca etkili olmadığından bozma nedeni yapılmamıştır.” **Yargıtay 9.CD. 14.05.2012 gün ve Esas No: 2012/1248, Karar No: 2012/6074 sayılı ilamı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 17.04.2014]



belirtilmemiştir. Bu nitelikteki maddelerin çokluğu göz önüne alındığında bir liste çıkarmak da mümkün görünmemektedir. Mevzuatımızda patlayıcı maddelerle ilgili bir tanıma 29/09/1987 gün ve 19589 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Tekel Dışı Bırakılan Patlayıcı Maddelerle Av Malzemesi Ve Benzerlerinin Üretimi, İthalı, Taşınması, Saklanması, Depolanması, Satışı, Kullanılması, Yok Edilmesi, Denetlenmesi Usul ve Esaslarına İlişkin Tüzük” de rastlanmaktadır.<sup>342</sup>

Yakıcı ve patlayıcı maddelerin sınırlı olmaması nedeniyle uygulama bakımından somut olayda yakıcı veya patlayıcı etki gösteren her türlü maddelerle verilen zararlar bu bent kapsamında değerlendirilmelidir.<sup>343</sup> Örneğin *silah barutları*,<sup>344</sup> bombalar<sup>345</sup>, molotof kokteylleri<sup>346</sup>, *benzin*<sup>347</sup> vs. bu kapsamda ele alınmalıdır.

<sup>342</sup> “**Madde 2** - Bu Tüzükte;

A- **Patlayıcı maddeler**, şiddetli bir kimyasal reaksiyonla parçalanarak, ani yüksek sıcaklıkla birlikte büyük hacimlerde gaz haline dönüşebilen maddelerden olan;

1 - Dumansız av barutu, kara av barutu, taş barutu,

2 - Dinamitler (...) ve emülsiyon patlayıcılar,

3 - Patlayıcı madde olarak kullanılan; içeriğinde %34.5 (yüzde otuzdört nokta beş) ve üzeri nitrojen (azot) ve %02 (binde iki) ve daha fazla karbon içeren anfa (hazır amonyum nitrat ve fuel-oil karışımları), %02 (binde iki) ve daha fazla karbon içeren potas güherçilesi (potasyum nitrat) ve %02 (binde iki) ve daha fazla karbon içeren sodyum nitrat.

4 - Ateşleme fitilleri,

5 - Dinamit kapsülleri,

6 - Her türlü av kapsülleri,

7 - Sağırlandırılmış (plastifiye edilmiş) olanlar dışında %12.6 (yüzde oniki nokta altı) ve daha fazla azot içeren ve %25 (yüzde yirmibeş)den az oranda su veya alkolle ıslatılmış olan her türlü nitroselülozlar.

8 - Nitrogliserin,

9 - Her türlü piroteknik mamüller,

10 - 3763 sayılı Türkiye'de Harp Silah ve Mühimmatı Yapan Hususi Sanayi Müesseselerinin Kontrolü Hakkında Kanun kapsamında bulunan ve harp silah ve mühimmatı olarak kullanılabilecek olanlar dışında kalan bütün patlayıcı” anlamında kullanılmıştır.

<sup>343</sup> Sarıtaş, 2009. s.141.

<sup>344</sup> “TCK’nun 516/7. maddesinde sözü edilen yakıcı maddenin aşındırıcı ecza veya boya sökücü veya asit gibi kimyasal maddeler olmayıp patlayıcı, yakıcı ve öldürücü tehlike doğuran ve TCK’nun 264. maddesinde yaptırıma bağlanan, dinamit bomba veya buna benzer yıkıcı ve öldürücü alet veya barut ve benzeri ateşli eczalar olduğu gözetilmeden TCK’nun 516/1. madde ve fıkrası yerine anılan maddenin 7. fıkrası ile ceza tayin edilmiş olması bozmayı gerektirmiştir”. **Yargıtay 8. CD. 8.10.1991 tarih ve 1991/6841-8973 sayılı kararı.** Sarıtaş, 2009. s.141.

<sup>345</sup> “... bira satan işyerine *bomba* atma eylemine ilişkin olay evrakı getirtilerek olayda zarar meydana gelip gelmediğinin araştırılmasından sonra zarar meydana gelmiş ise sanığın eyleminin 5237 sayılı TCK’nın 152. maddesindeki suç oluşturacağı...” **Yargıtay 9. CD. 10.04.2006 tarih ve 890-2156 sayılı kararı.** Parlar/Hatipoğlu, 2008. s.2375.

<sup>346</sup> “Somut olayda Sanığın daha önce çalışanları ile tartıştığı kafeye geldiğinde bu defa başka bir çalışanın kendisine yumruk vurması üzerine olay yerinden uzaklaştıktan sonra soda şişelerine benzin ve bez parçaları koymak suretiyle hazırladığı *molotof kokteylleri* ile geri dönüp bu yakıcı maddeleri tutuşturup belirtilen iş yerinin girişine ve yanına atarak zarar vermekten ibaret eyleminin yakıcı ve patlayıcı madde atarak mala zarar verme suçunu oluşturduğu yönündeki kabulde bir isabetsizlik görülmemiştir.” **Yargıtay 15. CD. 27.02.2013 gün, Esas No: 2012/18461, Karar No: 2013/3608** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 21.04.2014]

Mülga 765 sayılı TCK'nun 516. maddesinin 2.fikrasının son bendinde yakıcı veya patlayıcı madde kullanılması sadece “motorlu taşıt araçları” açısından nitelikli hal olarak kabul edilmiştir.<sup>348</sup> Yine bu nitelikli hal, yalnız 516. madde için öngörülmüş olup, 521. maddede düzenlenen hayvanlara zarar verme fiilleri için geçerli değildir. 5237 sayılı TCK'nun 152. maddesinin 2. fıkrasının (a) bendi, bu ayrımı kaldırmıştır. Buna göre herhangi bir taşınır veya taşınmaz mal veyahut sahipli canlı hayvan karşı yakarak, yakıcı veya patlayıcı madde kullanarak işlenen zarar verme fiilleri bu kapsamda değerlendirilebilecektir.<sup>349</sup>

Yargıtay, tabanca, av tüfeği gibi silahlarla ateş edilmesi suretiyle gerçekleştirilen mala zarar verme olaylarında, bu silahların yakıcı ve patlayıcı maddeler olarak kabul edilemeyeceğine karar vermiştir.<sup>350</sup>

### **3.3.2.2. Suçun, toprak kaymasına, çığ düşmesine, sel veya taşkına neden olmak suretiyle işlenmesi**

Kanunda, suçun işleniş şeklinde kullanılan araçlar bakımından kabul edilen nitelikli hallerden biri, mala zarar vermenin “toprak kaymasına, çığ düşmesine, sel veya taşkına neden olmak suretiyle” işlenmesidir. Buna göre TCK'nun 152. maddesinin 2. fıkrasının (b) bendinde, mala zarar verme suçunun toprak kaymasına, çığ düşmesine, sel veya

---

<sup>347</sup> “Somut olayda; sanığın, müştekiye ait olup, park halinde bulunan 27 TL 444 plakalı aracın üzerine *benzin dökmek suretiyle* kasten yaktığı anlaşıldığından, eyleminin nitelikli mala zarar verme suçunu oluşturduğuna dair mahkemenin kabulünde bir isabetsizlik görülmemiştir.” **Yargıtay 15. CD. 03.07.2013 gün ve Esas No: 2013/10701, Karar No: 2013/12417 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 21.04.2014]

<sup>348</sup> Parlar/Hatipoğlu, 2008. s.2389.

<sup>349</sup> Sarıtaş, 2009.s.142.

<sup>350</sup> “Tabancanın 5237 sayılı TCK'nun 6/f.maddesi gereğince yakıcı veya patlayıcı madde olarak kabul edilemeyeceği, bu nedenle sanığın eyleminin TCK'nın 151/1.maddesi kapsamında takibinin şikayete bağlı olduğu ve şikayetçinin de şikayetinden vazgeçmesi karşısında, aynı yasanın 73/6.maddesi gereğince şikayetten vazgeçmeyi kabul edip etmediği hususunda sanığın beyanı saptanarak sonucuna göre hukuki durumunun değerlendirilmesinde zorunluluk bulunması...” **Yargıtay 15. CD. 22.04.2013 ve Esas No: 2013/455, Karar No: 2013/7450 sayılı ilamı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 21.04.2014]

“Dosya kapsamına göre, sanığın müştekiye ait araca silâhla ateş ederek zarar vermesi eyleminde, silâhın 5237 sayılı TCK'nun 152/2-a maddesinde belirtilen yakıcı veya patlayıcı madde kapsamında olmadığı nazara alındığında sanık hakkında anılan madde uyarınca ceza artırımı yapılamayacağı gözetilmeden, yazılı şekilde fazla ceza tayin edilmesinde isabet görülmemiştir.” **Yargıtay 15. CD. 04.03.2013 gün ve Esas No: 2013/3133, Karar No: 2013/3782 sayılı ilamı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 21.04.2014]

“Sanığın, belediyeye ait dozer aracına av tüfeği ile ateş ederek zarar vermesi eyleminin TCK'nun 516/ilk maddesine uyduğu gözetilmeden yazılı şekilde (TCK'nun 516/7 maddesiyle) hüküm kurulması bozmayı gerektirmiştir.” **Yargıtay 8. Ceza Dairesi 16.05.1991 gün ve 3972-5526 sayılı kararı.** Görgün, s.325.

taşına neden olmak suretiyle işlenmesi, aynı Yasa'nın 151. maddesi veya 152. maddenin birinci fıkrasına göre verilecek cezanın artırılmasını gerektiren nitelikli bir hal sayılmıştır.<sup>351</sup> Burada suçun gerçekleştirilmesi ile ortaya çıkacak muhtemel zararın büyüklüğü, bu nitelikli hâlin kabulünde göz önünde bulundurulmuştur.<sup>352</sup>

765 sayılı TCK'da yer almayan bu nitelikli halin uygulanabilmesi için “toprak kayması”, “çığ düşmesi”, “sel” veya “taşkın” ile mala zarar verme fiili arasında illiyet bağının kurulması ve failin kastının da mala zarar vermeye yönelik olduğunun belirlenmesi gerekmektedir.<sup>353</sup> Öyleyse salt toprak kaymasına, çığ düşmesine, sel veya taşkın neden olunması ve bunun neticesinde bir zararın vuku bulması, bu bendin tatbiki için tek başına yeterli değildir. Bunun yanında bu sonuca yol açabilecek nedensel serinin bizzat fail tarafından mala zarar verme kastıyla başlatılmış olması gereklidir. Eğer fail, belli bir mala zarar vermeyi istemiş, ancak bunu örneğin toprak kayması yoluyla gerçekleştirmek istememiş, fakat fiil tesadüfen toprak kaymasına yol açmışsa bu bent hükmünün tatbik edilmesi mümkün değildir.<sup>354</sup>

*Centel/Zafer/Çakmut*, “toprak kaymasına, çığ düşmesine, sele veya taşkın sebep olunması halinde; TCK m. 152/1-b ve “d” bentlerinde belirtilen felaketlere karşı korunmaya tahsis edilmiş eşyaların da zarar görme ihtimali yüksek olduğundan; böyle bir durumda fikri içtima kuralı gereğince cezanın iki kez artırılması önlenmelidir.” görüşünü ileri sürmüşlerdir.<sup>355</sup> Ancak kanaatimizce bu görüş isabetli değildir. Çünkü TCK'nun 152. maddesinin 2. fıkrasında sayılan nitelikli haller, suçun TCK'nun 151. maddesinde düzenlenen basit haline veya TCK'nun 152. maddesinin 1.fıkrasında belirtilen nitelikli hallere göre tespit edilen temel cezayı iki katına kadar artırmaktadır. Bu nedenle böyle bir durumda fikri içtima hükümleri uygulanamaz.

Örneğin, bir okul binasına molotof atılarak zarar verilmesi bu suçun nitelikli halini oluşturmaktadır. Burada aynı olayda birden fazla nitelikli halin gerçekleşmesi söz konusudur. Böyle bir durumda, TCK'nun 152/1-a maddesine göre belirlenecek ceza aynı maddenin 2. fıkrasının (b) bendine göre iki kata kadar artırılacaktır. Bu husus

---

<sup>351</sup> Parlar/Hatipoğlu, 2008 s.2370.

<sup>352</sup> Özgenç, 2006. s.866.

<sup>353</sup> Tezcan/Erdem/Önok, s.577.

<sup>354</sup> Sarıtaş, 2009. s.143.

<sup>355</sup> Centel/Zafer/Çakmut, s.389.

kanunun lafzından açıkça anlaşıldığı gibi Yargıtay'ın uygulaması da bu doğrultudadır.<sup>356</sup>

### **3.3.2.3. Suçun, radyasyona maruz bırakarak, nükleer, biyolojik veya kimyasal silâh kullanarak işlenmesi**

TCK'nun 152. maddesinin 2. fıkrasının (c) bendinde mala zarar verme suçunun radyasyona maruz bırakarak, nükleer, biyolojik veya kimyasal silâh kullanarak işlenmesi, aynı Yasa'nın 151. veya 152. maddenin 1. fıkrasına göre verilecek cezanın artırılmasını gerektiren nitelikli bir hal olarak kabul edilmiştir. Bu nitelikli hâlin kabulünde, mala zarar verme suçunun işleniş şeklinin ortaya çıkardığı tehlikeli durum göz önünde bulundurulmuştur.<sup>357</sup>

765 sayılı TCK'da yer almayan bu nitelikli halin oluşması bakımından suçun konusu olan mala karşı nükleer, biyolojik veya kimyasal silah kullanılması ya da malın radyasyona maruz bırakılması gerekmektedir.<sup>358</sup>

5327 sayılı TCK'nun 6. maddesinin 1 fıkrasının (f) bendinde nükleer, biyolojik veya kimyasal maddeler Ceza Yasalarının tatbiki bakımından “silah” kavramı kapsamında

---

<sup>356</sup> “...5237 sayılı TCY'nın 151. maddesinin 1. fıkrasında; “Başkasının taşınır veya taşınmaz malını kısmen veya tamamen yıkan, tahrip eden, yok eden, bozan, kullanılamaz hale getiren veya kirleten kişinin, mağdurun şikayeti üzerine, dört aydan üç yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılacağı” hükmü ile mala zarar vermenin temel şekli yaptırıma bağlanmış, 152. maddesinde ise mala zarar verme suçunun nitelikli halleri iki fıkra halinde düzenlenmiştir. Maddenin 1. fıkrasında yedi bent halinde, 765 sayılı Ceza Yasamızın 516/2. fıkrasına benzer şekilde nitelikli haller düzenlenerek bir yıldan altı yıla kadar hapis cezası şeklinde yaptırıma bağlanmıştır. 5237 sayılı Yasadaki düzenlemede eski Yasada yer alan ve mala zarar verme suçunun “kişilere karşı cebir ve şiddet veya tehdit kullanmak suretiyle işlenmesi” nitelikli haline yer verilmemiş, buna karşılık, yasa koyucu mala zarar verme suçunun günümüzde işleniş şekillerinin ortaya çıkardığı tehlikeli durumları göz önünde bulundurarak suçun, grev veya lokavt hallerinde işverenlerin veya işçilerin veya işveren veya işçi sendika veya konfederasyonlarının, siyasi partilerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve üst kuruluşlarının maliki olduğu veya kullanımında olan bina, tesis veya eşya hakkında işlenmesi halini 152/1-f ve 152/1-e bentlerinde yeni nitelikli hal olarak yaptırıma bağlamıştır. Maddenin ikinci fıkrasında ise mala zarar verme suçunun çeşitli suretlerde işlenmesi nitelikli unsur olarak belirlenerek, bu durumlarda faile 151. madde veya 152. maddenin 1. fıkrası uyarınca verilecek olan cezanın iki katına kadar artırılacağı hükme bağlanmıştır. Görüldüğü gibi 152. maddenin 2. fıkrasında tanımlanan nitelikli hallerin varlığı halinde faile 151. maddeye veya 152. maddenin 1. fıkrasına göre verilecek olan ceza iki katına kadar artırılabilecektir. Kuşkusuz hakim, somut olayda TCY'nın 61. maddesinde gösterilen hususları göz önünde bulundurarak, işlenen suçun kanuni tanımında öngörülen cezanın alt ve üst sınırı arasında temel cezayı belirleyecek ve 151/2. fıkrayı uygularken de gerekçesini göstererek verilecek cezayı iki katına kadar artırılabilecektir, fıkradaki iki katına kadar artırım oranı, azami oran olup, bu oran aşılmamak koşuluyla herhangi bir oranda cezanın artırılması da olanaklıdır.” **Yargıtay CGK 26.10.2010 gün ve 2010/8-185, 2010/210 sayılı kararı.** [online] <http://yargitaykarar.wordpress.com> [Erişim: 15.04.2014]

<sup>357</sup> Özgenç, 2006. s.866.

<sup>358</sup> Parlar/Hatipoğlu, 2008 s.2370.

değerlendirilmiştir. Bir olayda bu çeşit bir silahın kullanılıp kullanılmadığının tespiti ancak adli tıp kurumu veya kriminal laboratuvarlarda yapılacak bilirkişi incelemesi ile anlaşılabilir. Fakat somut olayda bu tür bir silahın kullanıldığı konusunda kuşku doğabilmesi bakımından Radyasyon, Kimyasal Silah, Biyolojik Silah ve Nükleer Silah kavramlarının ne anlama geldiğinin bilinmesinin uygulama açısından faydalı olacağı kanısındayız.

Atom içerisinde proton ve nötron oranı dengesiz olduğunda ortaya kararsız bir atom çıkar. Kararsız atomlarda etrafına çeşitli ısımlar yaparak kararlı hale geçmeye çalışırlar. Bunu yaparken yaydıkları ışınları " *radyasyon*" denir. Genelde atom numarası 83'ten büyük atomlar radyoaktiftir. Daha küçük atom numaralı atomların izotopları(benzerleri) radyoaktif olabilir. Radyoaktif kelimesi, yayma anlamına gelen radyo ile sürekli anlamına gelen aktif kelimelerinden oluşur. Yani radyasyon azalan bir dozda sürekli bir ışımadır. Durdurulamaz. Radyasyonun mala zarar vermesi için canlı varlıklarla temas etmesi gerekir. Radyasyon aniden 3 km yarıçaplı tüm alanda canlı kalmayacak şekilde hücre ölümlerine neden olurken zamanla radyasyonun yayılma şekillerine bağlı olarak korkunç boyutlara ulaşabilir.<sup>359</sup>

*Kimyasal silah*, Kimyevi özellikleri dolayısıyla öldürücü, yaralayıcı veya tahriş edici tesir gösteren ya da geçici olarak felç, körlük, sağırlık yapan, göz yaşartan, şuur kaybına sebep olan, sis, iz ve yangın husule getiren katı, sıvı veya gaz halindeki kimyevi maddeler kullanılarak yapılan silahlar olarak sınıflandırılmaktadır.

Kimyasal silahlar fizyolojik etkilerine göre; boğucu, kan zehirleyici, sinir yıpratıcı ve bozucu, yakıcı, kusturucu ve insanların gözlerinden yaş getiren (göz yaşartıcı) maddeler olarak sınıflandırılır. Poliste kullanılan kimyasal silahlar, daha çok göz yaşartıcı kimyasal maddelerden yapılan silahlardır.

*Biyolojik Silah*, mikrop, virüs gibi canlı organizmalar vasıtasıyla insanlarda, hayvanlarda ya da bitkilerde hastalık veya ölüme yol açan silahlardır. Bu silahlar, zarar verme amacıyla bitkilere (ekinlere) veya evcilleştirilmiş hayvanlara karşı kullanılabilir. Hayvanlara karşı kullanılan biyolojik silahlar; hayvanlar arasında salgın hastalıklar

---

<sup>359</sup> M. Şahin Bülbül, 2003. Radyasyon [online] <http://www.metu.edu.tr/~sahin/yayin/RADYASYON.pdf> [Erişim: 22.04.2014]

yaymak veya öldürmek için kullanılır. Bitkilere karşı kullanılan ise; bitkileri yok eden veya gelişmelerine engel olan biyolojik silahlardır.<sup>360</sup>

Nükleer silah, bir atomun parçalanması ya da iki atomun birleşmesi halinde açığa çıkan enerjiden istifade edilerek yapılmış ve geliştirilmiştir. Bu silahlar hem kendilerine has bir yakıcı etkiye hem de sonrasında radyasyona yol açmaktadırlar Çok yıkıcı bir etkiye sahip olan nükleer silahlar bugün yalnızca bazı devletlerin elinde bulunmaktadır. Bu silahların özel şahıslara ait eşyalara zarar verme eyleminde kullanılabilmesi pek mümkün değildir.<sup>361</sup>

Bu benden uygulanması için failin kastının mala zarar vermeye yönelik olması gerekir. Örneğin radyasyon sızıntısına neden olunmuş ve bu sızıntı sonucunda bir kısım mallar zarar görmüş olabilir. Bu durumda failin zarar verme kastı yok ise mala zarar verme suçu oluşmayacağından bu hükmün de uygulanması mümkün değildir.

---

<sup>360</sup> Silahların Tanımı. [online] [http://www.silahdarav.com/FileUpload/bs9755/File/silahlarin\\_tanimi.pdf](http://www.silahdarav.com/FileUpload/bs9755/File/silahlarin_tanimi.pdf)  
[Erişim: 22.04.2014]

<sup>361</sup> Sarıtaş, 2009. s.145

#### **4. KUSURLULUK, ETKİN PİŞMANLIK, ŞAHSİ CEZASIZLIK SEBEBİ VE CEZADAN İNDİRİM YAPILMASINI GEREKTİREN ŞAHSİ SEBEP, SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ, BENZER SUÇ TİPLERİYLE KARŞILAŞTIRILMASI, KOVUŞTURMA USULÜ VE YAPTIRIM**

##### **4.1. KUSURLULUK**

Kusur veya kusurluluk, işlenen fiille ilgili olarak failin sorumlu tutulup tutulmayacağı konusundaki değer yargıları şeklinde tanımlanmaktadır.<sup>362</sup>

Ceza hukukunda kişinin gerçekleştirdiği bir fiilden dolayı sorumlu tutulabilmesinin temel koşulu, o fiilin iradi olmasıdır. Eğer kişinin gerçekleştirdiği fiil iradesini yansıtmıyorsa hukuka aykırı olsa dahi bu fiilden sorumlu tutulamaz. Daha önce açıkladığımız üzere işlenen fiil ile kişi arasındaki bağlantı, suç teşkil eden haksızlığın suçun manevi unsurunu oluşturmaktadır.<sup>363</sup>

Bir suç işlendiğinde failin şahsi özellikleri nazara alınmadan gerçekleştirilen fiil hakkında bir değerlendirme yargısında bulunmaktadır. Kusur söz konusu olduğunda ise işlenen suçla ilgili olarak failin hangi koşullarda sorumlu kılınacağı irdelenmektedir. Buna göre kusur, işlenen suç kapsamında faildeki iradenin oluşum şartlarının tespit edilmesi ve bu bağlamda failin bizzat kınanması gerekip gerekmediği konusundaki yargıyı ifade etmektedir.<sup>364</sup> Başka bir ifadeyle kusur, failin hukuka uygun bir biçimde davranabilme olanağı varken haksız bir davranışta bulunma yolunu tercih etmesi nedeniyle kınanmasıdır.<sup>365</sup>

Kusur yeteneği ise, failin işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin bulunup bulunmadığı ilgili bir durumdur. Kusur yeteneği bulunan kimselerin tipik eylemi gerçekleştirirken iradesini etkileyebilecek haller TCK'nun 24 ila 30. maddeleri arasında “ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenler” olarak hukuka uygunluk sebepleri ve kusur yeteneğini kaldıran sebeplerle bir arada hüküm altına alınmıştır. Kusurluluğu etkileyen hallerin

<sup>362</sup> Turabi, Selami 2012. Kusurluluk ve kusurluluğu etkileyen haller. *TBB Dergisi*. (101), s.267.

<sup>363</sup> Özgenç, 2013. s.357.

<sup>364</sup> Özgenç, 2013. s.357.

<sup>365</sup> Sarıtaş, 2009. s.148.

varlığı halinde fail, suç teşkil eden fiilden dolayı ya hiç sorumlu tutulmamakta ya da sorumluluğu azalmaktadır.<sup>366</sup> Şimdi failin kusurluluğunu etkileyen halleri mala zarar verme suçu açısından inceleyeceğiz.

#### **4.1.1. Kusurluluğu Etkileyen Haller**

##### **4.1.1.1. Amirin emri**

1982 Anayasası'nın 137. maddesine göre; “Kamu hizmetlerinde herhangi bir sıfat ve suretle çalışmakta olan kimse, üstünden aldığı emri, yönetmelik, tüzük, kanun veya Anayasa hükümlerine aykırı görürse, yerine getirmez ve bu aykırılığı o emri verene bildirir. Ancak, üstü emrinde ısrar eder ve bu emrini yazı ile yenilerse, emir yerine getirilir; bu halde, emri yerine getiren sorumlu olmaz. Konusu suç teşkil eden emir, hiçbir suretle yerine getirilmez; yerine getiren kimse sorumluluktan kurtulamaz. Askerî hizmetlerin görülmesi ve acele hallerde kamu düzeni ve kamu güvenliğinin korunması için kanunla gösterilen istisnalar saklıdır.”

TCK'nun 24. maddesinin amirin emrini düzenleyen 2, 3 ve 4 fıkralarına göre ise; “(2) Yetkili bir merciden verilip, yerine getirilmesi görev gereği zorunlu olan bir emri uygulayan sorumlu olmaz. (3) Konusu suç teşkil eden emir hiçbir surette yerine getirilemez. Aksi takdirde yerine getiren ile emri veren sorumlu olur. (4) Emrin, hukuka uygunluğunun denetlenmesinin kanun tarafından engellendiği hâllerde, yerine getirilmesinden emri veren sorumlu olur.”

Yukarıda değinilen yasal düzenlemelerden yetkili merciiin emrinin yerine getirilmesinde kamu hukuku bağlamında bir hiyerarşik ilişkinin bulunması gerektiği açıkça anlaşılmaktadır. Hiyerarşi, bir kurum içinde çalışan ast konumundaki kişileri üste bağlayan bir bağıdır şeklinde tarif edilebilir. Özel hukuk ilişkisi çerçevesinde verilen emirler, yetkili mercii ve kamu hukuku ilişkisi bulunmadığından bu kapsamda değerlendirilemez. Örneğin, bir işyerinde işverenin işçisine emir vermesi gibi. Emrin yerine getirilmesinden dolayı failin sorumlu tutulmaması için; emrin yetkili bir

---

<sup>366</sup> Koparan, M, Reşat. 2006. Ceza sorumluluğunu kaldıran ve azaltan sebepler (24.-34. maddeler). *Terazi Aylık Hukuk Dergisi*. (2), s.17-18.



merciiden verilmesi, emrin yerine getirilmesinin görev icabı zorunlu olması ve emrin yasadaki şekil ve içeriğe sahip bulunması gerekmektedir.<sup>367</sup>

Emrin yerine getirilmesi mala zarar verme suçu bakımından da uygulanabilir. Örneğin, bir belediyede çalışan memur, amiri konumundaki belediye encümeni tarafından verilen bir yıkım kararını (emrini) yerine getirirse bundan dolayı sorumlu olmayacaktır.<sup>368</sup>

#### **4.1.1.2. Cebir ve şiddet, korkutma ve tehdit**

TCK'nun 28. maddesinin 1. fıkrasında; “Karşı koyamayacağı veya kurtulamayacağı cebir ve şiddet veya muhakkak ve ağır bir korkutma veya tehdit sonucu suç işleyen kimseye ceza verilmez. Bu gibi hâllerde cebir ve şiddet, korkutma ve tehdidi kullanan kişi suçun faili sayılır.” düzenlemesi yer almaktadır.

Bu hüküm mala zarar verme suçu açısından da uygulanabilir. Buna göre karşı koyamayacağı veya kurtulamayacağı cebir ve şiddet veya muhakkak ve ağır bir korkutma veya tehdit sonucu başkasının mülkiyetinde bulunan taşınır veya taşınmaz malı kısmen veya tamamen yıkan, tahrip eden, yok eden, bozan, kullanılamaz hâle getiren veya kirleten yada haklı bir neden olmaksızın sahipli hayvanı öldüren, işe yaramayacak hâle getiren veya değerinin azalmasına neden olan kişi sorumlu tutulmayacak, cebir ve şiddet, korkutma ve tehdidi kullanan kişi dolaylı fail olarak cezalandırılacaktır.<sup>369</sup> Örneğin, kafasına tabanca dayanarak öldürüleceği beyanının kendisinde oluşturduğu korkuyla mağdurun evini ateşe veren faile ceza verilmeyecek, onu korkutan ve tehdit eden kimse dolaylı fail olarak sorumlu tutulacaktır.

#### **4.1.1.3. Haksız tahrik**

TCK'nun “haksız tahrik” başlığını taşıyan 29. maddesinde; “ Haksız bir fiilin meydana getirdiği hiddet veya şiddetli elemin etkisi altında suç işleyen kimseye, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine onsekiz yıldan yirmidört yıla ve müebbet hapis cezası yerine oniki yıldan onsekiz yıla kadar hapis cezası verilir. Diğer hâllerde verilecek cezanın dörtte birinden dörtte üçüne kadarı indirilir.” denilmektedir. Bu hüküm, ceza sorumluluğunu azaltan bir neden olarak öngörülmüştür.

<sup>367</sup> Özer, Cumhur, (2002). Ceza hukukunda hukuka uygunluk nedeni olarak emrin yerine getirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi SBE.s.19-20.

<sup>368</sup> Sarıtaş, 2009. s.150.

<sup>369</sup> Turabi, 2007. s.143.

Haksız tahrik, failin haksız bir eylemin doğurduğu öfke ve elemin etkisi altında hareket ederek suç işlemesidir.<sup>370</sup> Mala zarar verme suçu da diğer suç tipleri gibi haksız tahrik altında işlenebilir. Mala zarar verme suçunu işleyen fail hakkında haksız tahrik hükmünün uygulanabilmesi için, öncelikli haksız tahriki oluşturan haksız bir fiil bulunmalı, bu fiil neticesinde failde hiddet veya şiddetli elem meydana gelmiş olmalı ve mala zarar verme fiili bu hiddet veya şiddetli elemin etkisi altında işlenmiş olmalıdır. Böyle bir durumda failin cezasından belli bir oranda indirim yapılması gerekmektedir.<sup>371</sup>

Yargıtay haksız tahrikle ilgili olarak bir kararında, “ fen bilgisi dersi öğretmenleri olan müştekinin mobiletinin benzin deposuna toz şeker atmak suretiyle zarar vermek isteyen sanıklar, tüm aşamalarda, müştekinin kendilerine sık sık "Aptal, salak, vs...." gibi sözlerle küfür etmesi ve sebepsiz yere kendilerini dövmesinden kaynaklanan öfkeyle atılı suçu işlediklerini belirterek, suçlarını samimi bir biçimde ikrar etmeleri karşısında; sanıkların müşteki hakkındaki söz konusu iddialarının doğruluğu halinde, müştekinin memurluk görevini yasaya uygun olarak yaptığının kabul edilmesi mümkün olamayacağından ve bu durumda sanıklar hakkında TCK’nun 516/2. maddesinin 1. bendi uyarınca değil, haksız tahrik altında kaldıklarının kabulü ile basit ızzar suçundan , TCK’nun 516/ ilk ve 51. maddeleri uyarınca cezalandırılmaları gerekeceğinden...” ifadesine yer vermek suretiyle yerel mahkeme kararını kanuna aykırı görmüştür.<sup>372</sup>

#### **4.1.1.4. Hukuka uygunluk sebeplerinde sınırın aşılması**

TCK’nun 27. maddesinde, “ (1) Ceza sorumluluğunu kaldıran nedenlerde sınırın kast olmaksızın aşılması hâlinde, fiil taksirle işlendiğinde de cezalandırılıyorsa, taksirli suç için kanunda yazılı cezanın altıda birinden üçte birine kadarı indirilerek hükmolunur. (2) Meşru savunmada sınırın aşılması mazur görülebilecek bir heyecan, korku veya telaştan ileri gelmiş ise faile ceza verilmez.” hükmü yer almaktadır. Bu düzenleme ile gerek

<sup>370</sup> Yargıtay CGK. 26.03.2002 gün ve Esas No: 2002/1-55, Karar No: 2002/220 sayılı kararı. Sedat Bakıcı, 2007. 5237 Sayılı yasa kapsamında ceza hukuku genel hükümleri. Ankara: Adalet Yayınevi, s.567.

<sup>371</sup> Yavuz, Mehmet, 2013. Haksız tahrik. *Adalet Dergisi*. (46), ss.43-48.

<sup>372</sup> Yargıtay 10. CD. 30.09.2003 gün ve Esas No:2003/3198, Karar No:2003/19556 sayılı kararı. Turabi, 2007. s.144-145.

hukuka uygunluk sebeplerinde ve gerekse kusurluluğu etkileyen hallerde sınırın aşılması durumunda sorunun nasıl çözüme kavuşturulması gerektiği öngörülmüştür.<sup>373</sup>

Mala zarar verme suçunu işleyen fail hakkında bu hükmün uygulanabilmesi için, kanunun hükmü, meşru savunma, ilgilinin rızası veya hakkın kullanılması şeklindeki hukuka uygunluk sebeplerinden birinin bulunması, hukuka uygunluk sebebinin sınırının ölçü yönünden ve kast olmaksızın aşılmış olması gerekmektedir.<sup>374</sup>

Örneğin başkasının mülküne taşarak zarar veren dal ve köklerin, zarar gören mülk sahibinin istemi üzerine uygun bir süre içinde kaldırılmaması halinde, zarar gören mülk sahibi tarafından kesilebileceği ve kendi mülkiyetine geçirilebileceği şeklindeki TMK'nun 740. maddesindeki yetkiye dayanarak arazisine taşan komşusuna ait dal ve kökleri kesen fail, bu hukuka uygunluk nedeninin sınırını kastı olmadan aşarak kendi arazisine zarar vermeyen dal ve kökleri de kesmiş olabilir. İşte böyle bir durumda TCK'nun 27. maddesi, failin eyleminin uyduğu yasal tipe göre cezalandırılmamasını, eğer fiil taksirli işlendiğinde de cezalandırılıyorsa, taksirli suç için yasada yazılı cezanın belli bir oranda indirilerek hükmedilebileceğini belirtmektedir. Mala zarar verme suçu, taksirle işlenemeyeceğinden, bu suç tipine ilişkin hukuka uygunluk nedenlerinin sınırlarının kast olmaksızın aşılması durumunda failin sorumlu tutulması mümkün görülmemektedir.<sup>375</sup>

#### **4.1.1.5. Zorunluluk hali**

TCK'nun 25. maddesinin 2.fıkrasında; “Gerek kendisine gerek başkasına ait bir hakka yönelik olup, bilerek neden olmadığı ve başka suretle korunmak olanağı bulunmayan ağır ve muhakkak bir tehlikeden kurtulmak veya başkasını kurtarmak zorunluluğu ile ve tehlikenin ağırlığı ile konu ve kullanılan vasıta arasında orantı bulunmak koşulu ile işlenen fiillerden dolayı faile ceza verilmez.” şeklinde bir hükme yer verilmek suretiyle kusurluluğu ortadan kaldıran bir neden olarak zorunluluk hali öngörülmüştür.

---

<sup>373</sup> Koca, Mahmut/Üzülmez, İlhan.2007. Hukuka uygunluk sebeplerinde sınırın aşılması (tck.m.27). *EÜHFD*, 11(1-2), s. 40.

<sup>374</sup> Koca/Üzülmez, s.48-49.

<sup>375</sup> Sarıtaş, 2009.156-157.

Zorunluluk hali, tehlike karşısında kalan bir kimsenin, nefsinin koruma endişesi ve içgüdü ile suç sayılan bir fiil işleyerek bu tehlikeye karşı koyması hali şeklinde tanımlanmaktadır.<sup>376</sup>

Mala zarar verme suçunu işleyen fail hakkında bu hükmün uygulanabilmesi için, öncelikle bir hakka yönelik ağır ve muhakkak bir tehlike bulunmalıdır. İkinci koşul ise halen devam eden tehlikeden başka türlü korunma olanağının bulunmamasıdır. Üçüncü koşul, failin bu tehlikeye bilerek neden olmaması ve tehlikeye karşı koyma hukuksal yükümlülüğünün bulunmaması gerekmektedir. Son koşul ise tehlikede bulunan hak ile zarar verilen hak arasında uygun oran bulunmalıdır.<sup>377</sup>

Örneğin, sanayi sitesinde yangın çıkma ihtimali üzerine, tehlikeyi önlemek amacıyla, güvenlik görevlilerini yerinde bulamayan failin kapı kilidini kırıp içeri girme fiilinin zorunluluk hali etkisiyle işlenmesi nedeniyle faile ceza verilemeyecektir.<sup>378</sup>

#### 4.2. ETKİN PİŞMANLIK

Mala zarar verme suçunda fail, suçu işledikten sonra pişmanlık duyabilir ve bu çerçevede suçla meydana gelen haksızlığı gidermek isteyebilir. Bu durumda karşımıza etkin pişmanlık kurumu çıkmaktadır. Ceza Yasası, etkin pişmanlığı cezada indirim nedeni olarak kabul etmiştir.

Etkin Pişmanlık, TCK'nun 168. maddesinde düzenlenmiştir. Anılan madde hükmüne göre;

“(1) Hırsızlık, mala zarar verme, güveni kötüye kullanma, dolandırıcılık, hileli iflâs, taksirli iflâs tamamlandıktan sonra ve fakat bu nedenle hakkında kovuşturma başlamadan önce, failin, azmettirenin veya yardım edenin bizzat pişmanlık göstererek mağdurun uğradığı zararı aynen geri verme veya tazmin suretiyle tamamen gidermesi halinde, verilecek cezanın üçte ikisine kadarı indirilir.

---

<sup>376</sup> Bakıcı, s.503.

<sup>377</sup> Bakıcı, s.503-506.

<sup>378</sup> “Organize sanayi sitesinde yangın çıkma ihtimali üzerine tehlikeyi önlemek amacıyla sanayi sitesine gelen sanıkların sitenin güvenlik görevlilerini yerinde bulamayınca kapının kilidini kırarak içeriye girmeleri şeklinde gerçekleşen olayda, eylemin zorunluluk hali etkisiyle işlenmesi karşısında haklarında ceza verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerektiği gözetilmeden yazılı gerekçe ile beraatlerine karar verilmesi...” **Yargıtay 9. CD. 08.06.2010 gün ve Esas No: 2008/15262, Karar No:2010/6954 sayılı ilamı.** MEŞE İçtihat ve Mevzuat Bankası Programı, [Erişim: 16.0.4.2014]

(2) Etkin pişmanlığın kovuşturma başladıktan sonra ve fakat hüküm verilmezden önce gösterilmesi halinde, verilecek cezanın yarısına kadarı indirilir.

(3) Yağma suçundan dolayı etkin pişmanlık gösteren kişiye verilecek cezanın, birinci fıkra giren hallerde yarısına, ikinci fıkra giren hallerde üçte birine kadarı indirilir.

(4) Kısmen geri verme veya tazmin halinde etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için, ayrıca mağdurun rızası aranır”.

TCK’nun 168. maddesinde, mala zarar verme suçu tamamlandıktan sonra ve fakat bu nedenle hakkında kovuşturma başlamadan önce, failin, azmettirenin veya yardım edenin bizzat pişmanlık göstererek mağdurun uğradığı zararı aynen geri verme veya tazmin suretiyle tamamen gidermesi halinde, verilecek cezadan belirli bir oranda indirim yapılması öngörülmüştür. Etkin pişmanlığın kovuşturma başladıktan sonra ve fakat hüküm verilmezden önce gösterilmesi halinde ise verilecek cezanın yarısına kadar indirileceği belirtilmiştir.<sup>379</sup> Yine, kısmen geri verme veya tazmin halinde de etkin pişmanlık hükümleri uygulanabilecektir. Ancak bu durumlarda ayrıca mağdurun rızasının aranacağı belirtilmiştir.<sup>380</sup>

Fail hakkında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması bakımından aşağıda belirtilen koşulların gerçekleşmesi gerekmektedir;

i. Mala zarar verme suçu tamamlanmış olmalıdır. Yani fail, seçimlik hareketlerden birini gerçekleştirerek suçun maddi konusunu oluşturan malda bir zarar meydana getirmelidir. Bu nedenle teşebbüs derecesinde kalmış olan mala zarar verme fiillerinde etkin pişmanlık hükümleri uygulanamayacaktır.<sup>381</sup> Nitekim Yargıtay’ın bu yönde vermiş olduğu kararları vardır .<sup>382</sup>

<sup>379</sup> “Kırılan cam bedelinin sanık tarafından hakkında iddianame ile dava açıldıktan sonra ve fakat hüküm verilmezden önce ödendiğinin anlaşılması karşısında, TCK’nın 168/2. maddesi uyarınca verilecek cezanın yarısına kadar indirileceği gözetilmeden üçte ikisi oranında indirim yapılmak suretiyle eksik ceza tayini karşı temyiz olmadığından bozma nedeni yapılmamıştır.” **Yargıtay 9. CD. 15.04.2010 gün ve Esas No: 2008/8960, Karar No: 2010/4090 sayılı kararı.** MEŞE İçtihat ve Mevzuat Bankası Programı, [Erişim: 16.04.2014]

<sup>380</sup> Eker, Hüseyin, 2012. Mala karşı işlenen suçlarda etkin pişmanlık (5237 sayılı tck’nın 168. maddesi). *TBB Dergisi* (100), s.367-368.

<sup>381</sup> Eker, s.373.

<sup>382</sup>“Teşebbüs aşamasında kalan suçlarda TCK’nın 168. maddesinin uygulamayacağının gözetilmemesi...” **Yargıtay 13.CD. 09.01.2012 gün ve Esas No:2011/4456, Karar No: 2012/27 sayılı kararı.** Eker, s.373.

ii. Fail, azmettiren ya da yardım eden, pişmanlık duyarak mağdurun uğradığı zararı aynen geri verme veya tazmin suretiyle gidermelidir. Yasal düzenlemeden de anlaşılacağı üzere fail, azmettiren veya yardım edenin, işlenen bu suçtan dolayı pişmanlık duyması gerekmektedir. Yoksa yalnız zararın giderildiği, ancak failin pişmanlık duymadığı hallerde etkin pişmanlık hükümleri uygulanamayacaktır.<sup>383</sup> Yargıtay Ceza Genel Kurulu bir kararında bu hususu vurgulamıştır.<sup>384</sup>

iii. Fail, mağdurun uğradığı zararı aynen geri verme ya da tazmin suretiyle tamamen gidermesi etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması için mağdurun rızası aranmaz,

---

“5237 sayılı TCY.nın 5377 sayılı Yasayla değişik 168.maddesi; bu maddede belirtilen malvarlığına karşı suçların tamamlanmasından sonra gerçekleşen etkin pişmanlık durumunda uygulanabileceğinden ve eylem kalkışma aşamasında kalıp, sanık tarafından henüz istediği paranın alınmamış olması nedeniyle ve sanığın pişmanlık göstererek zararı tazmini söz konusu olmadığından, aynı Yasanın 36. maddesinde tanımlanan gönüllü vazgeçmenin koşulları da bulunmadığından tebliğnamedeki bozma düşüncesi benimsenmemiştir.” **Yargıtay 6. CD. 08.09.2005 gün ve Esas No: 2005/10071, Karar No: 2005/7166 sayılı kararı.** Hüseyin Eker, s.373.

<sup>383</sup> Hüseyin Eker, s.373-374.

<sup>384</sup> “...tartışılması gereken asıl konu; 5237 sayılı Yasanın 168. maddesinin aradığı anlamda “failin bizzat göstereceği pişmanlıktan” ne anlaşılması gerektiği hususuyla ilgilidir. Bu konuda öğretide ve uygulamada hakim olan düşünce; 5237 sayılı Yasanın 168. maddesinin, 765 sayılı Yasanın 523. maddesinden farklı olduğu ve tazminden çok pişmanlık esasına dayandığı şeklindedir. (Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, Prof. Dr. Durmuş Tezcan, Doç. Dr. Mustafa Ruhan Erdem, Yrd. Doç. Dr. R. Murat Önok, 4. baskı, s.520-523; 5237 sayılı Yasa Kapsamında Ceza Hukuku Özel Hükümleri 1, Sedat Bakıcı, Ankara-2008, s.934 vd.; Hırsızlık Suçları, Erdal Noyan, Ankara-2007, s.396 vd.; 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu Yorumu, Ali Parlar, Muzaffer Hatipoğlu, Ankara-Şubat 2007, c.2, s.1318 vd.) 765 sayılı Yasanın 523. maddesinin “iade ve tazmin esasına” dayalı bir düzenleme olduğunda kuşku bulunmamaktadır. Başlangıçta tartışılmalara konu edilen bu husus; 29.06.1955 gün ve 10-16 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı ve Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 11.11.1997 gün ve 248-288 sayılı kararı başta olmak üzere birçok Yargıtay Kararında kabul edilmiş ve vurgulanmıştır. 5237 sayılı Yasanın 168. maddesinin düzenlenmesi sırasında ise; maddeye “..failin, azmettirenin veya yardım edenin bizzat pişmanlık göstererek mağdurun uğradığı zararı aynen geri verme veya tazmin suretiyle tamamen gidermesi...” ibaresi eklenmek suretiyle oluşması muhtemel tereddütlerin önüne geçilmek istenmiştir. Zira, metinde geçen “bizzat pişmanlık göstererek” ibaresi, düzenlemenin “tek başına iade ve tazmine” değil, “pişmanlık sonucu olan iade ve tazmine” önem atfettiğinin açık göstergesidir. Nitekim; madde ile ilgili Meclis Komisyonunda yapılan görüşmeler sırasında da bu konu gündeme gelmiş ve oturum Başkanının “Önemli olan zararın giderilmesi değil mi Hocam?” şeklindeki sorusuna, Yasayı hazırlayanlardan birisi olan Prof. Dr. İzzet Özgenç; “Hayır, bu maddenin koruduğu espri bu değil. Bu maddenin koruduğu espri, mağdurun mağduriyetini sadece gidermek değil. Kişinin pişmanlık duymasını sağlamak. ...” şeklinde yanıt vermiştir. (TC Adalet Bakanlığı Yayın İşleri Dairesi Başkanlığı, Tutanaklarla Türk Ceza Kanunu, Ankara-Şubat/2005, s.616) Şu durumda; 5237 sayılı Yasanın 168. maddesi, 765 sayılı Yasanın 523. maddesinden farklı olarak “pişmanlıktan kaynaklanan iade ve tazmini” esas aldığından, iade ve tazminin cebri icra yoluyla gerçekleştirilmesi, zararın failin rızası hilafına veya ondan habersiz olarak üçüncü kişilerce giderilmesi, failin yakalanmamak için kaçarken atması sonucu eşyanın ele geçirilmesi, arama neticesinde saklanan şeyin bulunması gibi hallerde 765 sayılı Yasanın 523. maddesinin uygulanma olasılığı olabileceksen, bu durumlarda failin gerçek anlamda pişmanlığından söz edilemeyeceğinden 5237 sayılı Yasanın 168. maddesi uyarınca uygulama yapılamayacaktır.” **Yargıtay CGK. 27.05.2008 gün ve Esas No: 2008/11-127, Karar No: 2008/147 sayılı kararı;** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama ekranından ulaşılmıştır. [Erişim:16.04.2014]

Kısmen iade veya tazmin halinde ise mağdurun, fail hakkında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmasına rıza göstermesi gerekecektir.<sup>385</sup>

Mağdur sayısının birden fazla olması durumunda tüm mağdurların rızası aranacaktır. Yargıtay Ceza Genel Kurulu, zararın aynen geri verme ya da tazmin suretiyle tamamen giderilmesi veyahut kısmen iade veya tazmin ifadesinden ne anlaşılması gerektiğini ve bunun uygulama koşullarını vermiş olduğu bir kararında açıklamıştır.<sup>386</sup>

---

<sup>385</sup> “Sanıkların Antalya ili Manavgat ilçesinde kendiliklerinden kolluk görevlilerine teslim olup suçlarını kabul ederek suça konu teybi sakladıkları yeri açıklayıp, ana parçası hariç iadesini sağladıklarının anlaşılması karşısında, mağdurdan kısmi iade nedeniyle rızası sorularak sonucuna göre TCY’nın 168/1-4. maddesinin uygulanması gerekip gerekmeyeceğinin tartışılmaması...”. **Yargıtay 6. CD. 21.09.2006 gün ve Esas No: 2006/5176, Karar No: 2006/8512 sayılı kararı.** Hüseyin Eker, s.376.

<sup>386</sup> “...Kısmen iade veya tazmin halinde etkin pişmanlığı düzenleyen 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 168. maddesinin dördüncü fıkrasının; “kısmen geri verme veya tazmin halinde etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için ayrıca mağdurun rızası aranır” şeklindeki açık düzenlemesinden de anlaşılacağı üzere kanun koyucu, kısmen iade veya tazmin nedeniyle etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmasında mağdurun iradesini esas almak suretiyle, bu hükmün uygulanabilmesini mağdurun rızası şartına bağlamış, mağdurun kısmi iade ve tazmine rıza göstermemesi halinde ise, failin etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanamayacağını hüküm altına almıştır. Kısmi iadeden ne kastedildiğine ilişkin kanun maddesinde ve gerekçesinde bir açıklama bulunmamakla birlikte, etkin pişmanlık müessesinin bir amacının da mağdurun suçtan gördüğü zararın giderilmesi ve uğradığı haksızlığın meydana getirdiği sonuçların onarılması olduğu göz önüne alındığında, kısmi iadenin mağduru tatmin edecek miktarda ve mağdur açısından doğrudan sonuç doğurucu nitelikte olması, ayrıca bunun sonucu olarak da mağdura ilave külfet yüklememesi gerekmektedir. Bu bağlamda sanık tarafından çalınan malın kullanılmayacak bir durumda mağdura iade edilmesi veya malın kullanılabilmesi için mağdurun ayrıca bir işlem ve masraf yapması gereken durumlarda kısmi iadeden bahsedilemeyeceği gibi, bütünlüğü bozulan malların parça parça olarak iade edilmesi durumunda da kısmi iadeden bahsedilemeyecektir. Çalınan şeyin bütünlüğü bozulduktan sonra parçalanarak iade edilmesi ve parçaların tek başına bir değerinin bulunması durumlarında kısmi iade veya tazmin şartlarının oluşup oluşmadığına gelince; parça olarak tek başına değeri olan malın satılabilmesi, mağdurun emek ve mesai sarf etmesini gerektirmesi, buna bağlı olarak iadenin doğrudan sonuç doğurmaması, ayrıca iade edilen parçaların satılması külfetinin zaten suçun işlenmesinden dolayı zarar görmüş olan mağdura yükletilmesinin hakkaniyete uygun olmaması nedeniyle kısmi iadenin şartlarının oluşmadığının kabulü gerekmektedir. Diğer taraftan, kısmi iade şartlarının gerçekleşip gerçekleşmediğinin belirlenmesinde, suça konu eşyanın niteliği de göz önünde bulundurulmalıdır. Örneğin, misli bir eşya olan 1.000 Lira paranın çalınmasında, çalınan paranın 900 Lirasının iadesi halinde kısmi iadeden söz edilebilecektir. Bölünemeyen bir eşya olan bisikletin fonksiyonunu gerçekleştirme engel oluşturmayan sepeti olmaksızın, yine bölünemeyen bir eşya olan otomobilin işlevini yerine getirmesine engel oluşturmayan dikiz aynası ya da teybi olmaksızın geri verilmesi hallerinde kısmi iadenin gerçekleştiği kabul edilmelidir. Ancak, eşyanın kendisinden beklenen işlevini yerine getirmesini sağlayacak parça veya parçaları olmaksızın geri verilmesi, ya da eşyanın işlevini yerine getiremeyecek şekilde bütünlüğü bozularak, bir kısım parçalarının geri verilmesi, örneğin çalınan motosikletin motoru olmaksızın geri verilmesi halinde işlevini yerine getiremeyecek bir durumda olması nedeniyle kısmi iadeden söz edilemeyecektir...”. **Yargıtay CGK. 30.04.2013 gün ve Esas No: 2012/6-1437, Karar No: 2013/153 sayılı kararı;** [online] <http://www.adaletbiz.com/yargitay-kararlari/kismi-etkin-pismanligin-uygulama-kosullari-h13955.html>, [Erişimi:18.04.2014]

iv. Etkin pişmanlığın, cezada indirim nedeni olarak öngörüldüğü bu suç tipi bakımından, aynen geri verme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmeye konu olan zarar, yalnız maddi (ekonomik) zararları kapsamaktadır.<sup>387</sup>

Söz konusu zarar ya kovuşturma başlamadan önce ya da kovuşturma başlamış olsa bile hüküm verilmeden önce giderilmelidir. Hüküm verildikten sonra fail hakkında etkin pişmanlık hükümleri uygulanamayacaktır. Burada hüküm verilmezden önce ibaresinden kararın kesinleşmesinden önceki son hüküm anlaşılmalıdır.<sup>388</sup>

Yargıtay bir kararında, “Sanık hakkındaki 20.10.2005 tarihli hükmün, Yargıtay 6. Ceza Dairesinin 19.06.2006 tarihli kararıyla bozularak ortadan kalktığı ve yeni hüküm kurulmadan önce de yakınının zararının giderilerek etkin pişmanlık koşullarının sağlandığının anlaşılması karşısında, tebliğnamedeki eleştiri düşüncesi benimsenmemiştir.” şeklinde karar vererek uygulamanın anılan biçimde yapılması bağlamında konuya açıklık getirmiştir.<sup>389</sup>

Peki fail, suçun işlenmesiyle ortaya çıkan zararı gidermek ister, fakat mağdur bunu kabul etmezse etkin pişmanlık hükümleri uygulanabilecek midir? Bu durumda fail lehine yorum yapılmak suretiyle koşulun gerçekleştiği kabul edilmelidir. Yasa’da zararın bizzat fail tarafından karşılanması gerektiğine ilişkin hüküm bulunmamaktadır. Öyleyse zararın fail yerine bir yakını veya üçüncü bir kişi tarafından giderilmesi halinde de bu koşulun gerçekleştiği kabul edilmelidir. Nitekim Yargıtay’ın uygulaması da bu yöndedir.<sup>390</sup>

Etkin pişmanlıktan yararlanmayan fail hakkında kısa süreli hapis cezasına hükmedilince, bu ceza TCK’nun 50/1-b maddesinde düzenlen mağdurun uğradığı

---

<sup>387</sup> Veli Kafes, 2011. Ceza hukukunda mağdurun zararının giderilmesi, *AUHFD*, **60** (1), s.130.

<sup>388</sup> Eker, s.381.

<sup>389</sup> **Yargıtay 6.CD. 03.11.2008 gün ve Esas No: 2007/24949, Karar No:2008/18596 sayılı kararı.** Eker, s.381.

<sup>390</sup> “Zararın sanığın bilgisi ve isteği doğrultusunda babası tarafından soruşturma aşamasında karşılandığı anlaşıldığı halde 5237 sayılı TCK’nın etkin pişmanlığa ilişkin 168. maddesinin yorumunda yanılığa düşülerek anılan maddenin yazılı gerekçe ile uygulanmaması kanuna aykırıdır.” **Yargıtay 9. CD. 23.12.2009 gün ve Esas No: 2008/6699, Karar No: 2009/12947 sayılı kararı.** MEŞE İçtihat ve Mevzuat Bankası Programı. [Erişim:16.04.2014]



zararın aynen iade veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi tedbirine dönüştürülemez.<sup>391</sup>

### 4.3. ŞAHSİ CEZASIZLIK SEBEBİ VE CEZADAN İNDİRİM YAPILMASINI GEREKTİREN ŞAHSİ SEBEP

Şahsi cezasızlık sebepleri, suçun icrası sırasında bulunan<sup>392</sup> ve cezalandırmayı engelleyen sebeplerdir. Cezadan indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebepler ise suçun icrası sırasında bulunan ancak failin cezalandırılmasını engellemeyen, sadece cezada belirli bir oranda indirim yapılmasını sağlayan sebeplerdir.<sup>393</sup>

Şahsi cezasızlık sebebi veya cezadan indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebep başlığını taşıyan TCK'nun 167. maddesine göre;

“(1) Yağma ve nitelikli yağma hariç, bu bölümde yer alan suçların; a) Haklarında ayrılık kararı verilmemiş eşlerden birinin, b) Üstsoy veya altsoyunun veya bu derecede kayın hısımlarından birinin veya evlat edinen veya evlâtlığın, c) Aynı konutta beraber yaşayan kardeşlerden birinin, Zararına olarak işlenmesi hâlinde, ilgili akraba hakkında cezaya hükmolunmaz.

(2) Bu suçların, haklarında ayrılık kararı verilmiş olan eşlerden birinin, aynı konutta beraber yaşamayan kardeşlerden birinin, aynı konutta beraber yaşamakta olan amca, dayı, hala, teyze, yeğen veya ikinci derecede kayın hısımlarının zararına olarak

<sup>391</sup> “5237 sayılı TCK'nın malvarlığına yönelik bazı suçlarda etkin pişmanlığı düzenleyen 168. maddesinde, failin, azmettirenin veya yardım edenin etkin pişmanlık göstererek mağdurun uğradığı zararı aynen geri verme ya da tazmin suretiyle tamamen gidermesi halinde mağdurun rızası aranmaksızın, kısmi geri verme veya tazmin halinde ise mağdurun rıza göstermesi koşuluyla ve etkin pişmanlığın gerçekleştiği yargılama aşaması dikkate alınarak ceza indirimi öngörülmüş, öte yandan aynen geri verme veya tazmin tedbiri aynı Kanunun 50/1. maddesinde hapis cezasına seçenek yaptırımlar arasında gösterilmiş ise de, yasal bir indirim nedeninin, bundan yararlanmama iradesini ortaya koyan failin cezasını etkisiz kılacak biçimde aynen tazmin tedbirine dönüştürülmesinin mümkün olmadığı, böyle bir uygulamanın mağdurun zararını soruşturma veya kovuşturma aşamalarında gidermeyen faillere yeni bir olanak tanırken, soruşturma veya kovuşturma aşamalarında zararı ödeyen sanık aleyhine ve adalete aykırı bir sonuç doğuracağı ve yasal düzenlemenin amacının da bu olmadığı gözetilmeden, etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanmayan sanık hakkında mala zarar verme suçundan verilen 1 ay 20 gün hapis cezasının 5237 sayılı TCK'nın 50/1. maddesi uyarınca mağdurun uğradığı zararın giderilmesi tedbirine dönüştürülmesi, aleyhe temyiz bulunmadığından bozma nedeni sayılmamıştır.” **Yargıtay 9. CD. 05.05.2009 gün ve Esas No: 2007/11183, Karar No: 2009/5410 sayılı kararı.** Aynı yönde bkz. Yargıtay 9. CD. 28.10.2010 gün ve Esas No:2008/21930, Karar No: 2010/11777 sayılı kararı, MEŞE İçtihat ve Mevzuat Bankası. [Erişim:17.04.2014]

<sup>392</sup> Özgenç, 2013, s.574.

<sup>393</sup> Gedik, Doğan Ceza hukukunda şahsi cezasızlık sebepleri. [online] [http://www.turkhukuk sitesi.com/makale\\_386.htm](http://www.turkhukuk sitesi.com/makale_386.htm) [Erişim: 05.05.2014]

işlenmesi hâlinde; ilgili akraba hakkında şikâyet üzerine verilecek ceza, yarısı oranında indirilir.”

TCK’nun 167. maddesinde mala zarar verme suçu bakımından şahsi cezasızlık sebepleri ve cezadan indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebepler kabul edilmiştir. Buna göre mala zarar verme suçunun belli dereceye kadar akrabalar arasında işlendiği durumda faile ceza verilmeyecektir. Yine yasada belirtilen belli derecelere kadar akrabalar arasında işlendiği durumda da hem suçun takibi şikayete bağlanır<sup>394</sup> hem de faile verilecek cezada indirim yapılacaktır.<sup>395</sup>

Dönmezer<sup>396</sup>e göre, bu tarz bir hükmün kabul edilmesindeki amaç “aile mensupları arasındaki ilişkilere adli mercileri karıştırmaktan mümkün olduğu ölçüde sakınmak ve böylece ailenin bütünleşmesini korumaktır”.

TCK’nun 167. maddesinin 1. fıkrasına göre mala zarar verme suçunun;

- i, Haklarında ayrılık kararı verilmemiş eşlerden birinin,
- ii, Üstsoy veya altsoyunun veya bu derecede kayın hısımlarından birinin veya evlat edinen veya evlatlığın,
- iii, Aynı konutta beraber yaşayan kardeşlerden birinin, zararına olarak islenmesi hâlinde, ilgili akraba hakkında cezaya hükmolunmayacaktır.

Madde metninden anlaşılabacağı üzere bu hüküm cezayı hafifletici bir neden olarak değil, cezayı tamamen ortadan kaldıran bir neden olarak öngörülmüştür ve sayılan hallerin varlığı durumunda faile ceza verilemeyecektir.

Konuyla ilgili Yargıtay 9. Ceza Dairesinin bir kararı, “ *Mala zarar verme suçunun konusunun başkasının mülkiyetinde bulunan taşınır veya taşınmaz mal olduğu, failin maliki bulunduğu mala zarar verme eyleminde suçun maddi unsurunun*

<sup>394</sup> “Sanığın aynı konutta beraber yaşamayan kardeşine karşı işlediği iddia ve kabul edilen dikili ağaç kesmek suretiyle mala zarar verme suçunun TCK’nın 167/2. maddesi hükmü karşısında takibi şikayete bağlı ve vazgeçme ile düşen suça dönüştüğü gözetilip şikayetçinin hükümden sonra verdiği 27.09.2011 havale tarihli dilekçe ile sanık hakkındaki şikayetinden vazgeçtiği anlaşılmakla, sanığın hukuki durumunun yeniden değerlendirilmesinde zorunluluk bulunması...” **Yargıtay 9.CD. 09.01.2012 gün ve Esas No: 2010/1247, Karar No: 2012/371 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama ekranından ulaşılmıştır. [Erişim:16.04.2014]

<sup>395</sup> Noyan, s.150-151.

<sup>396</sup> Dönmezer, s.513.

*gerçekleşmeyeceği, bu eylemin malikin eşi tarafından gerçekleştirilmesi durumunda ise TCK'nın 167/1-a. maddesinde öngörülen şahsi cezasızlık hali nedeniyle faile ceza verilemeyeceği gözetilmeden...*” şeklindedir.<sup>397</sup>

TCK'nun 167. maddesinin 2. fıkrasına göre ise mala zarar verme suçunun;

i, Haklarında ayrılık kararı verilmiş olan eşlerden birinin,

ii, Aynı konutta beraber yaşamayan kardeşlerden birinin,

iii, Aynı konutta beraber yaşamakta olan amca, dayı, hala, teyze, yeğen veya ikinci derecede kayın hısımlarının,

zararına olarak işlenmesi hâlinde; ilgili akraba hakkında şikâyet üzerine verilecek ceza, yarı oranında indirilecektir. Buna düzenlemeye göre hem suçun nitelikli halleri takibi şikayete bağlı hale getirilmiş hem de faile verilecek cezadan indirim yapılması öngörülmüştür.<sup>398</sup>

TCK'nun 167. maddesi kapsamında şahsi cezasızlık veya cezadan belirli bir oranda indirim yapılması hali, yalnız Yasa'nın aradığı akrabalık bağına sahip olan fail hakkında uygulanabilecektir. Fail ile mağdur arasındaki akrabalık ilişkisi yalnızca faile ilişkin bulunduğundan, iştirak hükümlerinin uygulanmasına ve suça katılan diğer kişilerin cezalandırılmasına engel teşkil etmeyecektir. Şikayete bağlılık konusu da sadece yasal düzenlemede belirtilen dereceye kadar akraba olan fail bakımından geçerli olacaktır. Akraba olmayan iştirakçi açısından suçun nitelikli halleri, takibi şikayete bağlı olmayacaktır.<sup>399</sup>

---

<sup>397</sup> **Yargıtay 9. CD. 17.11.2011 gün ve Esas No:2009/18098, Karar No: 2011/28617 sayılı kararı.** MEŞE İctihat ve Mevzuat Bankası Programı [Erişim Tarihi: 16.04.2014]

<sup>398</sup> “Sanığın katılana ait evin kapı kolunu ve elektrik saatinin camını kırarak zarar verdiği anlaşılmakla mala zarar verme suçunun işlendiğine dair mahkemenin kabulünde bir isabetsizlik görülmemiştir... ancak, sanıkla katılanın kardeş olup ayrı konutta oturdukları dikkate alınarak, 5237 sayılı TCK'nın 167/2 maddesi gereğince, sanığın cezasından indirim yapılması gerektiği gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurmak suretiyle fazla ceza tayini, bozmayı gerektirmiştir.” **Yargıtay 15. CD. 26.02.2014 gün ve Esas No: 2013/14417, Karar No: 2014/3578 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama ekranından ulaşılmıştır. [Erişim Tarihi: 16.04.2014]

<sup>399</sup> Noyan, s.152.

#### 4.4. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ

Yukarıda izah edildiği üzere kanuni tanımda belirtilen tüm unsurlar bir araya geldiğinde mala zarar verme suçu vücut bulmakta ve ancak bu durumda fail cezalandırılabilir. Ceza hukuku suçun sadece unsurları ile değil, suçun tamamlanmaması, birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi veya bir fiil ile birden fazla yasa hükmünün ihlali konuları ile de ilgilenmektedir. Bu durumda karşımıza suçun özel görünüş şekilleri olarak teşebbüs, iştirak ve içtima kavramları çıkmaktadır

Çalışmanın bu alt başlığında TCK'nın genel hükümler kısmında düzenlenen teşebbüs, iştirak ve içtima kurumları hakkında kısa açıklamalar yaptıktan sonra bu kurumları mala zarar verme suçu bakımından inceleyeceğiz.

##### 4.4.1. Teşebbüs

Türk Ceza Hukuku'nda suça teşebbüs, mülga 765 sayılı TCK'nun uygulandığı dönemde eksik teşebbüs ve tam teşebbüs şeklinde ikili bir ayrıma tabi tutuluyordu. 5237 sayılı TCK ile bu ayrım kaldırılmış ve suça teşebbüs tek bir hukuki kurum olarak öngörülmüştür.<sup>400</sup>

5237 sayılı TCK'nun “suça teşebbüs” başlığını taşıyan 35. maddesinin 1. fıkrasında “Kişi işlemeyi kastettiği bir suçu elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp da elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaz ise teşebbüsten dolayı sorumlu tutulur” hükmüne yer verilmiştir.

Teşebbüse ilişkin hükmün uygulanabilmesi için; kastedilen suçun icrasına elverişli hareketlerle başlanıp da failin iradesi dışında gelişen nedenlerle amaçlanan sonucun gerçekleşmemesi gerekmektedir.<sup>401</sup> Diğer bir anlatımla teşebbüste, suçun hareket unsurunun tamamlanamaması veya netice unsurunun gerçekleşmemesi söz konusu olmaktadır.

---

<sup>400</sup> Özgenç, 2006. s 456.

<sup>401</sup> Aydın, Devrim, 2006. Suça teşebbüs, *AÜHFD*. 55 (1), s.87.

Suçta teşebbüste fail suçu tamamlamak amacıyla hareket etmesine rağmen, elinde olmayan nedenlerden dolayı bunu gerçekleştirememektedir. Bu durumda ise kişiye tamamlanmış suçta oranla daha az bir ceza verilmektedir.<sup>402</sup>

Mala zarar verme suçunun tamamlanması için, kanuni tanımında yer alan seçimlik fiillerin gerçekleştirilmesi ve bunun neticesinde zararın meydana gelmesi gerekmektedir. Bu bakımdan hareket ile neticenin birbirinden ayrılabilmesi mümkün olmaktadır. Neticenin yani zararın gerçekleşmesi ile suç tamamlanmış sayılmaktadır. Başka bir deyişle malın yıkılması, yok edilmesi, tahrip olması, bozulması, kullanılamaz hale gelmesi, kirlenmesi veya hayvanın ölmesi, işe yaramayacak hale gelmesi veya değerinin azalması ile suç tamamlanmaktadır. Fail, mala zarar verme kastıyla suçun icra hareketlerini gerçekleştirmeye başlar ancak elinde olmayan nedenlerle hareketlerini tamamlayamaz veya arzuladığı neticeyi gerçekleştiremez ise suçta teşebbüsten bahsedilir.<sup>403</sup>

Yargıtay, “sanığın daha önceden köpeğini öldürdüğü ve bu nedenle aralarında husumet bulunan katılanın bahçesine girerek patika yolu kapattığı gerekçesiyle katılana ait erik ağacını elinde bulunan testereyle kesmeye çalıştığı, ancak katılanın müdahale etmesi sonucu eylemini gerçekleştirememesi şeklinde gelişen olayda”<sup>404</sup>, “sanığın, olay tarihinde elinde bulunan pet şişe içerisindeki yanıcı maddeyi, katılana ait 09 KA 774 plaka sayılı aracın üzerine döktüğü, aracı yakmaya çalıştığı ancak polis ekiplerinin olay yerine gelmesi nedeni ile eylemin tamamlanmadığı olayda”<sup>405</sup>, “sanığın atlara ateş ederek yaralaması ve akabinde veteriner hekim tarafından yapılan muayenede atta yüzeysel ateşli silah yaralarının tespit edilmesi şeklinde gerçekleşen olayda”<sup>406</sup> suçun teşebbüs aşamasında kaldığına karar vermiştir.

---

<sup>402</sup> Özgenç, 2006, s.456.

<sup>403</sup> Bakıcı/Yalvaç, s.412.

<sup>404</sup> **Yargıtay 15 CD. 31.5.2012 gün ve Esas No: 2012/5099, Karar No: 2012/38248 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>405</sup> **Yargıtay 15 CD. 07.06.2012 gün ve Esas No: 2012/4694, Karar No: 2012/38658 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>406</sup> **Yargıtay 15 CD. 28.11.2012 gün ve Esas No: 2012/8844, Karar No:2012/44371 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

#### 4.4.2. İştirak (Suç Ortaklığı)

Bir suç, bir kişi tarafından işlenebileceği gibi birden fazla kişi tarafından da işlenebilir. Bu kapsamda bir suçun birden fazla kişi tarafından aralarında anlaşma ve işbirliği yapılarak işlenmesine suça iştirak veya suç ortaklığı denilmektedir.<sup>407</sup> İştirakin varlığından bahsedilebilmesi için faillerin, suçun işlenmesinden önce işbirliği yapmaları ve suç işleme konusunda anlaşmış olmaları gerekmektedir.<sup>408</sup>

5237 sayılı TCK'da yer alan suç ortaklığına ilişkin düzenlemelerde, mülga 765 sayılı TCK'da kabul edilen “asli iştirak-feri iştirak” şeklindeki ikili ayırım kaldırılmış ve bunun yerine suça katılanlar yalnız fail ve şerik olarak ayırma tabi tutulmuştur. Faillik, tek başına faillik, müşterek faillik ve dolaylı faillik olarak üç şekilde düzenlenmiştir. Şeriklik ise azmettirme ve yardım etme olarak karşımıza çıkmaktadır.<sup>409</sup> Şeriklerin cezalandırılabilmesi bakımından TCK'nun 40. maddesinde belirtilen bağlılık kuralındaki koşulların varlığı aranmalıdır.<sup>410</sup>

Mala zarar verme, “tek faille” işlenebilen suçlardandır. Bu suçu fail tek başına da gerçekleştirebileceği gibi birlikte suç işleme kararına bağlı olarak diğer faillerle birlikte de gerçekleştirilebilir. Dolayısıyla mala zarar verme suçuna iştirak mümkündür. Suçu oluşturan eylem üzerinde faillerin ortak hâkimiyet kurması ve bu amaçla işbirliği ve dayanışma sergilemeleri durumunda suça iştirakin gerçekleştiği kabul edilmelidir. Mala zarar verme suçuna iştirakin söz konusu olabilmesi için, bu suçu oluşturan fiillerin en azından teşebbüs aşamasına ulaşmış ve cezalandırılabilir nitelikte olması gerekmektedir. 5237 sayılı TCK'da, mülga 765 sayılı TCK'da olduğu gibi fail sayısı dikkate alınmak suretiyle herhangi bir nitelikli hale yer verilmemiştir.<sup>411</sup>

İştirakin tanımı ve koşullarını kısaca açıkladıktan sonra bunun ortaya çıkış şekillerini incelemeye geçebiliriz.

TCK'nun 37. maddesi “faillik” başlığı altında müşterek ve dolaylı faillik kurumlarını öngörmüştür. Söz konusu maddenin 1.fikrasına göre; suçun kanuni tanımında yer alan

<sup>407</sup> Kaymaz, Seydi, 2012. 5237 sayılı türk ceza kanuna göre iştirak halinde işlenen suçlarda nitelikli hallerin diğer suç ortaklarına geçişi sorunu. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. **16** (2), s.118.

<sup>408</sup> Bakıcı, s.723.

<sup>409</sup> Özgenç, 2006. s.482-483.

<sup>410</sup> Turabi, 2007. s.164

<sup>411</sup> Bakıcı/Yalvaç, s.412.

fiili birlikte gerçekleştiren kişilerden her biri fail olarak sorumlu olacak ve bu şekilde cezalandırılacaktır. Ayrıca suçun işlenmesinde bir başkasını araç olarak kullanan kişi de dolaylı fail olarak sorumlu tutulacak ve cezalandırılacaktır. Bu maddenin 2. fıkrasının son cümlesinde ise kusur yeteneği olmayanları suçta araç olarak kullananların cezasında artırım yapılması öngörülmüştür.

TCK'nun 38. maddesinde ise azmettirme şeklindeki iştirak hali düzenlenmiştir. Mala zarar verme suçunu gerçekleştirme eylem ve iradesi olmayan bir kişiye, mala zarar verme suçunu oluşturan eylemi yapmaya karar verdiren kişi de mala zarar verme suçuna azmettirmekten sorumlu olacaktır.

TCK'nın 39. maddesinin 1.fıkrasına göre suçun işlenmesine yardım eden kişi, işlenen suç nedeniyle cezalandırılacaktır. Fakat suçun işlenmesine yardım eden kişinin cezasından yasada öngörülen oranda indirim yapılacaktır. TCK'nun 39. maddesinin 2. fıkrasında hangi hallerin yardım etme sayılacağı belirtilmiştir. Buna göre,

- i, Suç işlemeye teşvik etmek veya suç işleme kararını kuvvetlendirmek veya fiilin işlenmesinden sonra yardımda bulunacağını vaat etmek,
  - ii, Suçun nasıl işleneceği hususunda yol göstermek veya fiilin işlenmesinde kullanılan araçları sağlamak,
  - iii, Suçun işlenmesinden önce veya işlenmesi sırasında yardımda bulunarak icrasını kolaylaştırmak,
- hallerinde, kişi işlenen suçtan dolayı yardım eden sıfatıyla sorumlu olacaktır.

Yargıtay, “sanığın, eski eşinin çocuklarını göstermediği gerekçesiyle eski eşinin annesi olan katılan Seher Erdoğan'ın evini yakmak üzere diğer sanık Murat Kalincik ile ona ait araçla yola çıkıp benzin aldıktan sonra araç arızalandığı halde yola birlikte devam ettikten sonra, eve yaklaştıklarında sanık Murat Kalincik'in 100 metre uzakta beklediği sanık Aydemir Gökhan Başyurt'un katılana ait evi yaktığı anlaşılan olayda”<sup>412</sup>, “sanıklar ile katılan arasında daha önce meydana gelen adam öldürme olayı nedeniyle husumet bulunduğu, bu nedenle sanıkların fikir ve eylem birliği içinde hareket ederek, katılanın

---

<sup>412</sup> Yargıtay 15 CD. 24.09.2013 gün ve Esas No: 2013/11503, Karar No:2013/13953 sayılı kararı. UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

Çakınlı Köyü'nde bulunan ahırının giriş kapısı ile hayvan gübrelerinden yapılmış tezeklerini yakmak suretiyle zarar verdikleri olayda"<sup>413</sup>, “sanıkların, İnebolu M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nun 1 no'lu müşahade odasında bulundukları sırada sanıklardan Abdulhakim'in sağlık durumunun müşahade odasında kalmasına elverişli olmaması nedeniyle, diğer sanık Ercan Danış'ın ise sebepsiz yere fikir ve eylem birliği içinde hareket ederek infaz kurumu idaresinin kendilerine verdiği yatağı yakmaya karar verdikleri ve Ercan Danış'a ait havluyu Abdulhakim Beyan'a ait çakmakla tutuşturdukları ve yanan havluyu da pamuk yatağın içine atarak zarar verdikleri şeklinde gerçekleşen eylemlerinde"<sup>414</sup>, “sanığın kimlikleri belirlenemeyen suç arkadaşları ile birlikte, fikir ve eylem birliği içerisinde katılan idareye ait hurda malzemelerinin bulunduğu tel örgü ile çevrili olay yerine gelip içlerinden birinin tel örgüyü kestiği, bu şekilde eylemi birlikte gerçekleştirdikleri olayda ”<sup>415</sup> sanıkların iştirak halinde mala zarar verme suçunu işlediklerine karar vermiştir.

#### 4.4.3. İçtima

İçtima, Arapça bir kelime olup toplama, bir araya getirme demektir. Ceza hukukunda, birden çok suçun var olduğu, ancak farklı mülahazalarla tek suçtan cezai sorumluluğun kabul edildiği hallerde suçların içtimai söz konusu olmaktadır.<sup>416</sup>

Mala zarar verme suçu müstakil olarak işlenebileceği gibi başka bir kısım suçlarla birlikte de işlenebilir. Mala zarar verme suçu için de içtima hükümleri uygulanır.<sup>417</sup>

Gerçek içtima, “*kaç fiil varsa o kadar suç, kaç suç varsa o kadar ceza vardır*” şeklinde ifade edilmiştir.<sup>418</sup>

Türk Ceza Hukukunda, suçların içtimai konusunda kural olarak gerçek içtimai benimsemiştir. Bu kuralın istisnası, suçların içtimai ile ilgili düzenlemelerdir. 5237

<sup>413</sup> Yargıtay 15 CD. 18.09.2013 gün ve Esas No: 2013/11469, Karar No:2013/13507sayılı kararı. UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>414</sup> Yargıtay 15 CD. 22.04.2013 gün ve Esas No: 2013/2156, Karar No:2013/7370 sayılı kararı. UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>415</sup> Yargıtay 15 CD. 03.06.2013 gün ve Esas No: 2013/1209, Karar No:2013/10306 sayılı kararı. UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>416</sup> Özen, Mustafa, 2007. Ceza hukukunda fikri içtima. *TBB Dergisi*. (73), s.133.

<sup>417</sup> Bakıcı/Yalvaç, s.412.

<sup>418</sup> Özgenç, 2013, s.522.



sayılı TCK'da “Suçların İçtimaı” bölüm başlığı altında bileşik suç, zincirleme suç ve fikri içtima hükümlerine yer verilmiştir. Bu nedenle mala zarar verme suçu bakımından içtima konusunun bu ayırımı uygun bir şekilde ele alınması gerekmektedir.

#### 4.4.3.1. Bileşik suç

TCK'nun 42. maddesinde bileşik suç; “biri diğerinin unsurunu veya ağırlaştırıcı nedenini oluşturması dolayısıyla tek fiil sayılan suça bileşik suç denir. Bu tür suçlarda içtima hükümleri uygulanmaz” şeklinde tanımlanmıştır.

Yasal düzenlemeye göre bileşik suçun varlığından bahsedebilmek için iki suçun birleşerek başka bir suçun unsuru ya da ağırlaştırıcı nedeni olması gerekir. Kanunda açıkça öngörülme hallerde bileşik suçtan söz edilemez.<sup>419</sup> Bu durumda failin her fiili ayrı bir suç oluşturur ve her suçtan faile ayrı cezalar verilir.

Fail, bir kişinin malına zarar verdiği sırada ayrıca o kişiyi darp etmek suretiyle yaralar veya hakaret eder ise, mala zarar verme suçundan bağımsız olarak yaralama veya hakaret suçu da oluşur ve her iki suçtan ayrı ayrı cezalandırılır.<sup>420</sup>

TCK'nın 142. maddesine 5560 sayılı Kanun ile eklenen 4. fıkraya göre “hırsızlık suçunun işlenmesi amacıyla konut dokunulmazlığının ihlâli veya mala zarar verme suçunun işlenmesi halinde, bu suçlardan dolayı soruşturma ve kovuşturma yapılabilmesi için şikâyet aranmaz”. Buna göre mala zarar verme suçu ister basit şekli ile isterse nitelikli haliyle, bir yerden hırsızlık yapmak amacıyla gerçekleştirilirse hırsızlık suçundan bağımsız olarak mala zarar verme suçu da oluşacaktır. Bina ve eklentisi içindeki eşyanın çalınmasında duvar delmek, kapı kırmak, kilit bozmak gibi eşyaya zarar veren fiillerin işlenmesi hali buna örnek olarak gösterilebilir.<sup>421</sup>

Eğer fail, bir konuta veya işyerine zarar vermek suretiyle girer ya da zarar vermeksizin girdikten sonra içerideki eşyalara zarar verirse, hem konut veya işyeri dokunulmazlığını ihlal hem de mala zarar verme suçu oluşur. Örneğin kapının kırılarak eve girilmesi

<sup>419</sup> Pervin Aksoy İpekçioğlu, 2012. Türk ceza kanununda bileşik suç, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. **61** (1) s.56.

<sup>420</sup> Noyan, s.94-95.

<sup>421</sup> Noyan, s.97

suretiyle eşya çalınması veya işyerinin açık olan penceresinden içeri girilip eşyalara zarar verilmesi gibi.<sup>422</sup>

Hırsızlık suçunun işlenmesi amacıyla konut dokunulmazlığını ihlâl veya mala zarar verme suçlarının işlenmesi halinde, ayrıca bu suçlarında olduğu, yerel mahkemelerce ve Yargıtay tarafından kabul edilmiş olup, halen uygulama da bu şekilde devam etmektedir. Örneğin, aracın camı kırılıp içerisinden teyp veya çantanın çalınması, konut veya işyerinin kapı veya kilidi kırılarak içeriden eşyanın çalınması hallerinde, ayrıca mala zarar verme suçunun da olduğu tartışmasız kabul edilmektedir.<sup>423</sup> Yargıtay önüne gelen bir olayda *“Sanıkların, mağdura ait evin camını hırsızlık suçunu işlemek amacıyla kırdıklarının iddia edilmiş olması karşısında, 5560 sayılı Kanunla değişik 5237 sayılı TCK’nun 142/4 maddesi gereğince soruşturma ve kovuşturma yapılabilmesi için şikâyet aranmayacağı, bu nedenle yargılamaya devamla sonucuna göre sanıkların hukuki durumunun takdir ve tayini gerekirken şikâyet yokluğundan düşme kararı verilmesi kanuna aykırıdır.”*<sup>424</sup> şeklinde karar vermiştir.

Yargıtay’ın TCK’nun 142. maddesinin 4. fıkrası hükmünü esas alarak verdiği bu yöndeki kararları öğretide de haklı bir şekilde eleştirilmekte, yasa maddesi ve uygulamalarla “Ne Bis In Idem”, yani bir suç için bir ceza verilir ilkesinin ihlal edildiği ileri sürülmektedir.<sup>425</sup> Kanaatimizce de bu yasa maddesi ile, temel bir hukuk ilkesi olan “Ne Bis In Idem” ihlal edilmektedir. Bu nedenle meselenin anılan hükmün yürürlükten kaldırılması ile çözüme kavuşturulması gerektiği kanısındayız.

Peki hırsızlık konusu eşyanın çalınması sırasında çalınan eşyaya zarar verilmesi halinde, ayrıca mala zarar verme suçu oluşacak mıdır? Bu soruya Yargıtay Ceza Genel Kurulu güncel bir kararı ile yanıt vermiştir. Uygulama açısından önemli bulduğumuz bu kararı aynen aktarıyoruz;

---

<sup>422</sup> Noyan, s.99

<sup>423</sup> **Yargıtay 2. CD. 12.09.2013 gün ve Esas No: 2013/22771, Karar No: 2013/20471 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>424</sup> **Yargıtay 9. CD. 28.06.2012 gün ve Esas No:2011/12386, Karar No:2012/8378 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı [Erişim : 16.04.2014]

<sup>425</sup> Bu konu hakkında detaylı bilgi için bkz. Metin Feyzioğlu - Devrim Güngör, Bir Suç İçin Bir Ceza Verilir İlkesinin İhlali. [online] <http://auhf.ankara.edu.tr/dergiler/auhfd-arsiv/AUHF-2007-56-01/AUHF-2007-56-01-feyzioglu-gungor.pdf> [Erişim: 16.04.2014]

“...Sanığın olay gecesi katılana ait aracı kimlikleri tam olarak belirlenemeyen arkadaşları ile birlikte kilitli olan kapısını kanırtarak açıp düz kontak yaptırmak suretiyle alıp götürdükleri, suça konu aracın ertesi gece bir sokakta hasarlı olarak bulunduğu, 09.10.2009 tarihli tutanakta; terk edilmiş vaziyette bulunan aracın ön sağ sinyal ve sis farı ile ön tamponun kırık, araç kartelinin delik olduğu, aracın düz kontak yapıldığının tespit edildiği, 17.10.2009 tarihli yakalama tutanağına göre; saat 22.00 sıralarında Kamil Ocak sokak üzerinde polisleri görünce kaçmaya başlayan sanığın kovalamaca neticesi zor kullanılarak yakalandığı, sanık hakkında hırsızlık suçunun yanında, aracın kapısına zarar verilip içeriye girildiği ve direksiyon kilidinin kırıldığından sözedilerek mala zarar verme suçundan da kamu davası açıldığı, sanığın aşamalarda; geceleyin arabanın kapısını eliyle üstten kanırtarak açtığını, direksiyon altındaki plastik kutuyu açarak arabayı çalıştırdığını, bir süre gezdiğini polis ekibini görünce kaçmaya çalışırken arabayı kaldırıma çarpınca bırakarak kaçtığını ifade ettiği, anlaşılmaktadır. Uyuşmazlığın sağlıklı bir şekilde çözüme kavuşturulabilmesi açısından hırsızlık ve mala zarar verme suçları üzerinde kısaca durulmasında fayda bulunmaktadır. Hırsızlık suçu 765 sayılı TCK’nun 491/ilk maddesinde; “diğerinin taşınabilir malını rızası olmaksızın faydalanmak için bulunduğu yerden alma”, 5237 sayılı TCK’nun 141/1. maddesinde; “zilyedinin rızası olmadan başkasına ait taşınır bir malı, kendisine veya başkasına bir yarar sağlamak maksadıyla bulunduğu yerden alma” olarak tanımlanmıştır. Hırsızlık suçuyla korunan hukuki yarar zilyetlik ve buna bağlı haklardır. Bu nedenle hırsızlık suçunun mağduru malın sahibi değil, zilyetliği altında bulunan malı çalınan kişidir. Burada zilyetliğin hukuka uygun ya da aykırı tesis edilmiş olmasının bir önemi bulunmamaktadır. Bunun sonucu olarak malı çalarak zilyetliği ele geçiren kişinin elinden de malın çalınması halinde hırsızlık suçu oluşabilecektir. 5237 sayılı TCK’nun “Mala zarar verme” başlıklı 151/1. maddesinde; “Başkasının taşınır veya taşınmaz malını kısmen veya tamamen yıkan, tahrip eden, yok eden, bozan, kullanılamaz hâle getiren veya kirleten kişi, mağdurun şikâyeti üzerine, dört aydan üç yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır” hükmüne yer verilmiştir. Buna göre, mala zarar verme suçunun gerçekleşebilmesi için failin, başkasına ait taşınır veya taşınmaz bir mala TCK’nun 151/1. maddesinde sayılan “kısmen veya tamamen yıkmak, tahrip etmek, yok etmek, bozmak, kullanılmaz hâle getirmek veya kirletmek” şeklindeki seçimlik hareketlerden herhangi biriyle zarar

vermiş olması gerekmektedir. Ceza Genel Kurulunun 17.12.1984 gün 198-436 sayılı kararında da vurgulandığı üzere; mala zarar verme suçu genel kastla işlenebilen bir suçtur, suçun oluşması için failin belirli bir amaç yada saikle (özel kast) hareket etmesine gerek yoktur... .Hırsızlık ve mala zarar verme suçları 5237 sayılı TCK'nun onuncu bölümünde "mal varlığına karşı suçlar" başlığı altında düzenlenmiş olup her iki suçun da koruduğu hukuki değer kişinin mal varlığıdır. Hırsızlık eyleminde fail zilyedinin rızası olmadan başkasına ait taşınır bir malı, kendisine veya başkasına yarar sağlamak maksadıyla bulunduğu yerden tamamını veya bir kısmını almak suretiyle, müştekinin mal varlığına zarar vermektedir. Mala zarar verme suçunda ise başkasının taşınır veya taşınmaz malını kısmen veya tamamen yıkıp, tahrip etmek ya da yok edip bozmak suretiyle kullanılamaz hâle getirip veya kirleterek zarar vermektedir. Her iki suç tipinde de mağdur mal varlığı itibarıyla zarar görmektedir. Hırsızlık suçunda suça konu mal, alıp götürülmek suretiyle mağdurun zilyetliği tamamen ortadan kaldırılmaktadır. Mala zarar verme suçunda ise malın mutlaka alınması gerekli olmayıp, çoğunlukla malın tamamı ortadan kaldırılmamakta, zarar verilerek kısmen veya tamamen kullanılmaz hale getirilmektedir. İki suçu bir birinden ayıran önemli özellik ise; hırsızlıkta fail faydalanma amacıyla eylemini gerçekleştirdiği halde, mala zarar verme suçunda mağdura zarar verme düşüncesiyle hareket etmektedir. Mala zarar verme suçunun konusu ile hırsızlık suçunun konusunun aynı tanışır mal olması halinde, ayrıca mala zarar verme suçundan da ceza verilmemesi gerekmektedir. Ancak hırsızlık eylemi gerçekleştirilirken suça konu mal dışında bir başka eşyaya zarar verilmiş ise, mala zarar verme suçu ayrıca gerçekleşecektir. Örneğin, aracın camı kırılarak içerideki telefonun alınması halinde hırsızlık suçu yanında, ayrıca hırsızlık suçunun konusunu oluşturmaya araç camının kırılmış olması nedeniyle mala zarar verme suçu da oluşacaktır. Bununla birlikte hırsızlık suçunun konusunu oluşturan eşyanın çalınması sırasında ayrıca bu eşyaya zarar verilmesi de söz konusu olduğu hallerde, bu durum 5237 sayılı TCK'nun 61. maddesi uyarınca temel cezanın belirlenmesinde göz önünde bulundurulmalıdır. Bu açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde; Sanığın hırsızlık suçunun konusunu oluşturan aracın kapısına zarar verip, kontak kilidini kırarak düzkontakt yapıp çalıştırarak aracı götürmesi suretiyle çalması şeklindeki olayda, eylem gerçekleştirilirken suç konusu aracın direksiyon muhafazasının kırıldığı ve sağ ön kapının zarar gördüğü sabittir. Sanığın suç

*konusu araçla ilgili olarak hırsızlık eylemini gerçekleştirebilmek için araçtan bağımsız olan başkaca bir mala zarar vermesi söz konusu olmayıp, bizzat suç konusu olan araç üzerinde meydana gelen bir zarar bulunmaktadır. Burada suçun konusunu oluşturan mal, aracın tamamı olup, zarar da aracın çalınmasıdır. Bu nedenle sanığın, suça konu aracın kapısına zarar verip düzkontakt yaparak çalması biçimindeki eylemi nedeniyle hırsızlık suçunun yanında, ayrıca mala zarar suçundan da hüküm kurulması isabetli değildir.”<sup>426</sup>*

Ceza hukukunun ilke ve kurallarına uygun olması, TCK’nun 142/4 maddesinin uygulamada ortaya çıkardığı bazı sıkıntıları da bertaraf edebilecek nitelikte olması sebebiyle biz de bu karara katılıyoruz.

#### **4.4.3.2. Zincirleme suç**

Zincirleme sözlükte, müteselsil, dayanışmalı; ardarda anlamına gelmektedir.<sup>427</sup>

5237 sayılı TCK’nun 43.maddesinde;

“ (1) Bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda, bir cezaya hükmedilir. Ancak bu ceza, dörtte birinden dörtte üçüne kadar artırılır. Bir suçun temel şekli ile daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli şekilleri, aynı suç sayılır. Mağduru belli bir kişi olmayan suçlarda da bu fıkra hükmü uygulanır.

(2) Aynı suçun birden fazla kişiye karşı tek bir fiille işlenmesi durumunda da, birinci fıkra hükmü uygulanır.

(3) Kasten öldürme, kasten yaralama, işkence ve yağma suçlarında bu madde hükümleri uygulanmaz.”

ifadesine yer verilmek suretiyle zincirleme suç düzenlenmiştir.

Ceza hukukunda kanundaki suç tanımına uygun şekilde gerçekleşen her netice ilke olarak ayrı bir suç oluşturur ve fail kaç netice meydana getirmiş ise o kadar suç işlemiş

---

<sup>426</sup> Yargıtay CGK. 21.01.2014 gün ve Esas No:2013/2-686, Karar No:2014/19 sayılı kararı. UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı [Erişim Tarihi: 16.04.2014]

<sup>427</sup> Yılmaz, s.658

sayılarak her birinden dolayı ayrı ve bağımsız cezalandırılır. Ancak bazı hallerde birden fazla netice meydana gelmiş olsa bile, faile meydana gelen netice kadar ceza verilmeyerek tek bir ceza verilmesi ile yetinilir. Birden fazla neticenin meydana gelmesine karşın faile tek ceza verilmesini gerektiren hallerden biri de zincirleme suçtur.<sup>428</sup>

Zincirleme suç, kanuni tipe uygun hukuka aykırı ve dış alemde değişiklik meydana getiren her eylemin, ayrı bir suç oluşturduğuna ilişkin kuralın istisnalarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Zincirleme suçta, aynı kişiye yönelik değişik zamanlarda birden fazla fiil, buna bağlı olarak birden fazla sonuç ve yasanın aynı hükmünün birden fazla ihlali söz konusu olmaktadır. Yani fail değişik tarihlerde aynı suçu tekrar işlemektedir. Bir mağazada çalışan kasiyerin birkaç gün ara ile işyerinden para alıp götürmesi buna örnektir. Zincirleme suçun varlığı için öncelikle birden çok suç olmalı ve bu suçlar bir suç işleme kararına bağlı olarak işlenmelidir.<sup>429</sup>

“...5237 sayılı TCK'nun 43. maddesinin 1. fıkrasında düzenlenen zincirleme suç hükümlerinin uygulanabilmesi için, aynı suçun değişik zamanlarda birden fazla işlenmesi, işlenen suçların mağdurlarının aynı kişi olması, bu suçların aynı suç işleme kararı altında işlenmesi gerekmektedir. Aynı suç işleme kararı altında suç işlenmesi her biri ayrı ayrı suç teşkil eden fiilleri birbirine bağlayan ve olaya zincirleme suç özelliğini veren sübjektif bir bağdır. Failin çıkan fırsatlardan yararlanmak suretiyle suç işlediği ya da suç işleme kararının yenilendiği durumlarda aynı suç işleme kararından söz edilemeyeceğinden, zincirleme suç hükümleri uygulanmayacaktır. Zincirleme suçtan söz edebilmek için failin, başlangıçta genel bir niyet ve suç işleme kararı ile aynı suçu aynı mağdura karşı birden fazla kez işlemesi gerekmektedir. Buna göre "suç işleme konusunda tek kararı" olmayıp, ikinci eylemde suç işleme kararı yenilenmiş ise her bir fiil bağımsız suç olarak kabul edilecek ve zincirleme suç söz konusu olmayacaktır. "Aynı suç işleme kararı" kavramından, kanunun aynı hükmünü birçok kez ihlal etme hususunda önceden kurulan bir plan, genel bir niyetin anlaşılması gerektiği, bu bağlamda failin suçu işlemeden önce bir plan yapmasının veya bu suça niyet etmesinin, fakat fiili bir defada yapmak yerine, kısımlara bölmeyi ve o surette gerçekleştirmeyi

<sup>428</sup> Yargıtay CGK. 28.05.2013 gün ve Esas No:2013/14-35, Karar No:2013/266 sayılı kararı. UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>429</sup> Bakıcı, s.837-838.

daha uygun görmesinin, hareketinin önceki hareketinin devamı olmasının ve tüm hareketleri arasında sübjektif bir bağlantı bulunmasının anlaşılması gerektiği kabul edilmiş, ilk eylemle ikinci eylem arasında makul sayılamayacak uzunca bir sürenin geçmesinin, sanığın aynı suç işleme kararıyla değil, çıkan fırsatlardan yararlanmak suretiyle suçu işlediğini gösterdiği belirtilmiştir. Suç kastından daha geniş bir anlamı içeren suç işleme kararı, suç kastından daha önce gelen genel bir karar ve niyeti ifade eder. Önce suç işleme kararı verilir ve bundan sonra bu genel kararın icrası farklı zamanlardaki suçlarla gerçekleştirilir. Kararın gerçekleştirilmesi için gerekli suçların her birinde ayrı suç kastları, bir başka deyişle bir suç için gerekli olan maddi ve manevi unsurlar ayrı ayrı yer alır. Böylece suç işleme kararı denilen genel plân, niyet veya karar, zinciri oluşturan ve her biri birbirinden bağımsız olan suçları birbirine bağlayan ortak bir zemini oluşturur. Suç işleme kararının yenilenip yenilenmediği, birden çok suçun aynı karara dayanıp dayanmadığı, aynı zamanda suçlar arasındaki süre ile de ilgilidir. İşlenen suçların arasında kısa zaman aralıklarının olması suç işleme kararında birlik olduğuna; uzun zaman aralıklarının olması ise suç işleme kararında birlik olmadığına karine teşkil edebilir. Yine de çeşitli suçlar arasında az veya çok uzun zaman aralığının var olması, bu suçların aynı suç işleme kararının etkisi altında işlendiğini ya da işlenmediğini her zaman göstermez. Diğer bir anlatımla, sürenin uzunluğu kararın yenilendiğini düşündürebileceği gibi, kısalığı da her zaman kararın yürürlükte olduğunu göstermeyebilir. Diğer taraftan, hukuki veya fiili kesintiler olduğunda farklı değerlendirmeler yapılacaktır. Ancak bu değerlendirme her olayda ayrı ayrı ve diğer şartlar da dikkate alınarak yapılmalıdır. Bu nedenle, başlangıçta belirli bir süre geçince suç işleme kararı yenilenmiş ya da değişmiş olur demek, soyut ve delillerden kopuk bir değerlendirme olacaktır. Failin iç dünyasını ilgilendiren bu kararın varlığının her olayın özelliğine göre suçun işleniş biçimi, suçun işlenmesindeki özellikler, fiillerin işlendikleri yer ve işlenme zamanı, fiiller arasında geçen süre, korunan değer ve yarar, hareketin yöneldiği maddi konunun niteliği, olayların oluşum ve gelişimi ile dış dünyaya yansıyan diğer tüm özellikler değerlendirilerek belirlenmesi gerekecektir. Görüldüğü üzere, zincirleme suçun oluşumu için işlenen suçlar arasında ne kadar zaman geçmesi gerektiği konusunda genel ve mutlak bir kural koymak mümkün olmadığından, hangi süre içerisinde işlenirse işlensin, işlenen suç başlangıçtaki genel niyete veya suç işleme konusundaki tek karara dayanıyor ise zincirleme suç hükümleri

uygulanacak, ancak işlenen suç failin yeni bir suç işleme kararına dayanıyorsa artık zincirleme suç söz konusu olmayacaktır.<sup>430</sup>

Mala zarar verme suçu da koşulları oluştuğunda zincirleme suç biçiminde de işlenebilir. Bu suç, teselsül tanımına uygun biçimde aynı suç işleme kararıyla değişik zamanlarda aynı mağdura karşı gerçekleştirilebilir. Ancak her mala zarar verme fiili bu halde bağımsız kimliğini kaybederek tümü tek bir suç olarak kabul edilir. Bu halde faile tek ceza verilecek, ancak bu ceza TCK'nun 43. maddesinin 1. fıkrasında öngörülen oranlarda artırılacaktır.<sup>431</sup>

Mala zarar vermenin basit şekli ile nitelikli şekli zincirleme biçiminde işlenmişse bu durumda artırımın suçun nitelikli haline ilişkin olarak belirlenen ceza üzerinden yapılması gerekmektedir. Örneğin; mağdurun aracına camları kırılarak hemen ardından yakılarak zarar verilmesi halinde cezanın yakarak mala zarar verme fiiline ilişkin olarak belirlenmesi ve 43. maddenin 1. fıkrasına göre bu ceza üzerinden artırım yapılması gerekmektedir. Şüphesiz mağdurun farklı kişiler olması, fiillerin aynı anda ve peş peşe olmaması halinde teselsül hükmünün uygulanma olanağı bulunmamaktadır.<sup>432</sup>

Yargıtay vermiş olduğu bir kararda, sanığın mağdura ait iki çoban köpeğine aynı zaman dilimi içinde av tüfeği ile iki kez ateş ederek zarar vermesi eyleminin tek suç oluşturacağına hükmetmiştir.<sup>433</sup>

TCK'nun 43. maddesinin 2.fıkrası “*Aynı suçun birden fazla kişiye karşı tek bir fiille işlenmesi durumunda da, birinci fıkra hükmü uygulanır.*” hükmünü içermekte olup, zincirleme suçtan farklı bir müessese olan ve aynı neviden fikri içtima olarak kabul edilen bu durumda, fiil yani hareket tektir ve bu fiille aynı suç birden fazla kişiye karşı işlenmektedir. Burada, hareket tek olduğu için, fail hakkında bir cezaya hükmolunacağı, ancak bu cezanın kanunun 43/1. maddesine göre artırılacağı öngörülmüştür. Ancak burada kastedilen, fiil ya da hareketin, doğal anlamda değil hukuki anlamda tekliğidir. Bazen suçların işlenmesi sırasında doğal olarak birden fazla hareket yapılmakta ise de, ortaya konulan bu davranışlar suçun kanuni tanımında yer alan hukuki anlamdaki "tek

<sup>430</sup> Yargıtay CGK. 14.01.2014 gün ve Esas No: 2013/14-384, Karar No: 2014/2 sayılı kararı. [online] <http://www.adalet.org/forum2/giris.php> [Erişim: 16.04.2014]

<sup>431</sup> Bakıcı/Yalvaç, s.412.

<sup>432</sup> Noyan, s.102.

<sup>433</sup> Akkaya/Türk, s.552.



bir fiili" oluşturmaktadır... Bazı suç tiplerinde, kanundaki tanımda belirtilen birbirinin alternatifini olan birden fazla hareketin gerçekleştirilmesiyle suç işlenebilmektedir. Öğretide “seçimlik hareketli suçlar” olarak isimlendirilen bu suç tiplerinde, sayılan seçimlik hareketlerin herhangi birisinin gerçekleştirilmesi suçun oluşumu açısından yeterlidir. Belirtilen seçimlik hareketlerden birkaçının ya da tamamının yapılması halinde de birden fazla suç değil, tek suç oluşacaktır. Ancak seçimlik hareketli suçtan söz edebilmek için kanunda sayılan seçimlik hareketlerin aynı konuya ilişkin olması gerekmektedir”<sup>434</sup> Örneğin, değişik kişilere ait konutların fail tarafından aynı anda ateşe verilmesi suretiyle işlenen mala zarar verme suçu vb. gibi.<sup>435</sup>

#### 4.4.3.3. Fikri içtima

TCK’nun 44. maddesinde fikri içtima “İşlediği bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet veren kişi, bunlardan en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılır.” şeklinde tanımlanmıştır.

Failin gerçekleştirdiği bir eylem ile dış dünyada oluşmasına sebebiyet verdiği değişiklik tek olmasına rağmen bu sonuç ile Ceza Yasası’nın farklı hükümlerini ihlal etmesi mümkündür. Başka bir ifadeyle fail, kanuni tipe uygun ve hukuka aykırı bir eylemi ile birden fazla suç işlemiş olabilir ve bu eylemi iki veya daha fazla hüküm ile cezai yaptırıma tabi tutulmuş olabilir. Böyle bir durumda failin, eylemin karşılığı olan bir suçtan cezalandırılması halinde, aynı fiilden iki kez ceza verilemez ilkesi gereğince diğer bir hükümle cezalandırılmasına olanak bulunmamaktadır. Bu nedenle TCK’nun 44. maddesinde fikri içtima kabul edilmiş ve failin en ağır suçtan cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır. Örneğin, fail, bıçağı kalbine saplayarak maktülü öldürürken, onun gömleğini de kesmiştir, yâni bir fiille hem insan öldürme hem de, mala zarar verme suçunu işlemiştir. Bu durumda fail, yalnızca cezası daha ağır olan insan öldürme suçundan sorumlu olacaktır. Zincirleme suçta birden fazla fiil ile Yasa’nın aynı hükmünün ihlal edilmesi söz konusu iken fikri içtimada tek fiil ile Yasa’nın değişik hükümleri ihlal edilmektedir.<sup>436</sup>

<sup>434</sup> Yargıtay CGK. 11.06.2013 gün ve Esas No:2013/13-303, Karar No: 2013/296 sayılı kararı. UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı [Erişim: 16.04.2014]

<sup>435</sup> Noyan, s.103.

<sup>436</sup> Bakıcı, s.915-916.

Yargıtay’ın bir kararında fikri içtima şöyle irdelenmektedir;

*“...Farklı neviden fikri içtima 5237 sayılı Yasanın 44. maddesinde; “ (1) İşlediği bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet veren kişi, bunlardan en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılır” şeklinde düzenlenmiş olup, hükmün uygulanabilmesi için işlenen bir fiille birden fazla farklı suçun oluşması gerekmektedir. Yasa koyucu, işlediği bir fiille birden fazla farklı suçu işleyen failin, fiilindeki teklik nedeniyle en ağır ceza ile cezalandırılmasını yeterli görmüş, bu şekilde “non bis in idem” kuralı gereğince bir fiilden dolayı kişinin birden fazla cezalandırılmasının da önüne geçilmesini amaçlamış, “erime sistemi”ni benimsemek suretiyle, bu suçlardan en ağırının cezasının verilmesi ile yetinilmesini tercih etmiştir. “Tek fiil” veya “bir fiil”den ne anlaşılması gerektiğine gelince, doğal anlamda gerçekleştirilen her bedeni hareket ayrı bir hareketi oluşturmakta ise de, hukuki anlamda hareketin tekliği ile ifade edilmek istenen husus, doğal anlamda birden fazla hareket bulunsa dahi, bu hareketlerin, hukuki nedenlerden dolayı değerlendirmede birlik oluşturmaları suretiyle tek hareket kabulüdür. Fikri içtimada da, fiil ya da hareketin tekliği, doğal anlamda değil hukuksal anlamda tekliği ifade etmektedir. Bir kısım suçların işlenmesi sırasında doğal olarak birden fazla hareket yapılmakta ise de, ortaya konulan bu davranışlar suçun yasal tanımında yer alan hukuksal anlamdaki “tek bir fiili” oluşturmaktadır.... 5237 sayılı TCY’nın genel hükümleri arasında yer alan fikri içtima kuralları koşullarının bulunması halinde kural olarak her suç için uygulanabilir ise de, yasa koyucunun açıkça istisna öngördüğü hallerde bu kuralın uygulanması olanağı bulunmamaktadır. Nitekim, Ceza infaz kurumunda silah veya uyuşturucu bulundurulması eylemleri ile ilgili 297/1, 174, 188 ve 191. maddelerde, en ağır cezayı gerektiren suçun cezası verildikten sonra ayrıca bu cezadan bir miktar artırım yapılması tercih edilmiş, 212. maddede, sahte resmi veya özel belgenin bir başka suçun işlenmesi sırasında kullanılması halinde, hem sahtecilik hem de ilgili suçtan dolayı ayrı ayrı cezaya hükmolunacağı belirtilerek, açıkça fikri içtima hükümlerinin uygulanması engellenmiştir. Görüldüğü gibi, yasal istisnalar dışında, hukuki anlamda tek bir fiille birden fazla farklı suçun işlenmesi halinde, bu suçlardan en ağır cezayı gerektirenin*

*cezasına hükmolunması yasa gereği olup, suçların olası kastla veya doğrudan kastla işlenmiş olması da varılan bu sonucu değiştirmeyecektir....”<sup>437</sup>*

Genel güvenliği tehlikeye sokma suçuna ilişkin madde gerekçesinde, bir kimsenin çıkardığı yangın ile başkalarına ait malların zarara uğratılması halinde genel güvenliği tehlikeye sokma suçu ile mala zarar verme suçu arasında TCK’nun 44. maddesinde düzenlenen fikri içtima hükümlerinin uygulanması gerektiği belirtilmiştir.<sup>438</sup> Yargıtay’ın uygulaması da bu doğrultudadır.<sup>439</sup>

Fail, hırsızlık suçunun tamamlanması ile çaldığı malın mülkiyetini elde etmektedir. Bu andan itibaren failin mal üzerindeki ızzar hareketleri, cezalandırılmayan sonraki hareketler kapsamında olacağından mala zarar verme suçu oluşmayacaktır.<sup>440</sup>

Yargıtay önüne gelen bir olayda failin, hırsızlık suçunu işleyerek zilyetliğine geçirdiği araca zarar vermesini mala zarar verme suçunu oluşturmayacağına karar vermiştir.<sup>441</sup>

<sup>437</sup> **Yargıtay CGK. 29.06.2010 gün ve Esas No: 2010/8-51, Karar No: 2010-162 sayılı ilanı.** Açıklamalı Kanun İçtihat Programı (Akip). Ankara: Adalet Yayınevi, [Erişim: 15.04.2014]

<sup>438</sup> Özgenç, 2006. s.891.

<sup>439</sup> “Malvarlığına karşı işlenen suçlardan olan ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 151. maddesinin 1. fıkrasında düzenlenen mala zarar verme suçunun, “başkasının taşınır veya taşınmaz malını kısmen veya tamamen yıkmak, tahrip etmek, yok etmek, bozmak, kullanılmaz hale getirmek veya kirletmek” suretiyle gerçekleştiği, failin yakarak gerçekleştirilmesinin de 152. maddenin 2. fıkrasının (a) bendi uyarınca suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hali olduğu, aynı Kanunun 170/1-a maddesinde düzenlenen genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması suçunun ise, kişilerin hayatı, sağlığı veya malvarlığı bakımından tehlikeli olabilecek biçimde ya da kişilerde korku, kaygı veya panik yaratacak tarzda yangın çıkarmak, bina çökmesine, toprak kaymasına, çığ düşmesine, sel veya taşkına neden olmak, silahla ateş etmek ve patlayıcı madde kullanmak suretiyle gerçekleşeceği ve topluma karşı suçlardan olduğu, yangın çıkarmaktan söz edilebilmesi için ateşe vermenin ya da yakmanın belirli bir ağırlığa erişmesi, ateş konulan cismin, kişiler ve mallar üzerinde genel bir tehlike doğurmaya elverişli şekilde yanmaya başlaması, yaygınlaşma eğilimi göstermesi gerektiği, yakma henüz yangın halini almadan söndürülmüş veya sönmüşse yangından değil, 170. maddenin 2. fıkrasında yaptırıma bağlanan yangın tehlikesinden söz edilebileceği, öte yandan failin ayrı eylemlerle bu iki yasa maddesini ihlal ettiği hallerde failin her iki suçtan dolayı ayrı ayrı cezalandırılması, failin tek bir eylemi ile bu iki suçun birden oluşması durumunda da fikri içtima nedeniyle bunlardan en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılması icap ettiği, somut olayda sanığın kız arkadaşı olan mağdura sinirlenmesi nedeniyle ona ait bir kısım giyim eşyasını apartman dairesindeki odanın ortasına toplayıp tutuşturarak yaktığı, ateşin büyüme eğilimi göstermesi üzerine battaniye ve yatağı üzerine atıp söndürmeye çalıştığı ayrıca yangın tüpü ile müdahale ettiği, apartman komşularının haber vermesi üzerine olay yerine gelen itfaiyenin de ateşi tamamen söndürdüğünün anlaşılması karşısında, ateşin binaya ve yakılan nesnelerin dışındaki şeylere sirayet etmemesi nedeniyle yangından söz edilemez ise de genel güvenlik bakımından tehdit oluşturan bir yangın tehlikesinin gerçekleştiği, bu durumda sanığın tek eylemi ile 5237 sayılı TCK’nın 151/1 ve 152/2-a maddelerinde öngörülen “yakarak mala zarar verme” suçunun ve aynı Kanunun 170/2. maddesinde yazılı “yangın tehlikesi” suçlarının oluştuğu, fikri içtima nedeniyle 44. madde uyarınca sanığın bunlardan en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılması gerektiği halde, yakarak mala zarar verme ve yangın çıkarmak suretiyle genel güvenliğin kasten tehlikeye sokma suçlarından dolayı ayrı ayrı cezalandırılmasına karar verilmesi...” **Yargıtay 9. CD. 30.12.2008 gün ve Esas No: 2008/19072, Karar No: 2008/14496 sayılı kararı;** MEŞE İçtihat ve Mevzuat Bankası. [Erişim:15.04.2014]

<sup>440</sup> Centel/Zafer/Çakmut, s.392, Tezcan/Erdem/Önok, s.578, Önder, s.465.

## 4.5. MALA ZARAR VERME SUÇU VE BENZER SUÇ TİPLERİ

### 4.5.1.Hırsızlık

Hırsızlık suçu, mala zarar verme suçları gibi TCK'nun “malvarlığına karşı işlenen suçlar” bölümünde yer almaktadır. Ancak hırsızlık suçu, aşağıda açıklanan yönleri ile mala zarar verme suçundan farklılaşmaktadır;

i, Mala zarar verme suçunda failin kastı mağdurun malına “zarar vermektir”. Hırsızlık suçunda ise failin kastı mağdurun malından “*yararlanmaktır*”.

ii, Mala zarar verme suçunda korunan hukuki değer “*mağdurun malvarlığıdır*”. Hırsızlık suçunda ise korunan hukuki değer “*zilyetliktir*”.

iii, Malla zarar verme suçunda fail, başkasına ait bir mal üzerinde malikmiş gibi tasarrufta bulunamaz. Hırsızlık suçunda ise fail, çaldığı mal üzerinde malikmiş gibi tasarrufta bulunabilmektedir.

iv, Mala zarar verme suçunun konusu *taşınır* ve *taşınmaz* mallardır. Hırsızlık suçunun konusu ise yalnız *taşınır* mallardır.

v, Mala zarar verme suçu, rıza ile teslim edilmiş mallar üzerinde gerçekleştirebilir. Zilyetliğin rıza ile devredildiği mallar üzerinde hırsızlık suçu işlenemez.

vi, Mala zarar verme suçu, *seçimlik hareketli* bir suçtur. Hırsızlık suçu ise *serbest hareketli* bir suç niteliğindedir.

vii, Mala zarar verme suçu, “*genel kast*” ile işlenebilen bir suçtur. Hırsızlık suçu ise, suçun konusunu oluşturan maldan faydalanma kastı şeklinde tezahür eden “*özel kast*” ile işlenebilir.<sup>442</sup>

---

<sup>441</sup> “Sanıkların, katılana ait aracı çalıp, zilyetlerine geçirdikten sonra bu aracın kullanılması sırasında, sağ ön ve sol arka lastiklerinin patlatılması, ön çamurluklar ile ön ve arka tamponlarda hasar oluşturmaları şeklindeki eylemlerinde, katılanın fiili kullanımından çıkan ve sanıkların hakimiyetinde bulunan bir araca zarar verilmesi sebebiyle mala zarar verme suçunun unsurları arasında bulunan “başkasının taşınır malını tahrip eden” unsurunun gerçekleşmediği...” **Yargıtay 15. CD. 13.05.2013 gün ve Esas No:2013/10970, Karar No: 2013/8697 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama ekranı. [Erişim:17.04.2014]

<sup>442</sup> R. Yılmaz Yazıcıoğlu, Hırsızlık Suçunun Malvarlığına Karşı İşlenen Bazı Benzer Suçlardan Ayrımı. s.768 vd., [online] <http://dosya.marmara.edu.tr/huk/fakultedergisi/nurcentel/yilmazyazicioglu.pdf> [Erişim: 15.04.2014]

#### 4.5.2.Yağma

Yağma suçu da, mala zarar verme suçları gibi TCK'nun “malvarlığına karşı işlenen suçlar” bölümünde yer almakta ise de mala zarar verme suçundan çeşitli açılardan ayrılmaktadır. Buna göre;

i, Mala zarar verme suçunda amaç malın teslimi değil, “zarar uğratılmasıdır”. Yağma suçunda ise, “mağdura veya yakınının yaşamına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir tehditle veya cebir kullanılarak, malın tesliminin veya malın alınmasına karşı konulmamasının sağlanmasıdır.”

ii, Mala zarar verme suçunda failin kastı mağdurun malına “zarar vermektir”. Yağma suçunda ise fail “mal edinme” veya “yararlanma” amacıyla hareket etmektedir.

iii, Mala zarar verme suçunun konusu *taşınır* veya *taşınmaz* maldır. Yağmada ise suçun konusunu *taşınır* bir mal oluşturmaktadır.<sup>443</sup>

#### 4.5.3. Dolandırıcılık

Dolandırıcılık suçunda fail, malı kendisine veya başkasına yarar sağlamak amacıyla ve hileyle elde etmektedir. Mala zarar verme suçunda ise fail, mala zarar vermek amacıyla hareket ettiğinden malın ne şekilde failin eline geçtiğinin önemi bulunmamaktadır. Her iki suçun da konusu taşınır veya taşınmaz mallardır.<sup>444</sup>

#### 4.5.4. Güveni Kötüye Kullanma

Güveni kötüye kullanma suçunda fail, devir olgusuna uygun olmayan bir tasarrufla kendisine ya da bir başkasına yarar sağlamaktayken; mala zarar verme suçunun faili başkasına ait bir malı yok etmekte veya ekonomik değerinde azalma meydana getirmektedir.

Güveni kötüye kullanma suçunda mal, belirli bir şekilde muhafaza edilmek veya belirli bir şekilde kullanılmak üzere faile teslim edilir. Oysa mala zarar verme suçunda, failin

---

<sup>443</sup> Gürocak, s.155

<sup>444</sup> Gürocak, s.155

malı ne şekilde ele geçirdiğinin önemi olmamakla birlikte; malın ele geçirilmeden zarara uğratılması da mümkündür.<sup>445</sup>

#### 4.5.5.İbadethanelere veya Mezarlıklara Zarar Verme

Mala zarar verme suçu başkasının mülkiyetinde bulunan taşınır veya taşınmaz malın kısmen veya tamamen yıkılması, tahrip edilmesi, yok edilmesi, bozulması kullanılamaz hâle getirilmesi veya kirletilmesiyle oluşur. Bu bakımdan, söz konusu suç, seçimlik hareketli bir suçtur. Yıkma, yalnızca taşınmazlar için söz konusudur. Taşınmazın önceki kullanım biçimine uygun olarak bir daha kullanılamaz duruma getirilmesini ifade eder. Yok etme, suça konu şeyin maddî varlığını ortadan kaldırmaktır. Bozma, suça konu şeyin, amacına uygun olarak kullanılması olanağını ortadan kaldırmaktır. Kirletme, başkasının binasının duvarına yazı yazmak, resim yapmak, afiş ve ilân yapıştırmak şeklinde gerçekleştirilmektedir. İbadethanelere, bunların eklentilerine, buradaki eşyaya, mezarlara, bunların üzerindeki yapılara, tesislere, mezarlıkların korunmasına yönelik olarak yapılan yapılara zarar verme fiilleri ise bağımsız bir suç olarak tanımlanmıştır.<sup>446</sup> Buna göre ibadethanelere veya mezarlıklara zarar verme suçu, mala zarar verme suçunun özel bir şekli olarak düzenlenmiştir. Bu iki suç tipi birbirinden “suçun maddi konusu” ve “suçla korunan hukuki yarar” olmak üzere ayrılır.

i, Mala zarar verme suçunun maddi konusunu “başkasının taşınır veya taşınmaz malı” oluşturmaktadır. İbadethanelere veya Mezarlıklara Zarar Verme suçunun maddi konusu ise “İbadethaneler, bunların eklentileri, buralardaki eşya, mezarlar, bunların üzerindeki yapılar, mezarlıklardaki tesisler ve mezarlıkların korunmasına yönelik olarak yapılan yapılar”dır.

ii, Mala zarar verme suçu ile korunan hukuki değer “mülkiyet hakkı”dır. İbadethanelere veya Mezarlıklara Zarar Verme suçu ise hem mülkiyet hakkını hem de “bireylerin din ve vicdan hürriyeti”ni korumaktadır.<sup>447</sup>

---

<sup>445</sup> Gürocak, s.156

<sup>446</sup> **Yargıtay 15. CD. 18.02.2013 gün ve Esas No: 2012/17465, Karar No: 2013/2848 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>447</sup> Gürocak, s.179

## 4.6. SUÇUN KOVUŞTURMA USULÜ

### 4.6.1. Şikâyeteye Bağlı Kovuşturma

Mala zarar verme suçunun, TCK 151. maddesinin 1. ve 2. fıkralarında düzenlenen şekilde işlenmesi halinde, yani “malın yıkılması, yok edilmesi, tahrip edilmesi, bozulması, kullanılamaz hale getirilmesi, kirletilmesi veya hayvanın öldürülmesi, işe yaramayacak hale getirilmesi veya değerinin azalmasına neden olunması” halinde, bu maddenin ihlal edildiği durumlarda, eylem mağdurun şikâyeti üzerine kovuşturulacaktır. Suçun şikâyeteye tabi şekli bakımından şikâyet hakkı suçun mağduruna, yani malike aittir.<sup>448</sup>

Yargıtay önüne gelen bir mala zarar verme olayında, malın sahibi olmayan ve bu nedenle şikâyet hakkı bulunmayan bir kimsenin şikâyetten vazgeçmiş olmasına dayanılarak düşme kararı verilemeyeceğine hükmetmiştir.<sup>449</sup>

### 4.6.2.Re'sen Kovuşturma

Mala zarar verme suçunun nitelikli hallerinin takibi şikâyeteye bağlı değildir.<sup>450</sup> Ancak kanun buna bir istisna getirmiştir. TCK'nun 167. maddesinin 2. fıkrasına göre mala zarar verme suçunun basit veya nitelikli halinin, haklarında ayrılık kararı verilmiş olan eşlerden birinin, aynı konutta beraber yaşamayan kardeşlerden birinin, aynı konutta beraber yaşamakta olan amca, dayı, hala, teyze, yeğen veya ikinci derecede kayın

<sup>448</sup> “ Sanığın kardeşe olan katılanın ikamet ettiği dairenin su sayacını kırarak zarar vermesi şeklinde gerçekleşen eylemde, sayacın mülkiyetinin baba Orhan Yiğit'e ait olduğu, malikin ise 14.09.2009 tarihli oturumda şikâyetçi olmadığı tüm dosya kapsamından anlaşılmakla; CMK'nun 223/8. Maddesi gereğince davanın düşmesine karar verilmesi yerine yargılamaya devamla yazılı şekilde mahkumiyet hükmü kurulması...” **Yargıtay 9. CD. 21.06.2012 tarih ve Esas No:2011/10865, Karar No:2012/8028 sayılı kararı.** Akkaya/Türk, s.552.

<sup>449</sup> “ Sanık Mehmet Şirin Altıntaş hakkında, babalarından kalan arazi üzerinde evi bulunan kardeşi olan katılan Rıza'ya ait evin merdivenlerini yıkarak zarar verdiği iddiasıyla kamu davası açılmış olması ve katılanın tüm aşamalarda sanıktan şikâyetçi olduğunu bildirmesi karşısında; şikâyet hakkı bulunmayan Mehmet Garip Altıntaş'ın şikâyetten vazgeçmesine dayanılarak yazılı şekilde düşme kararı verilmesi...” **Yargıtay 15. CD. 25.02.2013 gün ve Esas No:2012/20394, Karar No:2013/3382 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

<sup>450</sup> Sanığın dikili elma ağacı fidanlarına zarar verdiğinin iddia edilmiş olması karşısında, atılı suçun 5237 sayılı TCK'nın 152/1-c maddesi kapsamındaki re'sen takibi gerektiren suç oluşturması ve şikâyeteye tabi olmaması sebebiyle yargılamaya devam edilerek sanığın hukuki durumunun buna göre takdir ve tayini gerektiği gözetilmeden şikâyet yokluğu nedeniyle davanın düşmesine karar verilmesi, **Yargıtay 9.CD. 31.01.2012, Esas No: 2011/1206, Karar No: 2012/1040 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim: 16.04.2014]

hısımlarının zararına olarak islenmesi hâlinde, suçun kovuşturulabilmesi ilgilinin şikâyetine bağlıdır.

#### 4.6.3. Görev ve Yetki

Mahkemelerin görevleri suçlar için öngörülen ceza miktarlarına ve sanıkların sıfatlarına göre kanunlarla belirlenmiştir. Görev kamu düzeniyle ilgili bulunmaktadır.<sup>451</sup> CMK'nun 3. maddesine göre mahkemelerin görevi kanunla belirlenir. Anılan Yasa hükmünün atıfta bulunduğu 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemeleri Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun<sup>452</sup> 11. maddesi hükmü uyarınca TCK'nın 151 ve 152 maddelerinde öngörülen mala zarar verme suçlarından açılan davalara bakmakla genel görevli mahkeme Asliye Ceza Mahkemesidir.<sup>453</sup>

Yetkili mahkeme tespit edilirken, suçun işlendiği yer esas alınır.<sup>454</sup> Mala zarar verme suçlarında yetkili mahkeme CMK'da düzenlenen genel yetki kurallarına göre tespit edilecektir. Bu suçlarda yetkili mahkeme CMK'nun 12. maddesi gereğince suçun işlendiği yer mahkemesidir

#### 4.7. SUÇUN YAPTIRIMI

##### 4.7.1. Suçun Basit Halinin Cezası

TCK'nun 151. maddesini 1. fıkrasında düzenlenen mala zarar verme suçunun basit halinin yaptırımı dört aydan üç yıla kadar hapis veya adli para cezasıdır. Hakim, kanunda belirtilen bu seçimlik cezalardan birini tercih ederek alt ve üst sınırlar arasında TCK'nın 61. maddesine göre temel cezayı belirleyecektir.

19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren 5560 sayılı Yasa ile TCK'nun 61. maddesine 9. fıkra olarak eklenen düzenlemeye göre, adli para cezasının seçimlik ceza olarak öngörüldüğü suçlarda, bu cezaya ilişkin gün biriminin alt sınırı, o suç tanımındaki hapis

<sup>451</sup> Yaşar, Osman, 2005, *Uygulamalı ve yorumlu ceza muhakemesi kanunu*, Ankara, s.79.

<sup>452</sup> Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemeleri Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun (5235 s.k). **Resmi Gazete**, 25606; 26 Eylül 2004.

<sup>453</sup> “Sanığa atılı 5237 sayılı TCK'nın 151/1. maddesinde düzenlenen mala zarar verme suçuna bakmanın, 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkındaki Kanunun 11. maddesi uyarınca Asliye Ceza Mahkemesinin görevine girdiği gözetilerek görevsizlik kararı verilmesi yerine, duruşmaya devamla yazılı şekilde hüküm kurulması...” **Yargıtay 9.CD. 31.10.2011 gün ve Esas No: 2009/18852, Karar No: 2011/28146 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim:22.04.2014]

<sup>454</sup> Yaşar, s.70.



cezasının alt sınırından az, üst sınırı da hapis cezasının üst sınırından fazla olamayacaktır. Bu düzenleme, 19.12.2006 gününden itibaren işlenen suçlar için uygulanması olanaklı bir düzenlemedir. Buna göre basit mala zarar verme suçunda adli para cezasının alt sınırı dört ay hapis cezasının karşılığı olan 120 gün adli para cezası, üst sınırı ise üç yıl hapis cezasının karşılığı olan 1095 gün adli para cezasıdır. Böylelikle basit mala zarar verme suçunda adli para cezası, TCK'nun 52. maddesi dikkate alınarak 120 günden az ve 1095 günden fazla olmamak üzere belirlenen gün sayısının en az 20 ve en fazla 100 Türk Lirasıyla çarpılması suretiyle tespit edilecektir.

Suç tarihinin 19.12.2006'dan önce olması halinde ise TCK'nun 61/9. maddesinin uygulanma olanağı yoktur. TCK'nun 151/1. maddesinde öngörülen seçimlik cezalardan para cezasının seçilmesi durumunda, TCK'nun 52. maddesi gereğince adli para cezasının alt sınırı 5 gün, üst sınırı ise 730 gündür. Buna göre suç tarihinin 19.12.2006'dan önce olması durumunda TCK'nun 52. maddesi göz önünde bulundurularak 5 günden az ve 730 günden fazla olmamak üzere belirlenen gün sayısının en az 20 ve en fazla 100 Türk Lirasıyla çarpılması suretiyle tespit edilecektir.<sup>455</sup>

Mala zarar verme suçunun konusunun hayvan olması halinde TCK'nun 151. maddesinin 2. fıkrası uyarınca faile 1. fıkra da öngörülen seçimlik yaptırımlar uygulanacaktır

Mala zarar verme suçunun basit şekline ilişkin hapis cezasının bir yıl ve altında olduğu hallerde, bu cezanın TCK'nun 50. maddedeki seçenek yaptırımlarından birine çevrilmesi mümkündür. Bir yılın üzerinde olması hallerinde ise, aynı Yasa'nın 51. madde çerçevesinde süre yönünden erteleme olanağı bulunmaktadır.

#### **4.7.2. Suçun Nitelikli Halinin Cezası**

Mala zarar verme suçunun nitelikli hali bakımından TCK'nun 152. maddesinin 1. fıkrasında bir yıldan altı yıla kadar hapis cezası öngörülmüştür.<sup>456</sup> Anılan maddenin 2.

---

<sup>455</sup> Bakıcı/Yalvaç, s.416.

<sup>456</sup> "Somut olayda; sanığın, DSİ Lojmanları olarak anılan site içerisinde müşterek alanda dikili bulunan 4 adet erik, elma, kayısı ve vişne ağacını motorlu testereyle kestiği sabit olmakla nitelikli mala zarar verme suçunun oluştuğuna yönelik kabulde bir isabetsizlik görülmemiştir....5237 sayılı TCK'nın 152/1.c maddesinde bağımsız bir suç olarak düzenlenen "dikili ağaç kesmek suretiyle nitelikli mala zarar verme" suçu 151.madde de düzenlenen mala zarar verme suçunun artırım nedeni olmadığı gibi, bu suç için sadece

fikrasında tanımlanan nitelikli hallerin varlığı durumunda faile 151. maddeye veya 152. maddenin 1. fıkrasına göre belirlenecek olan temel ceza iki katına kadar arttırılacaktır.<sup>457</sup>

Mala zarar verme suçunun gerek basit hali ve gerekse nitelikli halleri için öngörülen cezaların alt ve üst sınırları arasındaki makas geniş tutulmak suretiyle hakime önemli derecede takdir yetkisi tanınmıştır.

Kanunlardaki genel ve soyut nitelikteki kuralların toplum ihtiyaçlarına ve hayatın türlü evrim ve oluşumlarının gereklerine uydurulabilmesi, hukuk kurallarının somut olaylara uygulanabilmesi, bununla yükümlü olanlara oldukça geniş takdir yetkisi tanınmasını zorunlu kıldığı<sup>458</sup> belirtilmiş ise de, uygulamada benzer özelliklere sahip faillerin aynı nitelikteki fiillerden dolayı farklı cezalarla karşılaştıkları görülmektedir. Bu nedenle mala zarar verme suçu bakımından da cezaların alt ve üst sınırları arasındaki makasın daraltılması suretiyle takdir hakkı verilmesi daha vicdani ve hukuki olacağı kanısındayız.

---

hapis cezası öngörüldüğü halde, temel ceza belirlenirken aynı yasanın 151. maddesi uyarınca para cezası tercih edildikten sonra, eylemin dikili ağaç hakkında işlenmesi nedeniyle 1/6 oranında artırım yapılmak suretiyle eksik ceza tayini aleyhe temyiz olmadığından bozma nedeni yapılmamıştır.” **Yargıtay 15. CD. 25.06.2013 gün ve Esas No:2013/7255, Karar No:2013/11854 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim:22.04.2014]

<sup>457</sup> “...Yasa koyucu mala zarar verme suçunun günümüzde işleniş şekillerinin ortaya çıkardığı tehlikeli durumları göz önünde bulundurarak suçun, grev veya lokavt hallerinde işverenlerin veya işçilerin veya işveren veya işçi sendika veya konfederasyonlarının, siyasi partilerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve üst kuruluşlarının maliki olduğu veya kullanımında olan bina, tesis veya eşya hakkında işlenmesi halini 152/1-f ve 152/1-e bentlerinde yeni nitelikli hal olarak yaptırıma bağlamıştır. Maddenin ikinci fıkrasında ise mala zarar verme suçunun çeşitli suretlerde işlenmesi nitelikli unsur olarak belirlenerek, bu durumlarda faile 151. madde veya 152. maddenin 1. fıkrası uyarınca verilecek olan cezanın iki katına kadar artırılacağı hükme bağlanmıştır. Görüldüğü gibi 152. maddenin 2. fıkrasında tanımlanan nitelikli hallerin varlığı halinde faile 151. maddeye veya 152. maddenin 1. fıkrasına göre verilecek olan ceza iki katına kadar artırılacaktır. Kuşkusuz hakim, somut olayda TCY’nın 61. maddesinde gösterilen hususları göz önünde bulundurarak, işlenen suçun kanuni tanımında öngörülen cezanın alt ve üst sınırı arasında temel cezayı belirleyecek ve 151/2. fıkrayı uygularken de gerekçesini göstererek verilecek cezayı iki katına kadar artırabilecektir, fıkradaki iki katına kadar artırım oranı, azami oran olup, bu oran aşılmamak koşuluyla herhangi bir oranda cezanın artırılması da olanaklıdır.....” **Yargıtay CGK, 26.10.2010 gün ve 2010/8-185, 2010/210 sayılı kararı.** UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı. [Erişim:22.04.2014]

<sup>458</sup> Edis, Seyfullah, 1973. Hukukun uygulanmasında yargıca tanınmış takdir yetkisi. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 30 (1), s.169.

## 5. SONUÇ

Malvarlığına karşı işlenen suçlar, 5237 sayılı TCK'da kişilere karşı suçlar genel başlığı altında düzenlenmiştir. Böylelikle kanun koyucu, malvarlığını kişiden bağımsız hukuki bir değer olarak görmemiş, bilakis malvarlığını kişinin bir niteliği olarak kabul etmiştir. “Mal canın yongasıdır.” sözünden hareketle malvarlığı değerlerinin kişiler açısından taşıdığı önem yadsınamaz. Ancak malvarlığı değerlerinin, kişinin bir niteliği olarak görülmesi ve bu doğrultuda yasal düzenleme yapılması, öğretide haklı eleştirilere konu olmuş ve suçların tasnifinde kullanılan sistematik yorumun dışına çıkıldığına işaret edilmiştir. Gerçekten de malvarlığı, kişinin maddi ve manevi varlığını oluşturan bir değer niteliği taşımamaktadır. Öyleyse malvarlığı değerlerini kişinin bir niteliği olarak saymak, böyle bir değerlendirme ile kişinin maddi ve manevi varlığını genişletmek yerinde olmamıştır.

Başkasının mallarına kasten zarar vermeyi yaptırıma tabi tutan bu suçla korunan hukuki değer mülkiyettir. Kanunun lafzından ve gerekçesinden hareketle denilebilir ki, mülkiyetin dışındaki sınırlı ayni haklar veya şahsi haklar, bu suçun koruduğu hukuki değer kapsamında telakki edilemez. Öyleyse malikin, üzerinde sınırlı ayni hak veya şahsi hak bulunan bir malına zarar vermesi durumunda bu suç oluşmaz. Dolayısıyla bu suç açısından malikten başka birinin mağdur sıfatını taşıması mümkün değildir.

Mülga 765 sayılı TCK'da suçun maddi unsuru olarak, başkasının taşınır veya taşınmaz malını yıkma, yok etme, bozma ve zarar verme fiilleri sayılmış iken 5237 sayılı TCK'da suçun maddi unsuru olarak, başkasının taşınır veya taşınmaz malını kısmen veya tamamen yıkma, tahrip etme, yok etme, bozma, kullanılamaz hale getirme ve kirletme fiillerine yer verilmiştir. Ancak bozmak, tahrip etme ve kullanılamaz hale getirme fiillerini, zarar verme ise kirletme halini kapsadığı için yasada tahrip etme, kullanılamaz hale getirme ve kirletme deyimlerine yer verilmesi isabetli olmamıştır. Bu nedenle madde metninde suçun maddi unsurunu oluşturan fiiller “yıkma”, “yok etme”, “zarar verme” ve “bozma” şeklinde düzenlenmeli, buna göre maddede değişikliğe gidilmelidir.

Mülga 765 sayılı TCK döneminde mala zarar verme suçu bakımından özel kast meselesi öğretisi ve uygulamayı karşı karşıya getirmişti. Öğretideki genel görüş bu suçun

ancak genel kastla işlenebileceği yönündeydi. Yargıtay ise, mala zarar verme suçunun “ızzar” özel kastıyla işlenebileceğini belirtmekteydi. Ancak son dönemlerde Yargıtay, isabetli bir şekilde bu içtihadını değiştirerek bu suçun olası kastı da ihtiva edecek şekilde genel kastla işlenebileceğine hükmetmiştir.

Hırsızlık suçunun işlenmesi amacıyla konut dokunulmazlığını ihlâl veya mala zarar verme suçlarının işlenmesi halinde, ayrıca bu suçlarında oluştuğu, yerel mahkemelerce ve Yargıtay tarafından kabul edilmiş olup, halen uygulama da bu şekilde devam etmektedir. TCK’nun 142. maddesinin 4. fıkrası hükmü esas alınarak verilen bu yöndeki kararlar öğretide haklı bir şekilde eleştirilmekte, yasa maddesi ve uygulamalarla ““Ne Bis In Idem”, yani bir suç için bir ceza verilir ilkesinin ihlal edildiği belirtilmektedir. Kanaatimizce de bu yasa maddesi ile, temel bir hukuk ilkesi olan “ Ne Bis In Idem ” ihlal edilmektedir. Bu nedenle meselenin anılan hükmün yürürlükten kaldırılması ile çözüme kavuşturulması gerektiği kanısındayız.

Mülga 765 sayılı TCK döneminde, mala zarar verme suçunun maddi konusunu oluşturan malın değerinin az olduğu durumlarda failin cezasından belli bir oranda indirim yapılıyordu. 5237 sayılı TCK ise, malvarlığına karşı işlenen suçlarda malın değerinin azlığını cezada indirim sebebi olarak sadece hırsızlık ve yağma suçları bakımından düzenlemiştir. Malın değerinin azlığı, yağma gibi kişi hürriyetine ve/veya vücut bütünlüğüne yönelik bir suçta indirim nedeni olarak öngörülmüşken mala zarar verme suçunda cezada indirim sebebi olarak sayılmaması kanaatimizce isabetli olmamıştır. Bu indirim sebebinin yapılacak bir yasal değişiklikle mala zarar verme suçu bakımından da hayata geçirilmesi uygulamada ceza adaleti bakımından olumlu sonuçlar doğuracaktır.

Paylı veya elbirliği ile malik olunan mal üzerinde ortaklardan birisi zarar verme failini ika ederse, bu suçun gerçekleşip gerçekleşmediği hususunda kanunda açık bir hüküm bulunmamaktadır. Bu konu öğretide tartışmalıdır. Bir kısım yazarlar, diğer ortakların rızasının bulunmaması durumunda suçun oluşacağını belirtmekte, bir kısım yazarlar da zarar verilen miktarın payı aşp aşmadığı yönünde yapılacak bir değerlendirme ile sonuca gidilmesi gerektiğini ifade etmektedirler. Yargıtay ise, birlikte mülkiyetin söz konusu olduğu durumlarda bu suçun oluşabilmesi için rızai taksim veya kullanımda anlaşma gibi istisnai hallerin varlığını aramaktadır. Kanaatimizce paylı mülkiyette malın

tamamı ortaklar arasında fiilen taksim edilmiş ise ortaklardan birinin kendi kullanımına ayrılan kısma zarar vermesi halinde bu suç oluşmaz. Eğer ortak diğer kısımlara zarar verirse suçun oluştuğu kabul edilmelidir. Elbirliği mülkiyetinde ise hiçbir ortağın tasarruf edebileceği bir pay söz konusu olmadığından ortaklardan biri tarafından mala zarar verilmesi durumunda bu suç oluşur. Ancak meselenin yasal bir değişiklik ile çözümlenmesi daha doğru olacaktır. Paydaş veya elbirliği ile malik olunan eşya üzerinde işlenen hırsızlık suçları için TCK'nun 144. maddesinde bir düzenlemeye yer verilmiş ve suçun takibi şikayete bağlı kılınmıştır. Benzer bir düzenleme, kanun koyucu tarafından mala zarar verme suçu bakımından da yapılmalı ve bu şekilde tartışmalara son verilmelidir.

Mala zarar verme suçunun gerek basit hali ve gerekse nitelikli halleri için öngörülen cezaların alt ve üst sınırları arasındaki makas geniş tutulmak suretiyle hakime önemli derecede takdir yetkisi tanındığı görülmektedir. Kanunlardaki genel ve soyut nitelikteki kuralların, somut olaylara uygulanabilmesi bakımından elbette hakime takdir yetkisi tanınmalıdır. Ancak uygulamada benzer özelliklere sahip faillerin aynı nitelikteki zarar verme fiillerinden dolayı farklı cezalarla karşılaştıkları inkar edilemez bir gerçektir. Bu nedenle mala zarar verme suçu bakımından cezaların alt ve üst sınırları arasındaki makasın daraltılması suretiyle hakime takdir hakkı verilmesi daha vicdani ve hukuki olacaktır.

Bilindiği üzere doğal hukuk açısından, tüm canlılar yaşama, varolma hakkına sahiptir. Çağımızda hayvan hakları konusunda yaşanan gelişmeler, onların daha etkin bir şekilde korunmasını ve hayvan haklarının haksız bir şekilde ihlali edilmesi durumunda etkin yaptırımların uygulanmasını zorunlu kılmaktadır. TCK'nun 152/1.c. maddesinde, Devlet ormanı statüsündeki yerler hariç, nerede olursa olsun, her türlü dikili ağaç, fidan veya bağ çubuğu hakkında işlenen zarar verme fiilleri nitelikli hal sayılmıştır. Sahipli bir hayvanın hayatı, dikili ağaç, fidan veya bağ çubuğundan daha değersiz değildir. Buna göre sahipli hayvana haksız yere zarar veren fiiller, mala zarar verme suçunun nitelikli hallerinden biri olarak düzenlenmeli ve böylece takibi şikayete bağlı bir suç olmaktan çıkarılmalıdır.

## KAYNAKÇA

### *Kitaplar*

- Akdoğan, K. ve Köseoğlu C., 1963. *Devlet ve şahıs mallarına karşı işlenen cürümlerle sahtecilik suçları*. Ankara.
- Akipek, J., 1972. *Türk eşya hukuku, aynı haklar, birinci kitap zilyetlik ve tapu sicili*. 2.Bası. Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları.
- Akkaya, Ç. ve Türk K., 2013, *İçtihatlı türk ceza kanunu ve ceza muhakemesi kanunu*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Alacakaptan, U., 1975. *Suçun unsurları*. Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları.
- Artuç, M., 2007. *Malvarlığına karşı suçlar*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Bakıcı, S., 2007, *5237 Sayılı yasa kapsamında ceza hukuku genel hükümleri*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Bakıcı, S. ve Yalvaç G., 2008. *5237 Sayılı yasa kapsamında ceza hukuku özel hükümleri 2*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Centel, N., Zafer H. ve Çakmut Ö., 2007. *Kişilere karşı işlenen suçlar*. İstanbul: Beta Basım.
- Demirbaş, T., 2007. *Ceza hukuku genel hükümler*. 5. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Doğru, O. Ve Nalbant, A., 2013. *İnsan hakları avrupa sözleşmesi açıklama ve önemli kararlar*. C.2. Ankara: T.C. Yargıtay Başkanlığı.
- Dönmezer, S., 1998. *Kişilere ve mala karşı cürümler*. 15.Bası. İstanbul: Beta Basım.
- Dönmezer, S. ve Erman S., 1999, *Nazari ve tatbiki ceza hukuku*, C.II. 12. Baskı. İstanbul: Beta Yayınları.

- Erem, F. ve Toroslu, N., 2000. *Türk ceza hukuku özel hükümler*. 8. Bası. Ankara: Savaş Yayınevi.
- Erman, S. 1989., *Hakaret ve Sövmeye Suçları*. 2. Baskı. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Döner Sermaye İşletmesi.
- Gökçen, A., 1989. *Tanzimat dönemi osmanlı ceza kanunları ve bu kanunlardaki ceza müeyyideleri*. İstanbul.
- Görgün, M., 1998. *Uygulamada sulh ceza davaları*. Ankara: Adalet Yayınevi
- Gözübüyük, A. P., 1976. *Türk ceza kanunu açılımı*. C.4. 3. Bası. Ankara: Kazancı Hukuk Yayınları,
- Hafizoğulları, Z. ve Özen M., 2010. *Türk ceza hukuk genel hükümler*. 2. Baskı, Ankara: US-A Yayıncılık.
- İçel, K. ve Donay S., 2005. *Karşılaştırmalı ve uygulamalı ceza hukuku genel kısım*. 1. kitap. 4. Bası, İstanbul: Beta Basım.
- Kaymaz, S. ve Gökcan H.T., 2002. *Açıklamalı içtihatlı uygulamada sulh ceza davaları*. Ankara: Adil Yayınevi.
- Malkoç, İ. ve Güler M., 1999, *Uygulamada türk ceza kanunu özel hükümler*. C.4. Ankara: Adil Yayınevi.
- Noyan, E., 2010. *Mala zarar verme*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Oğuzman, M.K. ve Barlas N., 2000. *Medeni hukuk giriş-kaynaklar-temel kavramlar*. 8.Bası. İstanbul: Beta Yayınları.
- Oğuzman, M. K., Seliçi Ö. ve Özdemir S.O., 2004. *Eşya hukuku*. 10.Bası. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Önder, Ö., 1994. *Şahıslara ve mallara karşı cürümler ve bilişim alanında suçlar*. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Özbek, V.Ö., Kanbur N., Doğan K., Bacaksız P. ve Tepe İ., 2011. *Türk ceza hukuku genel hükümler*. 2. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Özgenç, İ., 2013. *Türk ceza hukuku genel hükümler*. 8.Bası. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Özgenç, İ., 2006. *Türk ceza kanunu gazi şerhi (genel hükümler)*. 3. Bası. Ankara: Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı.
- Parlar, A. ve Hatipoglu M., 2008.*Türk ceza kanunu yorumu*. C.3. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Parlar, A. ve Hatipoglu M., 2006. *Açıklamalı gerekçeli uygulamalı 5237 sayılı yeni türk ceza kanununda malvarlığına karşı suçlar*. Ankara: Kartal Yayınevi.
- Rado, T., 2001. *Roma hukuku dersleri, borçlar hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Serozan, R., 2007. *Taşınır eşya hukuku*. 2. Bası, İstanbul: Filiz Kitabevi
- Soyaslan, D., 1997. *Ceza hukuku özel hükümler*. 2.Baskı. Ankara: Savaş Yayınevi.
- Şensoy, N., 1963, *Basit hırsızlık ve çeşitli mevsuf hırsızlıklar (türk ceza kanununun 491, 492 ve 493 üncü maddeleri)*. 2.Bası. İstanbul: N. Akbasan Matbaası.
- Tahiroğlu, B.,1975. *Roma hukukunda furtum:doçentlik tezi*. İstanbul : Sulhi Garan Matbaası Varisleri Kollektif Şirketi.
- Tezcan, D., Erdem M.R. ve Önok R.M., 2008. *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 6.baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Toroslul, N., 2010. *Ceza hukuku genel kısım*. 15. Bası, Ankara: Savaş Yayınevi.
- Toroslul, N., 2007. *Ceza hukuku özel kısım*. 2. Bası. Ankara: Savaş Yayınevi.
- Ünver, Y., 2003. *Ceza hukukuyla korunması amaçlanan hukuksal değer*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Üzülmez, İ., 2007. *Yeni türk ceza kanununun hürriyete karşı işlenen suçlar sistemi çerçevesinde tehdit, şantaj ve cebir kullanma suçları*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Yalçın Sancar, T., 2006. *Türklüğü, cumhuriyeti, meclisi, hükümeti, adliyeyi, bakanlıkları, devletin askeri ve emniyet muhafaza kuvvetlerini alenen tahkir ve tezyif suçları*. 2. Bası, Ankara: Seçkin Yayıncılık.



Yılmaz, E., 1992. *Hukuk sözlüğü*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Yaşar, O., 2005. *Uygulamalı ve yorumlu ceza muhakemesi kanunu*. Ankara.

### ***Sürekli Yayınlar***

- Akbulut, İ., 2003. İslam hukukunda suçlar ve cezalar. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. **52** (1), ss.167-181.
- Aksoy İpekçioğlu, P., 2012. Türk ceza kanunu'nda bileşik suç. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. **61** (1), ss.43-67.
- Antolisei, F., 1962. Genel olarak mameleke karşı işlenen suçlar. U. Alacakaptan (Çev.) *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. **19** (1)
- Apaydın, C., 2011. Olası kastla insan öldürme suçu. *Suç ve Ceza Ceza Hukuku Dergisi*. (2), ss.1-91.
- Aydın, D., 2006. Suça teşebbüs. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. **55** (1)
- Aydın, H., 2010. Ceza hukukunda kamu görevlisi kavramı. *Ankara Barosu Dergisi*. (1)
- Çınar, N., 2009. Hakaret suçlarında hukuka uygunluk nedenleri, *Adalet Dergisi*. (34)
- Ediş, S., 1973. Hukukun uygulanmasında yargıca tanınmış takdir yetkisi. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*.**30** (1)
- Eker, H., 2012. Mala karşı işlenen suçlarda etkin pişmanlık (5237 sayılı tck'nın 168. maddesi). *TBB Dergisi*. (100).
- Erdoğan, Y., 2000. Kamu hukuku açısından mülkiyet hakkı, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kararları Dergisi, [online]. (14) [http://www.msb.gov.tr/ayim/Ayim\\_menu.asp?IDNO=29](http://www.msb.gov.tr/ayim/Ayim_menu.asp?IDNO=29) [Erişim: 11.04.2014]
- Feyzioğlu, M ve Güngör D., 2007. Bir suç için bir ceza verilir ilkesinin ihlali, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. **56** (1), ss.139-143.
- Erem, F., 1968. Suçun konusu ve hümanist doktrin. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. **25** (1)
- Hafizoğulları, H. ve Özen M., 2008. Hırsızlık. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. **12** (1-2)

- Hafizoğulları, Z. ve Güngör D., 2007. Türk ceza hukukunda suçların tasnifi. *TBB Dergisi*. (69).
- Gökpinar, M., 2008. Ceza sorumluluğunun temeli: kast. *TBB Dergisi*. (79)
- Gürocak, İ., 2011. Türk ceza kanunu'nda mala zarar verme ve ibadethanelere ve mezarlıklara zarar verme suçları. *TBB Dergisi* (94)
- İçel, K., 2007. Ceza hukukunda temel kusurluluk şekli kast. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. (12) ss. 61-70
- Kafes, V., 2011. Ceza hukukunda mağdurun zararının giderilmesi, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. **60** (1), ss.83-156.
- Katoğlu, T., 2012. Ceza hukukunda suçun mağduru kavramının sınırları. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. **61** (2), ss.657-693.
- Kaymaz, S., 2012. 5237 sayılı türk ceza kanuna göre iştirak halinde işlenen suçlarda nitelikli hallerin diğer suç ortaklarına geçişi sorunu. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. **16** (2)
- Koca, M. ve Üzülmüş İ., 2007. Hukuka uygunluk sebeplerinde sınırın aşılması (tck.m.27). *EÜHFD*. **11** (1-2).
- Koca, M., 2005. 5237 Sayılı yeni türk ceza kanunu'nda malvarlığına karşı işlenen suçlar. *Kazancı Hukuk, İşletme ve Maliye Bilimleri Dergisi*. (5), ss.67-92.
- Koparan, M.R., 2006. Ceza sorumluluğunu kaldıran ve azaltan sebepler (24.-34. maddeler). *Terazi Aylık Hukuk Dergisi*. (2)
- Köprülü, T., 2007. Malvarlığına karşı işlenen suçlarda değer azlığı. *TBB Dergisi*. (71),
- Özen, M., 2007. Ceza hukukunda fikri içtima. *TBB Dergisi*. (73)
- Sarıtaş, E., 2008. 5237 Sayılı yeni türk ceza kanununda mala zarar verme suçu. *İstanbul Barosu Dergisi*. **82** (1)

Somer, P., 2005. Umumi hukuk tarihinin konusu ve önemi üzerine kısa bir değerlendirme. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. (8), ss.221-232.

Şahin, M., 2008. Yasal (meşru) savunma. *TBB Dergisi*. (75)

Turabi, S., 2012. Kusurluluk ve kusurluluğu etkileyen haller. *TBB Dergisi*. (101).

Yavuz, M., 2013. Haksız tahrik. *Adalet Dergisi*. (46), ss.43-48.

### ***Diğer Yayınlar***

- Arık, F.Ş., Eski türk ceza hukukuna dair notlar 1. suçlar ve cezalar [online], ss.1-50, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/18/24/87.pdf> [Erişim: 20.04.2014]
- Bülbül, M.Ş., 2003. Radyasyon [online] <http://www.metu.edu.tr/~sahin/yayin/RADYASYON.pdf> [Erişim: 22.04.2014]
- Dönmez, B, Hayvanlara yönelik işlenen suçlar. [online] ss. 903-925 <http://journal.yasar.edu.tr/wp-content/uploads/2014/01/25-Burcu-D%C3%96NMEZ.pdf> [Erişim: 04.05.2014]
- Hafızoğulları, Z., Malvarlığına karşı suçların ortak genel yapısı [online] Ankara, Başkent Üniversitesi, [www.baskent.edu.tr/~zekih/ogrenci/mal.doc](http://www.baskent.edu.tr/~zekih/ogrenci/mal.doc). [Erişim : 01/03/2014]
- Gedik, D., Ceza hukukunda şahsi cezasızlık sebepleri. [online] [http://www.turkhukuksitesi.com/makale\\_386.htm](http://www.turkhukuksitesi.com/makale_386.htm) [Erişim: 05.05.2014]
- İdare Hukuku Kavramları, [online] <http://80.251.40.59/politics.ankara.edu.tr/karahan/makaleler/kavramlar.pdf> [Erişim:21.04.2014]
- Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, 2014. [online]. <http://istesob.org.tr/hukuk/kamukurumunitelimeslekkuruluslari.php>. [Erişim: 23.04.2014]
- Kural, O., Hayvan Hakları. [online] [orhankural.net/.../Mühendislik-Etiği-Dersi-Hayvan-Hakları-Sunumu.pptx](http://orhankural.net/.../Mühendislik-Etiği-Dersi-Hayvan-Hakları-Sunumu.pptx) [Erişim:15.04.2014]
- NND Sözlük, [online] <http://ne-demek.net/anlam/kirletmek-ne-demek.html> [Erişim: 14.04.2014]
- Özer. C. (2002). Ceza hukukunda hukuka uygunluk nedeni olarak emrin yerine getirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi SBE.

- Sandalcı, S., (1993). On iki levha yasaları. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Eskiçağ Dilleri ve Kùltürleri Bölümü Latin Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
- Sarıtaş, E., (2009). Türk ceza hukukunda mala zarar verme suçu ve kriminolojik açıdan Vandalizm. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi SBE.
- Turabi, S., (2007). Mala zarar verme suçu (5237 sayılı tck 151vd.). *Doktora Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi SBE.
- Türk Dil Kurumu, Genel Türkçe Sözlük [online]. [www.tdk.gov.tr/index](http://www.tdk.gov.tr/index). [Erişim : 01.03.2014]
- Türk Hukuk Reformu Dersi Kapsamında Anlatılan Ceza Hukuku Reformu Konusuna İlişkin Not. [online] [www.istanbul.edu.tr/hukuk/ceza/ders.../turk-hukuk-reformu-ders-notu.d](http://www.istanbul.edu.tr/hukuk/ceza/ders.../turk-hukuk-reformu-ders-notu.d). [Erişim: 12.04.2014]
- Türkçe-Türkçe Sözlük, <http://www.turkcebilgi.com/sozluk/> [Erişim: 14/04/2014]
- Yazıcıoğlu, R.Y. 2014. Hırsızlık suçunun malvarlığına karşı işlenen bazı benzer suçlardan ayrımı [online], İstanbul, Marmara Üniversitesi, <http://dosya.marmara.edu.tr/huk/fakultedergisi/nurcentel/yilmazyazicioglu.pdf> [Erişim: 15.04.2014]
- Yargıtay CGK. 14.01.2014 gün ve Esas No: 2013/14-384, Karar No: 2014/2 sayılı kararı. <http://www.adalet.org/forum2/giris.php> [Erişim: 16.04.2014]
- Yargıtay CGK. 30.04.2013 gün ve Esas No: 2012/6-1437, Karar No: 2013/153 sayılı kararı; <http://www.adaletbiz.com/yargitay-kararlari/kismi-etkin-pismanligin-uygulama-kosullari-h13955.html> [Erişim:18.04.2014]
- Yargıtay CGK 26.10.2010 gün ve 2010/8-185, 2010/210 sayılı kararı. <http://yargitaykarar.wordpress.com> [Erişim: 15.04.2014]
- Yargıtay 10. CD. 27.12.2002 gün ve Esas No:2002/27520, Karar No:2002/27196 sayılı kararı. [online] <http://www.kararevi.com/karars/554930#.U11L2Fd7SLU> [Erişim:27.04.2014]

UYAP Portal, Personel Bilgi Sistemi, Ortak Uygulamalar, Yargıtay Kararı Arama Ekranı,

Açıklamalı Kanun İçtihat Programı (Akip), Ankara: Adalet Yayınevi.

MEŞE İçtihat ve Mevzuat Bankası Programı